

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 4 Μαΐου 2025 • Έτος 16^ο • Αρ. φύλλου 871

Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

ΚΩΣΤΗΣ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ

Κριτές όλων μας οι Εδεκίτες

Ο Κωστής Ευσταθίου, μεμονωμένος σοσιαλιστής βουλευτής, δηλώνει ότι αναμένει πως η υποψηφιότητά του θα τεθεί ενώπιον της Κεντρικής Επιτροπής προς εξέταση και ότι θα ληφθεί πολιτική απόφαση που αφορά την ενότητα του κόμματος. **Σελ. 9**

ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Ποιος κερδίζει τη δεξιά ψήφο

Η άνοδος του ΕΛΑΜ άνοιξε εκ νέου τη συζήτηση για το αν μπορεί να αλιεύσει και μετριοπαθή ψήφο και αν ο Πρόεδρος Χριστοδουλίδης υποβοηθά εμμέσως με τον τρόπο του την ενίσχυση της Ακροδεξιάς. **Σελ. 7**

Με Nurofen,
ο πονοκέφαλος
δεν θα χαλάσει
τη στιγμή.

NUROFEN EXPRESS 120

ΑΦΗΣΤΕ ΤΟΝ ΠΟΝΟ ΣΕ ΕΜΑΣ

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΠΡΟΣΕΚΤΑ ΤΙΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΧΡΗΣΗΣ.
ΥΠΟΒΟΗΘΕΤΕ ΤΗΝ ΙΑΤΡΟ Κ ΤΟΝ ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ.

ΣΕ ΣΤΑΥΡΟΔΡΟΜΙ

Η ΕΔΕΚ ψάχνει την ηγεσία της

Παλιά και νέα στελέχη της ΕΔΕΚ επιχειρούν να σώσουν το κόμμα, μετά την παραίτηση Μαρίνου Σιζόπουλου. Πώς οι υποψηφιότητες των τεσσάρων έως σήμερα διεκδικητών μοιράζουν την τράπουλα. **Σελ. 6**

ΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΑΦΑΛΑΤΩΣΗΣ

Ερχονται αυξήσεις στο νερό

Η έλλειψη λύσεων για αποθήκευση ενέργειας εγκλωβίζει τους καταναλωτές

Με τις 15 κινητές μονάδες αφαλάτωσης που παραχωρήθηκαν από τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα αποσοβείται ο κίνδυνος να επιβληθεί στα νοικοκυριά και σε επιχειρήσεις πρόγραμμα διακοπών στην ύδρευση το καλοκαίρι. Ωστόσο, η επιβά-

ρυνση των τιμολογίων νερού είναι ένας παράγοντας που δεν πρέπει να αγνοηθεί μιας και το κόστος παραγωγής αφαλατωμένου νερού είναι ιδιαίτερα τσουκτερό. Η τιμολογιακή πολιτική στο νερό για την επόμενη περίοδο είναι ένας παράγοντας

αστάθμιστος και θα εξαρτηθεί από αρκετές παραμέτρους που έχουν να κάνουν με το κόστος παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, αλλά και τη ζήτηση κατά την καλοκαιρινή περίοδο. Μια λύση θα μπορούσε να ήταν η λειτουργία μονάδων από ΑΠΕ. Ωστόσο,

ο οποίος σχεδιασμός θα μπορούσε να γίνει θα ήταν σε βάθος χρόνου, με την προϋπόθεση να υπήρχε λύση για την αποθήκευση πράσινης ενέργειας για τη λειτουργία των μονάδων όταν δεν υπάρχει πλο-φάνεια. **Σελ. 10**

ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗ ΣΚΟΤΕΙΝΗ ΜΑΔΡΙΤΗ

Οι πολιτικές παρενέργειες από τη γενική συσκότιση

Το μπλακ άουτ στην Ισπανία δεν ήταν απλώς μια διακοπή ρεύματος. Μέσα σε λίγα δευτερόλεπτα ολόκληρη η Ιβηρική Χερσόνησος βυθίστηκε στο σκοτάδι. Οι φήμες για τα αίτια του μπλακ άουτ ποικίλλουν: κυβερνοεπιθέσεις, γεωπολιτικές εντάσεις, τεχνικά προβλήματα που οφείλονται στην ατμόσφαιρα. Παρά την απροσδόκητη διακοπή, οι πολίτες επέδειξαν ψυχραιμία και ικανότητα συνεργασίας - ενώ η εμπιστοσύνη στους θεσμούς και η αίσθηση κοινότητας συνέβαλαν στην αντιμετώπιση της κρίσης χωρίς πανικό. **Σελ. 20**

ΚΑΤΕΧΟΜΕΝΑ

Τα σινιάλα της «Teknofest»

Η έκθεση «Teknofest» 2025 συνέπεσε με την παράνομη επίσκεψη του Ταγίπ Ερντογάν στην «ΤΔΒΚ» και φαίνεται πως επιχειρείται να αποσταλούν σινιάλα με πολλαπλούς αποδέκτες. Η έκθεση πηγαίνει πολύ πέραν του Κυπριακού και εντάσσεται και στις επιδιώξεις της Τουρκίας στην Αν. Μεσόγειο. **Σελ. 4**

ΕΛΛΑΔΑ

Τα τεκμήρια των επαγγελματιών

Το μέτρο της τεκμαρτής φορολόγησης των ελεύθερων επαγγελματιών απέδωσε οικονομικά, αλλά πολιτικά φαίνεται να πλήττει την κυβέρνηση, που βλέπει την απήχυσή της να υποχωρεί σε μια κοινωνική ομάδα στην οποία διέθετε παραδοσιακά ερείσματα. Σκέψεις για «διορθώσεις». **Σελ. 16**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΟ

Θέλει και την Τύμπου ο Ερντογάν

Χωρίς νομιμοποίηση των πτήσεων μέσω του αεροδρομίου αλλά και των εμπορικών συναλλαγών μέσω των λιμανιών των Τουρκοκυπρίων, η οποία βολιδοσκοπήσει της ε/κ πλευράς δεν συγκεντρώνει πιθανόντες αποδοχές, λένε κοινοτικές πηγές μετά τα πρόσφατα δημοσιεύματα για άνοιγμα ενός τουρκικού λιμανιού. **Σελ. 3**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Αταλάντευτοι προς λύση

Η παράνομη επίσκεψη του Τούρκου προέδρου Ταγίπ Ερντογάν στην Κύπρο, σε συνδυασμό με τα μηνύματα που θέλησε η Άγκυρα να περάσει μέσω του φεστιβάλ τεχνολογίας Teknofest στα Κατεχόμενα, θα πρέπει να κινητοποιήσουν ακόμη πιο ενεργά την Κυπριακή Δημοκρατία, ώστε να είναι σε θέση να απαντήσει αμέσως και αποτελεσματικά σε οποιεσδήποτε προκλήσεις. Μάλιστα, ο επαναδιορισμός της Μαρία Άνγκελα Ολγκίν την περασμένη Παρασκευή είναι μια καλή ευκαιρία για να επιβεβαιώσει η πλευρά μας την αφοσίωσή μας στην εξεύρεση μιας δίκαιης, και συμβατής με το διεθνές δίκαιο λύσης του Κυπριακού. Οι προκλήσεις του μέλλοντος δεν αφήνουν περιθώρια για επανάπαυση.

ΕΚΚΡΕΜΕΙ ΑΠΟ ΤΟ 2023

Στον «πάγο» το Δικαστήριο Εκποιήσεων

Αγκάθι για την οικονομία συνεχίζουν να αποτελούν τα ΜΕΔ. Η μεταρρύθμιση του 2023 για δημιουργία ειδικών δικαιοδοσιών στα δικαστήρια παραμένει στον «πάγο». Η διαδικασία

που ακολουθείται για νομική ρύθμιση του ζητήματος των εκποιήσεων αποδεικνύεται αποθαρρυντική, καθώς πολλές υποθέσεις εκκρεμούν για χρόνια. **Οικονομική, σελ. 3**

ΙΣΤΟΡΙΑ

Το λαμπρό χθες του σινεμά Ηλύσια

Ο Ανδρέας Π. Ανδρέου μιλάει για το σπουδαίο κινηματοθέατρο «Ηλύσια» της Λύσης, που ξεκίνησε τη λειτουργία του το 1954 και έως το 1974 μύση τους Λυσιώτες στον μαγικό κόσμο του θεάματος. **Τέχνες, σελ. 4**

ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ

Ο ΛΕΞ και οι στίχοι που έγιναν σύνθημα

Πώς ένας καλλιτέχνης, χωρίς να έχει προβολή από τα μέσα ενημέρωσης, γεμίζει στάδια; Πώς εξηγείται η απήχηση των στίχων του; Τρεις συντάκτες της «Κ» μοιράζονται τις σκέψεις τους για το φαινόμενο ΛΕΞ. **Σελ. 22**

EUROMONEY AWARDS

Best Private Bank
in Cyprus

Best for High Net Worth
Individuals in Cyprus

Μάθε περισσότερα:

Bank of Cyprus

HUBLOT

SQUARE BANG UNICO
KING GOLD CERAMIC

Vassos Eliades Accessories Ltd
Nicosia - Limassol, Tel.: 22 897 361

ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ / Γράφει ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Κλαίνει οι χήρες, κλαίνει κι οι παντρεμένες

Αγαπημένο μου ημερολόγιο, ως γυναίκα, ως άνθρωπος και γέννημα θρέμμα της αγγλόφωνης Δεξιάς οφείλω να υπερασπιστώ το κοινωνικό DNA του κύκλου μας. Δεν έμειναν πολλά άλλωστε που να προσδιορίζουν ποιοι στ' αλήθεια είμαστε. Γι' αυτό όσοι συνεχίζουμε να φυλάσσουμε θερμοψύλες, στη Γλάδστωνος και τα στενά του Αγίου Ανδρέα, τιμούμε τις παραδόσεις και παρακολουθούμε ανελλιπώς τα νέα του Στέμματος.

«Βρεθήκαμε σε πόλεμο» δήλωσε η βασιλική νύφη Μέγκαν Μαρκλ κι έβαλε *on air* τα κλάματα. Τρία πράγματα έχω να δηλώσω, αγαπημένο μου ημερολόγιο, με την ελπίδα ότι κάποτε θα εκτιμηθούν από τον ιστορικό του μέλλοντος: Πρώτον, το κακόγούστο αφήγημα περί αδίστακτου Μπάκιγχαμ και ανυπεράσπιστης κοινής θνητής έχει κουράσει. Δεύτερον, κρίνοντας εκ του αποτελέσματος, από την εποχή του μετριότατου «Suits» η Μέγκαν δεν έχει κάνει, φευ, σημαντικά υποκριτικά άλματα. Και τρίτον, αν δούμε τι γίνεται γύρω μας καταλήγουμε στο συμπέρασμα πως κλαίνει οι χήρες, κλαίνει και οι παντρεμένες. Τουτέστιν, εμείς κι αν έχουμε λόγους για να κλαίμε, αγαπητή Μέγκαν...

Για να ξεκινήσουμε από τα ελαφρολαϊκά, η Στυλιάννα, μνηστή του Φειδία και *ινφλουένσερ* (ακατάχνωτα), μπήκε στο Big Brother. Στο πλατό τη συνόδευσε (φυσικά) ο Φειδίας, ο οποίος κατά την προσφιλή του συνήθεια μάς είπε ένα σωρό (άχρηστα) πράγματα. Π.χ.: «Όλη μέρα κλαίμε» (για τον εγκλεισμό της Στυλιάννας) και «Αν μπορούσα ν' αλλάξω κάτι θα τελείωνα τον πόλεμο στην Ουκρανία» (για την παγκόσμια ειρήνη). Πολλές οι αντιδράσεις, αγαπημένο μου ημερολόγιο... Από τον Ποσειδώνα Γιαννόπουλο («Ο πιο ανεκδιήγητος ευρωβουλευτής-ανέκδοτο όλων των εποχών») μέχρι τον Μαυρίκιο Μαυρικίου

(«Μας ντροπιάζει!»). Αμα φτάσαμε στο σημείο να ντρέπεται και ο Μαυρίκιος (of all people), τα πράγματα έχουν σοβαρέψει επικίνδυνα...

Γι' αυτό, θα το επαναλάβω, κλαίνει οι χήρες κλαίνει κι οι παντρεμένες! Θα μας πει εμάς για δράματα η ολοφυρόμενη Μέγκαν, όταν περιμένουμε αγωνιωδώς την «πνευματική βιογραφία» (sic) του Ανδρέα Παπαχαράλαμπους με τον ευφάνταστο τίτλο «Καθαρά και Γαλανά»; «Είμαι συγκινημένος! Κρατώ στα χέρια μου τη δική μου κατάθεση ψυχής! Μία κατάθεση που συνοστεύει την πνευματική μου γεωγραφία. Καταθέτω την πρότασή μου για τις

πολιτικές που συνθέτουν δημιουργικά τις ρίζες της παράδοσής μας με την εκσυγχρονιστική νιοή που χρειάζεται ο τόπος μας» έγραψε ο συγγραφέας, το πόνημα του οποίου θα παρουσιάσει ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης αυτοπροσώπως».

Στο καρέ, ο βασικός λόγος που ασχολούμαστε με την πολιτική, ένεκα του ότι πλήττουμε φρικτά, είναι επειδή μαθαίνουμε καινούργια πράγματα. Εν προκειμένω, σπάνιες λέξεις όπως το «συνοστεώνει» του τέως δημάρχου Στροβόλου ή το «αγγελοσκιαζόμαστε» του Χρίστου Χριστοφίδη. Η Ευγενία η Καλαμαρού ιδιαίτερα, ως συνταξιούχος φι-

λόλογος, εκτίμησε τα μάλα τον γλωσσικό πλούτο του βουλευτή του ΑΚΕΛ: «...πραγματικά νιώθω πολύ άσχημα να μιλώ δημόσια για αυτό το ζήτημα αλλά έχει καιρός που πηγαίνω έρχονται περιπολικά έξω από το σπίτι για διάφορες άλλες υποθέσεις και αγγελοσκιαζόμαστε ως οικογένεια όποτε ακούμε ένα θόρυβο». (ΣΗΜ: Αγγελοσκιαζόμαι - βλέπω τον άγγελο του επικείμενου θανάτου μου/ ταράζομαι/ τρομάζω). Καταγράφηκε!

Εκτός από τη Μέγκαν που έκλαψε (*on air*), τον Φειδία και τη Στυλιάννα που έκλαψαν (επίσης), τον Παπαχαράλαμπους που βούρκωσε (από

συγκίνηση) και την Καλαμαρού που δάκρυσε (από νοσταλγία), αυτή που δικαιολογημένα βολάντωσε στο κλάμα ήταν η Λητώ Περιστέρη Μουσουπέττη. Καθότι, ως παλαιά ΕΔΕΚίτισσα, παρακολουθεί το κόμμα του Γιατρού να διαλύεται χάρη στην τελευταία έμπνευση του Σιζόπουλου να κάνει έξοδο όπως ο λίβας που καίει τα σπαρτά. «Το δίλημμα Μορφάκης Σολομωνίδης ή Μάριος Χαννίδης είναι η τελευταία πράξη του δράματος που παίζεται ως φαρσοκωμωδία» σχολίασε η αριστερή (με την καλή έννοια) Κουλλίτσα Κυριακού ρίννοντας λίγο ακόμα αλάτι στην πληγή. «Αγγελοσκιάχτηκα!» μουρμούρισε η Ευγενία.

Στο είδος «μελόδραμα», πάντως, αυτός που διαπρέπει και φαίνεται ότι θα σφραγίσει την πολιτική σκηνή με το ερμηνευτικό του πάθος είναι ο Οδυσσέας Μιχαλίδης. «Όποιος θέλει να βγάλουμε τη χώρα από τον βούρκο, είναι εν δυνάμει συνοδοιπόρος μου» είπε στον Φιλελεύθερο, δίνοντας τον τόνο ως προς το ύψος του αντιπολιτευτικού του λόγου. Βούρκος, σήψη, απδία... να κάποιες λέξεις που θα εμπλουτίσουν τον δημόσιο διάλογο εν όψει των βουλευτικών εκλογών του 2026. Βοηθεία μας!

Σαν να μη μας έφταναν οι δικοί μας, αγαπημένο μου ημερολόγιο, τη βδομάδα που πέρασε είχαμε και ως special guest έναν παλιό γνώριμο. Ο πρώην πρόεδρος των ΗΠΑ John M. Koenig θυμήθηκε την κάκιστη σχέση του με τον πρόεδρο Αναστασιάδη τον οποίο αποκάλεσε «απατεώνα και μεγαλομανή» (ή καυχησιάρη ή φαφλατά, αναλόγως της μετάφρασης). «Τούρκο πρέσβη της Αμερικής στην Κύπρο» τον χαρακτήρισε ο Τέως, ο οποίος έχει πολύ πιο σοβαρά θέματα να διαχειριστεί από έναν εμπαθή διπλωμάτη που δεν άφησε τις καλύτερες εντυπώσεις κατά τη θητεία του την περίοδο 2012 - 2015.

Επειτα από τόσο drama χρειάζεται αποφόρτιση. Γι' αυτό επιλέγω από την πλούσια επικαιρότητα των ημερών την πρωτοβουλία της αντιπροέδρου του ΔΗΣΥ Σάββιας Ορφανίδου για την... εμμνημόσυνη: «Στα πλαίσια του κοινοβουλευτικού ελέγχου απστείλα ερώτηση/επιστολή προς τους αρμόδιους υπουργούς Εργασίας και Υγείας για να ενημερωθούμε για την πολιτική κατάσταση της κυβέρνησης σχετικά με τα θέματα της εμμνημόσυνης». «Είναι θέμα φαντασίας...», όπως τραγούδησε κάποτε ο υπέροχος Λαυρέντης, για να το θέσω όσο πιο κομψά γίνεται αγαπημένο μου ημερολόγιο.

Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

90 χρόνια πριν στην «Κ»
4.5.1935

Εσωτερικόν: Η «Εφημερίς των Συζητήσεων» δημοσιεύει μακρόν άρθρον υπό τον τίτλον «Δημοκρατία ή Μοναρχία;». Ο αρθρογράφος, ενδιατρίβων ειδικώτερον εις το ζήτημα της Ελλάδος, γράφει: «Εκείνο, το οποίον δύναται να λεχθῇ ἐπὶ του παρόντος, εἶνε ὅτι το ζήτημα του πολιτεύματος εἰς την Ελλάδα εἶνε καθαρῶς εσωτερικόν ζήτημα. Δεν θα πδύνατο να δημιουργήσῃ διεθνείς περιπλοκάς».

Υποχρέωσις: Εδημοσιεύθη σήμερον το κείμενον του γαλλοσοβιετικού συμφώνου. Δι' αυτού ορίζεται ὅτι τα δύο κράτη αναλαμβάνουν την υποχρέωσιν να συμβουλευώνται ἀλλήλα εἰς περιπτώσιν απειλῆς εκ μέρους ευρωπαϊκού κράτους. Αν αἱ δύο χώραι υποστούν άνευ προκλήσεως ἐπιθεσιν, υποχρεούνται να παράσχουν προς ἀλλήλας ἄμεσον συνδρομήν.

Αναβολή: Εἰς την Εφημερίδα της Κυβερνή-σεως εδημοσιεύθη η συντακτικὴ πράξις, δι' ἧς ἀναβάλλονται αἱ ἐκλογαὶ συνελεύσεως διὰ την 2αν Ἰουνίου καὶ ὀρίζεται η ἡμέρα συγκλήσεως η 24 του αὐτοῦ μηνός. Ὡς λόγος ἀναβολῆς καθορίζεται η ἐξακολού-θησις των ἐνώπιον των Στρατοδικείων δίκων των κατηγορουμένων διὰ το κίνημα [...].

ΟΜΗΡΟΥ & Σ Ε Β Ε Ρ Η / Γράφει ο ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ

Ο Νίκaros, ο Χριστοδουλίδης, η ΕΔΕΚ και τα εξώδικα

Δεν ασχολούμαι με τα λόγια ενός Τούρκου πρέσβη, είπε ο Αναστασιάδης σχετικά με την αναφορά του πρώην Αμερικανού πρέσβη Τζον Κένιγκ ότι τον θεωρούσε «απατεώνα». Ο Κένιγκ βέβαια μιλά άπταιστα ελληνικά και είναι παντρεμένος με την ελληνικής καταγωγής Νάταλη, οπότε ο χαρακτηρισμός «Τούρκος» είναι μάλλον υπερβολικός. Το παρασκήνιο της κόντρας των δύο αντρών είναι ενδιαφέρον, αφού, σύμφωνα με τον αστικό μύθο της ΚΥΠ, ο πρέσβης σε μια ιδιωτική του συνομιλία φέρεται να αποκάλεσε τον τότε Πρόεδρο «μέθυσος», ίσως μεταξύ αστείου και σοβαρού, αλλά σίγουρα εκτός διπλωματικών πλαισίων. Επειδή λοιπόν η τότε ΚΥΠ και ο επικεφαλής της δεν «φίλητραραν» την «πληροφορία», ο Νίκaros στο άκουμά της έριξε τασάκια από τον λόφο μέχρι το μετόχι του Κύκκου. The rest is history.

Το πρωτομαγιάτικο μήνυμά του Προέδρου ήταν γεμάτο με υποσχέσεις προς εργαζόμενους και συνταξιούχους και κανένας δεν μπορεί να αμφισβητήσει το ότι θα παλέψει γι' αυτούς αφού ο ίδιος ανήκει στη μικρή αλλά εκλεκτή τάξη αυτών που είναι ταυτόχρονα και εργαζόμενοι στο Δημόσιο και συνταξιούχοι, δύο σε ένα. God bless him.

Βρέθηκε και τρίτος υποψήφιος για την προεδρία της ΕΔΕΚ, ενώ άλλοι δύο το σκέφτονται. Άλλος για τη βάρκα μας. Όπως πάμε στην ΕΔΕΚ θα έχουμε περισσότερους υποψήφιους από ψηφοφόρους.

Γεμίσαμε συκοφάντες, δεν τους προλαβαίνω.

Η Ειρήνη -ειρήνη στην Κύπρο αλλά όχι στο ΑΚΕΛ- Χαραλαμπίδου πάει Επιτροπή Ελέγχου για να βρει ποιοι ευθύνονται για πράξεις και παραλείψεις που μας έφεραν σε τόσο τραγικό υδατικό πρόβλημα. Ο Πρόεδρος, πάντως, υπόσχετα 15 χιλιάδες κυβικά μέτρα ημερησίως από τις μονάδες αφαλάτωσης που θα πάρουμε από ΗΑΕ. Δεν πρόκειται για μεγάλη ποσότητα, αλλά με προσοχή στη διαχείριση μάλλον δεν θα διψάσουμε, τουλάχιστον για φέτος. Ώς του χρόνου, όπως έλεγε η γιαγιά μου, «άξιζος που εν να ζήσει».

Δεν μπορεί παρά να συμπάσχουμε με τις εταιρείες καυσίμων και την ατυχία

που διαχρονικά τις κατατρέπει: όταν πέφτει διεθνώς η τιμή των καυσίμων δυστυχώς έχουν στοκ από όταν ήταν ακόμη ακριβό! Αντιθέτως, όταν ακριβαίνει διεθνώς η τιμή των καυσίμων δεν έχουν καθόλου στοκ και πρέπει άμεσα να αγοράσουν. Γεννηθήκαμε άτυχοι.

Ο Πρόεδρος ανάρτησε βίντεο φόρο τιμής στην επέτειο ένταξής μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Προφανώς εκ παραδρομής στο βίντεο δεν υπάρχουν φωτογραφίες από Κληρίδη, Τάσσο, Βασιλείου ή Σημίτη. Ευτυχώς υπάρχουν επτά φωτογραφίες του νεαρού μας Νίκου κι ας ήταν τότε αμού-

στακο παλληκάρι.

Εκπαιδευτικά μαθήματα για εργαζομενους στο Δημόσιο ώστε να εφαρμόζουν καλύτερα τον Οδηγό Συμπεριφοράς και Δεοντολογίας. Γουάου. Σαν ταλαιπωρημένος πολίτης πάντως δηλώνω πως δεν έχω απαίτηση για καμιά θεαματική βελτίωση. Μου αρκεί μόνο να μη συνδικαλιστούν τα ρομπότ της ΑΙ ώστε τουλάχιστον εκείνα να απαντούν τα τηλέφωνα. Just that, nothing else.

170 χιλιάδες απλήρωτα εξώδικα από τις κάμερες τροχαίας, που σημαίνει σχεδόν κάθε οικογένεια στην Κύπρο έχει τουλάχιστον ένα. Μπορεί λοιπόν να μην πραγματοποιήθηκε ποτέ το σύνθημα «κάθε σπίτι και κάστρο», αλλά προφανώς πετύχαμε το «κάθε σπίτι και απλήρωτο εξώδικο».

Οι νομοθετικές ρυθμίσεις που προωθούνται και ενδέχεται να πλήξουν την ελευθεροτυπία είναι ένας από τους λόγους που η χώρα μας υποχώρησε 12 θέσεις (πέρασε στη θέση 77) στον Παγκόσμιο Δείκτη Ελευθερίας του Τύπου της οργάνωσης Δημοσιογράφοι χωρίς Σύνορα. Όπως είπε και ο Άγγλος ποιητής Matthew Arnold «η Δημοσιογραφία είναι λογοτεχνία υπό πίεση». Συχνά, πολλή κι αβάστακτη πίεση.

Παράκληση προς Τμήμα Ειδήσεων ΡΙΚ: αν μια στο τόσο πείτε κυβέρνηση αντί κυβερνήσεως της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Ο Ερντογάν απαιτεί Τύμπου στην εξίσωση Χριστοδουλίδη

Η πατρότητα ανοίγματος «ενός τουρκικού λιμανιού» και η τουρκική απαίτηση για «αναγνώριση έναντι αναγνώρισης»

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

«Χωρίς νομιμοποίηση των πτήσεων μέσω του αεροδρομίου του βορείου τμήματος της Κύπρου αλλά και των εμπορικών συναλλαγών μέσω των λιμανιών των Τουρκοκυπρίων, η όποια πολιτική εξίσωση, έστω υπό μορφή βολιδοσκοπήσης της ελληνοκυπριακής πλευράς, δεν συγκεντρώνει ιδιαίτερες πιθανότητες να γίνει αποδεκτή» από το καθεστώς του Ταγίπ Ερντογάν. Την εκτίμηση αυτή ανέπτυξε στην «Κ» κοινοτική πηγή, με άριστη γνώση των θέσεων των δύο πλευρών, περιλαμβανομένης και της προσδοκίας του προέδρου Χριστοδουλίδη να διασυνδέσει την προώθηση των ευρωτουρκικών σχέσεων με την επίλυση του Κυπριακού,

των απευθείας πτήσεων από το ψευδοκράτος, δεν είναι καινούργια. Είχε καταγραφεί από το 2006, όταν στο τιμόνι της Ε.Ε. βρισκόταν η Φινλανδία, η οποία είχε διαθέσει χρόνο και ενέργεια προκειμένου να επιτύχει συμφωνία Λευκωσίας-Αγκυρας. Η προσπάθεια της Φινλανδικής Προεδρίας, πριν από 20 περίπου χρόνια, είχε αφετηρία το άνοιγμα ενός τουλάχιστον τουρκικού λιμανιού προς την Κυπριακή Δημοκρατία, ώστε να αποφευχθεί η διατάραξη των ευρωτουρκικών σχέσεων και η επιβολή ευρωπαϊκών κυρώσεων κατά της Αγκυρας, την οποία είχε αναγκαστεί να προτείνει η Κομισιόν, διά του τότε Επιτρόπου διευρυνσης (επίσης από τη Φινλανδία) Όλι Ρεν, λόγω της άρνησης της Τουρκίας να εφαρμόσει την Τελωνειακή Ένωση έναντι της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Ωστόσο, η Τουρκία ζητούσε ανταλλάγματα από το 2006, προκειμένου να συναινέσει στο άνοιγμα ενός και μόνον τουρκικού λιμανιού προς την Κυπριακή Δημοκρατία. Ανταλλάγματα, τα οποία όπως έλεγε η Αγκυρα, θα είχαν «ανταποδοτικό χαρακτήρα» και θα κινούνταν στη λογική «αναγνώρισης έναντι αναγνώρισης». Δηλαδή, θεωρώντας ότι το άνοιγμα έστω και ενός τουρκικού λιμανιού θα συνιστούσε αναγνώριση της Κυπριακής Δημοκρατίας από την Τουρκία, η Αγκυρα απαιτούσε «ανταποδοτικές κινήσεις» από τη Λευκωσία, για νομιμοποίηση του απευθείας εμπορίου από τα λιμάνια της κατεχόμενης Κύπρου (στη βάση πρότασης της Κομισιόν) και των πτήσεων από το παράνομο αεροδρόμιο Τύμπου, ώστε να δημιουργηθούν συνθήκες αναγνώρισης, de facto σε πρώτο χρόνο, του κατοχικού ψευδοκράτους.

Οι τουρκικές διεκδικήσεις του 2006, μετά από 20 σχεδόν χρόνια, προσέλαβαν τη σημερινή τους μορφή και κωδικοποιήθηκαν από το τουρκικό ΥΠΕΞ, σε αυτό που πλέον καλείται «3 Άλφα»: Δηλαδή στο τουρκικό αίτημα για εξασφάλιση «απευθείας πτήσεων, απευθείας εμπορίου και απευθείας σχέσεων» του ψευδοκράτους με τη διεθνή κοινότητα, ως προ-

Οι τουρκικές διεκδικήσεις του 2006, μετά από 20 σχεδόν χρόνια, προσέλαβαν τη σημερινή τους μορφή και κωδικοποιήθηκαν από το τουρκικό ΥΠΕΞ, σε αυτό που πλέον καλείται «3 Άλφα».

ϋπόθεση, δηλαδή ως προαπαιτούμενο για την έναρξη μιας νέας προσπάθειας απευθείας συνομιλιών για λύση του Κυπριακού.

Η Λευκωσία που δικαίως θεωρούσε και εξακολουθεί να θεωρεί ότι μια τέτοια εξέλιξη θα οδηγήσει με μαθηματική ακρίβεια στο κλείσιμο του Κυπριακού, προσδίδοντας στο ψευδοκράτος, ένα ντε φάκτο καθεστώς, ανάλογο με αυτό της Ταϊβάν, αρνείται να συναινέσει σε μια τέτοια κίνηση. Παρά τις εμφανείς ή συγκαλυμμένες εκκλήσεις και την προώθηση της εν λόγω τουρκικής θέσης από διάφορους μεσολαβητές. Με πρώτους τους Βρετανούς, που πριν από τέσσερα περίπου χρόνια, διά του Ajay Sharma (που από τον περασμένο μήνα, Απρίλιο 2025, είναι ύπατος αρμοστής της Βρετανίας στη Μαλαισία), είχαν θέσει το ζήτημα μιας «χειρονομίας καλής θέλησης», σε αυτό μάλιστα το επίπεδο. Για να ακολουθήσει ο ΟΗΕ, διά του Κόλιν Στιούαρτ, αλλά και διά της Μαρία Άνγκελα Ολγκίν Κουεγιάρ, που αναλαμβάνει ξανά καθήκοντα στο Κυπριακό, η οποία, μιλώντας στην «Κ» είχε διαμνύσει προς τον κ. Χριστοδουλίδη ότι γνωρίζει πολύ καλά τι θα άνοιγε τον δρόμο για τη λύση του Κυπριακού, σημειώνοντας ότι ο Πρόεδρος «έχει μία πολύ καθαρή εικόνα και ξέρει τι θα μπορούσε να ξεκλειδώσει τη διαδικασία».

Τα «3 Άλφα» λοιπόν συντηρούνται στο τραπέζι από την τουρκική πλευρά, εδώ και 20 σχεδόν χρόνια, ενώ «μεταφέρονται» και σήμερα από μεσολαβητές στις συζητήσεις τους με την ελληνοκυπριακή πλευρά. Όπως έλεγε τουρκική πηγή στις Βρυξέλλες, ενδεχόμενη ικανοποίηση των «3 Άλφα», «θα οδηγήσει στη διασφάλιση της κυριαρχικής ισότητας της ΤΔΒΚ». Κάτι που προφανώς εξηγεί ακόμ-

περισσότερο τις ενστάσεις της ελληνοκυπριακής πλευράς.

Τουρκικό λιμάνι

Το 2006, σε μια πολύ δύσκολη περίοδο για τις ευρωτουρκικές σχέσεις, η Κομισιόν είχε εισηγηθεί όπως πάγωνε το άνοιγμα 8 διαπραγματευτικών κεφαλαίων της Τουρκίας, ως επίσης και όπως πάγωνε το κλείσιμο των 34 εναπομεινάντων διαπραγματευτικών κεφαλαίων της υποψήφιας χώρας, ως αποτέλεσμα της άρνησης της Αγκυρας να εφαρμόσει το Πρωτόκολλο έναντι στην Κυπριακή Δημοκρατία. Εξαιτίας δηλαδή της απόφασης της Τουρκίας να κρατήσει κλειστούς τους τουρκικούς λιμένες στο εμπόριο από την Κύπρο. Κάτι που εκ των πραγμάτων αποτελούσε και εξακολουθεί να αποτελεί δυσμενή διάκριση στην εφαρμογή της υφιστάμενης Τελωνειακής Ένωσης.

Το πολιτικό και όχι μόνο κόστος των κυρώσεων που πρότεινε τότε η Κομισιόν (και εν τέλει εγκρίθηκαν ομόφωνα από τα 25 τότε κράτη-μέλη), ήταν τεράστιο για την Τουρκία, η οποία ένα μόλις έτος μετά την έναρξη των ενταξιακών της διαπραγματεύσεων, στις 3 Οκτωβρίου 2005, αναγκάστηκε να εισέλθει σε μια διαδικασία συζήτησης για υλοποίηση «ανεκπλήρωτων» κυπρογενών υποχρεώσεων προς την Ε.Ε.

Επιχειρώντας μια πρωτοφανή μεσολάβηση, η Φινλανδία, που ασκούσε την προεδρία του Συμβουλίου της Ε.Ε., το δεύτερο εξάμηνο του 2006, επεδίωξε να οδηγήσει σε συμφωνία τη Λευκωσία και την Αγκυρα. Εκεί λοιπόν, στο πλαίσιο της «φινλανδικής φόρμουλας», ακούστηκε για πρώτη φορά η ιδέα για άνοιγμα ενός τουρκικού λιμανιού προς την Κυπριακή Δημοκρατία. Ήταν μάλιστα τόσο έν-

τονες οι συζητήσεις, ώστε ένα πρωί του φθινοπώρου του 2006, το ειδησεογραφικό πρακτορείο ειδήσεων Reuters είχε μεταδώσει ότι η Αγκυρα ήταν έτοιμη να ανοίξει ένα λιμάνι προς την Κυπριακή Δημοκρατία, κάτι που όσοι ζούσαμε τα γεγονότα της εποχής από κοντά, στις Βρυξέλλες, γνωρίζαμε ότι «ήταν εκτός συζήτησης» για την Τουρκία, η οποία απαιτούσε «αναγνώριση έναντι αναγνώρισης». Δηλαδή, διασύνδεε το άνοιγμα ενός τουρκικού λιμανιού «προς το κυπριακό εμπόριο, περιλαμβανομένων των μέσων μεταφοράς, ήτοι των πλοίων με αφετηρία την Κυπριακή Δημοκρατία», με τη νομιμοποίηση του απευθείας εμπορίου από τα λιμάνια της κατεχόμενης Κύπρου και τη νομιμοποίηση των απευθείας πτήσεων από το παράνομο αεροδρόμιο Τύμπου. Στις συζητήσεις υπό τη Φινλανδική Προεδρία είχαν «παρεισφρήσει» και άλλα ζητήματα, καθιστώντας τες ένα μίνι-πλάνο λύσης του Κυπριακού, περιλαμβανομένης της επιστροφής της περίκλειστης πόλης της Αμμοχώστου, με την Αγκυρα όμως να απορρίπτει μια τέτοια διασύνδεση. Ως αποτέλεσμα, οι συζητήσεις στο πλαίσιο της φόρμουλας της Φινλανδικής Προεδρίας κατέρρευσαν και η Ε.Ε. αναγκάστηκε να πορευθεί σε ένα πιο δύσβατο τοπίο κυπροτουρκικών σχέσεων από αυτό που αρχικά είχε υπολογίσει. Έχοντας να διαχειριστεί μια προβληματική Τελωνειακή Ένωση με την Τουρκία, που δεν εφαρμοζόταν έναντι της Κυπριακής Δημοκρατίας, κράτους-μέλους της Ε.Ε. Ένα υποψήφιο κράτος, την Τουρκία, της οποίας η ενταξιακή πορεία είχε κουτσουρευτεί, εν τη γενέσει της. Και ένα κράτος-μέλος το οποίο δεν αναγνωριζόταν από όλες τις υποψήφιες προς ένταξη χώρες.

Η ιδέα του Προέδρου

Με βάση αυτά τα δεδομένα, η ιδέα που δημοσίευσε η αθηναϊκή εφημερίδα, «Τα Νέα» και εν τέλει αποδόθηκε στον πρόεδρο Χριστοδουλίδη, για διασύνδεση του ανοίγματος ενός τουρκικού λιμανιού προς την Κυπριακή Δημοκρατία, με ανταλλάγμα την παραχώρηση διευκολύνσεων ευρωπαϊκών θεωρήσεων διαβατηρίων σε Τούρκους επιχειρηματίες, δεν θα μπορούσε να έχει καμιά απολύτως τύχη. Όχι μόνο γιατί το πολιτικό βάρος διευκολύνσεων ευρωπαϊκών θεωρήσεων διαβατηρίων Τούρκων επιχειρηματιών, υπολείπεται του πολιτικού εκτοπίσματος του ανοίγματος ενός τουρκικού λιμανιού προς την Κυπριακή Δημοκρατία, που από το 2006 εκλαμβάνεται από το τουρκικό ΥΠΕΞ ως κίνηση αναγνώρισης του νόμιμου κράτους της Κύπρου, αλλά και γιατί η παραχώρηση διευκολύνσεων ευρωπαϊκών θεωρήσεων διαβατηρίων προς την Τουρκία αποτελεί ήδη ευρωπαϊκή εισήγηση, περιλαμβάνεται στο κοινό έγγραφο Μπορέλ/Κομισιόν και έχει ήδη τύχει της θετικής υποδοχής των 27 κρα-

Οι συζητήσεις στο πλαίσιο της φόρμουλας της Φινλανδικής Προεδρίας κατέρρευσαν και η Ε.Ε. αναγκάστηκε να πορευθεί σε ένα πιο δύσβατο τοπίο κυπροτουρκικών σχέσεων από αυτό που αρχικά είχε υπολογίσει.

τών-μελών, περιλαμβανομένης και της Κυπριακής Δημοκρατίας, που συμφώνησαν στην «προώθηση της εργασίας», επί των προτάσεων που περιλαμβάνει. Άρα, εκλαμβάνεται ως «ξαναζεσταμένο φαγητό».

Κυβερνητική πηγή στη Λευκωσία ανέφερε στην «Κ» ότι οι ιδέες που έβαλε στο τραπέζι η Κυπριακή Δημοκρατία, άτυπα και ως βολιδοσκοπήση, ήταν γενικού χαρακτήρα σε σχέση με την εκπλήρωση κυπρογενών υποχρεώσεων της Τουρ-

κίας, με ανταλλάγμα να προωθηθούν οι ευρωτουρκικές σχέσεις. Στις εν λόγω ιδέες της Λευκωσίας, ο Πρόεδρος όμως φέρεται να αναφέρθηκε σε κάποιες χειρονομίες προς την Τουρκία, οι οποίες ωστόσο θεωρούνται ως ήσσονος σημασίας από την Αγκυρα και σε καμιά περίπτωση δεν είναι σε θέση να επανενεργοποιήσουν τη διαδικασία λύσης του Κυπριακού, όπως τουλάχιστον την επιδιώκει η Λευκωσία.

Σε αυτές τις ιδέες περιλαμβάνονται τόσο η διευκόλυνση για παραχώρηση ευρωπαϊκών θεωρήσεων διαβατηρίων στην οποία αναφέρθηκαν «Τα Νέα», όσο και η επάνοδος της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων στην Τουρκία, για την οποία επίσης, όμως, συμφώνησαν όλα τα κράτη-μέλη στις 17 Δεκεμβρίου 2024. Ως επίσης και η συμμετοχή του Τούρκου ΥΠΕΞ στο άτυπο Συμβούλιο Γκίμνιχ, η οποία επίσης αποτελεί μέρος των εισηγήσεων της Ε.Ε., στο πλαίσιο του κοινού εγγράφου Μπορέλ/Κομισιόν που έτυχε θετικής υποδοχής από τα 27 κράτη-μέλη, περιλαμβανομένης και της

Η ιδέα που δημοσίευσε «Τα Νέα» και εν τέλει αποδόθηκε στον πρόεδρο Χριστοδουλίδη, για διασύνδεση του ανοίγματος ενός τουρκικού λιμανιού προς την Κυπριακή Δημοκρατία, με ανταλλάγμα την παραχώρηση διευκολύνσεων ευρωπαϊκών θεωρήσεων διαβατηρίων σε Τούρκους επιχειρηματίες, δεν θα μπορούσε να έχει καμιά απολύτως τύχη.

Κύπρου και έχει ήδη υλοποιηθεί με τη γνωστή συμμετοχή Φιντάν σε άτυπο ΣΕΥ.

Όλα αυτά, σε συνδυασμό με τις πληροφορίες της «Κ», σύμφωνα με τις οποίες η Τουρκία ζητάει όπως στην εξίσωση Χριστοδουλίδη τοποθετηθεί και η νομιμοποίηση των

πτήσεων από το αεροδρόμιο Τύμπου, ως επίσης και το απευθείας εμπόριο, στη λογική «αναγνώριση έναντι αναγνώρισης», αποτελούν προφανώς και τον λόγο της δημόσιας απόρριψης των κυπριακών προτάσεων. Ενδεικτική είναι η δήλωση του εκπροσώπου του ΥΠΕΞ

της Τουρκίας, Ονκού Κεελί, ο οποίος ανέφερε ότι «οι ισχυρισμοί του ελληνοκυπριακού Τύπου ότι τα λιμάνια της χώρας μας θα ανοίξουν για τα ελληνοκυπριακά πλοία με ανταλλάγμα τη διευκόλυνση της βίζας της Ε.Ε. για τους επιχειρηματίες μας είναι φανταστικοί».

Οχι χωρίς ευτράπελα n Teknofest

Η έκθεση στα Κατεχόμενα είχε ήδη ένα περιστατικό τραυματισμών όπου λόγω ανέμου μια τεράστια διαφημιστική πινακίδα κατέρρευσε τραυματίζοντας τρεις επισκέπτες. Επιπλέον, viral στα ΜΚΔ έγινε ένα βίντεο χαμπλής υπερπτήσης ενός τουρκικού μαχητικού F-4 Phantom που στο πλαίσιο πρόβας πέταξε υπερβολικά χαμηλά, με διάφορους σχολιαστές να επισημαίνουν ότι η εν λόγω επίδειξη θα μπορούσε να αποβεί και μοιραία με συντριβή του αεροσκάφους. Στο πλαίσιο του «Teknofest» πάντως πέταξαν δύο σμήνη επιδείξεων της τουρκικής πολεμικής αεροπορίας (Solo Turk & Red Stars) που επισκέπτονται τα Κατεχόμενα και κάθε Ιούλιο στο πλαίσιο «εορτασμών» για την εμβολή του 1974. Εκτέθηκαν, τέλος, και πέταξαν όλοι οι τύποι μαχητικών drones τύπου «Bayraktar» (TB-2 και TB-3) καθώς και τα επιθετικά ελικόπτερα ATAK, ενώ στο διαγωνιστικό μέρος ομάδες Τούρκων ερευνητών και T/κ μαθητών συμμετείχαν σε σειρές δράσης με αντικείμενα τη ρομποτική, το hacking, τα UAVs και την AI.

Η προέκταση της διοργάνωσης στα Κατεχόμενα πηγαίνει πολύ πέραν του Κυπριακού και εντάσσεται και στις επιδιώξεις της Τουρκίας στην Ανατολική Μεσόγειο.

Η Teknofest φέτος έγινε στα Κατεχόμενα, εντάσσοντας τόσο τη γεωγραφική τους επικράτεια όσο και τη λεγόμενη ΤΔΒΚ στο επίκεντρο της «εθνικής αμυντικής βιομηχανίας» της Τουρκίας.

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Όταν την περασμένη Πέμπτη τα τουρκικά F-16 του σμήνους επίδειξης «Solo Turk» δοκιμάζονταν στο πλαίσιο των προετοιμασιών της τουρκικής έκθεσης τεχνολογίας, «Teknofest» 2025, με χαμπλές υπερπτήσεις πάνω από το παράνομο αεροδρόμιο της Τύμπου, πολίτες τόσο σε διαδικτυακά γκρουπ όσο και τηλεφωνώντας στην Αστυνομία Κύπρου, εξέφραζαν δυσφορία και ανησυχία «για τις ασκήσεις των Τούρκων». Ωστόσο, η έκθεση «Teknofest», που από το 2018 αποτελεί ουσιαστικά μια διοργάνωση-«εργαλείο» της τουρκικής εξωτερικής πολιτικής, φέτος έγινε για πρώτη φορά στα Κατεχόμενα, εντάσσοντας τόσο τη γεωγραφική τους επικράτεια όσο και τη λεγόμενη ΤΔΒΚ στο επίκεντρο της «εθνικής αμυντικής βιομηχανίας» της Τουρκίας. Η τελευταία, εστιάζοντας επιτυχημένα παραγωγικά και εξαγωγικά τα τελευταία χρόνια σε τεχνολογίες αιχμής όπως τα μη-επανδρωμένα αεροκχήματα (drones, UAVs), έχει κατορθώσει όχι μόνο να καταστεί δείκτης αύξησης της στρατιωτικής ισχύος της Τουρκίας αλλά και παράγοντας –από τον Καύκασο και την Ουκρανία μέχρι τη Λιβύη και τη Μέση Ανατολή– αύξησης του γεωπολιτικού αποτυπώματος της χώρας με ενεργό και συχνά στρατιωτικά τρόπο. Φέτος το τετράημερο της «Teknofest» 2025 συνέπεσε, χρονικά και σημειολογικά, με την παρανομη επίσκεψη του Ταϊπ Ερντογάν στην «ΤΔΒΚ» και αναπόφευκτα σε μια πολύ ενδιαφέρουσα χρονική συγκυρία, περιφερειακά αλλά και σε σχέση με τις εξελίξεις στο

Επίδειξη δύναμης από τα Κατεχόμενα

Η Αγκυρα μέσω της έκθεσης τεχνολογίας «Teknofest» στέλνει σινιάλα με πολλαπλούς αποδέκτες

Κυπριακό, δείχνει να καθίσταται αφορμή για αποστολή συγκεκριμένων σινιάλων με πολλαπλούς μάλιστα αποδέκτες.

Η μεγάλη εικόνα

Η προέκταση, ως προς τη μεγάλη εικόνα, της διοργάνωσης της «Teknofest» στα Κατεχόμενα πηγαίνει πολύ πέραν του Κυπριακού και εντάσσεται και στις επιδιώξεις της Τουρκίας στην Ανατολική Μεσόγειο. Η Τουρκία εντάσσει, τουλάχιστον από το 2016, τον γεωγραφικό χώρο των Κατεχομένων στους αμυντικούς σχεδιασμούς της στο πλαίσιο του δόγματος «Forward Basing Posture», ως προς την αυξημένη αεροναυτική της παρουσία στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου, κάτι που διαφάνηκε και από την αναβάθμιση στρατιωτικών εγκαταστάσεων –ναυτικών και αεροπορικής φύσης– στα κατεχόμενα Λευκόνοικο και Μπوغάζι. Επιπλέον, η παρουσία της «Teknofest» στα Κατεχόμενα δεδομένης και της εμπλοκής της ίδιας της οικογένειας

Ερντογάν (ο γαμπρός του Ερντογάν, Σελτζούκ Μπαϊρακτάρ, της εταιρείας Baykar που φτιάχνει τα drones TB-2 είναι ο CEO της εταιρείας διοργάνωσης) αποτελεί και προέκταση της συναλλακτικής προσέγγισης της τουρκικής ηγεσίας δεδομένου πως τα drones που παράγει η Τουρκία έχουν πετυχημένα εξαγωγικά κύκλο σε Ευρώπη, Αφρική και Ασία και συμμετέχουν, κανονικά, σε πολεμικές συγκρούσεις των τελευταίων χρόνων από την Ουκρανία και τη Συρία μέχρι τη Λιβύη και τον Καύκασο. Επιπλέον, στην τρέχουσα συγκυρία με τον πόλεμο στη Γάζα να εμμένει και την κατάσταση στη Συρία να παραμένει ρευστή, η υπενθύμιση του αμυντικοβιομηχανικού συμπλέγματος της Τουρκίας στέλνει σινιάλα με αποδέκτες τόσο τη Δύση όσο και τα κράτη της περιοχής:

• Στο Συριακό ιδίως όπου ο ανταγωνισμός Τουρκίας-Ισραήλ αναδύεται και όπου η Άγκυρα έχει θέσει και το ζήτημα μεταφοράς των ρωσικών πυραύλων S-400 στη νέα συ-

ριακή διοίκηση – πτυχή που συνδέεται με τις αμερικανοτουρκικές σχέσεις.

• Σε μια συγκυρία που η αβεβαιότητα του Ουκρανικού και οι σχέσεις ΗΠΑ-Ε.Ε. αναφορικά με τον πυρήνα της ευρωπαϊκής αρχιτεκτονικής ασφάλειας βρίσκονται υπό εξέταση, η Άγκυρα διεκδικεί ρόλο και λόγο στην αμυντική και εξοπλιστική πολιτική της Ευρώπης.

Η παρουσία Ερντογάν

Η παρουσία του Ερντογάν στα Κατεχόμενα, πέραν των πτυχών που συνδέονται με την πρόσφατη κρίση με τη μαντίλα και τις ισορροπίες λόγω των επερχόμενων «εκλογών» στην τουρκοκυπριακή κοινότητα, με αφορμή την «Teknofest» κατέστη πλήρως υποστηρικτική επί του Τουρκοκύπριου ηγέτη, Ερσίν Τατάρ. Ο Τούρκος πρόεδρος μίλησε ξεκάθαρα για λύση δύο κρατών και αναγνώριση της «ΤΔΒΚ» υποστηρίζοντας πλήρως το αφήγημα του κ. Τατάρ. «Εμείς πιστεύουμε ότι στην Κύπρο με μια λύση δύο

κρατών μπορούμε να αφήσουμε πίσω μας τα ιστορικά προβλήματα», είπε χαρακτηριστικά ο Ερντογάν για να αναφερθεί και στη συνέχιση των προσπάθειών για αναγνώριση του παράνομου μορφώματος. «Θα συνεχίσουμε να εντείνουμε τις προσπάθειές μας για την αναγνώριση της “ΤΔΒΚ”. Ως Τουρκία δεν θα αφήσουμε ποτέ την “ΤΔΒΚ” μόνη και χωρίς κανέναν», πρόσθεσε τις παραμονές της καρόδου του. Ωστόσο, αυτό που αναφέρουν στην «Κ» έμπειροι παρατηρητές στα Κατεχόμενα είναι πως ο Ερντογάν, γνωστός για τους τακτικισμούς του και εν μέσω κρίσης στην Τουρκία αλλά και κρίσης με προεκτάσεις στα Κατεχόμενα και τις σχέσεις ΑΚΡ-ΥΒΡ/Τατάρ θα μπορούσε να επιτρέψει μικρές εξελίξεις στο Κυπριακό, ασχέτως ποιος θα βρίσκεται στις επόμενες μήνες στο τιμόνι της ηγεσίας της τουρκοκυπριακής κοινότητας. Τέλος, η ίδια η επιλογή της διοργάνωσης της «Teknofest» στα Κατεχόμενα, που ανακοινώθηκε ήδη από τον περασμένο Νοέμβριο, δείχνει προς την κατεύθυνση αναβάθμισης του «αδελφού» και «μικρού κράτους» («μικρή πατρίδα») στο πλαίσιο της τουρκοφωνίας, δεδομένου ότι την εν λόγω έκθεση επισκέπτονται εκατοντάδες συμμετέχοντες από τα τουρκογενή κράτη, ενώ το αποτύπωμα της τουρκικής αμυντικής βιομηχανίας εντάσσεται και τον γεωγραφικό χώρο των Κατεχομένων «ως πεδίο δοκιμής» για νέα οπικά συστήματα, δεδομένης της παγωμένης σύγκρουσης που εξακολουθεί να υφίσταται στην Κύπρο υπό τη μορφή αντιπαράθεσης (τουρκικές δυνάμεις κατοχής VS Ε.Φ.).

ΑΡΘΡΟ / Του **ΧΑΡΙΔΗΜΟΥ Κ. ΤΣΟΥΚΑ**

«Ποιος είμαι εγώ να κρίνω;»

Τον Ιούλιο 2013, ο μακαριστός Πάπας Φραγκίσκος είχε την πρώτη εκτενή συζήτηση με δημοσιογράφους, στην πτήση της επιστροφής του από τη Βραζιλία. Ενώ ο προκάτοχός του Βενέδικτος ΙΕ΄Τ απαιτούσε να του έχουν υποβληθεί γραπτώς οι ερωτήσεις τους και αυτός επέλεγε σε ποιες θα απαντούσε, ο Φραγκίσκος επεδίωκε τον ζωντανό διάλογο για όλα τα θέματα. Συζητώντας, μεταξύ άλλων, το θέμα της ομοφυλοφιλίας, ο Φραγκίσκος είπε: «Αν κάποιος είναι ομοφυλόφιλος και αναζητεί τον Θεό και έχει καλά θέληση, ποιος είμαι εγώ να κρίνω;».

Διευκρίνισε ότι δεν είπε κάτι καινούριο, δεδομένου ότι «η Καθολική Εκκλησία της Καθολικής Εκκλησίας το εξηγεί πολύ καλά [...] Οι ομοφυλόφιλοι δεν πρέπει να περιθωριοποιούνται». Τρία χρόνια αργότερα, σε συνέντευξή του, ο Φραγκίσκος εξήγησε ότι «οι άνθρωποι δεν πρέπει να ορίζονται μόνο από τις σεξουαλικές τους τάσεις: ως μην ξεχνάμε ότι ο Θεός αγαπά όλα τα πλάσματά του και είμαστε προορισμένοι να

λάβουμε την απέραντη αγάπη του».

Με τον αγαπητικό λόγο του, τις αγαθοεργές πρωτοβουλίες του, και την εντυπωσιακή απλότητα της ζωής του, ο Πάπας Φραγκίσκος μάς υπενθύμιζε βασικές χριστιανικές αρετές – συμπόνια, συγχώρεση, ταπεινότητα, ανυποκρισία. Στο θέμα της ομοφυλοφιλίας μάς κάλεσε εμμέσως να σκεφτούμε πόσο εύκολα κρίνουμε άλλους ανθρώπους – πόσο φιλεπικριτές (φιλοκατήγοροι, judgmental) είμαστε. Με ταπεινότητα, αποποιήθηκε τη στάση του κανονιστικού παντογνώστη: ακόμα κι ο Πάπας δεν έχει τη γνωστική ισχύ, ούτε την ηθική αυθεντία να κρίνει τις ερωτικές προτιμήσεις των άλλων.

Η φιλεπικρισία συνιστά κακία (vice), ιδιαίτερα στην εποχή της ακατάσχετης, μιντιακά μεσολαβημένης επικοινωνίας. Δεν πρόκειται μόνο για το γεγονός ότι, στην κοινωνία της συνεχούς πλην θραυσματικής πληροφόρησης και της εκτενούς αλλά αβαθούς γνώσης, ο πειρασμός της εκφοράς γνώμης επί παντός επιστητού είναι ισχυρός. Ακόμη χειρότερα, εύκολα και ανε-

παίσθητα διολισθαίνουμε στη φιλεπικρισία: είδες τη πόστاره στο Instagram ο ανόητος; Μα τι άξεστοι άνθρωποι είναι αυτοί; Σιγά μην έκανε παιδιά – η καριέρα την ένοιαζε πάντα. Όσο πιο πολύ μαθαίνουμε για τις ζωές των άλλων, τόσο περισσότερο μπαίνουμε (και, συχνά, ενδίδουμε) στον πειρασμό να τους κρίνουμε επιπόλαια. Οι κουτσομπολίστικες εκπομπές της τηλεόρασης εκφοράζουν και, περαιτέρω, ενισχύουν αυτή την τάση. Ασχολούμενοι με ξένες υποθέσεις, τροφοδοτούμε αφηγηματικά τη δική μας ζωή – αλατίζουμε τη ρουτινώδη καθημερινότητά μας, συντηρούμε τη ρηκή κοινωνικότητά μας, και επιβεβαιώνουμε εμμέσως την ανωτερότητά μας.

Το πρόβλημα με τη φιλεπικρισία είναι διπλό. Πρώτον, γνωσιολογικά δεν έχουμε όλες τις απαραίτητες πληροφορίες για να κρίνουμε τους άλλους. Συχνά μας λείπουν κρίσιμα γεγονότα, ενώ σπανίως γνωρίζουμε τα κίνητρα, τις ανησυχίες, τις παροχές, και τις δυσκολίες τους. Ακόμα κι όταν εξωτερικές συμπε-

ριφορές τους μας είναι γνωστές, η εσωτερική ζωή τους μας διαφεύγει. Ο ερμηνευτικός μη γενναιόδωρος άνθρωπος συνδέει συμπεριφορές και προοθέτει εικασίες για να κατασκευάσει επικριτικές ιστορίες για τους άλλους. Ο Μπετόβεν θυμωμενός με όσους τον επέκριναν αβασάνιστα για μισανθρωπία – δεν γνώριζαν την εντεινόμενη κώφωσή του («Δεν ξέρετε τη μουσική αιτία που με κάνει να σας φαίνομαι έτσι»). Το γνωσιολογικό έλλειμμα του φιλοκατήγορου αναπληρώνεται από τη γνωστικά πλάνη του: τείνει να κρίνει τις αστοχίες των άλλων με βάση τον χαρακτήρα τους, ενώ απορρίπτει τις δικές του σε συγκυριακές περιστάσεις. Τους άλλους κρίνουμε από τις πράξεις τους, τον εαυτό μας από τις προθέσεις μας.

Δεύτερον, ο φιλεπικριτής πάσχει από έπαρση. Σκολιάζοντας αρνητικά τους άλλους, εμμέσως δηλώνει την υπεροχή του απέναντί τους. Εμείς είμαστε φυσιολογικοί, έχουμε καλύτερους τρόπους, μεγαλώνουμε επιμελέστερα τα παιδιά μας. Η έπαρση είναι διπλά απεχθής. Αφενός

διότι, ενοχλώντας εύλογα τους αποδέκτες της, απομειώνεται η κοινωνική αρμονία, αφετέρου διότι, αποκρύπτοντας τη δική μας σφάλματα, εμποδίζει την ηθική βελτίωσή μας.

Ακολουθώντας τον Καντ, είναι προτιμότερο να λειτουργούμε με το «πέπλο της επείκειας» όταν κρίνουμε άλλους, ακόμα κι όταν είμαστε βέβαιοι για τον κακό χαρακτήρα τους. Η επείκεια αφενός μας προστατεύει από πιθανά γνωστικά σφάλματα (κάθε χαρακτήρας είναι πολυσιδιάσπαστος: ίσως παραβλέπουμε κάτι), αφετέρου δίνει τη δυνατότητα στον άλλο να μας εκπλήξει θετικά. Αν μας ενδιαφέρει η ηθική βελτίωση, ατομική και συλλογική, η επείκεια είναι παιχνίδι win-win.

Υπάρχει, βεβαίως, ένα τίμημα. Πιστώνοντας τον άλλο με πιθανή καλοσύνη, ίσως αποδειχθεί ότι κάνουμε λάθος. Αξίζει, όμως, αυτό το ρίσκο, στο μέτρο που συμβάλλει στην ηθική βελτίωσή μας και, συνεπώς, στη βελτίωση των σχέσεών μας με τους άλλους. Η συμπόνια, η ταπεινότητα και η επείκεια προάγουν τον αρμονικό κοινό βίο.

Φυσικά, η αποχή από τη φιλεπικρισία δεν σημαίνει αποχή από κάθε είδους κρίση. Αν δεν κρίναμε τον βιαστή, τον δολοφόνο ή τον διεφθαρμένο αξιωματούχο θα ήταν σαν να κάναμε λοβοτομή στην ορθολογικότητά μας – γνωστικά και ηθικά ανεπιτρεπτό. Άλλο φρόνιμη κρίση, άλλο φιλεπικρισία – η δεύτερη είναι στρέβλωση της πρώτης. Δηλώνοντας την αδυναμία του να κρίνει τους ομοφυλόφιλους, ο Πάπας Φραγκίσκος ενήργησε ως καλός χριστιανός – «μην κρίνετε ίνα μη κριθείτε» (Ματθαίος, 7,1). Πασιζώντας ο ίδιος να ενσωματώνει τις χριστιανικές αρετές, μας έδωσε ένα πρότυπο ηγέτη-ποιμένα. Το οικουμενικό πένθος για την εκδήλωση του αναδεικνύει το τεράστιο ηθικό εκτόπισμά του. Εύχομαι ο διάδοχός του να ακολουθήσει το παράδειγμά του.

Ο κ. Χαρίδημος Τσοούκας είναι καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Κύπρου και αντιπρόεδρος Μέλος της Κυπριακής Ακαδημίας Επιστημών, Γραμμάτων και Τεχνών. www.htsoukas.com

Ο Ρούμπιο στα παπούτσια του Κίσινγκερ

Καλείται να συνδυάσει καθήκοντα ΥΠΕΞ και συμβούλου Εθνικής Ασφαλείας με έναν απρόβλεπτο προϊστάμενο

Από το πρωί της Πέμπτης κυκλοφορούσαν επίμονες φήμες στην Ουάσιγκτον ότι ο Ντόναλντ Τραμπ επρόκειτο να απολύσει εντός της ημέρας τον σύμβουλο Εθνικής Ασφαλείας Μάικ Γουόλτς. Ωστόσο η εκπρόσωπος του Στέιτ Ντιπάρτμεντ Τάμι Μπρους δεν είχε τίποτα να πει επ' αυτού στους διαπιστευμένους συντάκτες κατά την τακτική τους ενημέρωση, καθώς ουδείς την είχε ενημερώσει. Κάποια στιγμή, ένας δημοσιογράφος διάβασε από το κινητό του την ανάρτηση του προέδρου σε μέσο κοινωνικής δικτύωσης που έκανε γνωστή την αποπομπή του Γουόλτς. «Λοιπόν, αυτό είναι το θαύμα της σύγχρονης τεχνολογίας και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης», αρκέστηκε να σχολιάσει με έναν τόνο μοιρολατρίας η Μπρους.

Τι ήταν εκείνο που ερέθισε τον Τραμπ ώστε να προχωρήσει στην εκπαράθρωση του Γουόλτς, αφενιάζοντας τους περισσότερους από τους στενούς συνεργάτες του; Το ερώτημα απασχολούσε χθες τα μεγαλύτερα αμερικανικά μέσα ενημέρωσης. Προφανώς το διαβόητο Signalgate, όπου ο σύμβουλος Εθνικής Ασφαλείας περιέλαβε κατά λάθος έναν δημοσιογράφο σε διαδικτυακή πλατφόρμα ενημέρωσης για απόρρητα θέματα, έπαιξε ένα ρόλο, αλλά όχι τον αποκλειστικό. Επιτέλους, από τις 24 Μαρτίου που ξέσπασε το σκάνδαλο έχει περάσει πολύς καιρός και σε αυτό το διάστημα ο Τραμπ, παρότι εκνευρίστηκε για την αρνητική δημοσιότητα, κάλυψε δημοσίως τον Γουόλτς κατ' επανάληψη.

Επικαλούμενη κορυφαίους συμβούλους του Αμερικανού προέδρου, η ιστοσελίδα Axios υποστηρίζει ότι ο μέχρι προχθές σύμβουλος Εθνικής Ασφαλείας πλήρωσε την κακή σχέση του με κορυφαία στελέχη του Λευκού Οίκου. Ιδιαίτερος λόγος γίνεται για την «υπεροπτική» στά-

Ο υπουργός Εξωτερικών Μάρκο Ρούμπιο με μία ακόμη καίρια θέση στην κυβέρνηση Τραμπ έχει να αντιμετωπίσει μια τεράστια πρόκληση, αφενός γιατί έχει έναν ευμετάβλητο προϊστάμενο σε ζητήματα εξωτερικής πολιτικής, αφετέρου διότι κρίσιμες διεθνείς αποστολές της κυβέρνησης (Ουκρανικό, Μεσανατολικό) έχουν ανατεθεί στον ειδικό απεσταλμένο και στενό φίλο του προέδρου, Στιβ Γουίτκοφ.

ση του έναντι της Σουΐζ Γουάιλς, προσωπάρχη του Τραμπ. Αρκετά μέσα δίνουν πολιτικό χαρακτήρα στην αποπομπή, τονίζοντας ότι ο Γουόλτς εθεωρείτο «γεράκι», υποστηρίζοντας πιο επιθετικές πολιτικές από εκείνες του Τραμπ έναντι της Ρωσίας και του Ιράν.

Ο Αμερικανός πρόεδρος, βέβαια, φρόντισε να γλυκάνει το χάπι της αποπομπής πλέκοντας το εγκώμιο του Γουόλτς και προτείνοντάς τον για πρεσβευτή των ΗΠΑ στα Ηνωμένα Έθνη. Την ίδια

Ο Τραμπ ζητάει να σταματήσει η κρατική χρηματοδότηση στη δημόσια ραδιοτηλεόραση και επιμένει να τερματίσει το ευνοϊκό φορολογικό καθεστώς του Χάρβαρντ.

στιγμή, διόρισε προσωρινό σύμβουλο Εθνικής Ασφαλείας τον ΥΠΕΞ Μάρκο Ρούμπιο, ο οποίος θα είναι ο πρώτος Αμερικανός πολιτικός που θα συνδυάζει τα δύο αξιώματα μετά τον Χένρι Κίσινγκερ. Η πρόκληση είναι τεράστια για τον κουβανέζικης καταγωγής πολιτικό, αφενός γιατί θα έχει έναν ευμετάβλητο προϊστάμενο, που εύκολα αλλάζει γνώμη για καίρια ζητήματα εξωτερικής πολιτικής, αφετέρου γιατί ορισμένες από τις πιο κρίσιμες διεθνείς

αποστολές αυτής της κυβέρνησης (Ουκρανικό, Μεσανατολικό) έχουν ανατεθεί εργολαβικά στον ειδικό απεσταλμένο και στενό φίλο του προέδρου, Στιβ Γουίτκοφ. Μιλώντας στο Fox News, ο Ρούμπιο δήλωσε ότι ο Τραμπ θα αποφασίσει σύντομα αν θα συνεχίσει τη μεσολάβηση στο Ουκρανικό και κάλεσε το Κίεβο και τη Μόσχα να συνειδητοποιήσουν ότι ο Αμερικανός πρόεδρος χρειάζεται μια αποφασιστική πρόοδο «πολύ σύντομα», διαφορετικά η

υπομονή του θα εξαντληθεί. Ταυτόσημη ήταν η θέση που εξέφρασε στο ίδιο κανάλι ο αντιπρόεδρος Τζέι Ντι Βαυς, ο οποίος εμφανίστηκε απαισιόδοξος για τις προοπτικές ειρήνευσης. «Δεν πάει πουθενά... Δεν θα τελειώσει σύντομα», είπε ο Βαυς.

Στο μεταξύ, ο Αμερικανός πρόεδρος υπέγραψε διάταγμα με το οποίο καλεί τον κρατικό φορέα διαχείρισης κονδυλίων για τη δημόσια ραδιοτηλεόραση (CPB) να κόψει τις ομοσπονδιακές επιδοτήσεις για τον τηλεοπτικό σταθμό PBS και τον ραδιοφωνικό NPR, κρίνοντας ότι ασκούνται σε «αριστερή προπαγάνδα». Σε αντίθεση με άλλες χώρες, η δημόσια ραδιοτηλεόραση των ΗΠΑ χρηματοδοτείται σε ποσοστό μόλις 15% από το κράτος, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι η περικοπή που προωθεί ο Τραμπ θα είναι ανώδυνη για τα δύο δίκτυα. Παράλληλα, ο Αμερικανός πρόεδρος επιβεβαίωσε χθες την πρόθεσή του να καταργήσει το ευνοϊκό φορολογικό καθεστώς για το πανεπιστήμιο του Χάρβαρντ, το οποίο δεν εννοεί να συμμορφωθεί στις αξιώσεις του για το πρόγραμμα σπουδών και τον φοιτητικό ακτιβισμό.

Χθες επρόκειτο να κατατεθεί ο πρώτος προϋπολογισμός της κυβέρνησης Τραμπ. Σύμφωνα με δημοσιογραφικές πληροφορίες, οι δαπάνες για την Αμυνα αυξάνονται κατά 13%, εκείνες για το υπουργείο Εσωτερικής Ασφάλειας (όπου περιλαμβάνονται και οι δαπάνες για την αντιμετώπιση της μετανάστευσης) κατά 65%, ενώ οι υπόλοιπες μειώνονται αθροιστικά κατά 23%. Ενδεικτικό της επιμονής του προέδρου στο μεταναστευτικό ήταν το χθεσινό αίτημα της κυβέρνησής του στο Ανώτατο Δικαστήριο να άρει τη νομική προστασία περίπου 350.000 ανθρώπων που προέρχονται από τη Βενεζουέλα, κάτι που θα ανοίξει τον δρόμο για την απέλασή τους.

REUTERS, A.P.

Κεμάλ Κιριστζί, ανώτερος συνεργάτης του Brookings Institute, ακαδημαϊκός και συγγραφέας

Η λύση στο Αιγαίο θα έρθει από τους τεχνοκράτες Ελλάδας - Τουρκίας

Συνέντευξη στον **ΒΑΣΙΛΗ ΚΩΣΤΟΥΛΑ**

«Δεν υπάρχει bromance μεταξύ Τραμπ και Ερντογάν», υπογραμμίζει στην «Κ» ο ανώτερος συνεργάτης του Brookings Institute, ακαδημαϊκός και συγγραφέας Κεμάλ Κιριστζί, μιλώντας για μια καθαρά συναλλακτική σχέση των δύο ηγετών. Θυμίζει μάλιστα ότι το οικονομικό ζήτημα της Τουρκίας οξύνθηκε την περίοδο που ακολούθησε μετά την περιβόητη δήλωση Τραμπ: «Μπορώ να καταστρέψω την οικονομία σας». Ο Κιριστζί εκτιμά πως σήμερα είναι πιο ώριμες οι συνθήκες για μια διευθέτηση στο Αιγαίο, η οποία θεωρεί ότι δεν θα έρθει από τους πολιτικούς, αλλά από τους τεχνοκράτες των δύο πλευρών. Ανατρέχοντας στο παρελθόν συμπεραίνει ότι στην ανάπτυξη της τουρκικής αμυντικής βιομηχανίας συντέλεσαν και τα πλήγματα που κατά τη γνώμη του επέφερε στην Αγκυρα η επιρροή της Ελλάδας στην Ε.Ε. και στις ΗΠΑ.

– **Οι ΗΠΑ επέβαλαν δασμούς 10% στις εισαγωγές από την Τουρκία, συντελεστής που θεωρείται συγκριτικά με άλλες χώρες ήπιος. Ορισμένοι είδαν πολιτικούς λόγους σε αυτό. Τι λέτε;**

– Ο συντελεστής αυτός δεν είναι κάτι άλλο από το αποτέλεσμα της φόρμουλας που επέλεξαν οι ΗΠΑ για να ορίσουν τους δασμούς. Οι ΗΠΑ δεν έχουν με την Τουρκία το υψηλό εμπορικό έλλειμμα που έχουν με άλλες χώρες. Κάποιες φορές οι αμερικανικές εξαγωγές στην Τουρκία είναι οριακά πιο υψηλές και το αντιστρόφιο. Υπάρχει στο τραπέζι ο περιβόητος στόχος των

100 δισ. δολαρίων για το εμπόριο ΗΠΑ - Τουρκίας. Δεν είμαι βέβαιος ότι εκφράζουν και τις δύο πλευρές της εξίσωσης. Αυτές τις ημέρες βρέθηκε στην Ουάσιγκτον ο Τούρκος ΥΠΟΙΚ. Η αμερικανική πλευρά στάθηκε σε θέματα όπως οι κυρώσεις στο Ιράν και η καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Πάντως αυτή είναι μια συγκυρία που δημιουργεί ευκαιρίες για την Τουρκία λόγω των πιέσεων για αποεπένδυση των δυτικών οικονομικών από τις εμπορικές σχέσεις τους με την Κίνα. Χάρη στην τελωνειακή ένωση με την Ευρώπη η βιομηχανική βάση της Τουρκίας έχει επεκταθεί σημαντικά, θυμίζοντας τις βιομηχανικές βάσεις των δυτικοευρωπαϊκών χωρών τις δεκαετίες του 1960, του 1970 και του 1980. Οντας προσανατολισμένη στα καταναλωτικά αγαθά, έχει ικανότητες να αντικαταστήσει τα κινεζικά προϊόντα και τα προϊόντα της εφοδιαστικής αλυσίδας που αποκαλούμε ενδιάμεσα προϊόντα. Ωστόσο, η πολιτική παράμετρος εμποδίζει την επέκταση που πραγματικά θα μπορούσαν να έχουν οι εμπορικές σχέσεις της Τουρκίας.

– **Πώς επηρεάζουν τη δυναμική της τουρκικής οικονομίας τα πολιτικά γεγονότα, με αποκορύφωμα τη σύλληψη Ιμάμογλου;**

– Θα το θέσω ως εξής: Είναι θαύμα το γεγονός ότι η τουρκική οικονομία, ειδικά ο ιδιωτικός τομέας, εξακολουθεί να στέκεται όρθια σε αυτές τις πολιτικές συνθήκες που ασκούν πίεση στις οικονομικές προοπτικές της χώρας. Η βιομηχανική παραγωγή της Τουρκίας θα μπορούσε να «τρέξει» σε ρυθμό ολυμπιακού σπριντ 100 μέτρων, αν υπήρχε η

Αρχίζουμε να βλέπουμε όρια στην εξουσία του Ταγίπ Ερντογάν στην Τουρκία, επισήμανε ο Κεμάλ Κιριστζί.

Δεν νομίζω ότι υπάρχει bromance μεταξύ Τραμπ και Ερντογάν. Δεν εμπλέκονται συναισθηματικά, αλλά υπάρχει μια συναλλακτική σχέση.

εμπιστοσύνη στην κυβέρνηση και στο κράτος δικαίου. Είναι αυτός ο δυναμισμός της βιομηχανίας της που συντηρεί την τουρκική οικονομία. Ωστόσο, ο Τούρκος καταναλωτής είναι ιδιαίτερα ταλαιπωρημένος. Ακόμη και κάποιος στη δική μου οικονομική θέση σκέφτεται δύο φορές πριν βγει σε εστιατόριο αν πρέπει να συγκρίνει τον λογαριασμό με τον αντίστοιχο που πληρώνει στις ΗΠΑ. Και δεν χρειάζεται να αναφέρω τη διαφορά των ΗΠΑ σε όρους κατά κεφαλήν εισοδήματος.

– **Έχει ενδιαφέρον η εικόνα που περιγράφετε, διότι ο Ταγίπ Ερντογάν εμφανίζεται πανίσχυρος πολιτικά στην Τουρκία.**

– Αν εξετάσει κανείς τα δεδομένα πέρα από την εικόνα που εμφανίζουν τα κυβερνητικά ΜΜΕ στην Τουρκία, αποκομίζει άλλη εντύπωση. Για παράδειγμα έκανε πίσω στην απόφαση να τοποθετήσει κυβερνητικό επιμελητή στη θέση του Ιμάμογλου, στον Δήμο Κωνσταντινούπολης. Ερμηνεύεται ως εκδήλωση των ορίων της εξουσίας του Ερντογάν. Ξέρετε, οι διαδηλώσεις που είδαμε στην Τουρκία είναι από μόνες τους ένα γεγονός. Η Τουρκία δεν έχει αντίστοιχη παράδοση, όπως έχει για παράδειγμα η Ελλάδα. Αυτή τη φορά οι διαδηλώσεις ήταν πραγματικά μεγάλες σε μια χώρα όπου οι πολίτες της είναι ιδιαίτερα διστακτικοί να κατέβουν στους δρόμους. Πιθανόν είναι αυτή μία ένδειξη της διαβρωσης στη δημοτικότητα του Ερντογάν.

– **Πόσο σημαντικός είναι ο ρόλος της αμυντικής βιομηχανίας της Τουρκίας από οικονομική άποψη;**

– Το ενδιαφέρον είναι ότι η στρατηγική απόφαση για την ανάπτυξη της αμυντικής βιομηχανίας τοποθετείται χρονικά στο 1974, ως αντίδραση στις αμερικανικές κυρώσεις εις βάρος της Τουρκίας. Είναι μακροπρόθεσμη επένδυση, τη σημασία της οποίας δεν είχε συνειδητοποιήσει ακριβώς η Τουρκία, η οποία τώρα καρπώνεται τα οφέλη. Είναι σίγουρα σημαντικές ικανότητες, οι οποίες –οφείλω να σημειώσω, με τις καλύτερες των προθέσεων– έχουν ενθαρρυνθεί εκ του αποτελέσματος και από τις πολιτικές της Ελλάδας και την επιρροή της στην Ε.Ε. και στις ΗΠΑ. Ξέρετε υπάρχουν πολλοί λόγοι για τους οποίους δεν θέλω να κατηγορήσω τη μια ή την άλλη πλευρά στην ελληνοτουρκική αντιπαράθεση. Θυμάμαι την περίοδο Κώστα Σημίτη και Γιώργου Παπανδρέου, μια περίοδο που άλλαξε τη χημεία μεταξύ των δύο χωρών. Με την πάροδο του χρόνου αυτή η χημεία αποδυναμώθηκε. Στο διάστημα που μεσολάβησε παρατηρώ ότι η Ελλάδα κατέστη μια χώρα με μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση. Θα έλεγα ότι αυτό που έχει σίγουρα αλλάξει στο ενδιαμέσο είναι ότι οι δύο χώρες έχουν γίνει πιο αλληλεξαρτώμενες μεταξύ τους. Περισσότερες μετακινήσεις Ελλήνων και Τούρκων, περισσότερο εμπόριο, περισσότερες επενδύσεις.

– **Πρόσφατα η Ελλάδα ανακοίνωσε τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό της. Τι καταλαβαίνετε σε σχέση με την προοπτική διεκδίκησης των διμερών διαφορών που άπτονται της εκμετάλλευσης δυνάμειων ενεργειακών αποθεμάτων;**

– Η οριοθέτηση των ζωνών οικονομικής εκμετάλλευσης είναι ένα δύσκολο ζήτημα στις σχέσεις Ελλάδας - Τουρκίας. Ομως δεν είναι τόσο δύσκολο όσο ήταν κάποτε. Για να είμαστε δίκαιοι με τον Ερντογάν, μπορεί να έχει κάνει τις γνωστές δηλώσεις περί μεταμεσονύκτιας εμφάνισης στα ελληνικά νησιά, αλλά την ίδια ώρα η θητεία του έχει συνδεθεί με σαφή ύφεση στις αερομαχίες πάνω από το Αιγαίο. Διαισθάνομαι ότι τελικά το ζήτημα θα αντιμετωπιστεί περισσότερο σε διπλωματικό, σε τεχνικό επίπεδο ανάμεσα στους εμπειρογνώμονες των δύο χωρών, παρά σε υψηλό πολιτικό επίπεδο που θα δημιουργούσε χώρο για εσωτερική πολιτική εκμετάλλευση.

– **Υπάρχει η θεωρία ότι Τραμπ και Ερντογάν έχουν καλή χημεία στη σχέση τους. Ποιες είναι εδώ οι παρατηρήσεις σας;**

– Ξέρετε, δεν νομίζω ότι υπάρχει bromance μεταξύ Τραμπ και Ερντογάν. Δεν εμπλέκονται συναισθηματικά σε αυτή τη σχέση. Υπάρχει μια σταθερή, συναλλακτική κατανόηση αυτής της σχέσης με ένα κοινό σύνολο αξιών. Υπάρχει σαφώς μια κοινή πολιτική κοουλτούρα ως κοινός παρονομαστής, ένα είδος αυταρχικής προοπτικής για την πολιτική. Ομως δεν πρέπει να ξεχνάμε πως ό,τι κάνει ο Τραμπ, το κάνει πρώτα για την Αμερική. Και ένας «έρωτας» δεν λειτουργεί με αυτόν τον τρόπο. Θα πρέπει να θυμηθούμε ότι το τέλμα στο οποίο περιήλθε η τουρκική οικονομία ξεκίνησε όταν ο Τραμπ είπε στον Ερντογάν, τον Αύγουστο του 2018, «μπορώ να καταστρέψω την οικονομία σας».

Καλοί γνώστες των εσωκομματικών της ΕΔΕΚ αναφέρουν ότι οι υποψηφιότητες Σολομωνίδη και Χαννίδη δεν αποκλείεται στην πορεία να αποσυρθούν και να παραμείνει η λύση του μεταβατικού προέδρου, αν και αυτό θεωρείται δύσκολο σενάριο.

Επιχείρηση διάσωσης της ΕΔΕΚ

Οι μνηστήρες της προεδρίας και οι προϋποθέσεις που θέτουν

Ο Μορφάκης Σολομωνίδης απευθύνθηκε σε όσους παραμένουν ενεργοί, αλλά και σε όσους αποστασιοποιήθηκαν, πικράθηκαν, σιώπησαν ή ένωσαν ότι μπορεί να λησμονήθηκαν, ενώ διαβεβαίωσε ότι αν εκλεγεί πρόεδρος, θα διεκδικήσει μια θέση στη Βουλή με σταυρό προτίμησης στο ψηφιδέλιο.

Υποψηφιότητα για την προεδρία του κόμματος έχει καταθέσει και ο Μάριος Χαννίδης, με τον ίδιο να δηλώνει ότι το κόμμα μπορεί να σταθεί και πάλι ως δυναμική φωνή προοπτικής για την κοινωνία. Φέρεται μάλιστα ο ίδιος πριν λάβει τις τελικές του αποφάσεις να συνομιλήσει με ιστορικά στελέχη.

Της **ΟΡΙΑΝΑΣ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Να σώσουν οτιδήποτε αν σώζεται επιχειρούν παλαιότερα και νέα στελέχη της ΕΔΕΚ με διαβουλεύσεις προς αναζήτηση νέας ηγεσίας του κόμματος. Η παραιτήση Μαρίνου Σιζόπουλου αναζωπύρωσε το κλίμα αντιπαράθεσης, με τους ψυχραιμότερους να κάνουν λόγο για νέο κύκλο εσωστρέφειας που απλώς θα δικαιώσει τις τελευταίες δημοσκοπήσεις βάσει των οποίων η ΕΔΕΚ μένει εκτός Βουλής. Παρόλο που τα πλείστα στελέχη δημοσίως προσφεύγουν στην εύκολη λύση, απευθύνοντας κάλεσμα ενότητας και σημειώνοντας πως θα πρέπει όλοι να κινηθούν με τρόπο που θα επαναφέρει την ΕΔΕΚ στις δόξες του παρελθόντος (στις βουλευτικές του 1985 υπό τον Βάσο Λυσσαρίδη έλαβε το υψηλότερο ποσοστό της ιστορίας της, 11,1%) ωστόσο στις κατ' ιδίαν συναντήσεις φέρεται να ενδιαφέρονται περισσότερο για τις καρέκλες.

Μάλιστα, σε αυτή την «επιχείρηση διάσωσης» του κόμματος, όπως την αποκαλούν πολλά μέλη, απόντες φαίνεται να είναι πρόσωπα και τέντες πρόεδροι του Κινήματος. Ο Γιαννάκης Ομήρου, αν και κλήθηκε κυρίως από παλιούς συναγωνιστές του να λάβει θέση, ακόμη και να δραστηριοποιηθεί, σε ένα μεταβατικό στάδιο μέχρι την άνοιξη του 2026, φέρεται ωστόσο να κρατά αρνητική στάση με το αιτιολογικό πως οποιαδήποτε κίνησή του θα σήμαινε πως αποδέχεται το νέο –παραποιημένο όπως το χαρακτηρίζει– μπτρώ του κόμματος.

Την ίδια ώρα ο Μαρίνος Σιζόπουλος, ενώ παρέστη σε κάποιες από τις συναντήσεις στελεχών, εντός και εκτός Λευκωσίας, και του ζητήθηκε και η παρέμβασή του έτσι ώστε κάποιοι εκ των υποψηφίων να διαφοροποιήσουν την απόφασή τους και να μη διεκδικήσουν ή σε άλλη περίπτωση να συμμαχήσουν, ο ίδιος θέλησε να κρατήσει αποστάσεις με το αιτιολογικό πως όπως ο ίδιος δεν έλαβε τη στήριξη από κανέναν, έτσι και

ο επόμενος πρόεδρος θα πρέπει να αναδειχθεί μέσα από τα όργανα του κόμματος. Διαμνύεται μάλιστα πως θέλει να κρατήσει χαμηλούς τόνους, έτσι ώστε όποια και αν είναι η νέα ηγεσία να μπορεί να έχει μαζί της μια στενή συνεργασία, μιας και όπως δηλώνει δεν αποχωρεί από την πολιτική.

Βέβαια αυτή την ώρα αρκετοί είναι που του καταλογίζουν ευθύνες τόσο για τον τρόπο που επέλεξε να φύγει, ενημερώνοντας επιλεκτικά στελέχη της πρώτης γραμμής, και χωρίς να διαβουλευτεί ώστε να βρεθεί η καλύτερη συναινετική λύση μέχρι τις εκλογές του 2026, ενώ δυσαρέσκεια υπάρχει και σε σχέση με το γεγονός ότι αυτή την ώρα δεν βγαίνει να απαντήσει σε όλα όσα καταλογίζουν στο κόμμα, όπως ο Κωστής Ευσταθίου για παράνομες διαγραφές και απομάκρυνση στελεχών με ανορθόδοξο τρόπο αφάνοντας ουσιαστικά το κόμμα μετέωρο.

Απούσα όπως διαμνύεται και η μέχρι πρότινος αναπληρώτρια πρόεδρος του κόμματος Μαρία Βασιλειάδου, που μέχρι αυτή την ώρα η ίδια δεν τοποθετείται σε σχέση με τον ποιον υποψήφιο θα σπρίξει, αλλά ούτε και συμμετείχε σε κάποια από τις συναντήσεις στελεχών της πρώτης γραμμής για συζήτηση όπως εξελίσσονται εντός του κόμματος και εξεύρεση μιας εφικτής λύσης ευρείας αποδοχής. Σε ό,τι αφορά τον βουλευτή του κόμματος Ανδρέα Αποστόλου, εδώ τα πράγματα διαφοροποιούνται μιας και ο ίδιος από την πρώτη στιγμή δήλωσε πως δεν θα είναι υποψήφιος, χωρίς αστερίσκους και προϋποθέσεις, άρα έχει την ευχέρεια για πρωταγωνιστικό ρόλο στις συναντήσεις για το μέλλον της ΕΔΕΚ.

Αν και ο ίδιος δεν προτίθεται να εκφράσει δημόσια την υποστήριξή του στον οποιονδήποτε υποψήφιο, ωστόσο βρίσκεται σε συνεχείς επαφές για το μέλλον του κόμματος και όπως διαφαίνεται στόχος του είναι μια λύση μεταβατικής περιόδου που θα έχει την αποδοχή όλων, ώστε η ΕΔΕΚ ενωμένη να εργαστεί για τις εκλογές

του 2026 και στην πορεία να σπηθούν κάλπες για όλα τα Σώματα.

Οι υποψήφιοι για την προεδρία

Μάλιστα, όπως διαμνύεται, αυτή η προσπάθεια του δεύτερου βουλευτή του κόμματος Ηλία Μυριάνθους, με τον Σοφοκλή Σοφοκλέους και τον Κυριάκο Μαυρονικόλα, να θέσει ένας εκ των τριών υποψηφιότητα μόνο για τον χρόνο που

Παρόλο που τα πλείστα στελέχη δημοσίως προσφεύγουν στην εύκολη λύση, απευθύνοντας κάλεσμα ενότητας, ωστόσο στις κατ' ιδίαν συναντήσεις φέρεται να ενδιαφέρονται περισσότερο για τις καρέκλες.

απομένει μέχρι τις προγραμματισμένες εκλογές, φαίνεται να βρίσκει αποδοχή και υποστήριξη από μεγάλη μερίδα στελεχών του κόμματος. Ο κ. Μυριάνθους είναι και ο πιο ξεκάθαρος από τους τρεις χωρίς να φοβάται να μπει ακόμη και στη μάχη της εκλογικής διαδικασίας, γι' αυτό και προχωρά με την υποβολή υποψηφιότητας, διευκρινίζοντας, ωστόσο, πως θα είναι πρόεδρος μόνο μέχρι τον Ιούνιο του 2026. Αυτό βέβαια δεν σταματά από την κούρσα της διεκδίκησης τον γενικό διευθυντή της ΕΔΕΚ

Μορφάκη Σολομωνίδη, ο οποίος στην εξαγγελία του έκανε κάλεσμα σε όλους τους ΕΔΕΚίτες, αν και ορισμένοι κάνουν λόγο για στενό συνεργάτη του Μαρίνου Σιζόπουλου που ήταν παρών σε αποφάσεις που οδήγησαν σήμερα την ΕΔΕΚ σε φθίνουσα πορεία και δεν πιστεύουν πως η παρουσία του στην κορυφή της ηγεσίας θα διαφοροποιήσει τα δεδομένα.

Πάντως, ο κ. Μορφάκης απευθύνθηκε σε όσους παραμένουν ενεργοί, αλλά και σε όσους αποστασιοποιήθηκαν, πικράθηκαν, σιώπησαν ή ένωσαν ότι μπορεί να λησμονήθηκαν, ενώ διαβεβαίωσε ότι, αν εκλεγεί πρόεδρος, θα διεκδικήσει μια θέση στη Βουλή με σταυρό προτίμησης στο ψηφιδέλιο – επί ίσους όροις με όλους τους υποψηφίους.

Υποψηφιότητα για την προεδρία του κόμματος έχει καταθέσει και ο Μάριος Χαννίδης, με τον ίδιο να δηλώνει ότι το κόμμα μπορεί να σταθεί και πάλι ως δυναμική φωνή προοπτικής για την κοινωνία. Φέρεται μάλιστα ο ίδιος πριν λάβει τις τελικές του αποφάσεις να συνομιλήσει με ιστορικά στελέχη, ώστε να γνωστοποιήσει τις προθέσεις του αλλά και να αποσυρθεί, αν οι ίδιοι επέλεγαν να διεκδικήσουν. Βέβαια, υπάρχουν και αυτοί που δεν ξεκινούν την περίοδο που ο κ. Χαννίδης βρέθηκε στο ΑΚΕΛ, ξεκινώντας, όπως σημειώνουν, τις σοσιαλιστικές του καταβολές. Καλοί γνώστες των εσωκομματικών της ΕΔΕΚ αναφέρουν, πάντως, ότι οι δύο υποψηφιότητες δεν αποκλείεται στην πορεία να αποσυρθούν –μέχρι την 1η Ιουνίου που αποφασίστηκε να γίνουν εκλογές– και να παραμείνει η λύση του μεταβατικού προέδρου, σενάριο ωστόσο που θεωρείται δύσκολο αν αναλογιστεί κανείς πως και οι δύο αναμένεται να διεκδικήσουν μία βουλευτική θέση στη Λευκωσία και σημειώνεται ότι πιθανόν αυτός που θα βγει πρόεδρος να έχει σημαντικό προβάδισμα.

Στην εικόνα είναι και η κίνηση Κωστή Ευσταθίου για διεκδίκηση, αν και είναι διαγραμμαμένος. Χαρακτηρίζεται κυρίως ως πολιτική

νση, μιας και ο ίδιος επί της ουσίας γνωρίζει ότι κάτι τέτοιο δεν είναι εύκολο την παρούσα χρονική φάση, αν και θα καταβάλει κάθε δυνατή προσπάθεια, ενώ δεν αποκλείεται να υπάρξει συνέχεια στα δικαστήρια, ενδεχόμενο που ανησυχεί περαιτέρω τα στελέχη της ΕΔΕΚ, αν αναλογιστεί κανείς πως ο κ. Ευσταθίου είναι από τις απώλειες που το κόμμα μετράει σοβαρά, αφού είναι άρρηκτα συνδεδεμένος με το Κίνημα Σοσιαλδημοκρατών. Πάντως, ο ίδιος δεν αποκλείει να κατέβει στον στίβο των βουλευτικών εκλογών και από άλλο μετερίζι –του Πολιτικού Παρατηρητηρίου– αν και το ενδεχόμενο θεωρείται απομακρυσμένο.

Στο παζλ των τοποθετήσεων για την επόμενη μέρα στην ΕΔΕΚ και ο πρώην ευρωβουλευτής του κόμματος Δημήτρης Παπαδάκης, που και σε αυτή την περίπτωση οι θέσεις έχουν κυρίως φιλολογικό περιεχόμενο αφού επί της ουσίας ουδείς βρήκε τη φόρμουλα ώστε η επόμενη μέρα στο κόμμα να σηματοδοτείται και την επιστροφή όλων, αφού και οι συνθήκες σε κάθε περίπτωση είναι διαφορετικές. Μάλιστα, ο κ. Παπαδάκης φέρεται αυτή την περίοδο να εξετάζει και πρόταση συνεργασίας με το ΠΑΣΟΚ, ωστόσο δεν έχει λάβει τις τελικές αποφάσεις μιας και, όπως σημειώνεται, το να μην αφήσει την ΕΔΕΚ να καταστραφεί είναι στις προτεραιότητές του.

Ανσυχία για την επόμενη μέρα στο κόμμα, όπως σημειώνουν ΕΔΕΚίτες, φέρεται να εκφράζεται και από στελέχη άλλων πολιτικών χώρων μιας και θεωρείται σημαντικό να παραμείνει στον πολιτικό στίβο η φωνή του σοσιαλδημοκρατικού κινήματος ακόμη και αλλοιωμένη, όπως επισημαίνεται, μιας και η άνοδος των άκρων που σίγουρα θα εννοηθεί σε αυτή την περίπτωση δεν είναι επιθυμητή. Παράλληλα, το δεύτερο δεκαπενθήμερο του Μαΐου αναμένεται και η εξαγγελία του κόμματος του νέου γενικού ελεγκτή Οδυσσέα Μιχαηλίδη, που πιθανώς να διαφοροποιήσει ακόμη περισσότερο τα δεδομένα σε σχέση με τον λεγόμενο ενδιάμεσο χώρο.

Ο βουλευτής του κόμματος Ηλίας Μυριάνθους, μετά από διαβούλευση με τον Σοφοκλή Σοφοκλέους και τον Κυριάκο Μαυρονικόλα, μίλησε στη μάχη της εκλογικής διαδικασίας, διευκρινίζοντας ωστόσο πως αν εκλεγεί θα είναι πρόεδρος μόνο μέχρι τον Ιούνιο του 2026.

Στην εικόνα είναι και η κίνηση Κωστή Ευσταθίου για διεκδίκηση, αν και είναι διαγραμμαμένος. Χαρακτηρίζεται κυρίως ως πολιτική κίνηση μιας και ο ίδιος επί της ουσίας γνωρίζει ότι κάτι τέτοιο δεν είναι εύκολο την παρούσα χρονική φάση, αν και θα καταβάλει κάθε δυνατή προσπάθεια, ενώ δεν αποκλείεται να υπάρξει συνέχεια στα δικαστήρια.

ΠC MEDOCHEMIE

Ξέχνα τον πόνο γρήγορα

με το ULTIMAX ALTER

ΑΝΑΛΓΗΤΙΚΟ - ΑΝΤΙΦΛΕΓΜΟΝΩΔΕΣ

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Η **κίνηση** του ΕΛΑΜ να τιμήσει τους αγωνιστές της ΕΟΚΑ την εβδομάδα που πέρασε, δεν επανέφερε απλώς στο προσκήνιο πως το κόμμα της Ακροδεξιάς οικειοποιείται ή εργαλειοποιεί πολιτικά τον απελευθερωτικό αγώνα του '55-59. Άνοιξε τη συζήτηση για το εύρος του δεξιού ακροατηρίου και τις διακυμάνσεις του. Μία ματιά να ρίξει κάποιος διαχρονικά στα κόμματα που δημιουργούνται στην Κύπρο και τις θέσεις που εκφράζουν, διαπιστώνει ότι κινούνται όλα πλην του ΑΚΕΛ δεξιά. Και αυτό συνδέεται με το γεγονός ότι το συντριπτικό μέρος της κυπριακής κοινωνίας ήταν συντηρητικό και δεξιό, με αποτέλεσμα ο ανταγωνισμός για την κατάκτηση των συγκεκριμένων ψηφοφόρων να είναι μεγάλος. Το ερώτημα λοιπόν είναι ποιο πλέον διεκδικούν τη δεξιά ψήφο και ποιο μπορεί τελικά να είναι το εν δυνάμει ακροατήριο του ΕΛΑΜ. Αφορμή για τη νέα αυτή συζήτηση υπήρξε η παρουσία, στην εκδήλωση για την ΕΟΚΑ που οργάνωσε το ΕΛΑΜ, του προέδρου του ΕΟΑ Λευκωσίας Κωνσταντίνου Γιωρκάτζη και του πρώην πρόεδρου του ΔΗΣΥ και αδελφού του ήρωα Κυριάκου Μάτση, Γιαννάκη Μάτση. Μπορεί λοιπόν το ΕΛΑΜ να αποκτήσει πλέον έρεισμα και στην Κεντροδεξιά; Η κανονικοποίησή του και η αλιείωση της ευρύτερης δεξιάς ψήφου από το ΕΛΑΜ έχει ήδη κινητοποιήσει τόσο τον ΔΗΣΥ που φαίνεται να επηρεάζεται περισσότερο από όλους, αλλά και τον ενδιάμεσο χώρο για τον οποίο σε αυτές τις εκλογές τίθεται θέμα επιβίωσής του. Τον δικό του ρόλο στο σενάριο ενδυνάμωσης του ΕΛΑΜ φαίνεται πως θα παίξει ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας Νίκος Χριστοδουλίδης, αν είτε ακούσια είτε συνειδητά υποβοηθήσει με τον τρόπο του το κόμμα της Ακροδεξιάς.

Τι σηματοδοτεί η παρουσία Χριστοδουλιδικών στο ΕΛΑΜ, η αλλαγή του DNA και ο ευσεβοποιησμός της κυβέρνησης.

Η κυβέρνηση Χριστοδουλίδη πιέζεται ιδιαίτερα το τελευταίο διάστημα από τις δημοσκοπήσεις που παρουσιάζουν ένα μεγάλο ποσοστό των ψηφοφόρων απογοητευμένο από τη διακυβέρνηση. Δεν είναι τυχαίο ότι τελευταίως συζητείται στο εσωτερικό το ενδεχόμενο ανασχηματισμού, καθώς ο Πρόεδρος βλέπει υπουργούς να μην αποδίδουν όσο ο ίδιος θα ήθελε και να του προκαλούν περαιτέρω φθορά. Το πλάνο συμπίερωσης με τον ΔΗΣΥ δεν του βγήκε, ενώ παράλληλα πιέζεται και εξαιτίας της απουσίας στελεχών που να μπορούν να υπερασπιστούν το έργο της, καθώς οι σχέσεις με τους συγκυβερνώντες είναι ανύπαρκτες. Σε αυτό το πολιτικό περιβάλλον ενισχύονται οι συζητήσεις για το κατά πόσο ο Πρόεδρος υποβοηθά με τη στάση του το ΕΛΑΜ. Υπήρξαν ΔΗΚΟϊκά στελέχη που εξέφρασαν παράπονο και στον ίδιο αλλά και στον στενό του περίγυρο πως στις απερχόμενες ευρωεκλογές ο Πρόεδρος όχι μόνο δεν βοήθησε τα συγκυβερνώντα κόμματα με συγκεκριμένες προτάσεις, ενέργειες και με μία άτυπη καθοδήγηση του περιγυρού του, αλλά εμμέσως στήριξε το ΕΛΑΜ. Και αυτό γιατί, όπως υποστήριζαν, μεταξύ άλλων, μέλη της φρουράς του είχαν στήριξει το κόμμα της Ακροδεξιάς και συγκεκριμένα τον Μάριο Πελεκάνο. Για κάποιους δεν θεωρείται καθόλου τυχαία η επιλογή του φιλοκουνητικού Κωσταλά στο ΤΕΠΑΚ. Υπάρχει, ωστόσο, και ο αντίλογος σε όλο αυτό. Πέραν του ότι ο Ενδιάμεσος προσπαθεί να αποείσει την ευθύνη του κακού αποτελέσματος και να το μετακυλήσει στον Νίκο Χριστοδουλίδη, αυτό που λέγεται έντονα είναι ότι ο Πρόεδρος, και λόγω ιδιοσυγκρασίας αλλά και λόγω του θεσμού που εκπροσωπεί, δεν θα μπορούσε να επιβάλει στον περίγυρό του τι να ψηφίσει ή να μην ψηφίσει.

Οι μεγάλοι χαμένοι

Τα συγκυβερνώντα κόμματα θεωρούνται οι μεγάλοι χαμένοι, αν

Το Προεδρικό φράνεται να ευνοεί την ενίσχυση του ΕΛΑΜ, καθώς αυτό θεωρείται πως θα τιμωρήσει τον ΔΗΣΥ για τη διαγραφή των Συναγερμικών, καθιστώντας τον με ένα κακό αποτέλεσμα, ευάλωτο.

Ο μεγάλος γρίφος της κεντροδεξιάς ψήφου

Το φλερτ του Προέδρου με το ΕΛΑΜ, τα περί χρυσής εφεδρείας και η στρατηγική της Αννίτας Δημητρίου

Η άτυπη συνεννόηση

Μετά και τη διαγραφή των Συναγερμικών υπουργών η φημολογία ότι το περιβάλλον του Νίκου Χριστοδουλίδη στηρίζει εμμέσως το κόμμα της Ακροδεξιάς έχει ενισχυθεί, ιδιαίτερα αφότου ο Νίκος Χριστοδουλίδης κατέστησε σαφές στον περίγυρό του ότι δεν θα προχωρήσει στη δημιουργία κόμματος. Πέραν του ότι ο στενός συνεργάτης του Νίκου Χριστοδουλίδη, Ανδρέας Παπακαρалаμπους –βιβλίο του οποίου θα παρουσιάσει ο Πρόεδρος τη Δευτέρα– θα ανακοινώσει την προσχώρησή του στο ΕΛΑΜ, ή ότι ο Ευγένιος Χαμπούλλας που στήριξε τουλάχιστον στον β' γύρο τον Νίκο Χριστοδουλίδη προσχώρησε πρόσφατα, υπάρχουν υποστηρικτές του Προέδρου που στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μιλούν ανοικτά και θερμά

να παραλλαγή του ΔΗΣΥ με πιο σκληρές θέσεις, που αποτελεί έναν εν δυνάμει σύμμαχό του στη δεύτερη Κυριακή.

για το ΕΛΑΜ, χαρακτηρίζοντάς το το κόμμα που εκφράζει την εθνικοφροσύνη και τη νέα Κεντροδεξιά. Όμως και στελέχη των συγκυβερνώντων κομμάτων αναφέρουν με παράπονο πως υπάρχει διόδος επικοινωνίας στελεχών του ΕΛΑΜ με συγκεκριμένο πρόσωπο στο Προεδρικό για συνεννόηση σε συγκεκριμένα ζητήματα και μικροεξυπνητήσεις. Δεν περνά άλλωστε απαρατήρητο το γεγονός ότι ελάχιστες ήταν οι φορές που το ΕΛΑΜ επέκρινε την κυβέρνηση Χριστοδουλίδη για πολιτικές της. Έχει για παράδειγμα στηρίξει πλήρως την εξωτερική πολιτική του Νίκου Χριστοδουλίδη σε ό,τι αφορά τη στροφή προς τις ΗΠΑ και τη συστράτευση με το Ισραήλ. Ούτε βεβαίως αγνοείται το γεγονός ότι μέλη της κυβέρνησης, όταν ερωτηθούν αν αποκλείουν τη συνεργασία με το ΕΛΑΜ αποφεύγουν να δώσουν ξεκάθαρη απάντηση. Κάποιοι υπουργοί αναφέρουν ότι το ΕΛΑΜ είναι ιδιαίτερα βοηθητικό στη Βουλή σε συγκεκριμένες επιτροπές και άλλοι θεωρούν πως μία τέτοια τοποθέτηση αποκλείει ένα μεγάλο μέρος των ψηφοφόρων του

ΕΛΑΜ, οι οποίοι δεν είναι φασίστες αλλά ψηφοφόροι, ή εν δυνάμει ψηφοφόροι της κυβέρνησης.

Η τιμωρία του ΔΗΣΥ και οι δούρειοι ιπποί

Στην κυβέρνηση υπάρχει η πολιτική εκτίμηση βεβαίως πως η ενίσχυση ΕΛΑΜ σημαίνει παράλληλα και αποδυνάμωση του Δημοκρατικού Συναγερμού. Η μείωση των ποσοστών του ΔΗΣΥ και η μετακίνηση Συναγερμικών ψηφοφόρων δεξιότερα, εκτιμάται ότι θα καταστήσει την ηγεσία του ΔΗΣΥ πιο ευάλωτη. Να δει δηλαδή τη μείωση των ποσοστών του κόμματος ως μήνυμα απάρσεκας της βάσης για τις διαγραφές των υπουργών, αλλά και την παραμονή του κόμματος στην αντιπολίτευση και να κάνει πιθανότατα δεύτερες σκέψεις. Είτε αυτό συνεπάγεται με προσχώρηση του Συναγερμού στην κυβέρνηση, είτε στήριξη του Νίκου Χριστοδουλίδη το 2028 με αντάλλαγμα να στηρίξει στη συνέχεια ο ίδιος τον υποψήφιο του ΔΗΣΥ για το 2033. Για τα πε-

ρισσότερα συναγερμικά στελέχη, κάτι τέτοιο θεωρείται μεγάλος ευσεβοποιησμός της κυβέρνησης. Συνεικονίζουν άλλωστε πως τέτοια ανακολουθία –δεδομένου ότι πρόσφατα η ηγεσία πιέστηκε από στελέχη να διαγράψει τους Συναγερμικούς υπουργούς– θα σμάνει το τέλος της αξιοπιστίας του κόμματος. Σίγουρα, πάντως, ένα χαμηλό ποσοστό του ΔΗΣΥ στις επικείμενες εκλογές ενδεχομένως να φθείρει την Αννίτα Δημητρίου, η οποία αυτή τη στιγμή θεωρείται η κύρια αντίπαλος του Προέδρου της Δημοκρατίας και η πιο δημοφιλής αρχηγός κόμματος. Και αυτή την πτυχή σίγουρα δεν την παραβλέπει ο Νίκος Χριστοδουλίδης.

Και ενώ ο Νίκος Χριστοδουλίδης έχει λόγους να επιδιώκει την ενίσχυση του ΕΛΑΜ, το ερώτημα είναι αν σε αυτό το νέο πολιτικό περιβάλλον υπάρχει χώρος για συνεργασία του ΕΛΑΜ με την κυβέρνηση Χριστοδουλίδη. Το ΕΛΑΜ έχει ενισχυθεί τα τελευταία χρόνια καθώς έχει παρουσιαστεί ως κόμμα απέναντι στο σύστημα. Πλέον, ακολουθεί το μοντέλο άλλων ακροδεξιών κομμάτων που επικειρούν να γίνουν mainstream, ενώ η ηγεσία του έχει ξεκαθαρίσει πως βλέπει ως πρότυπο πλέον το μοντέλο του κόμματος της Ιταλίας πρωθυπουργού Τζόρτζια Μελόνι. Σε αυτό το πλαίσιο το ΕΛΑΜ έχει επικειρήσει να διαγράψει οτιδήποτε αφορά το παρελθόν του και τους δεσμούς του με τη Χρυσή Αυγή. Αντιθέτως έχει ξεκαθαρίσει πως στόχος είναι να γίνει κόμμα εξουσίας. Το ερώτημα είναι πως μπορεί να πετύχει κάτι τέτοιο.

Η παρουσία πρώην στελεχών του ΔΗΣΥ δίνει στο ΕΛΑΜ κατά κάποιο τρόπο εκείνη τη νομιμοποίηση που βοηθά να παρουσιαστεί ως κόμμα της λαϊκής δεξιάς, ενώ παράλληλα βοηθά και όσους επιδιώκουν να συνεργαστούν στο μέλλον μαζί του. Ο Νίκος Χριστοδουλίδης θα επιθυμούσε τουλάχιστον την ανεπίσημη στήριξη του ΕΛΑΜ, όπως λέγεται ότι έγινε οργανωμένα κατά τη διάρκεια του δεύτερου γύρου των προεδρικών εκλογών. Με την ισχυρή παρουσία πρώην αξιωματούχων, συναγερμικών στελεχών επωφελούνται δύο μέρη: Το ΕΛΑΜ κανονικοποιείται, όπως άλλωστε επιδιώκει στα μάτια του κόσμου και την ίδια στιγμή αποενοχοποιείται σταδιακά η συνεργασία με την Ακροδεξιά.

Για την κυβέρνηση βεβαίως έχει μία πρόσθετη σημασία. Μπορεί η παρουσία τους να αλλάξει τις εσωκομματικές ισορροπίες και να γείρει την πλάστιγγα υπέρ της υποψηφιότητας Νίκου Χριστοδουλίδη για το 2028. Θα δημιουργήσει έτσι έναν νέο σύμμαχο πρώτα στη Βουλή αντικαθιστώντας κατ' επέκταση τον ρόλο των υφιστάμενων συγκυβερνώντων κομμάτων και στη συνέχεια για τις προεδρικές του 2028. Το ερώτημα είναι αν το ΕΛΑΜ θα μπορούσε να στηρίξει επίσημα την κυβέρνηση Χριστοδουλίδη ή οποιαδήποτε άλλη, δεδομένου ότι μέχρι σήμερα έπαιζε το αντισυστημικό χαρτί. Υπάρχει ωστόσο και η εκτίμηση πως η σύμπλευση ΕΛΑΜ με τον Νίκο Χριστοδουλίδη αποτελεί αυτοχειρία για το κόμμα. Και αυτό γιατί σε μία εποχή που το κόμμα της Ακροδεξιάς συνεχώς ενισχύεται δεν έχει λόγο να στηρίξει έναν λαβωμένο –βάσει των δημοσκοπήσεων– Πρόεδρο και να φθαρεί από αυτόν.

Η εργαλειοποίηση και οι κράχτες

Βάσει αυτού του συλλογισμού εκτιμάται πως το ΕΛΑΜ εργαλειοποιεί πρώην Συναγερμικούς ως κράχτες που θα το νομιμοποιήσουν, θα φέρουν την κεντροδεξιά ψήφο κοντά, αλλά δεν θα αγγίξουν το DNA του κόμματος. Και αυτό γιατί ο σκληρός πυρήνας του κόμματος ίσως είναι ακόμη πολύ πιο ισχυρός για να μεταλλαχθεί από την παρουσία αυτών των προσώπων. Φάνηκε στην περίπτωση των απερχόμενων εκλογών, όταν ο σκληρός κομματικός Γεάδης Γεάδης άφησε πίσω του τον προβεβλημένο πρώην κυβερνητικό εκπρόσωπο και αντιπρόεδρο του ΔΗΣΥ Μάριο Πελεκάνο και τα εν πολλοίς άγνωστα για τον υπόλοιπο κόσμο στελέχη του ΕΛΑΜ Λίνως Χατζηεργαρίου και Πόλυς Αναγνωρίστης άφησαν κατά πολύ πίσω τον πρώην χρηματοοικονομικό επίτροπο Παύλο Ιωάννου.

Τη σημαντική άνοδο που καταγράφει δημοσκοπικά το ΕΛΑΜ αλλά και το φλερτ Χριστοδουλιδικών μαζί του, παρακολουθεί εδώ και καιρό με ανησυχία ο ΔΗΣΥ. Η Αννίτα Δημητρίου αντιλαμβάνεται πως η επικείμενη εκλογική μάχη θα καθοριστεί τη δική της κυριαρχία στο πολιτικό παιχνίδι και γνωρίζει καλά πως με άξονα τις προεδρικές του 2028 κανέναν δεν θέλει ένα καλό αποτέλεσμα του ΔΗΣΥ το 2026. Σε αυτό το πλαίσιο έχει ξεκινήσει μία μάχη συγκράτησης ψηφοφόρων. Δεν είναι καθόλου τυχαία συνεπώς η συντηρητικότερη πλευρά της ηγεσίας. Έχει δώσει έμφαση στα εθνικά μνημόσυνα, στα σύμβολα, έχει προσπαθήσει να συσφίξει σχέσεις με τους Συνδέσμους Αγρονιστών. Την ίδια στιγμή έχει αλλάξει άρδην θέση σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως για παράδειγμα δικαιώματα που αφορούν τους ΛΟΑΤΚΙ και

θότι θεωρούν ότι θα προκαλέσουν ζημιά στο ακροατήριό τους. Η αλήθεια είναι πως ο ΔΗΣΥ εδώ και καιρό έχει υποβαθμίσει τον κίνδυνο του ΕΛΑΜ, προκαλώντας σύγχυση αν πρόκειται για μία χρυσή εφεδρεία και εν δυνάμει σύμμαχο ή ένα κόμμα με σαφώς διαφορετική φιλοσοφία. Σε αυτό το πλαίσιο η Λαϊκή Δεξιά, που ψήφισε μέχρι σήμερα ΔΗΣΥ, δεν νιώθει άβολα να μετακινήσει προς το ΕΛΑΜ. Το μεγάλο ζήτημα όμως για την ηγεσία του ΔΗΣΥ είναι ότι επικεντρώθηκε στις διαρροές που έχει προς το ΕΛΑΜ αγνοώντας πλήρως τον μετριοπαθή δεξιό ψηφοφόρο. Πράγματι, η πλειοψηφία του ΔΗΣΥ αποτελείται από τη λαϊκή δεξιά, όμως φαίνεται να αγνοεί τη φιλελεύθερη πτέρυγα. Για χρόνια αυτές οι δύο τάσεις ήταν σημαντικές και αλληλοσυμπληρώνονταν. Αυτό που φαίνεται να αγνοεί ο ΔΗΣΥ είναι ότι με τη συντηρητικότερη

στάση του κάνει παράλληλα και το φιλελεύθερο ακροατήριο που είχε μειωθεί δραστικά τα τελευταία χρόνια. Τόσο εξαιτίας των παλινωδιών στο Κυπριακό, των σκανδάλων επί διακυβέρνησης Αναστασιάδης αλλά και την απώλεια της ταυτότητας του ΔΗΣΥ. Δεν είναι καθόλου τυχαίο ότι στις συζητήσεις για το ψηφοδέλτιο των βουλευτικών εκλογών, η Πινδάρου δυσκολεύεται να εντοπίσει εκπρόσωπο είτε της αστικής Λευκωσίας είτε της φιλελεύθερης πτέρυγας. Αυτό αντανακλά και το μεγάλο πρόβλημα που έχει ο ΔΗΣΥ στο άλλοτε προπύργιό του, τη Λευκωσία. Αυτό που θα πρέπει να απαντήσει η Πινδάρου το επόμενο διάστημα δεν είναι η ανακοπή ψήφων προς το ΕΛΑΜ, αλλά πώς το κόμμα θα συγκρατήσει τον μετριοπαθή δεξιό ψηφοφόρο που ψάχνει στέγη, αλλά και να επαναφέρει πίσω εκείνο το φιλελεύθερο κομμάτι που έχασε.

Οι δυναμικές στο ΕΛΚ βοήθησαν εμμέσως στο να προχωρήσει το ψήφισμα χωρίς προβλήματα, καθώς στόχος του Μάνφρεντ Βέμπερ είναι να παράγει πολιτική από πάνω προς τα κάτω.

Βαλένθια, Ισπανία,
του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ**

Το ψήφισμα που κατέθεσε ο ΔΗΣΥ και εγκρίθηκε στη σύνοδο του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος για το Κυπριακό είχε στόχο να καταγραφεί στο χαρτί μια θέση που να δεσμεύει πολιτικά τα μέλη της κεντροδεξιάς ομάδας, για την ανάγκη να υπάρξουν δικλίδες ασφαλείας πριν επιτραπεί η συμβολή της Τουρκίας στην ενίσχυση της άμυνας της Ε.Ε., όπως προκύπτει από τις διεργασίες στις οποίες προχώρησε η Πινδάρου την τελευταία περίοδο σε ευρωπαϊκό επίπεδο, σε συνέχεια και της συντήρησης της προσπάθειας για επανέναρχη συνομιλιών στη Γενεύη.

Όπως αντιλαμβάνεται η «Κ», της έγκρισης της θέσης του ΕΛΚ μέσω του ψηφίσματος, που περιλαμβάνει και το έναυσμα προς την Τουρκία να συνεργαστεί στο πλαίσιο των προσπαθειών των Ηνωμένων Εθνών προς όφελος της βελτίωσης των σχέσεων με την Ε.Ε., προηγήθηκαν διεργασίες μεταξύ ΔΗΣΥ και ΕΛΚ, με ανταλλαγή επιστολών μεταξύ Αννίτας Δημητρίου και Μάνφρεντ Βέμπερ στις οποίες τέθηκαν οι βάσεις ώστε το ψήφισμα να προχωρήσει ομαλά.

Παράλληλα, όμως, αν και το ψήφισμα είναι κάτι που μόνο κόμμα-μέλος του ΕΛΚ μπορεί να καταθέσει, υπήρξε συνεργασία και συνεννόηση και με το Προεδρικό για ορισμένα σημεία του λεκτικού, αλλά και για τη συμπερίληψη αναφοράς αναγνώρισης από το ΕΛΚ των προσπαθειών του ΠτΔ για επανάλληψη των συνομιλιών.

Το ψήφισμα επαναλαμβάνει επίσης τις διαχρονικές θέσεις του ΕΛΚ για το Κυπριακό, ωστόσο, η πραγματική συζήτηση αφορά την άμυνα, όπως προκύπτει και από τις λεπτομερείς αναφορές του κ. Βέμπερ στην απαντητική επιστολή της πε-

ρασμένης εβδομάδας στην κα Δημητρίου την οποία έχει δει η «Κ», όπου καταγράφονται συγκεκριμένα οι προϋποθέσεις που θεωρεί πως πρέπει να πληροί μια τρίτη χώρα για να συμμετάσχει στα νέα προγράμματα της Ε.Ε.

Οι δικλίδες στις οποίες αναφέρθηκε ο κ. Βέμπερ συνάδουν με την αρχική πρόταση της Κομισιόν για το ReArm Europe ή SAFE όπως κατέληξε να ονομάζεται. Η επανάλληψη τους στην επιστολή αποτελεί πολιτική διαβεβαίωση της στάσης του ΕΛΚ σε μελλοντικές συζητήσεις, όπως πολιτικό μήνυμα είναι και οι αναφορές στο ψήφισμα πως η ευρωπαϊκή αρχιτεκτονική ασφαλείας δεν μπορεί να ολοκληρωθεί όσο υπάρχει κατοχή σε κράτος μέλος, και η παραπομπή στη δήλωση των ηγετών του ΕΛΚ (20/3/2025) ότι οι συνεργασίες με εξωτερικούς εταίρους πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις ευαισθησίες και την ασφάλεια των κρατών μελών.

Οι δυναμικές στο ΕΛΚ, πάντως, βοήθησαν εμμέσως στο να προχωρήσει το ψήφισμα χωρίς προβλήματα, καθώς όπως συζητείται στις Βρυξέλλες στόχος του Μάνφρεντ Βέμπερ είναι να παράγει πολιτική από πάνω προς τα κάτω που να δε-

Ο ΔΗΣΥ άδραξε την ευκαιρία να διεκδικήσει τον ρόλο του ως κόμμα-μέλος της μεγαλύτερης πολιτικής ομάδας της Ε.Ε., σε πείσμα της «διπλής» εκπροσώπησης στις συνόδους παράλληλα με τον Πρόεδρο Χριστοδουλίδη.

σμεύει τα εθνικά κόμματα, αν δεν διαφωνήσουν. Η δυναμική αυτή λειτουργεί και αντίστροφα, καθώς επιτρέπει σε ένα εθνικό κόμμα να εντάξει ειδικά εθνικά ενδιαφέροντα στις ευρύτερες συζητήσεις. Πρακτική για την οποία ο ΔΗΣΥ έχει τους μηχανισμούς και την εμπειρία στο ΕΛΚ, όπως και το ΑΚΕΛ στην ομάδα της Αριστεράς.

Σε αυτό το πλαίσιο ο ΔΗΣΥ άδραξε την ευκαιρία να διεκδικήσει τον ρόλο του ως κόμμα-μέλος της μεγαλύτερης πολιτικής ομάδας της Ε.Ε., σε πείσμα της «διπλής» εκ-

προσώπησης στις συνόδους παράλληλα με τον Πρόεδρο Χριστοδουλίδη, του οποίου η κυβέρνηση δεν είναι κυβέρνηση του ΕΛΚ αλλά έχει υπάρξει μια διευθέτηση ώστε ο ίδιος να σχετίζεται με το κόμμα και να συμμετέχει στις συνεδριάσεις. Ευκαιρία με την οποία καμία από τις δύο πλευρές δεν είχε πρόβλημα, καθώς προωθούσε κοινούς στόχους επί όλων των θεμάτων. Με τον ΔΗΣΥ να έχει μεν την πρωτοβουλία, αλλά να αξιοποιεί καλύτερα τη θέση του σε συνάρτηση με το Προεδρικό και τη σχέση του ΠτΔ με την Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν και άλλους ηγέτες.

Η διαδικασία

Στόχος του ΔΗΣΥ με την κατέθεση της πρότασης ψηφίσματος ήταν από τη μία να συγκεντρώσει και να επαναλάβει με την ευκαιρία 50 χρόνων από την εισβολή τις θέσεις που έχει ήδη εκφράσει το ΕΛΚ, από τη στήριξη στη βάση λύσης ΔΔΟ, τα ψηφίσματα του Σ.Α. και την επιμονή στο συμφωνημένο πλαίσιο μέχρι την καταδίκη της ρητορικής για δύο κράτη και των ενεργειών στην Αμμόχωστο.

Από την άλλη, ο δεύτερος στόχος ήταν να κατατεθούν στο τραπέζι

σε επίπεδο ΕΛΚ οι θέσεις της Κύπρου για την αρχιτεκτονική ασφαλείας της Ε.Ε., στην οποία οι Βρυξέλλες και οι εταίροι θέλουν την Τουρκία να συμμετάσχει λόγω της αβεβαιότητας που προκαλεί η στάση των ΗΠΑ. Παράλληλα, στόχος ήταν να σταλεί ένα μήνυμα και από το ΕΛΚ στην Τουρκία για τα επόμενα βήματα μετά την άτυπη πενταμερή της Γενεύης, ώστε η χώρα να λειτουργήσει εποικοδομητικά.

Η συζήτηση που οδήγησε στο ψήφισμα ξεκίνησε στη συνάντηση των ηγετών κρατών και κομμάτων του ΕΛΚ πριν από τη σύνοδο κορυφής της 20ής Μαρτίου, αμέσως μετά την άτυπη συνάντηση της Γενεύης και αμέσως μετά την παρουσίαση από την Πρόεδρο Φον ντερ Λάιεν την ίδια εβδομάδα της πρότασής της για ενίσχυση της άμυνας της Ε.Ε., η οποία περιελάμβανε και τη στήριξη μέσω νέου χρηματοδοτικού εργαλείου στην αμυντική βιομηχανία. Η επιστολή της κας Δημητρίου στον κ. Βέμπερ, με την οποία του έθετε τις ανησυχίες της ε/κ πλευράς για την ανάγκη δικλίδων ασφαλείας και όρων πριν από τη συμμετοχή της Τουρκίας σε τέτοιες πρωτοβουλίες, στάλθηκε στις 9 Μαρτίου. Η απάντηση ήρθε στις 23 Απριλίου.

Παράλληλα, στα μέσα Απριλίου ο ΔΗΣΥ κατέθεσε την πρόταση για το ψήφισμα μετά την αρχική προθεσμία, καθώς ανέμενε τυχόν εξελίξεις στη Γενεύη προτού προχωρήσει. Το κείμενο του ψηφίσματος έγινε αφορμή για κάποιες εισηγήσεις από το Προεδρικό, για ενίσχυση διατυπώσεων και την προσθήκη της αναφοράς αναγνώρισης των προσπαθειών του ΠτΔ για επανέναρχη των συνομιλιών. Το ψήφισμα πέρασε από τη διαδικασία επεξεργασίας του σε επίπεδο ΕΛΚ χωρίς αλλαγές στο αρχικό προσχέδιο, σύμφωνα με πηγές από την Πινδάρου.

Η επιστολή Βέμπερ

Η απαντητική επιστολή του κ. Βέμπερ στις 23 Απριλίου είχε εν μέρει καθοριστικό χαρακτήρα, επαναδιατυπώνοντας πως «μια ενωμένη Κυπριακή Δημοκρατία παραμένει προτεραιότητα για το ΕΛΚ καθώς δεν μπορούμε να δεχθούμε τη διχοτομική θέση της Τουρκίας και το σπρώξιμο εκ μέρους της μιας λύσης δύο κρατών» και σημειώνοντας πως «σε όλα σχεδόν» τα κείμενα του ΕΛΚ για την ανάγκη ενίσχυσης της άμυνας «το ΕΛΚ έχει συμπεριλάβει συγκεκριμένες αναφορές στο Κυπριακό» και τη θέση της Ε.Ε. Ο κ. Βέμπερ πρόσθεσε πως για αυτό το ΕΛΚ καλωσορίζει και τα αποτελέσματα της Γενεύης καθώς αν επιτευχθεί επανένωση της Κύπρου αυτό μπορεί «να θέσει τα θεμέλια για μια στενότερη σχέση Ε.Ε. - Τουρκίας, με την Κύπρο να αποτελεί πλατφόρμα για την Ε.Ε. να προωθήσει το στρατηγικό της αποτύπωμα στην Ανατολική Μεσόγειο και την ευρύτερη Μέση Ανατολή». Από εκεί και πέρα, ο κ. Βέμπερ καταγράφει τις προϋποθέσεις στις οποίες βασίζεται και η θέση που καταγράφεται στο τελικό ψήφισμα του ΕΛΚ. Όπως σημειώνει, συμμερίζεται την άποψη της προέδρου του ΔΗΣΥ πως «στο πλαίσιο της ενίσχυσης της ευρωπαϊκής αμυντικής βιομηχανίας και ασφάλειας δεν πρέπει να συμβιβαστούμε για τις αξίες και αρχές μας». Ειδικότερα, σημειώνει πως «η προθυμία της Ε.Ε. να συνεργαστεί με υποψήφιες χώρες, όπως η Τουρκία, σε τομείς όπως οι κοινές αμυντικές προμήθειες», όπως προβλέπει το σχέδιο ReArm Europe που είχε παρουσιάσει η Κομισιόν, «δεν θα πρέπει να αντιβαίνει στα συμφέροντα ασφαλείας και άμυνας της Ένωσης ούτε του όποιου κράτους μέλους της Ε.Ε.». Σύμφωνα με τον κ. Βέμπερ η συνεργασία Ε.Ε. - Τουρκία στην άμυνα θα πρέπει να εξαρτάται από συγκεκριμένα παραδοτέα όπως, πρώτον, την «πλήρη ευθυγράμμιση με το δίκαιο, τις αξίες και τις αρχές της Ε.Ε. σύμφωνα με τα κριτήρια της Κοινοχώρας», δεύτερον «την ισχυρή συμμόρφωση με την Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας», τρίτον τη «σαφή δέσμευση για σχέσεις καλής γειτονίας με όλα τα κράτη μέλη της Ε.Ε.» και τέταρτον την υπογραφή «μιας Εταιρικής Σχέσης Ασφάλειας και Άμυνας», η οποία «θα πρέπει να αποτελεί την προϋπόθεση και τη βάση για όλες τις ομονοούμενες τρίτες χώρες, συμπεριλαμβανομένων των υποψηφίων χωρών της Ε.Ε. που φιλοδοχούν να συμμετάσχουν στη SAFE». Το τελευταίο σημείο είναι και ένα από τα πιο συγκεκριμένα κριτήρια, ωστόσο σε κάποιο βαθμό παραμένει πολιτικό μήνυμα καθώς μέχρι στιγμής το υπό διαμόρφωση πακέτο παρέχει ευκαιρίες σε τουρκικές εταιρείες για συνεργασία στην άμυνα μέσω άλλων οδών.

ΑΡΘΡΟ / Του ΔΗΜΗΤΡΗ Μ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Social Media στα 16;

Η κοινωνίας μας, αναγνωρίζοντας τον εθισμό των εφήβων στα κινητά τηλέφωνα και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης αποφάσισε, και σωστά κατά την άποψή μου, να απαγορεύσει τα κινητά τηλέφωνα στα σχολεία. Μάλιστα είναι ενδιαφέρουσες οι μαρτυρίες τόσο των μαθητών όσο και των διδασκόντων για το πώς περνούν τον χρόνο τους στα διαλείμματα μετά την εφαρμογή του μέτρου. Από την αμνηστία των πρώτων ημερών που κατέληξε μέχρι και σε τσακωμούς ως κρατήσουμε ότι κυριαρχεί η προσπάθεια να αυξηθεί η δημιουργικότητα και η κοινωνικοποίηση.

Το ζητούμενο βεβαίως του κειμένου αυτού είναι να ανοίξουμε

έναν κύκλο συζήτησης για το κατά πόσον είναι ορθό να αυξηθεί το όριο ηλικίας για τη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης από τα 14 που ισχύει σήμερα, στα 16. Βεβαίως ελλοχεύει πάντοτε ο κίνδυνος του μη ελέγχου της νομοθεσίας. Άλλωστε βλέπουμε και άλλα θέματα που αφορούν τους έφηβους που δεν εφαρμόζονται νομοθεσίες. Η κατανάλωση αλκοόλης είναι ένα τέτοιο ανησυχητικό παράδειγμα. Θα επανέλθω και σε αυτή την παράμετρο πιο κάτω.

Σήμερα, 9 χώρες της Ε.Ε. έχουν ως όριο χρήσης των social media τα 16 χρόνια, 3 χώρες τα 15, 6 τα 14 και 8 χώρες τα 13 έτη. Η συζήτηση σε επιστημονικούς κύκλους θυμίζει σε πολλά σημεία αντίστοιχες

συζητήσεις που γίνονταν πριν από μερικές δεκαετίες και αφορούσαν το κάπνισμα και το αλκοόλ. Σήμερα είναι αποδεδειγμένη η βλάβη του καπνίσματος αλλά και το τι προκαλεί η αλκοόλη στον εγκέφαλο και στον οργανισμό των εφήβων. Και όμως μόλις πριν από δύο δεκαετίες, όταν ήμουν εγώ στην εφηβεία, ήταν εν πολλοίς απενεχοποιημένη η κατανάλωση. Είναι λογικό η συζήτηση αυτή για τα social media να είναι σε πιο νηπιακό στάδιο. Είναι καταγεγραμμένο και κατανοητό πως υπάρχουν και θετικές συνέπειες. Η κοινωνικοποίηση και η ενημέρωση για παράδειγμα είναι δύο που μας έρχονται πρόχειρα στο μυαλό. Βεβαίως, με την προϋπόθεση πως γίνεται σωστή και

μετρημένη χρήση. Εκεί ξεκινούν και τα αρνητικά. Η έλλειψη σωστής και ολοκληρωμένης αντίληψης από ένα δεκαετήχρονο παιδί, το αφήνει εκτεθειμένο σε λογής-λογής κινδύνους. Από τους πιο αθώους, για αγορά προϊόντων μέχρι και τους πιο πολύπλοκους και επικίνδυνους. Εκφοβισμός, σεξουαλική παρενόχληση. Ο πρωθυπουργός του Ηνωμένου Βασιλείου, ο Σούνακ, άνοιξε αυτή τη συζήτηση και άλλαξε το όριο χρήσης στα δεκαέξι, όταν αποδεδειγμένα μια δεκαετήχρονη οδήγηθηκε στην αυτοκτονία μετά από συνομιλίες που είχε στα social media.

Από τα δεκατέσσερα μέχρι τα δεκαέξι, σε αυτά τα δύο καθοριστικά χρόνια της εφηβείας διαμορφώνεται

εν πολλοίς ο χαρακτήρας των παιδιών. Αναντίλεκτα, στα δεκαέξι, έχουν περισσότερη ωριμότητα, μπορούν να φιλτράρουν καλύτερα και να χειριστούν πιο ψύχραιμα καταστάσεις παρά στα δεκατέσσερά τους. Με την αύξηση του ηλικιακού ορίου θα κρατήσουμε, έστω για αυτά τα δύο χρόνια, τα παιδιά μας μακριά από τον κίνδυνο εθισμού στα social media.

Βεβαίως, η σημαντική παράμετρος, ανεξαρτήτως αν το όριο θα είναι τα 14 ή τα 16, είναι πώς ελέγχεται ότι δεν μπαίνουν σε αυτό τον κόσμο από μικρότερη ηλικία. Αν δεν καταφέρουμε να ελέγξουμε αυτή τη συνιστώσα, δεν υπάρχει ιδιαίτερος λόγος να κάνουμε αυτή την προσπάθεια. Για να το κατα-

φέρουμε αυτό θα χρειαστεί και η εμπλοκή των εταιρειών τεχνολογίας αλλά και η συνδρομή της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Και επειδή, εδώ σήμερα ανοίγουμε τη συζήτηση, δική μου πρόθεση είναι να οργανώσω μια δημόσια συζήτηση με ειδικούς, επιπλέον και φορείς για τον ψηφιακό εθισμό των εφήβων μέσα στον επόμενο μήνα, καθώς και να καταθέσω πρόταση νόμου για την αύξηση του ορίου στα δεκαέξι.

Ο Δημήτρης Μ. Δημητρίου είναι βουλευτής Λευκωσίας με τον Δημοκρατικό Συναγερμό και πρόεδρος της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Θεσμών

www.dmdemetriou.com

Συνέντευξη στον **ΑΝΤΡΕΑ ΚΗΜΗΤΡΗ**

«Ας λογαριαστούμε στην κάλπη, με κριτήριο την ψήφο των Εδεκτιών», δηλώνει στην «Κ» ο μεμονωμένος σοσιαλιστής βουλευτής Κωστής Ευσταθίου που διεκδικεί την προεδρία της ΕΔΕΚ, παρά το γεγονός ότι έχει διαγραφεί από το κόμμα. Δηλώνει ότι αναμένει, πως η υποψηφιότητά του θα τεθεί ενώπιον της Κεντρικής Επιτροπής προς εξέταση και ότι θα ληφθεί πολιτική απόφαση που αφορά την ενόττητα του κόμματος. Καλεί τον Μαρίνο Σιζόπουλο να πει ποιο ήταν το φαγοπότη που ισχυρίζεται ότι τερμάτισε στο κόμμα και ποιοι έτρωγαν και τονίζει πως, όταν άρχισε να αμφισβητεί τη μονοκρατορία του, εκείνος στράφηκε εναντίον του. Σχολιάζοντας τις υποψηφιότητες Μορφάκη Σολομωνίδη και Μάριου Χαννίδη, ο κ. Ευσταθίου σημειώνει ότι όσοι αποδέχθηκαν την προβληματική κατάσταση που επικρατεί στο κόμμα, όσοι σίγησαν, όπως και αυτοί που την εκμεταλλεύτηκαν, δεν μπορούν να απαλλάξουν το κόμμα από την τοξικότητα.

–Γιατί εκπλώσατε ενδιαφέρον για την προεδρία της ΕΔΕΚ, ενώ έχετε διαγραφεί από το κόμμα;
–Όπως θα θυμάστε, ουδέποτε αποδέχθηκα ότι διαγράφηκα από το κόμμα. Εξέφρασα ενδιαφέρον προκειμένου να υπάρξει διάδοχος στο τέλμα και στην ανυποληψία στην οποία έχει περιέλθει το κόμμα. **–Πότε λάβατε την τελική σας απόφαση;**

–Πριν από μία βδομάδα είχα συνάντηση με ιστορικά στελέχη της ΕΔΕΚ και με άτομα που απομακρύνθηκαν ή διαγράφηκαν. Όμως, την τελική μου απόφαση την πήρα την περασμένη Τρίτη σε συνάντηση που είχα στη Λάρνακα με παλαιούς και νέους συναγωνιστές. Εκεί αποφάσισα ότι οφείλω να βγω μπροστά.

–Ποιοι ήταν σε αυτή τη συνάντηση;

–Ιστορικά και νεαρότερα στελέχη της ΕΔΕΚ.

–Η ΕΔΕΚ πάντως σε ανακοίνωση, απαντώντας στις δηλώσεις σας για πρόθεση υποβολής υποψηφιότητας για την προεδρία του κόμματος, χαρακτηρίζει τους ισχυρισμούς σας αβήσιμους και ανεδαφικούς.

–Πρέπει να μας πουν ποια ΕΔΕΚ απαντά, αν και βεβαίως το λεκτικό παραπέμπει σε συγκεκριμένο και μη εξαιρετό πρόσωπο.

ΚΩΣΤΗΣ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ, μεμονωμένος σοσιαλιστής βουλευτής

Ας λογαριαστούμε στην κάλπη

Κριτές όλων μας οι Εδεκίτες, που θα αποφασίσουν ποιος αξίζει ή όχι να εκλεγεί

Αναμένω ότι η υποψηφιότητά μου θα τεθεί στην Κεντρική Επιτροπή, όπως και οι άλλες, προς εξέταση και αναμένω λήψη πολιτικής απόφασης που αφορά την ενόττητα του κόμματος.

Οφείλω ένα mea culpa. Θεωρούσα αφελώς ότι ο Σιζόπουλος μπορούσε να είναι φίλος και τον στήριξα σε δύσκολες ώρες. Βέβαια, όσοι τον στηρίξαμε μετατραπήκαμε σε «εχθρούς υποχθόνιους».

Την **τελική** μου απόφαση την πήρα την περασμένη Τρίτη σε συνάντηση που είχα στη Λάρνακα με παλαιούς και νέους συναγωνιστές.

–Το γραφείο Τύπου λένε από το κόμμα.

–Ναι, φυσικά! Ο πρόεδρος του κόμματος ασχέτως τι λέει έχει παραιτηθεί. Το ίδιο και τα υπόλοιπα μέλη της ηγεσίας. Ο μόνος αξιωματούχος που υπάρχει αυτή τη στιγμή είναι ο γραμματέας της Κεντρικής Επιτροπής.

–Από την ανακοίνωση του κόμματος προκύπτει ότι δεν θα γίνει αποδεκτή η υποψηφιότητά σας διότι απορρίπτεται το σκεπτικό σας.

–Οφείλω να την καταθέσω, αν και είναι απορίας άξιο πώς ένα δημοκρατικό, σοσιαλιστικό κόμμα έχει προαποφασίσει την απόρριψη μιας αίτησης για υποβολή υποψηφιότητας, πριν καν αυτή κατατεθεί.

–Δεν είστε μέλος του κόμματος, άρα δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις.

–Η εμφανιζόμενη ως διαγραφή μου είναι απόφαση του Πολιτικού Γραφείου, η οποία ουδέποτε τέθηκε ενώπιον της Κεντρικής Επιτροπής, είτε προς έγκριση είτε προς ανάκληση, ακύρωση ή τροποποίηση. Αυτό που κάνω, επομένως, είναι ότι υποβάλλω την υποψηφιότητά μου η οποία αναμένω ότι θα τεθεί ενώπιον της Κεντρικής Επιτροπής, όπως και οι άλλες, προς εξέταση και αναμένω τη λήψη πολιτικής απόφασης που αφορά την ενόττητα του κόμματος.

–Σας κατηγορούν όμως ότι λέγατε πως τα συλλογικά όργανα του κόμματος είναι παράνομα, άρα

πώς θυμηθήκατε τώρα την Κεντρική Επιτροπή;

–Η προσωπική μου άποψη παραμένει ότι τα όργανα του κόμματος προέρχονται από ένα παράνομο συνέδριο, όμως, de facto υπάρχει η Κεντρική Επιτροπή. Πρόκειται για ένα συνέδριο που προκηρύχθηκε σε 24 ώρες.

–Πάντως σας αποδίδουν παρεμνεμία προνοιών του καταστατικού, ενώ αυτό, όπως λένε και με δόση ειρωνείας, δεν θα έπρεπε να γινόταν από έναν έγκριτο νομικό.

–Ευχαριστώ τον κ. Σιζόπουλο που μοιράζεται μαζί μου τις βαθιές του νομικές γνώσεις, με δύο μικρές παρατηρήσεις. Αντί «επιδότησης» εγγράφων ή αποφάσεως, ο ορθός

όρος είναι «επίδοση» και η πολιτική διαδικασία ενώπιον Δικαστηρίου δεν ονομάζεται «προσφυγή» όπως διατυμπανίζει, αλλά «αγωγή». Για να πάμε στο θέμα μας, είναι λυπηρό ότι ο κ. Σιζόπουλος εξακολουθεί να εμφανίζεται ως πρόεδρος του κόμματος, ενώ έχει παραιτηθεί και είμαστε εν μέσω διαδικασίας αντιστάσεώς του. Ακούγοντάς τον όμως στη συνέντευξη του και όλους εκείνους τους χαρακτηρισμούς, τα ψεύδη και την αλαζονεία, λυπάμαι, αλλά δεν μπορώ να σχολιάσω τον παραλήρημά του και το θεωρώ υποτιμητικό να ασχολούμαι μαζί του. **–Για να μπορεί κάποιο μέλος του κόμματος να διεκδικήσει την προεδρία πρέπει να έχει συνεχή και ενεργή παρουσία τα τελευταία**

πέντε χρόνια στην κομματική δράση, κάτι που στην περίπτωσή σας δεν ισχύει.

–Επαναλαμβάνω ότι την απόφαση αυτή θα την λάβει η Κεντρική Επιτροπή και όχι ο παραιτηθείς πρόεδρος του κόμματος. Στο κάτω κάτω, ο κόσμος της ΕΔΕΚ θα αποφασίσει ποιος έχει ή δεν έχει κομματική δράση, πως νοιάζεται πραγματικά ή όχι για το κόμμα και ποιος αξίζει ή όχι να εκλεγεί πρόεδρος του κόμματος. Ας λογαριαστούμε στην κάλπη, με κριτήριο την ψήφο των Εδεκτιών. Κριτές όλων μας, οι Εδεκίτες.

–Γιατί δεν διαφωνήσατε με τη διαγραφή σας τότε που σας εστάλη και η σχετική επιστολή;

–Αντιθέτως, διαφώνησα δημοσίως.

–Ο Μαρίνος Σιζόπουλος υποστηρίζει ότι μετά την επανεκλογή σας στη Βουλή το 2021 αρχίσατε να τον υπονομεύετε για να διεκδικήσετε την προεδρία του κόμματος.

–Εδώ οφείλω να αναγνωρίσω mea culpa. Θεωρούσα αφελώς ότι ο Σιζόπουλος μπορούσε να είναι φίλος. Δεν είχε δώσει λόγο να τον αμφισβητώσω. Είχα πει μάλιστα τότε σε μια συνεδρία της Κεντρικής Επιτροπής «μαζί ήρθαμε στην ΕΔΕΚ, Μαρίνο, μαζί θα φύγουμε». Επειδή θεωρούσα ότι ήταν φίλος, τον στήριξα σε δύσκολες ώρες. Βεβαίως, στο τέλος της ημέρας, όσοι τον στηρίξαμε μετατραπήκαμε σε «εχθρούς υποχθόνιους», τόσο προσωπικά όσο και κομματικά.

–Υποστηρίζει ότι ήσασταν και πίσω από προσφυγές στα δικαστήρια κατά της ΕΔΕΚ.

–Μα είναι δυνατόν σοβαρός άνθρωπος να λέει τέτοια πράγματα; Αυτό το πράγμα είναι λίβελος. Δεν έχω σχέση με τις δικαστικές διαδικασίες. Εάν είχα, δεν θα είχα κανένα πρόβλημα να το πω. Έχω χειριστεί εκατοντάδες υποθέσεις, πολύ σοβαρότερες, πολύ πιο σημαντικές και πολύ πιο ψυχοφθόρες και δεν είχα ποτέ πρόβλημα να το πω. Η δήλωση αυτή του Σιζόπουλου είναι πρωτίστως λίβελος κατά των συνταδελφών που χειρίζονται τις υποθέσεις. Τι θέλει να πει δηλαδή; Ότι είναι υποχείριά μου; Πρόκειται για δικηγόρους ικανότατους, σοβαρούς και αξιοπρεπείς. Διευκρινίζω ότι τον τελευταίο χρόνο χειρίζομαι μια αγωγή που ο ίδιος καταχώρησε εναντίον συναγωνιστών για τα ίδια θέματα. Αναμένω με ενδιαφέρον τη στιγμή που θα τον αντεξετάσω στο δικαστήριο.

Όταν αμφισβήτησα τη μονοκρατορία του, στράφηκε εναντίον μου

–Πότε λέτε εσείς ότι διασαλεύθηκαν οι σχέσεις σας;

–Όταν άρχισα να διαπιστώνω ότι ο τρόπος με τον οποίο διοικούσε και διαχειριζόταν ζητήματα του κόμματος, δεν ήταν ο ενδεδειγμένος. Αντέδρασα σε αυτά που θεωρούσα λανθασμένους χειρισμούς. Δεν θα μπω σε λεπτομέρειες ούτε σε κουτσομπολιά, όπως επανειλημμένως κάνει ο ίδιος. Όταν συνειδητοποιήσα ότι τα πράγματα δεν είναι όπως έπρεπε να είναι, άρχισα να αμφισβητώ τη διαχείριση κι άλλων ζητημάτων του κόμματος. Όταν αμφισβήτησα τη μονοκρατορία του, στράφηκε εναντίον μου.

Είναι καιρός να μας πει ποιο ήταν αυτό το «φαγοπότη» που ο ίδιος ισχυρίζεται ότι τερμάτισε στην ΕΔΕΚ και ποιοι έτρωγαν.

–Ο ίδιος πάντως τονίζει ότι επειδή τερμάτισε το φαγοπότη που γινόταν στο κόμμα, κάποιοι δυσανεστήθηκαν.

–Δεν αξίζει πραγματικά και ούτε θέλω να ασχοληθώ με τον κατήφορο αυτόν του Σιζόπουλου. Είναι καιρός

να μας πει ποιο ήταν αυτό το «φαγοπότη» που ο ίδιος ισχυρίζεται ότι τερμάτισε και ποιοι έτρωγαν. Αλλά να το πει όπως πρέπει και με παρηγοσία, για να υποστεί και τις νομικές συνέπειες όσων θα πει.

–Εάν τελικά απορριφθεί η αίτησή σας, ποιος άλλος μπορεί να διαδραματίσει τον ρόλο που διεκδικείτε αυτή τη στιγμή;

–Δεν γνωρίζω.

–Πάντως και οι δύο που έχουν υποβάλει υποψηφιότητα μέχρι στιγμής, ο κ. Μορφάκης Σολομωνίδης και ο κ. Μάριος Χαννίδης, απιθύοναν κάλεσμα για ενόττητα.

–Η ενόττητα δεν είναι σύνθημα,

αλλά δράση. Η διαφορά μας είναι ότι όσοι αποδέχθηκαν την προβληματική κατάσταση που επικρατεί τα τελευταία χρόνια στο κόμμα, όσοι σίγησαν, όπως και αυτοί που την εκμεταλλεύτηκαν, δεν μπορούν να απαλλάξουν το κόμμα από την τοξικότητα.

–Είχατε εξαγγείλει μαζί με τον Παύλο Μυλωνά και τον Ζαχαρία Κουλία την πρόθεση για δημιουργία ενός πολιτικού παρατηρητηρίου. Πού βρίσκεται αυτή η προσπάθεια;

–Εντός των επόμενων μηνών θα δώσουμε στη δημοσιότητα μια ιδρυτική υπερκομματική διακήρυξη. Η

απόφαση είναι ειλημμένη, απομένουν να διευθετηθούν κάποια πρακτικά ζητήματα και ήδη έχουμε άτομα που επέδειξαν ενδιαφέρον να συμμετέχουν από διάφορους πολιτικούς χώρους και κόμματα.

–Θα κατέλθει στις εκλογές;

–Σκοπός του παρατηρητηρίου δεν είναι η κάθοδος στις βουλευτικές εκλογές.

–Θα είστε τελικά υποψήφιος στις βουλευτικές του 2026;

–Μου έχει προταθεί να είμαι υποψήφιος και αρνήθηκα. Κατά πάσα πιθανότητα δεν θα είμαι υποψήφιος, εκτός αν προκύψουν τέτοιες εξελίξεις για κάτι διαφορετικό, που να μου

επιτρέπουν να κάνω μια τελευταία προσπάθεια μήπως και αλλάξει κάτι, όπως γίνεται τώρα με την ΕΔΕΚ.

–Αναφέρεστε στην προσπάθεια του Οδυσσέα Μιχαηλίδη;

–Οχι. Δεν είναι κάτι που με ενδιαφέρει.

–Τι θα μπορούσε να είναι αυτό το κάτι διαφορετικό;

–Μια κίνηση που να μπορεί να καλύψει και να απαντήσει στις προσδοκίες του 25% του εκλογικού σώματος που θεωρεί ότι η υφιστάμενη κατάσταση πραγμάτων και το κομματικό τοπίο δεν τους εκφράζει. Είναι εδω που θα μπορούσε να παίξει τον ρόλο της η ΕΔΕΚ.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΝΙΚΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ**

Η δημοσιογραφία ως δημόσιο αγαθό

Σε μια εποχή αυξανόμενων προκλήσεων για τις δημοκρατίες παγκοσμίως, η αξιόπιστη ενημέρωση δεν μπορεί να αντιμετωπίζεται ως ένα ακόμη εμπορικό προϊόν. Αντιθέτως, πρέπει να αναγνωρίσουμε ότι η δημοσιογραφία αποτελεί θεμέλιο της δημοκρατικής ζωής και, ως τέτοιο, πρέπει να ιδωθεί ως δημόσιο αγαθό που χρήζει ενίσχυσης και προστασίας. Η προστασία της ελευθερίας της έκφρασης και της ενημέρωσης κατοχυρώνεται ήδη στο άρθρο 14 του Συντάγματος της Ελλάδας, το οποίο ορίζει ρητά ότι: «Καθένας μπορεί να εκφράζει και να διαδίδει προφορικά, γραπτά και διά του Τύπου τους στοχασμούς του τηρώντας τους νόμους του κράτους.»

Το ίδιο άρθρο διασφαλίζει την ελευθερία του Τύπου και την ανε-

ξαρτησία της ενημέρωσης από κάθε είδους λογοκρισία ή άδεια προληπτικού ελέγχου. Παράλληλα, υπογραμμίζεται η ανάγκη σεβασμού της αντικειμενικότητας της ενημέρωσης και της πολυφωνίας. Η αναγνώριση της δημοσιογραφίας ως δημόσιου αγαθού έρχεται να απαντήσει στις σύγχρονες προκλήσεις και να ενισχύσει θεσμικά την ουσιαστική κατοχύρωση του δικαιώματος όλων των πολιτών στην αξιόπιστη και ανεξάρτητη ενημέρωση. Πρόκειται για τη «φυσική» εξέλιξη και ενδυνάμωση των συνταγματικών μας αρχών.

Τι σημαίνει δημόσιο αγαθό και γιατί αφορά τη δημοσιογραφία; Στην οικονομική και κοινωνική θεωρία, δημόσιο αγαθό χαρακτηρίζεται εκείνο που πληροί δύο βασικές προϋποθέσεις:

- Είναι μη αποκλειστικό (κανείς δεν μπορεί να αποκλειστεί από τη χρήση του).
 - Είναι μη ανταγωνιστικό (η χρήση του από έναν δεν περιορίζει τη χρήση του από άλλον).
- Η δημοσιογραφία, ειδικά η ανεξάρτητη και αξιόπιστη, πληροί και αυτή τις ίδιες προϋποθέσεις:
- Δεν είναι αποκλειστική: Όταν μια ερευνητική δημοσιογραφική έρευνα αποκαλύπτει σκάνδαλα διαφθοράς, όλοι οι πολίτες ωφελούνται από τη γνώση, ανεξαρτήτως αν πλήρωσαν.
 - Δεν είναι ανταγωνιστική: Η ενημέρωση ενός πολίτη δεν μειώνει τη δυνατότητα ενημέρωσης άλλων πολιτών.
- Το σημερινό επιχειρηματικό μοντέλο των μέσων ενημέρωσης, βασισμένο στη διαφήμιση και στις

- συνδρομές, έχει σοβαρές αδυναμίες:
 - Δίνει προτεραιότητα στην εμπορική απήχηση αντί της ποιοτικής ενημέρωσης.
 - Δημιουργεί φραγμούς πρόσβασης.
- Αυτά τα μοντέλα καθιστούν τα μέσα ευάλωτα σε οικονομικές και πολιτικές πιέσεις. Ταυτόχρονα, οι μεγάλοι τεχνολογικοί κολοσσοί, που ελέγχουν τις κύριες πλατφόρμες διανομής πληροφορίας, επιβάλλουν όλο και περισσότερο ένα ασφυκτικό πλαίσιο οικονομικού και αλγοριθμικού ελέγχου, περιορίζοντας έτσι την ανεξαρτησία των μέσων και την ελεύθερη πρόσβαση του κοινού σε ποιοτική ενημέρωση. Η αναγνώριση της δημοσιογραφίας ως δημόσιου αγαθού προσφέρει απάντηση σε αυτή την κρίση:
- Κατοχυρώνει τη συλλογική

- υποχρέωση στήριξης της αξιόπιστης ενημέρωσης.
 - Ενθαρρύνει τη δημιουργία νέων βιώσιμων μοντέλων χρηματοδότησης, προσανατολισμένων στο δημόσιο συμφέρον και όχι αποκλειστικά στο κέρδος.
 - Ενώ απαιτεί:
 - Θεσμική στήριξη και προστασία των ανεξάρτητων μέσων.
 - Δημόσιες και διεθνείς επενδύσεις στη δημοσιογραφία ως κοινωφελή δραστηριότητα.
 - Εκπαίδευση στα ΜΜΕ (media literacy) για όλους τους πολίτες.
- Η εποχή μας χαρακτηρίζεται από πρωτοφανείς όγκους πληροφορίας, όπου το αληθές συνυπάρχει με το ψευδές και το τεκμηριωμένο με το κατασκευασμένο. Για τον λόγο αυτό απαιτείται ένα νέο κοινωνικό συμβόλαιο γύρω από την

ενημέρωση: ένα πλαίσιο όπου η δημοσιογραφία θα αναγνωρίζεται και θα στηρίζεται ως δημόσιο αγαθό, θεμέλιο της δημοκρατίας και της κοινωνικής ανθεκτικότητας. Η διασφάλιση της πρόσβασης όλων των πολιτών σε αξιόπιστη πληροφόρηση, ανεξάρτητη από εμπορικές ή πολιτικές πιέσεις, δεν είναι επιλογή: είναι θεμελιώδης υποχρέωση για την προστασία του δημοκρατικού μας μέλλοντος. Η συνταγματική αναγνώριση της δημοσιογραφίας ως δημόσιου αγαθού και η ενεργή επένδυσή στην ανεξάρτητη ενημέρωση συνιστούν ουσιαστικές πράξεις υπευθυνότητας απέναντι στις επόμενες γενιές.

Ο κ. Νίκος Παναγιώτου είναι καθηγητής στο Τμήμα Δημοσιογραφίας και ΜΜΕ του ΑΠΘ.

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Οι προσωρινές λύσεις που δίνει η συμφωνία με τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα με την παραχώρηση 15 κινητών μονάδων αφαλάτωσης φαίνεται να καλύπτουν τις τρέχουσες ανάγκες της καλοκαιρινής περιόδου, να απομακρύνουν τον κίνδυνο επιβολής προγράμματος διακοπών στην ύδρευση, ωστόσο θολό παραμένει το τοπίο για το κόστος της έκτακτης κατάστασης. Η εξάρτηση από τις μονάδες αφαλάτωσης, σταθερές και κινητές, για κάλυψη του συνόλου των αναγκών για πόσιμο νερό δημιουργεί αβεβαιότητα για τους προϋπολογισμούς νοικοκυριών και επιχειρήσεων. Η επιβάρυνση των τιμολογίων νερού είναι ένας παράγοντας που δεν πρέπει να αγνοηθεί ή να αποκλεισθεί αν λάβουμε υπόψη το κόστος παραγωγής αφαλατωμένου νερού, το οποίο είναι ιδιαίτερα τσουχτερό. Η τιμολογιακή πολιτική στο νερό για την επόμενη περίοδο είναι ένας παράγοντας αστάθμητος και θα εξαρτηθεί από αρκετές παραμέτρους που έχουν να κάνουν με το κόστος κοστίμου παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, τα αντανakλαστικά του Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων στην τοποθέτηση και λειτουργία των 15 κινητών μονάδων από τα ΗΑΕ, την απρόσκοπτη λει-

—
Από τα επίσημα στοιχεία του γενικού ελεγκτή η τιμή παραγωγής ενός κ.μ. νερού από αφαλάτωση κοστίζει κοντά στα €2, με το 80% της τιμής να αφορά το ενεργειακό κόστος λειτουργίας της μονάδας αφαλάτωσης.

τουργία τους και το κυριότερο τη ζήτηση κατά την καλοκαιρινή περίοδο. Ωστόσο, ο μεγάλος προβληματισμός είναι το ενεργειακό κομμάτι λειτουργίας των μονάδων, το οποίο είναι κοστοβόρο.

Η τιμή

Στην Κύπρο η διαχείριση των υδάτινων πόρων, ύδρευση και άρδευση, ανήκει στο Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων (ΤΑΥ). Μετά την εφαρμογή της νέας τοπικής αυτοδιοίκησης το περιβάλλον διαφοροποιήθηκε μερικώς με την ενσωμάτωση των Συμβουλίων Υδατοπρομήθειας στους Επαρχιακούς Οργανισμούς Αυτοδιοίκησης (ΕΟΑ). Η τιμολογιακή πολιτική για την καθορίζεται από τους ΕΟΑ, όμως είναι εξαρτημένη από το ΤΑΥ που ως ο ιδιοκτήτης των υδάτινων πόρων χρεώνει σήμερα τους ΕΟΑ για τις ποσότητες νερού που χρησιμοποιούν. Η τιμή πώλησης νερού από το ΤΑΥ στους ΕΟΑ κυμαίνεται στα €0,82 το κ.μ., ωστόσο όπως επισημαίνεται σε έκθεση του γενικού ελεγκτή της Δν-

Μελέτη που θα διενεργήσει το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων θα καθορίσει εάν υπάρχει ανάγκη αναθεώρησης των τιμών του νερού υπό το φως της φετινής υδατικής κρίσης. Για την ώρα, όπως υποστηρίζεται, οι ανάγκες σε ύδρευση και άρδευση το 2025 καλύπτονται οριακά.

	Διάρκεια Συμβολαίου	Ημερήσια Δυναμικότητα	Συμβατική τιμή	Προσαρμοσ. Τιμή	ΕΟΑ	ΠΑΓΙΑ ΧΡΕΩΣΗ €	ΚΑΤΑΝ. ΑΛΩΣΗ €	ΟΛΙΚΗ ΧΡΕΩΣΗ €
Δεκέλεια	2007 - 2027	60000	0,82 €/κ.μ.	1,78 €/κ.μ.	Λευκωσίας	4,00	15,00	19,00
Λάρνακα	2015 - 2040	60000	0,59 €/κ.μ.	1,04 €/κ.μ.	Λεμεσού	5,50	13,50	19,00
Λεμεσός (Επισκοπή)	2012 - 2032	40000	0,87 €/κ.μ.	1,66 €/κ.μ.	Λάρνακας	5,25	16,75	22,00
Βασιλικός ΑΗΚ	2013 - 2033	60000	0,81 €/κ.μ.	1,59 €/κ.μ.				
Πάφος	2021 - 2046	15000	0,51 €/κ.μ.	1,30 €/κ.μ.				
Σύνολο		235.000						

Πίεση στην τιμή νερού λόγω υδατικής κρίσης

Κοστοβόρα η παραγωγή από αφαλατώσεις, οι οποίες θα καλύπτουν το σύνολο των αναγκών για ύδρευση

μοκρατίας η τιμολογιακή πολιτική παρουσίαζε διαφοροποιήσεις οι οποίες διορθώθηκαν στη συνέχεια. Παρά ταύτα οι χρεώσεις συνεχίζουν να διαφέρουν. Συγκεκριμένα, στην περίπτωση κατανάλωσης 15 κ.μ. νερού (μέση κατανάλωση ενός νοικοκυριού σε μηνιαία βάση) οι καταναλωτές σε Λευκωσία και Λεμεσό χρεώνονται το 86%, αντίστοιχα,

του ποσού που καταβάλλουν οι καταναλωτές της Λάρνακας. Στον συγκριτικό πίνακα Β φαίνονται οι διαφορές στις χρεώσεις που εντόπισε η έρευνα του γενικού ελεγκτή.

Οι ΕΟΑ

Εν αναμονή άφιξης των κινητών μονάδων από τα ΗΑΕ, τοποθετήσης και λειτουργίας τους, οι «πελάτες»

του ΤΑΥ, οι ΕΟΑ, αγνοούν πλήρως αν θα υπάρξει ή όχι αναθεώρηση της τιμολογιακής πολιτικής από το ΤΑΥ. Η «Κ» επικοινωνήσε με επικεφαλής ΕΟΑ οι οποίοι απάντησαν αρνητικά στο ερώτημα αν το ΤΑΥ τους έχει ενημερώσει για ζητήματα υδατικής πολιτικής, κάτι που έπραξε για ζητήματα άρδευσης που είχαν ως αποτέλεσμα τα αρμόδια τμήματα

του υπουργείου Γεωργίας να προχωρήσουν με συστάσεις για ματαίωση καλλιεργειών ιδιαίτερα απαιτητικές σε νερό. Ωστόσο, αυτό που θεωρείται βέβαιο από τους επικεφαλής των ΕΟΑ είναι πως όποια αναπροσαρμογή γίνει από το ΤΑΥ στην τιμή του νερού αυτή θα μετακυλήσει στους καταναλωτές. Πηγές με γνώση του υδατικού κεφα-

Απαιτείται νέα μελέτη από το ΤΑΥ

Τις εκτιμήσεις ότι από την υδατική κρίση και τη χρήση μονάδων αφαλάτωσης η αναπροσαρμογή των λιανικών τιμών του νερού είναι μονόδρομος, επιβεβαιώνει και μελέτη που θα διενεργήσει το ΤΑΥ για αναθεώρηση της τιμολογιακής πολιτικής με βάση τα νέα δεδομένα στο υδατικό. Μέχρι σήμερα από το ΤΑΥ εξυπηρετείται πλήρως η πρακτική ανάγκη της του κόστους νερού για ύδρευση, ωστόσο τα νέα δεδομένα απαιτούν την εκπόνηση νέας μελέτης για την τιμή. Ένα ζήτημα που φαίνεται να απα-

σχολεί είναι ο χρόνος ενεργοποίησης και των 15 κινητών μονάδων από τα ΗΑΕ, με την ανησυχία να μην είναι διαθέσιμες για παραγωγή μέσα στο καλοκαίρι. Οι αισιόδοξες εκτιμήσεις και εφόσον δεν παρουσιαστούν αστάθμητοι παράγοντες είναι πως το 2025 από πλευράς ύδρευσης και άρδευσης θα κυλήσει οριακά. Η προσοχή είναι στραμμένη στο 2026. Πηγές από το ΤΑΥ έλεγαν στην «Κ» πως εάν δεν σημειωθεί βροχοπτώωση τα προβλήματα θα είναι τεράστια.

Η έλλειψη νερού απειλεί και την εφοδιαστική αλυσίδα

Της ΔΩΡΙΤΑΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ

Πλήγμα και στην εφοδιαστική αλυσίδα αναμένεται να δημιουργήσει το υδατικό πρόβλημα. Αυτό σημαίνει ότι τα κυπριακά προϊόντα κινδυνεύουν να εκλείψουν από τα καλάθια των καταναλωτών, με τους αρμόδιους φορείς να πιέζουν για άμεσες λύσεις έστω και σε προσωρινή βάση. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», οι φορείς του λιανικού εμπορίου βρίσκονται σε αναμμένα κάρβουνα από τις επιπτώσεις του υδατικού προβλήματος στην εφοδιαστική μας αλυσίδα και προβληματίζονται για τη φθινοπωρινή περίοδο, η οποία αναμένεται να φέρει στην επιφάνεια ζητήματα επάρκειας πολλών κυπριακών προϊόντων. Όπως ανέφερε ο Πγκύπριος Σύνδεσμος Λιανικού Εμπορίου (ΠΑΣΥΛΕ) ενώ στην παρούσα φάση δεν διαφαίνεται να εντοπίζονται ελλείψεις σε ντόπια κυπριακά προϊόντα, καθώς υπάρχουν επάρκειες για να ανταπεξέλθουμε την καλοκαιρινή περίοδο, αναμένεται να αντιμετωπίσουμε μεγάλο πρόβλημα επάρκειας από τον Σεπτέμβριο. Το γεγονός αυτό έχει προκαλέσει

Βγάζουμε το καλοκαίρι αλλά η νέα περίοδος αποτελεί μεγάλη πρόκληση.

ιδιαίτερη ανησυχία και προβληματισμό στους λιανέμπορους, οι οποίοι θα κληθούν να βρουν λύσεις για να αντιμετωπίσουν τον αντίκτυπο της λειψυδρίας.

Η μειωμένη παροχή νερού για άρδευση έχει οδηγήσει σε πτώση της αγροτικής παραγωγής, ιδιαίτερα σε καλλιέργειες που απαιτούν μεγάλη κατανάλωση νερού, όπως τα φρούτα, τα λαχανικά και τα αμπελοειδή. Η κατάσταση αυτή έχει αντίκτυπο και στον τομέα μεταποίησης τροφίμων, καθώς οι πρώτες ύλες γίνονται λιγότερες και ακριβότερες, οδηγώντας σε αυξήσεις τιμών και καθυστερήσεις στην παραγωγή.

Όπως μας τονίστηκε, από την έλλειψη νερού θα παρατηρηθούν ελλείψεις σε καλλιέργειες οι οποίες απαιτούν έντονη άρδευση, όπως φρούτα και λαχανικά. Ειδικότερα,

Η μειωμένη παροχή νερού για άρδευση έχει οδηγήσει σε πτώση της αγροτικής παραγωγής, ιδιαίτερα σε καλλιέργειες που απαιτούν μεγάλη κατανάλωση νερού, όπως τα φρούτα, τα λαχανικά και τα αμπελοειδή.

μεγάλο πλήγμα φαίνεται να έχει ήδη υποστεί η κυπριακή μπανάνα, η οποία προτιμάται από τους καταναλωτές. Παράλληλα, με έλλειψη από τον Σεπτέμβριο κινδυνεύουν

καλλιέργειες με ντομάτες, πιπεριές, φράουλες, πατάτες και μαρούλια. Την ίδια ώρα οι ελαιώνες επηρεάζονται άμεσα από την έλλειψη νερού, όπως μας επισημάνθηκε, ενώ

η μειωμένη παραγωγή ενδέχεται να οδηγήσει και σε αύξηση τιμών του ελαιόλαδου και των παράγωγων του. Επίσης, η παραγωγή σιτηρών και δημητριακών αναμένεται ότι

λαίου στην Κύπρο, από τεχνοκρατικά πόστα, θεωρούν βέβαιη την αναπροσαρμογή των τιμολογίων νερού, εκτιμώντας πως αυτή θα γίνει σε βάθος χρόνου. Όπως ορθά σημειώσαν, ακόμα και στο ενδεχόμενο η αναπροσαρμογή να αποφασιστεί σε ένα χρόνο το αυξημένο κόστος από την παραγωγή αφαλατωμένου νερού θα μετακυλήσει στους πολίτες μέσω των κρατικών ταμείων.

Υψηλό κόστος

Όπως προκύπτει και από την έκθεση του γενικού ελεγκτή και δικαιολογεί τις απόψεις εκείνες για επερχόμενες αυξήσεις στο πόσιμο νερό, στις πέντε σταθερές μονάδες αφαλάτωσης που λειτουργούν το κ.μ. νερού στοιχίζει στο ΤΑΥ από €1,04 έως €1,78. Όπως φαίνεται και στον πίνακα Α η τελική τιμή παραγωγής ενός κ.μ. νερού είναι η διπλάσια της συμβατικής τιμής. Με βάση επίσημα στοιχεία οι επιπτώσεις ανάγκες σε ύδρευση ανέρχονται περίπου στα 100 εκατ. κ.μ. νερού. Όπως προκύπτει από την έρευνα του γενικού ελεγκτή η συνολική πραγματική ετήσια ποσότητα παραγωγής των πέντε σταθερών μονάδων αφαλάτωσης για το 2023 ανήλθε σε 61,8 εκατ. κ.μ. σε σχέση με το 2021 όπου ανήλθε σε 50,3 εκατ. κ.μ., πολύ κάτω από τις πραγματικές ανάγκες. Το ερώτημα που υπάρχει και είναι εύλογο, στη σημερινή κατάσταση που ο σχεδιασμός είναι οι αφαλατώσεις να καλύψουν το σύνολο των αναγκών σε πόσιμο νερό, δηλαδή άλλα 40 εκατ. κ.μ. νερού ετησίως, θα απαιτηθεί τιμολογιακή αναπροσαρμογή; Η απάντηση που δίνεται από ανεξάρτητες πηγές είναι καταφατική.

Ενεργειακό

Από την έκθεση του γενικού ελεγκτή προκύπτουν και ενδιαφέροντα στοιχεία για το κόστος του παραγόμενου νερού από τις πέντε αφαλατώσεις. Για ποσότητες που δεν κάλυψαν το σύνολο των αναγκών σε πόσιμο νερό το συνολικό ετήσιο κόστος παραγωγής συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ, αυξήθηκε σημαντικά το 2023 σε €91,5 εκατ. από €55,7 εκατ. το 2021 (αύξηση σε ποσοστό 64,2%). Όπως ορθά διαπιστώνεται στην έκθεση, η αύξηση στο κόστος παραγωγής οφείλεται κυρίως στην αύξηση του ενεργειακού κόστους, το οποίο αποτελεί το μεγαλύτερο μέρος της τιμής μονάδας του νερού. Σύμφωνα με πηγές μέσα από το ΤΑΥ, για την παραγωγή ενός κ.μ. νερού απαιτείται η κατανάλωση 3,5 κιλοβατώραν, εκτίμηση που επιβεβαιώνει τους υπολογισμούς ότι η τιμή αφαλατωμένου νερού κατά 80% αφορά στο ενεργειακό κόστος. Μια λύση θα μπορούσε να ήταν η λειτουργία μονάδων από ΑΠΕ. Ωστόσο, ο οποίος σχεδιασμός θα μπορούσε να γίνει θα ήταν σε βάθος χρόνου με την προϋπόθεση να υπήρχε λύση για την αποθήκευση πρoσίνης ενέργειας για τη λειτουργία των μονάδων όταν δεν υπάρχει ηλιοφάνεια.

θα μειωθεί σημαντικά από την έλλειψη νερού, αλλά και τα κτηνοτροφικά, τα τυροκομικά και τα αμπελογαδικά προϊόντα.

Σε ετοιμότητα

Σύμφωνα με τον ΠΑΣΥΛΕ, οι λιανέμποροι βρίσκονται σε ετοιμότητα καθώς το υδατικό πρόβλημα θα επηρεάσει όλα αυτά τα προϊόντα, δημιουργώντας ταυτόχρονα αυξημένες ανάγκες για εισαγωγή τους από το εξωτερικό. Η Ελλάδα, από την οποία εισάγουμε ούτως ή άλλως, πολλά από αυτά τα προϊόντα θα κληθεί να μας προμηθεύσει με μεγαλύτερες ποσότητες προκειμένου να καλύψει τις ανάγκες μας, σημειώνει ο αρμόδιος σύνδεσμος. Ένας άλλος παράγοντας, ο οποίος επηρεάζει την επάρκεια της εφοδιαστικής αλυσίδας, είναι και η επιμύκνωση της τουριστικής περιόδου η οποία έχει επιτευχθεί μετά από πολλές προσηλάσεις από τους αρμόδιους φορείς του τουρισμού. Ως εκ τούτου, οι τουρίστες θα εξακολουθούν να κάνουν διακοπές κατά τους μήνες Σεπτέμβριο και Οκτώβριο ανεβάζοντας και τη ζήτηση για κυπριακά προϊόντα.

Αθήνα καλεί Φανάρι

Τα πολλαπλά μηνύματα της τετραήμερης επίσκεψης Γεραπετρίτη - Παπαδοπούλου στην Κωνσταντινούπολη

Των ΜΑΝΩΛΗ ΚΩΣΤΙΑΗ, ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΣ

Ο υπουργός Εξωτερικών Γιώργος Γεραπετρίτης βρέθηκε την προηγούμενη Τετάρτη στην Κωνσταντινούπολη, από όπου αναχώρησε χθες, έχοντας επικεντρωθεί απόλυτα στις επαφές του στο Οικουμενικό Πατριαρχείο και στην ομογένεια. Η ασυνήθιστα μεγάλη διάρκεια της επίσκεψης του κ. Γεραπετρίτη, τον οποίο συνόδευε η υφυπουργός Εξωτερικών Αλεξάνδρα Παπαδοπούλου –που αρχικά επρόκειτο να επισκεφθεί την Κωνσταντινούπολη χωρίς τον υπουργό– συνδέεται με μια σειρά από ζητήματα που δεν περιορίζονται στις επικοινωνίες του Οικουμενικού Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαίου με την τουρκική κυβέρνηση για την επαναλειτουργία της Θεολογικής Σχολής της Χάλκνης, αλλά επεκτείνονται πολύ πέρα από αυτά τα ζητήματα και αγγίζουν τον πυρήνα της σχέσης της Αθήνας με το Πατριαρχείο.

Το τρίτο πρόσωπο

Αν και η κυβέρνηση έχει κάνει μεγάλη προσπάθεια τις τελευταίες εβδομάδες να υποβαθμίσει τη διάσταση των εξαιρετικά εύθραυστων ισορροπιών στο τρίγωνο που συνδέει την Αθήνα, τον Οικουμενικό Πατριάρχη στην Κωνσταντινούπολη και τον Αρχιεπίσκοπο Αμερικής κ. Ελπιδοφόρο, είναι απολύτως σαφές ότι οι επαφές του κ. Γεραπετρίτη στο Φανάρι είχαν και αυτό τον σκοπό. Δηλαδή, τη διατήρηση αυτών των ευαίσθητων ισορροπιών και την επίδειξη καλής πίστης εκ μέρους της Αθήνας έναντι του ιστορικού και σχεδόν δισχιστικού θεσμού που είναι το Οικουμενικό Πατριαρχείο.

Αλλωστε και ο ίδιος ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης είχε δώσει το σήμα προσπάτως, μάλιστα δύο φορές, επικοινωνώντας προσωπικά με τον κ. Ελπιδοφόρο τηλεφωνικά. Κύκλοι στο Φανάρι τονίζουν πως η επικοινωνία του κ. Μητσοτάκη με τον Αρχιεπίσκοπο Αμερικής τον Μάρτιο, αλλά και η ανταλλαγή ευχών με την ευκαιρία του Πάσχα, μάλλον έχουν βελτιώσει το κλίμα.

Η εναρμόνιση μεταξύ Αθηνών και Κωνσταντινούπολης σε αυτή τη φάση έχει και έναν πρόσθετο, ευρύτερο σκοπό. Να υπενθυμίσει προς τους δρώντες στην ευρύτερη περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου ότι η Ελλάδα δεν έχει απεμπολήσει τον ρόλο του κράτους που κρατάει ανοιχτούς τους διαύλους με τις ορθόδοξες κοινότητες, αλλά και μειονότητες στην ευρύτερη πε-

ριοχή. Υπενθυμίζεται ότι πρόκειται για έναν ρόλο τον οποίο η Αθήνα έχει αρχίσει να διεκδικεί πιο εντατικά από τον περασμένο Δεκέμβριο, με την κατάρρευση του καθεστώτος Ασσαντ στη Συρία και την άνοδο της νέας φιλοτουρκικής –θεωρητικά μεταβατικής– κυβέρνησης.

Με έμμεσο τρόπο όλες αυτές οι επαφές συντείνουν και στην προσπάθεια η Αθήνα να φιλοτεχνήσει ένα προφίλ περιφερειακού «παίκτη» με διάφορες πτυχές. Στην Αθήνα γνωρίζουν πολύ καλά τη σημασία που διαδραματίζει στο περιβάλλον του προέδρου των ΗΠΑ Ντόναλντ Τραμπ ο ρόλος της θρησκείας και δη της χριστιανικής, και για τον σκοπό αυτό προωθείται και αυτή η φυσική πτυχή της ελ-

Ο Γιώργος Γεραπετρίτης προσκυνά την εικόνα της Θεοτόκου στον Ιερό Πατριαρχικό Ναό του Αγ. Γεωργίου, στο Φανάρι. Ο υπουργός Εξωτερικών κατά την τετραήμερη παραμονή του στην Πόλη επισκέφτηκε ομογενειακά ιδρύματα, τη Σχολή της Χάλκνης και το Ορφανοτροφείο της Πριγκήπου και είχε σειρά επαφών με στελέχη τουρκικών ΜΜΕ, κάτι που δεν έμεινε ασχολίαστο από τον Τύπο της γειτονικής χώρας.

Στιγμιότυπο από τη συνάντηση του Γιώργου Γεραπετρίτη με τον Παναγιώτατο Οικουμενικό Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαίο στην Κωνσταντινούπολη.

ληνικής παρουσίας στην Ανατολική Μεσόγειο μέσα από την Ορθοδοξία.

Η υποδοχή

Στα τουρκικά ΜΜΕ πάντως προκάλεσε εντύπωση ότι ο Έλληνας υπουργός Εξωτερικών επέλεξε να παραμείνει στην Πόλη για πάνω από τρεις ημέρες και η υφυπουργός Εξωτερικών για πέντε. Πριν από τη συνάντηση του κ. Γεραπετρίτη με τον Οικουμενικό Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαίο, οι δυο τους και η υφυπουργός Εξωτερικών γευμάτισαν στην πρώην Μαρσάλειο Σχολή, που σήμερα χρησιμοποιείται για τις ανάγκες του Πατριαρχείου. Στη συζήτηση που ακολούθησε τέθηκαν τα ζητήματα που αφορούν το

Φανάρι, την ομογένεια και τη Θεολογική Σχολή της Χάλκνης.

Σύμφωνα με πληροφορίες, ένα από τα βασικά θέματα που ενδιαφέρουν την Αθήνα είναι το μέλλον της ομογένειας, της διαχείρισης των κοινοτικών ιδρυμάτων της ελληνικής μειονότητας και της σωστής λειτουργίας αυτών των ιδρυμάτων. Επίσης υπάρχει ενδιαφέρον για την εκπαίδευση στα ομογενειακά σχολεία και για την επαναλειτουργία της Θεολογικής Σχολής.

Ο κ. Γεραπετρίτης επισκέφθηκε τη σχολή, ξεναγήθηκε από τον επίσκοπο Αραβισσού κ. Κασσιανό και ενημερώθηκε για τα έργα τα οποία συνεχίζονται για την ανακαίνιση του κτιρίου. Πηγές του υπουργείου Εξωτερικών διαβεβαιώνουν πως η Αγκυρα μέχρι τώρα δεν έχει θέσει κάποιο ζήτημα αμοιβαιότητας για να ζητήσει ανταλλάγματα για τη Θεολογική Σχολή.

Στάση με νόημα

Ο υπουργός Εξωτερικών συνοδευόμενος από την κ. Παπαδοπούλου επισκέφθηκε το κτίριο του Ορφανοτροφείου στην Πριγκήπο. Αμέσως μετά επισκέφθηκαν τον μητροπολίτη Γέροντα Πριγκηποννήσων κ. Δημήτριο. Κύκλοι στο Φανάρι παρατηρούν πως η επίσκεψη του Έλληνα υπουργού Εξωτερικών στον συγκεκριμένο μητροπολίτη, το όνομα του οποίου έχει αναφερθεί πολλές φορές στα σενάρια διαδοχής του Οικουμενικού Θρόνου, μπορεί να εκληφθεί και ως στήριξη στο πρόσωπό του.

Ο κ. Γεραπετρίτης επισκέφθηκε και το ίδρυμα «Βαλουκλή», που στεγάζει το νοσοκομείο και το γηροκομείο και είναι το ίδρυμα με τη μεγαλύτερη ακίνητη περιουσία της ομογένειας. Στόχος του υπουργού Εξωτερικών είναι να δείξει το ενδιαφέρον της Αθήνας για το ίδρυμα, καθώς δεν έχουν διεξαχθεί εκλογές για τη διοίκησή του εδώ και πολλά χρόνια.

Ο κ. Γεραπετρίτης έκανε «επίθεση γοντείας» και στα τουρκικά media. Συναντήθηκε με διευθυντές σημαντικών μέσων ενημέρωσης της Τουρκίας, όπως της εφημερίδας Milliyet, CNN Turk, A News κ.ά., γεγονός που έγινε δεκτό με θετικά σχόλια από τους Τούρκους δημοσιογράφους.

Κατά τη διάρκεια της επίσκεψης τον κ. Γεραπετρίτη και την κ. Παπαδοπούλου συνόδευε ο πρόεδρος της Ελλάδας στην Κωνσταντινούπολη Κωνσταντίνος Κούτρας, ο οποίος έπαιξε σημαντικό ρόλο στον σχεδιασμό του προγράμματος και στις επαφές.

Η ομογένεια και η Χάλκη

Το μέλλον της ομογένειας, η διαχείριση των κοινοτικών ιδρυμάτων της ελληνικής μειονότητας, η εκπαίδευση στα ομογενειακά σχολεία, η επαναλειτουργία της Σχολής της Χάλκνης, παραμένουν ψηλά στην ατζέντα του ελληνικού υπουργείου Εξωτερικών.

Προσέγγιση στον Τραμπ με δέλεαρ τα εξοπλιστικά

Στη λογική της προβολής προς τις ΗΠΑ του ρόλου που διαδραματίζει η Ελλάδα στη Νοτιοανατολική Ευρώπη και στη νότια πτέρυγα του ΝΑΤΟ, η Αθήνα έχει αποδουθεί σε μια προσπάθεια να υπενθυμίσει στην Ουάσινγκτον ότι η αμερικανική βιομηχανία όπλων εξακολουθεί να αποτελεί πρωταρχικό προμηθευτή των ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων όχι μόνο σε ό,τι αφορά κύριες πλατφόρμες, όπως τα F-35, αλλά και δευτερεύουσες. Δεν είναι τυχαίο ότι διόλου ευκαταφρόνητο μέρος από τα περίπου 3 δισ. ευρώ που μπορεί να δαπανηθούν πλέον των 25 δισ. που προβλέπει ο 12ετής μακροπρόθεσμος προγραμματισμός αμυντικών εξοπλισμών, και προέκυψαν από την ενεργοποίηση της ρήτρας διαφυγής, μιας πρόβλεψης δηλαδή της Ε.Ε., θα διατεθεί σε αμερικανικά συστήματα.

Στην Αθήνα αντιλαμβάνονται πλήρως ότι χρειάζεται να τηρηθούν κάποιες –λεπτές– ισορροπίες και με τους Ευρωπαίους

προμηθευτές (οι Γερμανοί ήδη πιέζουν, μια και η Αθήνα τα τελευταία χρόνια έχει δώσει βάρος κυρίως σε γαλλικά, ισραηλινά και αμερικανικά όπλα), ωστόσο γνωρίζουν πολύ καλά ότι παρόμοιες προσπάθειες προσεταιρισμού και προσέγγισης με τον πρόεδρο των ΗΠΑ Ντόναλντ Τραμπ και το περιβάλλον του κάνουν όλοι οι Ευρωπαίοι, περισσότερο ή λιγότερο κοιμή.

Σε αυτό το πλαίσιο, η Αθήνα έχει κοινοποιήσει πρόσφατα στην Ουάσινγκτον ότι βρίσκονται σε εξέλιξη προγράμματα εξοπλισμού από αμερικανικές εταιρείες ύψους περίπου 9 δισ. ευρώ. Σε αυτά περιλαμβάνονται μεγάλα προγράμματα, όπως η αγορά αεροσκαφών F-35, 35 ελικοπτήρων Black Hawk, 7 ανθυποβρυχιακών ελικοπτήρων MH-60R για το Πολεμικό Ναυτικό (Π.Ν.) και η αναβάθμιση των F-16 Viper, αλλά και σειρά συμφωνιών εν συνεχεία υποστήριξης (Follow On Support), όπως αυτή των επιθετικών ελικοπτήρων Apache, των

S-70 Aegean Hawk, των τεθωρακισμένων οχημάτων μεταφοράς προσωπικού M-117 και πολλά άλλα. Δίχως να υπολογίζονται σε

Η Αθήνα υπενθύμισε πρόσφατα στην Ουάσινγκτον ότι βρίσκονται σε εξέλιξη αμυντικά προγράμματα σε συνεργασία με αμερικανικές εταιρείες, συνολικού ύψους περίπου 9 δισ. ευρώ.

αυτά κάποια περιφερόμενα πυρομαχικά, πυραύλοι Hellfire και η αναβάθμιση των T-6 Texan της Πολεμικής Αεροπορίας (Π.Α.).

Οι διευκολύνσεις

Αυτά προστίθενται στις διευκολύνσεις που παρέχει μέσω της Συμφωνίας Αμοιβαίας Αμυντικής

Συνεργασίας (MDCA) τόσο στη Σούδα όσο και στη Λάρισα και στην Αλεξανδρούπολη, προκειμένου να αναδειχθεί η διακριτή αξία που έχει η Ελλάδα για τα αμερικανικά συμφέροντα στην ευρύτερη περιοχή Βαλκανίων, Μέσης Ανατολής - Βόρειας Αφρικής και Ανατολικής Μεσογείου. Οι επισημάνσεις αυτές γίνονται από την Αθήνα ώστε, μεταξύ άλλων, να απαντηθούν και οι πιέσεις που προέρχονται από το αμερικανικό Πεντάγωνο για μετακίνηση των ελληνικών πυραύλων Patriot, που βρίσκονται στη Σαουδική Αραβία, στο Κιέβο.

Δεν είναι ακόμα σαφές αν ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης ή ο υπουργός Εξωτερικών Γιώργος Γεραπετρίτης θα έχουν κάποιες άλλες επαφές στη Νέα Υόρκη (20-22 Μαΐου) πέρα από αυτές που αφορούν τα Ηνωμένα Έθνη. Μετά την εκπαραθύρωση του Μάικ Γουόλτς από τη θέση του συμβούλου Εθνικής Ασφαλείας στον Λευκό Οίκο, οι σχετικές προσπάθειες προφα-

νώς είναι πλέον άνευ αντικειμένου.

Ερντογάν και καλώςιο

Όλα αυτά εξελίσσονται ενώ η Αθήνα αναμένει να δει πώς θα κινηθεί η Αγκυρα σε διάφορα ζητήματα συνδεδεμένα με το Αιγαίο και την Ανατολική Μεσόγειο, με εξαίρεση την Κύπρο, όπου φαίνεται ότι ο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν δεν πρόκειται να υποχωρήσει ούτε βήμα από την πιο σκληρή δυνατή γραμμή. Σε αυτό το πλαίσιο, από το υπουργείο Εξωτερικών τις προηγούμενες ημέρες δόθηκε η αίσθηση ότι η επανεκκίνηση των ερευνών για την ηλεκτρική σύνδεση Ελλάδας - Κύπρου (Great Sea Interconnector) θα συμβεί, όχι όμως εντός των επόμενων εβδομάδων, καθώς προηγούνται οι διάφορες ελληνοτουρκικές συναντήσεις, με πρώτη αυτή ανάμεσα στους κ. Γεραπετρίτη και Φιντάν στις 14-15 Μαΐου και ενδεχομένως μία ή δύο ακόμα ανάμεσα στους κ. Μητσοτάκη και Ερντογάν.

ΒΑΣΙΛΗΣ ΝΕΔΟΣ

Τότε και τώρα

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Ακουγα τις προάλλες την εκπομπή της Μαρίνας Οικονομίδου, «90΄ Πολιτικά αλλιώς» με θέμα την ακραία πόλωση που προηγήθηκε του δημοψηφίσματος για το Σχέδιο Ανάν. Φιλοξενούμενοι οι δημοσιογράφοι Έλλη Κοτζιμάνη, Κωνσταντίνος Οδυσσέως και Κατερίνα Ηλιάδη, οι οποίοι έζησαν από πρώτο χέρι την τότε περιρρέουσα ατμόσφαιρα, που παραμένει μία από τις πιο μελανές σελίδες της πρόσφατης ιστορίας του τόπου. Και διευκρινίζω πως το μελανό αφορά στον συστηματική και μεθοδευμένη εκδίωξη της αντίθετης άποψης από τον δημόσιο διάλογο, που είχε ως αποτέλεσμα την πολιτική χειραγώγηση της κοινής γνώμης μέσα από παραπλανήσεις, ανέλεπτο στιγματισμό και συναισθηματικούς εκβιασμούς προς την κατεύθυνση του «Οχι». Και για το κλίμα αυτό του εκφοβισμού το οποίο στέρνεσε από τον λαό τη δυνατότητα για αντικειμενική πληροφόρηση των θετικών και αρνητικών του Σχεδίου Ανάν και άρα την πραγματικά ελεύθερη βούληση και ελευθερία της έκφρασης, κανείς δεν έχει ακόμα λογοδοτήσει και καμία μεταμέλεια δεν εκδηλώθηκε σε πολιτικό επίπεδο. Αντιθέτως, όπως δαιμονοποιήσαν τότε το Σχέδιο –κόμματα και πρόσωπα– εξακολουθούν απόπτοι να προωθούν την ίδια δαιμονοποίηση και να πανηγυρίζουν σε κάθε επέτειο του «Οχι» για τη «δικαίωσή» τους.

Και όσοι όφειλαν να το υπερασπιστούν με περισσότερη γενναιοδωτία αλλά αντ’ αυτού δειλίωσαν τσιμεντόντοντάς το, δεν μοιάζει να αισθάνονται την οποιαδήποτε ντροπή για τη στάση τους. Οι τρεις φιλοξενούμενοι δημοσιογράφοι, λοιπόν, αφού περιέγραψαν τον παροξυσμό αρνητισμού που είχε δημιουργηθεί με συγκεκριμένα παραδείγματα φήμωσης της αντίθετης άποψης και αφού συμφώνησαν πως ο θάνατος του Σχεδίου ήταν από την αρχή προδιαγεγραμμένος, καθώς επίσης ότι 21 χρόνια μετά η ιστορία παραμένει εξοργιστικά διαστρεβλωμένη, έθεσαν ένα καιρίο ερώτημα που αφορά στο σήμερα. Κι αυτό το ερώτημα είναι κατά πόσο έχουμε στ’ αλήθεια μετακινηθεί από τα τότε «κυρίαρχα πιστεύω» κι αν έχουμε επί της ουσίας προβληματιστεί για τη ζημιά που προκάλεσε όχι μόνο το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος, αλλά κυρίως η στέρνηση της ελεύθερης και αντικειμενικής πληροφόρησης σε ό,τι αφορούσε το περιεχόμενο και την όποια δυναμική του Σχεδίου. Και δεν μιλά μόνο σε επίπεδο πολιτικής ηγεσίας αλλά και σε προσωπικό επίπεδο. Οι τρεις δημοσιογράφοι ήταν ξεκάθαρα σύμφωνοι πως ο στιγματισμός ισχύει και σήμερα κι αυτή είναι μια διαπίστωση που τρομάζει και ταυτόχρονα εξαναγκάζει τον κάθε νοήμονα πολίτη να αναζητήσει απαντήσεις σε βασικά ερωτήματα όπως τα εξής: Ξέρει όντως η πολιτική ηγεσία τι λύση θέλει πέρα από αυτά που διακηρύσσει; Και ποια είναι αυτή η λύση που πραγματικά θέλει όταν τα κόμματα της συγκυβέρνησης «πανηγυρίζουν» ακόμα για το ΟΧΙ του δημοψηφίσματος χωρίς καμία πρόθεση να μετακινηθούν και να απολογηθούν για το κλίμα ανελευθερίας που έσπειραν τότε; Και η αντιπολίτευση; Το ΑΚΕΛ που δεν είπε ούτε ένα mea culpa για την αδιανόητη πολιτική ατολμία που επέδειξε, όπου αντί να σταθεί στο ύψος της ιστορίας ως ο πραγματικός υπέρμαχος της ΔΔΟ, επέλεξε να αναποδογουρίσει τις θέσεις του εν μια νυκτί; Και ποιος μας εγγυάται ότι όταν έρθει αυτή η ευλογημένη ώρα μιας λύσης (αν έρθει ποτέ) δεν θα εμφανιστεί και πάλι το «βαθύ» ΑΚΕΛ να την τορπιλίσει για χάρη κάποιου «κολλήματος» ή «συνδρόμου» που θα φανερωθεί; Και ο ΔΗΣΥ;

Καταρχάς ποιος ΔΗΣΥ; Εκείνος που ενίοτε φλερτάρει με το ακροδεξιό κόμμα και άγεται και φέρεται από τις επερχόμενες εκλογές; Εκείνος που παραμένει συμπολίτευση ενώ παριστάνει την αντιπολίτευση; Ή εκείνος που, παρά να αναλάβει τις ευθύνες για τη συρρίκνωσή του κάνοντας απολογισμό των τραγικών λαθών του, βαδίζει αμέριμνος στην επιφάνεια και στις εντυπώσεις; Και σε ό,τι αφορά τον καθένα από μας, πόσο σίγουροι είμαστε ότι δεν είμαστε το ίδιο επιρρεπείς στη χειραγώγηση, τον λαϊκισμό και τους «εκφοβισμούς»; Ότι δηλαδή έχουμε πλέον το σθένος, την τόλμη και την επίγνωση να υπερβούμε τις φοβίες ή τους συναισθηματισμούς μας διαθέτοντας κρίση και κριτήρια; Ποies είναι αλήθεια οι αντιστάσεις μας απέναντι στην πολιτική χειραγώγηση και πότε αποδείξαμε στα χρόνια που μεσολάβησαν ότι τις διαθέτουμε;

elenixenou11@gmail.com

Τελετή μνήμης στο Καναδικό Πολεμικό Νεκροταφείο Groesbeek της Ολλανδίας προς τιμήν των 2.338 Καναδών νεκρών του δευτέρου παγκοσμίου πολέμου που έχουν ταφεί εκεί και των 100 Καναδών με άγνωστο τόπο ταφής.

Δεν θα καταλήξουμε και ακτιβιστές

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Το μακρινό 2020, η κοινή γνώμη παρακολουθούσε συγχυσμένη την παραφονία των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης να καταλήξουν σε απόφαση επιβολής κυρώσεων στη Λευκορωσία και στο καθεστώς Λουκασένκο. Καθοριστικό ρόλο σε αυτό το διπλωματικό μπιλέζιμο που εκτυλίσσεται έπαιζε η Λευκωσία διά του τότε υπουργού Εξωτερικών Νίκου Χριστοδουλίδη. Και αυτό γιατί έβαζε στο τραπέζι το χαρτί του βέτο αν αυτές οι κυρώσεις δεν θα συνδέονταν τελικά με τις κυρώσεις έναντι στην Τουρκία. Οι καχιόποτοι είδαν πως πίσω από τις αντιδράσεις της Λευκωσίας κρυβόταν η μέχρι τότε σύμμαχός μας Ρωσία, η οποία στήριζε το αυταρχικό καθεστώς Λουκασένκο, οι Γερμανοί ενοχλημένοι είπαν πως εκβιάζαμε την Ε.Ε. και οι χρόνιοι επικριτές μας μάς χαρακτήρισαν το κακομαθημένο παιδί της Ε.Ε.

Μόνο που αγνοούσαν ότι ο Νίκος Χριστοδουλίδης είχε ήδη αναγάγει την επιβολή των κυρώσεων κατά της Τουρκίας ως τη σημαία της εξωτερικής πολιτικής μας. Και ως μας επιτρέπει να συμπληρώσουμε, το όχημα που θα του προσέδιδε εκείνους τους πολιτικούς πόντους που θα του επέτρεπαν να διεκδικήσει με αξιώσεις το ανώτατο αξίωμα.

Οι κυρώσεις που θα προκαλούσαν σοβαρό οικονομικό κόστος στην Τουρκία κατέληξαν σε μία λεκτική συμπαράσταση της Ε.Ε. στην Κύπρο. Και η σημαία των κυρώσεων υποβαθμίστηκε σε ένα αμήχανο μουρμουρητό στα πάλει ότι «οι κυρώσεις δεν είναι αυτοσκοπός».

Ανεξαρτήτως του θλιβερού αποτελέσματος που είχαμε τότε, αυτό που διαπιστώθηκε είναι πως ο Νίκος Χριστοδουλίδης πίστευε προφανώς ότι η εξωτερική πολιτική των χωρών κτιζεται πάνω στην αλληλεγγύη, στον σεβασμό του διεθνούς δικαίου και στις ευρωπαϊκές αρχές. Όταν, για παράδειγμα, ζητούσε από χώρες με σοβαρά οικονομικά συμφέροντα από την Τουρκία να καταδικάσουν την τελευταία, θεωρούσε κατ’ επέκταση πως τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν έχουν την πολυτέλεια να διαβαθμίζουν τις ευαισθησίες τους βάσει συμφερόντων. Ούτε βεβαίως να ακολουθούν πολιτική δύο μέτρων και δύο σταθμών, όταν πρόκειται για το δίκαιο των αδυνάτων. Αυτό φρόντισε να επιβεβαιώσει όταν τον περασμένο Μάρτιο λίγο πριν από τη Σύνοδο Κορυφής για την ευρωπαϊκή άμυνα ξεκαθάριζε πως η Τουρκία που παραβιάζει τις κυρώσεις έναντι της Ρωσίας, η Τουρκία που κατέχει παράνομα ευρωπαϊκό έδαφος

δεν έχει θέση στη συζήτηση. Η εξωτερική πολιτική χρειάζεται ρεαλισμό, αντίληψη των διεθνών συγκυριών των ισορροπιών και συμφερόντων. Όμως, μία χώρα ημικατεχόμενη όπως η Κύπρος βασιζόταν πάντα στο διεθνές δίκαιο για να επιβιώσει. Πώς λοιπόν μπορεί να εξηγήσει ο Πρόεδρος σήμερα την απόφασή του να συναντήσει τον Ισραηλινό Πρωθυπουργό Βενιαμίν Νετανιάχου, εναντίον του οποίου εκκρεμεί ένταλμα σύλληψης από το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο για εγκλήματα πολέμου και εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας; Σε ποια χώρα που την καλούσε να σεβαστεί το διεθνές δίκαιο στην περίπτωση της Κύπρου προτίθεται να εξηγήσει τι κάνει εκεί, όταν αυτή τη στιγμή συντελείται στη Γάζα γενοκτονία με 50.000 άμαχους νεκρούς εκ των οποίων 15.000 παιδιά;

Η Κυπριακή Δημοκρατία έκτισε την εξωτερική της πολιτική βασισμένη στο διεθνές δίκαιο, βασισμένη στα ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών. Σήμερα επιλέγει να αυτοσυναιρεθεί συναντώντας έναν αρχηγό κράτους που βρίσκεται σε σύγκρουση με τα Ηνωμένα Έθνη και που βρίσκεται σε απομόνωση από τη μεγάλη μερίδα της διεθνούς κοινότητας. Από ποιον άραγε θα ζητήσει συμπαράσταση, όταν σήμερα στήριζει με αυτό τον τρόπο μία χώρα που καταστρατηγεί πλήρως τα ανθρώπινα δικαιώματα; Και ποιο κράτος θα μπορούσε να πείσει να σταθεί στο πλευρό μας αύριο, όταν εμείς προφανώς παραβλέπουμε ότι συντελείται αυτή τη στιγμή στη Γάζα γενοκτονία με 50.000 αμάχους νεκρούς εκ των οποίων 15.000 παιδιά;

Κανείς δεν αναμένει από την Κύπρο να σηκώσει το λάβαρο της επανάστασης. Να ξεκινήσει πόλεμο με το Ισραήλ. Αναμένει όμως μία σχετική συνέπεια. Υπάρχουν θέσεις αρχών, διεθνείς συμβάσεις και σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Όσα εκτυλίσθηκαν τις τελευταίες μέρες εμπεδώνουν την αίσθηση ότι ο τυχοδιωκτισμός, οι προσωπικές ατζέντες και το εσωτερικό χειροκρότημα καθορίζουν την εξωτερική μας πολιτική. Και αποκαλύπτουν το ηθικό ανόστημα αυτών που καλούνται να διαχειριστούν το μέλλον της χώρας. Πρόσωπα που όταν τους επισμαίνει την ασυνέπεια των λόγων και των έργων τους σε καλούν να ξεπεράσεις τις ιδεολογικές σου αγκυλώσεις. Και που όταν διαμαρτύρεσαι για τη γενοκτονία δίπλα σου, σου λένε με αποφασιστικό κυνισμό ότι η κυπριακή κυβέρνηση δεν θα καταλήξει ακτιβιστής.

economidoum@kathimerini.com.cy

Το φυλλορρόνημα της ΕΔΕΚ

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Αντιλαμβάνομαι τη δυσκολία οι νεότεροι σε ηλικία να κατανοήσουν το DNA της ΕΔΕΚ. Ο Μαρίνος Σιζόπουλος άλλωστε έκανε ό,τι ήταν ανθρωπίνως δυνατό για να το αλλοιώσει, μετατρέποντας το κόμμα σε ένα συρρικνωμένο μόρφωμα που παπαγαλίζει σοσιαλιστικά τσιτάτα, ενώ υιοθετεί τα πολιτικά φερσίματα του ακροδεξιού ΕΛΑΜ. Είναι οξύμωρο, ναι, όμως ο Σιζόπουλος αφού κατέπνιξε κάθε αντιπολιτευτική φωνή στο εσωτερικό του κόμματος επέλεξε να βαδίσει στα επικίνδυνα μονοπάτια του εθνικισμού, απειμπολώντας τα στοιχειώδη κοινωνικά χαρακτηριστικά ενός σοσιαλιστικού κόμματος (όπως η μεταρρύθμιση του Γενικού Συστήματος Υγείας για να παραμείνουμε σε ένα μόνο κραυγαλέο παράδειγμα). Είναι δύσκολο λοιπόν για τους νεότερους να υποφιαστούν καν αυτό που η ΕΔΕΚ υπήρξε στο παρελθόν, επί των ημερών του ιστορικού της ηγέτη.

Ο Βάσος Λυσσαρίδης ήταν ένας βαθιά καλλιεργημένος άνθρωπος, χαρακτηριστικό που υπερίσχυε του όποιου πολιτικού και ιδεολογικού του προσανατολισμού. Γι’ αυτό έχαιρε εκτίμησης, ακόμα και από τους πολιτικούς του αντιπάλους. Ήταν και δεινός ρήτορας, με υψηλή δημοφιλία, η οποία όμως δεν συμβάδιζε με τα εκλογικά ποσοστά του κόμματός του. «Μας ερωτεύονται αλλά δεν μας παντρεύονται» συνήθιζε να λέει χαριτολογώντας, αποτυπώνοντας έτσι μια μεγάλη πολιτική αλήθεια: η συμπάθεια ή και ο σεβασμός δεν κεφαλαιοποιούνται απαραίτητα σε ψήφους. Αυτά τα ποιστικά χαρακτηριστικά, όμως, σε συνδυασμό με μια μαχητική δημοκρατική διαδρομή, λειτούργησαν ως πόλος έλξης για πολύ αξιόλογους ανθρώπους. Έτσι η ΕΔΕΚ κατάφερε να προσελκύσει πρόσωπα της διανοησης, αγωνιστές της δημοκρατίας και σκεπτόμενους πολίτες που αναζητούσαν πολιτικές απαντήσεις στον σοσιαλιστικό χώρο. Όσοπου φτάσαμε στα σημερινά χάλια. Ένα κόμμα που φυλλορροεί, σκιά του παλιού του εαυτού. Ένα κόμμα που βυθίζεται στην εσωστρέφεια, αναιώνεται σε μικρότητες και μετράει διαρκώς διαρροές.

Επί Μαρίνου Σιζόπουλου έγινε το μεγάλο ξεκαθάρισμα. Κι όσο πιο μονολιθική γινόταν η ΕΔΕΚ τόσο μικραίνει η εμβέλειά της. Το πιο ενδιαφέρον σε αυτόν τον εμφύλιο σπαραγμό είναι η απουσία οποιουδήποτε ιδεολογικού ή πολιτικού έστω περιορισμένου. Προσωπικές ήταν οι συγκρούσεις και προσωπικό το ξεκαθάρισμα των λογαριασμών. Με αποτέλεσμα το κόμμα να απαζιώνεται χρόνο με τον χρόνο κατακυλώντας στις δημοσκοπήσεις. «Η ΕΔΕΚ δεν είναι παρελθόν – είναι το παρόν και το μέλλον του προοδευτικού κινήματος στην Κύπρο», δήλωσε ο Μορφάκης Σολομωνίδης, διεκδικητής της προεδρίας στη μετά Σιζόπουλο εποχή. Αναρωτιέμαι αν η δήλωση έγινε από κεκτημένα ταχυτητα ή αν πρόκειται για άγνοια της πραγματικότητας. Ποιο προοδευτικό κίνημα; Ή έχουν χάσει οι λέξεις το νόημά τους ή η ΕΔΕΚ μαϊμουδίζει αυτό που υπήρξε κάποτε. Αν ισχύει το δεύτερο, η κάλπη του 2026 θα την τιμωρήσει.

Η παραίτηση Σιζόπουλου, με τον τρόπο που έγινε, αποδείχτηκε το τελευταίο κτύπημα στο ετοιμόρροπο κόμμα του. Αξίζει να σκεφτούμε με μια ανάποδη λογική και να αναρωτηθούμε: τι θα γινόταν άραγε αν ο νυν πρόεδρος είχε τη γενναιοδωτία να παραδεχτεί το αδιέξοδο στο οποίο βρίσκεται η ΕΔΕΚ και ν’ ανοίξει την πόρτα της εξόδου για να προσφέρει μια νέα προοπτική; Αν είχε το σθένος δηλαδή να αρθρώσει ένα mea culpa, αναγνωρίζοντας το μερίδιο της πολιτικής ευθύνης που του αναλογεί για τη συρρίκνωση του κόμματος. Η εύλικρίνεια πονάει και ενίοτε προκαλεί πολιτικό κόστος. Είναι όμως πιο πειστική από τις δικαιολογίες για την εκπινοή των δύο θητειών (δεν βγαίνουν και τα μαθηματικά) που ο πρόεδρος της ΕΔΕΚ επέλεξε να επικαλεστεί.

Το πιο ενδιαφέρον πάντως σε αυτή την κατά τ’ άλλα άχαρη ιστορία είναι το στοιχείο του δημόσιου διαλόγου. Το γεγονός ότι έπετα από καιρό ΕΔΕΚογενείς πολιτικοί –ιστορικά στελέχη που παραμένουν ενεργά ή αποστασιοποιήθηκαν– εξέθεσαν τις προτάσεις και την αγωνία τους για το μέλλον του κόμματος. Ο διάλογος στη δημόσια σφαίρα ήταν παραγωγικός και δίνει τρόπους εξόδου από την κρίση εάν πρυτανεύσει η ενότητα και παραμεριστεί η τοξικότητα των παλιών συγκρούσεων. Αν δηλαδή η ΕΔΕΚ ανοίξει τις πόρτες της για να επαναπατριθούν τα στελέχη της. Η ηγεσία Σιζόπουλου φαίνεται να κωφεύει. Το ερώτημα όμως τι βραβαίνει και είναι αμελίκτο: Κλείνει ο ιστορικός κύκλος ενός ιστορικού κόμματος, κι αν ναι, ποιος ευθύνεται γι’ αυτό;

stavros.christodoulou@gmail.com

Σημαία ευκαιρίας

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Όταν ένα κράτος στο σύνολό του, πολιτειακή και πολιτική ηγεσία, τοποθετείται χωρίς εθνική στόχευση, με ευκαιριακό προσανατολισμό και χωρίς να λαμβάνει υπόψη το διεθνές περιβάλλον, αλλά ούτε καν τις βασικές έννοιες ανθρωπίνων δικαιωμάτων και κράτους δικαίου, τότε δύσκολα μπορεί κάποιος να θεωρήσει το αποτέλεσμα που εκπέμπει, ως εκφορά πολιτικού λόγου. Πόσο μάλλον να εκλάβει αυτό που (εξ ανάγκης) παρακολουθούμε, ως άσκηση πολιτικής. Αντίθετα, το κυπριακό κράτος, κυβέρνηση, κυβερνητικοί εταίροι και αντιπολίτευση παραπέμπουν σε κάτι πολύ διαφορετικό, ακαρακτήριστο με πολιτικούς όρους.

Ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης αναμένεται σήμερα στο Ισραήλ, όπου θα συναντηθεί με τον Βενιαμίν Νετανιάχου, εναντίον του οποίου εκκρεμεί ένταλμα σύλληψης, από το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο, για εγκλήματα πολέμου και εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας. Το κυπριακό κράτος, το οποίο είναι ντε φάκτο διχοτομημένο, συνεπεία

της τουρκικής εισβολής και κατοχής, πριν από μερικές εβδομάδες, τήρησε αδιανόητη αποχή σε ψήφισμα του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ΟΗΕ. Όπως δημοσίευσε η «Κ», το ψήφισμα χαρακτηρίζει «κατοχική δύναμη» το Ισραήλ, καταδικάζοντάς το και για χρήση «πεινας αμάχων» ως μεθόδου πολέμου στη Γάζα! Περιγράφοντας με τα μελανότερα των χρωμάτων τις φρικαλεότητες του Ισραήλ. Η κυπριακή κυβέρνηση έπραξε χειρότερα στο ψήφισμα για τα Συριακά Υψίπεδα Γκολάν, καταψηφίζοντάς το, παρά τις ομοιότητες με την κατάσταση στην κατεχόμενη Κύπρο. Το ψήφισμα ΟΗΕ για τα Συριακά Γκολάν καλεί το Ισραήλ να τερματίσει την αλλοίωση της δημογραφικής τους σύνθεσης, ενώ ζητάει επιστροφή των κατοίκων και ανάκτηση των περιουσιών τους. Μας θυμίζει κάτι αυτό ή να το προσπεράσουμε;

Το ΑΚΕΛ, που παρά τη θετική φήμη που κουβαλά, δεν είναι πάντα διαβασμένο και ενίοτε λειτουργεί επιφανειακά, δεν άρθωσε λέξη για τη στάση που τήρησε η Λευκωσία στα εν λόγω ψηφίσματα ΟΗΕ.

Εξέδωσε όμως ανακοίνωση για το ταξίδι Χριστοδουλίδη στο Ισραήλ και τη συνάντησή με τον Νετανιάχου. Προφανώς, διότι αυτό ούτε διάβασμα θέλει και είναι πιο «πιασάριο». Αυτό όμως που είναι τρισεξορρότερο και τοποθετεί το ΑΚΕΛ στην ίδια κατηγορία μονόπλευρης έκφρασης πολιτικής με την κυβέρνηση Χριστοδουλίδη, είναι το γεγονός ότι κατάπε τις φρικαλεότητες της Χαμάς, στις 7 Οκτωβρίου 2023, στο Ισραήλ. Καμιά εκδήλωση καταδίκης για τους βιασμούς, τις απαγωγές μιας τρομοκρατικής οργάνωσης.

Κοινός λοιπόν παρονομαστής της κυβέρνησης, περιλαμβανομένων των άβουλων παρελκόμενων της, και του ΑΚΕΛ, είναι η απουσία «μέτρου». Κανείς τους δεν έχει «όριο». Ο μεν πρόεδρος Χριστοδουλίδης που πολιτεύεται μονόπλευρα, για να κανοποιήσει το Ισραήλ, προσπερνώντας ακόμη και την αιματηρή κατοχή της Γάζας και των Υψιπέδων Γκολάν. Το δε ΑΚΕΛ που οργανώνει εκδηλώσεις διαμαρτυρίας για τη συνάντηση του προέδρου της Κύπρου με τον Νετανιάχου. Ξεχνώντας ότι ένα

μόλις μήνα μετά τις φρικαλεότητες της Χαμάς στο Ισραήλ, που οργανώθηκαν με τη σύμπραξη του επικαίροντος Ιράν, ο συμπαθής γ.γ. ΑΚΕΛ Στέφανος Στεφάνου δεχόταν στο γραφείο του τον πρόεδρο της χώρας, Alireza Salariar. Στον οποίο δεν είπε λέξη για τις δολοφονίες και τους βιασμούς της 7ης Οκτωβρίου στο Ισραήλ, όπως προκύπτει από την ανακοίνωση που εκδόθηκε – αποδείξει ιδεολογικών αγκυλώσεων.

Όλα αυτά που παρακολουθούμε, σε επίπεδο κυβέρνησης, άβουλων κυβερνητικών εταίρων, αλλά και αντιπολίτευσης, δεν συνιστούν άσκηση πολιτικής. Είναι απλώς διάσπαρτες δηλώσεις προς τέρψη του εσωτερικού ακροατηρίου. Κατάντησαν το κυπριακό πολιτικό σύστημα «σημαία ευκαιρίας», την οποία μπορεί να αρπάξει ο κάθε εθνικιστής, αδαής ή/και γραφικός για να καταστεί, εύκολα πλέον, μέρος ενός νοσοκώματος πολιτικού συστήματος, το επίπεδο του οποίου προσεγγίζει προοδευτικά το δάπεδο.

Σημ.: Ο ΔΗΣΥ είναι μια κατηγορία μόνος του.

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Η επιδημία του κινητού

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Ο εθισμός στα κινητά μας έχει γίνει πολύ επικίνδυνος και μοιάζει όλο και περισσότερο με επιδημία. Οι εικόνες που βλέπουμε γύρω μας «φωνάζουν» ότι κάτι έχει πάει πολύ στραβά. Σκηνή πρώτη. Ένας πατέρας κάθεται με τα παιδιά του στο σαλόνι ενός πλοίου και προσπαθεί να τους... μιλήσει. Εκείνοι είναι κολλημένα στο κινητό τους με μανία και μετά αρχίζει η μάχη. Τους τα παίρνει και τα βάζει σε μια τσάντα. Εκείνα κάνουν ότι κοινωνικοποιούνται για λίγο και μετά κώνουν το χέρι τους μέσα στην τσάντα για να βρουν το κινητό. Η μάχη συνεχίζεται μέχρι το πλοίο να φτάσει στον προορισμό του, με τον δόλιο πατέρα να κοιτάζει με απελπισία τους συνεπιβάτες του, οι οποίοι του γνέφουν συγκαταβατικά για να δείξουν πως συμμερίζονται το πρόβλημα.

Σκηνή δεύτερη, που είμαι βέβαιος ότι έχετε αντικρίσει άπειρες φορές. Οδηγοί που έχουν το κινητό μπροστά τους και είτε παρακολουθούν κάτι είτε μιλούν, κρατώντας το στο χέρι καθώς οδηγούν σε κάποιο δρόμο ταχείας κυκλοφορίας. Ενίοτε θα συναντήσετε, βέβαια, και οδηγό μηχανής να κάνει το ίδιο ή και, το καλύτερο, οδηγό δημόσιου λεωφορείου.

Σκηνή τρίτη. Περνώντας από κάποιο κρατικό κτίριο με ισχυρή φύλαξη, βλέπει κανείς νεαρούς αστυνομικούς οι οποίοι είναι απολύτως προσηλωμένοι στα κινητά τους. Συχνά κάθονται 3-4 μαζί κοιτώντας ο καθένας τη συσκευή του, δημιουργώντας την πεποίθηση πως δεν θα είναι καν χρήσιμοι ως αυτόπτες μάρτυρες εάν κάτι συμβεί στη βάρδια τους.

Όλες αυτές οι σκηνές εδραίωνουν την εικόνα μιας πολύ ανησυχητικής επιδημίας, η οποία επηρεάζει πολλές πτυχές της καθημερινότητάς μας. Αλλά και όλες τις ηλικίες. Είναι σαφές ότι τα παιδιά

εθίζονται από νωρίς στη χρήση του κινητού. Χάνουν την ικανότητα της κοινωνικοποίησης· η κρίση τους, τα κοινωνικά τους ρεφλέξ αλλοιώνονται θεαματικά.

Δεν ξέρω, ομολογώ, ποια είναι η λύση. Για τα παιδιά, ίσως η επιμονή από την πλευρά των γονιών, οι οποίοι συχνά τα αφήνουν να χαθούν στον κόσμο του Διαδικτύου ή ενός παιχνιδιού στο κινητό για να τα ξεφορτωθούν. Για τους οδηγούς, προφανώς απαιτείται μηδενική ανοχή από το κράτος. Και για τα όργανα του κράτους, μηδενική ανοχή από τους επικεφαλής μονάδων και υπηρεσιών, έτσι ώστε να εξαλειφθεί το φαινόμενο.

Το πρόβλημα όμως είναι βαθύτερο· έχει αλλάξει το τι νιώθουμε και το τι και πώς σκεπτόμαστε. Μπερδεύουν, για παράδειγμα, πολλοί τη συνεχή ενημέρωση με το εθιστικό σκρολόρισμα στο κινητό, που το μόνο που κάνει είναι αρχικά να μας αποβλακώνει και στη συνέχεια να μας οδηγεί στην εννημερωτική υπερκόπωση, στην απέχθεια κάθε βουλιμικού καταναλωτή «ειδήσεων» την ώρα που καταλαβαίνει πόση άχρηστη πληροφορία και πόση σκουπίδια έχει καταναλώσει.

Υπάρχουν, βέβαια, κι εκείνοι που ζουν αποκλειστικά στον μικρόκοσμο που κρύβει το κινητό τους μέσα από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Νιώθουν εκεί συχνά ότι είναι το κέντρο του κόσμου ή ότι δεν είναι οι μόνοι με κάποιες ακραίες απόψεις. Μπορώ να φανταστώ τη μοναξιά που δημιουργεί αυτή η ψευδαισθηση της συλλογικότητας χωρίς αντίκρισμα.

Καθώς τα γράφω αυτά δεν θέλω να κρύψω και τη δική μου μάχη με τον εθισμό του κινητού. Δύσκολη υπόθεση. Αν και τεχνολογικά δεινόσαυρος, βρήκα πώς μπορείς να βάλεις κόφτη στο πόσες ώρες είσαι στο Διαδίκτυο. Μόλις πέρασα το όριο, βρήκα και πώς δίνεις παράταση στον εαυτό σου. Είπαμε, εθισμός κανονικός.

Italiana vera

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΟΡΔΑΝΙΔΗ**

Η υποδοχή που επέφυλαξε στον πρόεδρο της Τουρκίας Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν η Ιταλία πρωθυπουργός Τζορτζια Μελόνι, καθώς και οι «ιδιαίτερα παραγωγικές» συνομιλίες που είχαν οι δύο ηγέτες στην emblematicή Βίλα Ντόρια Παμφίλι, συνδύαζαν καλαισθησία και απλότητα, με την παραδοσιακή πολιτική δεξιότητα μιας χώρας μεσογειακής, στέρεα ωστόσο αγκυροβολημένης στον βιομηχανικό άξονα της ηπειρωτικής Ευρώπης, ο οποίος ξεκινάει από τη Σουηδία και απολήγει στη Λομβαρδία του ιταλικού Βορρά.

Παλαισιότατη η εμπειρία στην τέχνη της πολιτικής αυτής της χώρας. Όταν το 1453 ο Μωάμεθ Β΄ ο Πορθητής κατέκτησε την Κωνσταντινούπολη, η Χριστιανική Ευρώπη κυριεύθηκε από αίσθημα αποστροφής. Ωστόσο, η Δημοκρατία της Βενετίας δεν δίστασε να στείλει το 1479 τον διάσημο ζωγράφο της Τζεντίλε Μπελίνι για να απαθανάτισει τη μορφή του Grand Segnior, όπως αποκαλούσαν οι Ενετοί τον εκθρό της Χριστιανουσίνης. Και ήταν ο Φλωρεντίνος Νικολό Μακιαβέλι ο πρώτος θεωρητικός στη Δύση που πήδη από τον 16ο αιώνα επεσήμανε την αντίθεση του οθωμανικού κράτους με την ευρωπαϊκή μοναρχία.

Παλιές ιστορίες, θα πει κανείς και με το δικό του. Τα έφερε, όμως, έτσι ο καιρός και η κ. Μελόνι, η οποία εμφανίσθηκε στην οπερατική, ενίοτε, παλικιά πολιτική σκηνή ως Prima Dona, για να αντιμετωπισθεί αρχικώς με δυσπιστία από το βορειοευρωπαϊκό κατεστημένο, αναδεικνύεται ως η πλέον ανθεκτική πολιτική ηγέτις της Ευρωπαϊκής Ενώσεως.

Ο «τυφώνας Τραμπ», που επέ-

πесе επί των πυλώνων του ευρωπαϊκού οικοδομήματος – Γαλλία και Γερμανία– δεν έπληξε την Ιταλία με την ίδια ισχύ. Και η συνάντηση του προέδρου με την κ. Μελόνι χαρακτηριζόταν από ασυνήθιστη αβρότητα για τα πολιτικώς ισχύοντα στην εποχή μας.

Πρόέκυψε, ωστόσο, ως ανάγκη αδήριτη η δημιουργία «ευρωπαϊκής αμύνης», αλλά διαπιστώθηκε αμέσως ότι το εγχείρημα θα ήταν ανέφικτο δίχως τη συμμετοχή της Βρετανίας και της Τουρκίας. Και ο μιν πρωθυπουργός του Ηνωμένου Βασιλείου Κιρ Στάρμερ προσβλέπει αφενός να διατηρήσει την «ειδική σχέση» της χώρας του με τις ΗΠΑ στο πλαίσιο του ευρωατλαντικού αμυντικού συστήματος και αφ' ετέρου να οικοδομήσει κάποιον λειτουργικό δεσμό με την ηπειρωτική Ευρώπη μετά την έξοδο της χώρας του από την Ε.Ε.

Καθόσον αφορά, ωστόσο, την Τουρκία ο πρόεδρος της Γαλλίας Εμανουέλ Μακρόν δεν είναι δυνατόν να αμφισβητήσει τη σημασία της συμμετοχής της σε ένα αμυντικό σύστημα της Ευρώπης, αλλά αρνείται να επιτρέψει ισότιμη συνεργασία στη συμπαραγωγή αμυντικών συστημάτων.

Δεν είναι προφανώς τυχαίο ότι ο κ. Ερντογάν, μετά τη συνάντησή του με την πρωθυπουργό της Ιταλίας, τόνισε πως «όπως οι τουρκικές εταιρείες βλέπουν την Ιταλία ως πύλη προς την ευρωπαϊκή αγορά, θα θέλαμε οι ιταλικές εταιρείες να δουν την Τουρκία ως πύλη προς την Ασία, τη Μέση Ανατολή και την Αφρική».

Δίκως κραυγές και μάταιες αντιπαραθέσεις, με τον δικό της τρόπο η κ. Μελόνι επιχειρεί να διατηρήσει τον κλοιό που επιβάλλει ο πρόεδρος Μακρόν στην Τουρκία. Μικρή το δέμας, αλλά μαχητική είναι η κ. Μελόνι και... Italiana vera.

«Έξω οι αλήτες»

Του **ΤΑΚΗ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Τα νεανικά μου χρόνια στο Παρίσι, αναρωτιέμαι αν τα μυξάρικα που πήγαν να τα βάλουν μαζί του ήξεραν τι έχουν να αντιμετωπίσουν. Αυτή, ας πούμε, ότι είναι η ανεκδοτολογική αντιμετώπιση του επεισοδίου. Η ουσιαστική είναι ότι αν την πολιτική εκμετάλλευση της τραγωδίας των Τεμπών την έχει αναλάβει το θλιβερό περιθώριο μιας μικρής ομάδας φωνα-

Την πολιτική εκμετάλλευση της τραγωδίας των Τεμπών την έχει αναλάβει το θλιβερό περιθώριο μιας μικρής ομάδας φωνασκούντων.

σκούντων, έχουμε περάσει σε άλλη φάση από τις μεγαλειώδεις συγκεντρώσεις.

Αυτό σημαίνει ότι έχουμε ξεπεράσει το τραύμα; Οχι βέβαια.

Απλώς δηλώνει ότι έχουμε περάσει σε άλλη φάση. Ας σημειωθεί ότι ως τη στιγμή που γράφω, μόνο 14 βουλευτές από όλα τα κόμματα έχουν ενδιαφερθεί να δουν τη δικογραφία. Θα μου πείτε, οι βουλευτές έχουν φόρτο εργασίας. Απ' την Πλεύση Ελευθερίας δεν έχει πάει ούτε ένας. Με εντυπωσιάζει η αμέλεια του κ. Μπιμπίλα, ενός βουλευτή που έχει αποδείξει τη συνέπεια του, έστω εξ αντιστίξεως. Εξάλλου, η παρέα της κ. Κωνσταντοπούλου δεν χρειάζεται στοιχεία. Έχει ήδη βγάλει το πόρισμα της. Είναι όλοι ένοχοι. Ποιοι; Όλοι.

Αναρωτιέμαι πώς αισθάνονται τώρα οι γονείς και οι οικείοι των θυμάτων. Ξέρουν ότι οποιαδήποτε απόφαση της Δικαιοσύνης δεν πρόκειται να φέρει πίσω τους χαμένους. Όμως, επειδή οι ίδιοι συνεχίζουν να ζουν και οι ίδιοι ξέρουν ότι καμία ανθρώπινη δύναμη δεν πρόκειται να αποκλείσει τέτοια τραγωδία ξανά, το λιγότερο που μπορούν να περιμένουν είναι η παρέμβαση της ανθρωπίνης δι-

καιοσύνης. Και πώς αισθάνονται όταν βλέπουν τους ίδιους τους βουλευτές τους, τους οποίους ενδέχεται πολλοί απ' αυτούς να έχουν ψηφίσει, να περιφρονούν την ίδια Δικαιοσύνη;

Η κυβέρνηση αντιμετώπισε την τραγωδία στα Τέμπη με επιπολαιότητα. Στην αρχή θεώρησε ότι δεν έχει τόσο σημασία. Στην ρίχθηκε στο περίφημο 41% των εκλογών που ακολούθησαν. Κατάλαβε ότι έχει πέσει έξω στις εκτιμήσεις της μετά τα μεγάλα συλλαλητήρια. Αποφάσισε ότι η ασφάλεια των σιδηροδρόμων είναι πρώτο θέμα στις προτεραιότητές της. Λυπάμαι, αλλά δεν φτάνει. Αναλώθηκε στην αντιμετώπιση των τυμβωρύχων. Έχει τη δυνατότητα να αποκαταστήσει την αξιοπιστία της Δικαιοσύνης;

Δεν συγκαταλέγομαι σε όσους πιστεύουν ότι οι επόμενες εκλογές θα κριθούν από τα Τέμπη. Οποτε και όταν γίνουν. Ευελπιστώ μόνον ότι το «Έξω οι αλήτες» θα είναι η κυρίαρχη επιλογή.

ΣΚΙΤΖΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

Ο Τραμπ και οι κάλπες των άλλων

Του **ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΦΙΛΗ**

Ο Καναδάς, μαζί με το Μεξικό, ήταν η πρώτη χώρα στην οποία επιτέθηκε ο Τραμπ την ημέρα της ορκωμοσίας του. Αυτή τη στιγμή τα καναδικά προΐοντα επιβαρύνονται με δασμούς 25%, ειδικότερα τα προϊόντα χάλυβα και αλουμινίου, ενώ 10% είναι οι δασμοί στην ενέργεια και στην ποτάσσα που εξάγονται στις ΗΠΑ.

Ο Καναδάς έχει απαντήσει με ανάλογους δασμούς, όταν για 36 από τις 50 πολιτείες των ΗΠΑ είναι ο κυριότερος εξαγωγικός προορισμός και συνολικά ο δεύτερος μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος της Ουάσινγκτον. Χαρακτηριστικά της διασύνδεσης και αλληλεξάρτησης των δύο οικονομιών είναι τα ακόλουθα στοιχεία: Το 70% των εξαγωγών του Καναδά καταλήγει στον νότιο γείτονά του, ενώ η Οττάβα παίζει καθοριστικό ρόλο στην παροχή κρίσιμων ορυκτών και σπάνιων γαιών για την αμερικανική βιομηχανία, μικρό μέρος των οποίων θα μπορούσαν άμεσα να καλύψουν οι ΗΠΑ ενδογενώς και μεσοπρόθεσμα αποκτώντας πρόσβαση στις πηγές τρίτων κρατών, όπως η Ουκρανία, η Βραζιλία και το Καζακστάν.

Οι Καναδοί εξήλθαν υποχρεωτικά από τη ζώνη της ασφάλειας, αφού για σχεδόν 150 χρόνια θεωρούσαν εαυτούς κατοχυρωμέ-

νους λόγω της ειδικής και πολυεπίπεδης σχέσης τους με τις Ηνωμένες Πολιτείες. Πλέον, αισθάνονται προδομένοι από τον στενότερο σύμμαχό τους, κάτι που αποτυπώθηκε αρχικά στις μαζικές κοινωνικές αντιδράσεις, που εκδηλώθηκαν με ποικίλους τρόπους (μυϊκοτάξ σε αμερικανικά προΐοντα, δραστική μείωση των επισκέψεων στις ΗΠΑ και αποδοκιμασίες στην ανάκρουση του αμερικανικού εθνικού ύμνου σε διάφορα αθλητικά δρώμενα) και κορυφώθηκαν στην εκλογική αναμέτρηση, η οποία έφερε το απόλυτο αουτσάιντερ στην πρώτη θέση. Η κυριότερη αιτία ήταν οι συνεχείς προσβολές του Τραμπ και τα σχεδόν εκβιαστικά τελεσίγραφα προς τους Καναδούς, ακόμη και την ημέρα των εκλογών, ώστε απο κράτος να γίνουν η 51η πολιτεία των ΗΠΑ. Οι αριθμοί λένε τις περισσότερες φορές την αλήθεια: Τον Φεβρουάριο του 2023, το 48% των Καναδών έκρινε τις Ηνωμένες Πολιτείες ως τον πλέον πολύτιμο σύμμαχο και μόλις το 6% εκτιμούσε πως συνιστούσαν απειλή. Τον Οκτώβριο του 2024, μόλις ένα μήνα πριν από τις προεδρικές εκλογές, το 52% των Καναδών είχε θετική άποψη για τις ΗΠΑ και το 31% έβλεπε με καλό μάτι τον Τραμπ. Ωστόσο, τον Απρίλιο του 2025, τον μήνα των εκλογών στη χώρα τους, είχαμε την

ολική αναστροφή κλίματος, με το 82% των Καναδών να θεωρεί τις ΗΠΑ απειλή, το 79% να έχει αρνητική άποψη για τον Τραμπ και μόλις το 11% θετική.

Η διάχυτη ανασφάλεια που προκάλεσαν οι δασμοί, άρα η πρόθεση της Ουάσινγκτον να συγκρουστεί με την Οττάβα και να την εξασθενήσει οικονομικά, με την παράλληλη αμφισβήτηση της εθνικής της ανεξαρτησίας απο την υπερδύναμη, η οποία διαθέτει τα εργαλεία ώστε να την πλήξει και, κυριάρχησε στην προεκλογική ατζέντα και έδωσε μιαν ανέλπιστη νίκη στους Φιλελεύθερους. Σημειώτέον ότι στις δημοσκοπήσεις του Δεκεμβρίου του 2024 υπολείπονταν τον Συντηρητικών κατά 25 ποσοστιαίες μονάδες. Εντούτοις, οι τελευταίοι, παρά τις δημόσιες αντεγκλήσεις μεταξύ Τριντό και Τραμπ, δεν κατόρθωσαν να αποστασιοποιηθούν πλήρως από το αμερικανικό Ρεπουμπλικανικό Κόμμα, ενώ ο ηγέτης των Φιλελευθέρων, λόγω της μακράς εμπειρίας του στη διαχείριση οικονομικών κρίσεων, θεωρήθηκε καταλλήλότερος για να αντιμετωπίσει τον Τραμπ. Ο Κάρνιέ έχει την απαιτητική αποστολή να ικανοποιήσει εξίσου τους ψηφοφόρους των οποίων έχει θγει η εθνική τους συνείδηση και συναισθηματικά αξιώνουν αντιποινα εισβάρος των ΗΠΑ και τον επιχει-

ρηματικό κόσμο, που ρεαλιστικά απαιτεί μια γρήγορη συμφωνία με τον Τραμπ. Πάντως, η διαφοροποίηση της καναδικής οικονομίας μέσω συμφωνιών με το Ηνωμένο Βασίλειο και την Ε.Ε. (46% των Καναδών υποστηρίζουν την ένταξη) δεν αποτελεί απλή υπόθεση.

Στην περίπτωση του Καναδά, οι αποικιοκρατικές αντιλήψεις του Αμερικανού προέδρου συσπεύρωσαν τους πολίτες εις βάρος του. Την περασμένη Πέμπτη, όμως, ο εκλεκτός του, Νάιτζελ Φάρντζ, σημείωσε υψηλές πτήσεις στις τοπικές εκλογές στη Βρετανία, ενώ σήμερα στη Ρουμανία ο προεδρικός φιλοτραμπικός υποψήφιος Σιμιόν, που δεν αποχωρίζεται το καπέλο με το σλόγκαν «MAGA», προηγείται με άνεση, αν και θα χρειαστεί δεύτερος γύρος. Στην Αυστραλία, xθες, τα μικρότερα κόμματα προσδοκούσαν να εκμεταλλευθούν το μούδιασμα των παραδοσιακότερων έναντι του Τραμπ. Ενα είναι βέβαιο: Ο ένοικος του Λευκού Οίκου θα αποτελέσει εκ των επιδραστικότερων παραγόντων των εγχώριων δυναμικών και των εκλογικών αναμετρήσεων σε πολλά σημεία του πλανήτη.

Ο κ. Κωνσταντίνος Φίλης είναι διευθυντής του Ινστιτούτου Διεθνών Υποθέσεων (IGA), καθηγητής του Αμερικανικού Κολlegίου Ελλάδος.

Τρόμος από αγέλες σκύλων

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ

«Βγάζουν» τους σκύλους στους δρόμους, τους πετάσσουν στα χωράφια και μας φυλακίζουν στα σπίτια», ήταν η οργισμένη αντίδραση κοινοτάρχη χωριού της επαρχίας Λευκωσίας, ο οποίος κατήγγειλε την υποκρισία των λεγόμενων φιλόζωνων και των λεγόμενων κυνηγών. Έρχονται συνήθως νύκτα και αφήνουν ελεύθερους σκύλους, τους οποίους είτε βαρέθηκαν είτε έχουν προβλήματα. Μένουν τα τετράποδα χωρίς φαγητό και νερό και σε μια-δύο μέρες, μετατρέπονται σε θηρία, έτοιμα να κατασπαράξουν όποιο βρουν μπροστά τους. Και τότε αρχίζουν τα παράπονα, τότε παίρνουν φωτιά τα τηλέφωνα και τότε αρχίζεις να τσιπας το κεφάλι σου στον τοίχο. Ο καλός κοινοτάρχης, με προσφορά δεκαετιών, ανέφερε ότι πριν από μερικές μέρες μια αγέλη σκύλων περικύκλωσε το αυτοκίνητο μιας γυναίκας, η οποία πήγαινε επίσκεψη με τα παιδιά της. Τρομοκρατημένη και ουρλιάζοντας πήρε τηλέφωνο τον κοινοτάρχη, ο οποίος έτρεξε με το αυτοκίνητό του να «σώσει» τη γυναίκα. Έπαιζε πουρούδες, πλησίαζε τους σκύλους με το αυτοκίνητο και τελικά ύστερα από πολλή ώρα, πήραν τον δρόμο για άλλα μέρη. Ο «ζηλωτής» κοινοτάρχης μάζεψε νέους ανθρώπους του χωριού και πήγαν όλοι μαζί για να μαζέψουν τους σκύλους και τους πάρουν σε καταφύγια. Τους εντόπισαν κάτω από ένα σωρό από μπάλες σανού. Αλλά ήταν αδύνατο να μαζέψουν την αγέλη. Τελικά οι σκύλοι έφυγαν σε άλλη περιοχή, για να ταλαιπωρηθούν κάποιοι άλλοι. Ο καλός μουχτάρης κάλεσε τους χωριανούς και κυρίως τις γυναίκες να κυκλοφορούν με ένα ξύλο στο χέρι αν μπορούν με ένα δεύτερο άτομο δίπλα τους.

Με άλλα λόγια έθεσε σε κατάσταση εκτάκτου ανάγκης το χωριό. Καλός-καλός ο κοινοτάρχης αλλά δεν έκρυψε την οργή και φώναζε ότι δεν πρόκειται να ψηφίσει ξανά βουλευτές οι οποίοι ζητούν να τερματιστεί η ευθανασία των ζώων και υποψηφίους οι οποίοι «κουφαίνουν» στο πρόβλημα. Πρώτα είναι οι άνθρωποι και ύστερα τα ζώα. Να γίνουν καταφύγια, να αναλάβουν όλοι τις ευθύνες τους και επιτέλους τα χωριά δεν είναι ανοικτές φυλάκες, για να «ησυχάζουν» πλούσιοι φιλόζωοι και οι ερασιτέχνες κυνηγοί.

Στην αρχαία Ρώμη έλεγαν ότι οι άνθρωποι, όταν αδυνατούν να αγαπήσουν τους ανθρώπους, αγαπούν τα ζώα. Ανάλογες είναι σήμερα οι υποδείξεις ψυχολόγων και ψυχιάτρων, προς μοναχιασμένους ανθρώπους, οι οποίοι κουβαλούν ψυ-

χολογικά και άλλα δύσκολα προβλήματα. Η συντροφιά ενός κατοικίδιου δίνει νόημα και στόχο στη ζωή και συμβάλλει στην κάλυψη κενών και αδυναμιών στην αντιμετώπιση προβλημάτων.

Η μεγαλύτερη κόλαση σε αυτή τη γη είναι η μοναξιά και η αδυναμία επικοινωνίας με τους άλλους ανθρώπους. Τα ζώα μπορεί να αποτελούν μια εναλλακτική λύση στο πρόβλημα, αλλά σε καμία περίπτωση δεν μπορούν να αντικαταστήσουν τους ανθρώπους, φίλους και εχθρούς.

Μπορεί πολλοί φιλόζωοι να λένε ότι αν δεν αγαπήσεις τα ζώα δεν μπορεί να αγαπήσεις τους ανθρώπους, αλλά αυτό δεν είναι απάντηση στο μεγαλύτερο ίσως σύγχρονο πρόβλημα του ανθρώπου, το οποίο είναι η μοναξιά. Ανάλογες συστάσεις κάνουν οι ψυχολόγοι και οι ψυχίατροι και για τα δέντρα, τα οποία και αυτά προσφέρουν χαρά, όταν τα περιποιείται ο άνθρωπος.

Οι παλαιότερες γενιές μεγάλωναν με τα ζώα, τα οποία ωστόσο είχαν χρηστική αξία. Οι σκύλοι για να προσέχουν τα κοπάδια, οι γάτες για να τρώνε τους ποντικούς και τα φίδια, τα πρόβατα για το γάλα και το κρέας τους, οι κότες για τα αβγά και το κρέας, τα κοράκια για να τρώνε τα ζώα τα οποία φουφούσαν και ούτω καθεξής σε μια μυστική αρμονία. Τα οικόσιτα ζώα αποτελούσαν και την καλύτερη μορφή ανακύκλωσης, αφού όλα τα αποφάγια κατέληγαν στους γουμάδες. Σε αρκετά χωριά η πρακτική αυτή ακόμη λειτουργεί με απόλυτη επιτυχία. Σε άλλες χώρες αντικατέστησαν τις μηχανές για το γρασίδι, με πρόβατα που απλώς τρώνε το γρασίδι. Η φύση πάντα πρόσφερε μια αζεπεραστη κυκλική αρμονία, η οποία στις μέρες μας ανατρέπεται από φαραωνικά κατασκευάσματα και από κοντόφθαλμες «αρπακτές», στο όνομα πάντα της προόδου και εξέλιξης. Στη σκέψη έρχονται μοιραία οι στίχοι του μέγιστου Νίκου Γκάτσου και του αζεπεραστού συνθέτη Μάνου Χατζιδάκι, με τη μαγική φωνή της Αλίκης Καγιαλόγλου. «Πέντε πεινασμένοι σκύλοι, στου παράδεισου την πύλη περιμέναν απ' τους πρώτους, για να στήσουν το χορό τους, μα προτού η αυγή χαράξει, στου ουρανού την Άγια τάξη, κωροφύλακες αγγέλοι τους κρέμασαν στο τσιγκέλι. Μέσα στη ζωή ποτέ μη ζητάς να βρεις ποιος είναι ο δικαστής, να περπατάς και πάντα να κοιτάς πού θα πας να κρυφτείς. Φίλοι σκύλοι μου μην κλαίτε, μέσ' στην σύμφορα να λέτε: Κάπου υπάρχει Θεός! Κάπου... υπάρχει Θεός».

kaparispan@yahoo.gr

Θα ποδηγετήσει ο Τραμπ τα πανεπιστήμια;

Του ΝΙΚΟΥ Κ. ΑΛΙΒΙΖΑΤΟΥ

Όταν επί δικτατορίας μερικοί «φιλοπεριεργοί» φοιτητές πέσαμε πάνω στο βιβλίο των Σουίζι και Μπαράν «Μονοπωλιακός καπιταλισμός», δεν ξέραμε ότι ο πρώτος από τους δύο συγγραφείς, ο Πολ Σουίζι, είχε προκαλέσει τη σπουδαιότερη απόφαση του αμερικανικού Ανωτάτου Δικαστηρίου για την ακαδημαϊκή ελευθερία. Εκδότης του εμβληματικού αριστερού περιοδικού Monthly Review, είχε συμπέσει με τον Ανδρέα Παπανδρέου στο Χάρβαρντ, προπολεμικά. Ήταν καθηγητής στο Πανεπιστήμιο του Νιου Χαμσάιρ το 1957, όταν κλήθηκε από τον γενικό εισαγγελέα της πολιτείας αυτής να απαντήσει στο ερώτημα εάν ήταν κομμουνιστής («παρεμπιπτόντως», μάλιστα, του ζητήθηκε να αποκαλύψει και τα ονόματα συντρόφων και φίλων του).

Επικαλούμενος τα δικαιώματά του ως πολίτη και ως καθηγητή, ο Σουίζι αρνήθηκε να απαντήσει. Καταδικάσθηκε τότε σε φυλάκιση για «περιφρόνηση» δικαστηρίου και προσέφυγε στο Ανώτατο Δικαστήριο, όπου τελικά δικαιώθηκε. Η απόφαση (Sweezy v. New Hampshire, 1957) θεωρείται ιστορική κυρίως λόγω της συντρέχουσας γνώμης του δικαστή Φέλιξ Φρανκφούρτερ, ο οποίος αποφάνθηκε ότι «τα ελεύθερα πανεπιστήμια είναι προϋπόθεση της ελεύθερης κοινωνίας» και ότι οι

κυβερνητικές παρεμβάσεις στο έργο τους θα ήταν καταστροφικές. «Στο πολιτικό και το ακαδημαϊκό πεδίο», πρόσθετε, «η σκέψη και η δράση έχουν κατά τεκμήριο ασυλία έναντι ανακρίσεων από κυβερνητικές αρχές».

Η απόφαση αυτή ήταν από αυτές που, στο τέλος της δεκαετίας του 1950, έθεσαν τέρμα στην επισχυντη περίοδο των μακαρθικών διώξεων. Την ακολουθήσαν σειρά παρόμοιων, με σημαντικότερη την Keyishian (1967), που έκρινε ότι η απλή και μόνον ιδιότητα του μέλους του κομμουνιστικού κόμματος δεν είναι λόγος αποκλεισμού καθηγητή από τα δημόσια πανεπιστήμια. Στις δεκαετίες που ακολούθησαν, χάρη στις αποφάσεις αυτές, τα αμερικανικά πανεπιστήμια αφέθηκαν να κάνουν τη δουλειά τους και βέβαια άνηψαν. Γιατί ήταν τα μόνα στον κόσμο όπου τα καλά μυαλά, όποια και να ήταν, επιβραβεύονταν και όπου η πρωτότυπη σκέψη ανταμειβόταν. Ακόμη θυμάμαι, στην πρώτη εκπαιδευτική άδειά μου, το 1989 στο Στάνφορντ, την ευτυχία νέου συναδέλφου όταν διάβασε αντίκρουση των απόψεών του από τη μεγάλη βεντέτα του κλάδου του, σε επιστημονικό περιοδικό, σαν να ήταν ίσος προς ίσον. Δεν είναι, συνεπώς τυχαίο που τα καλά αμερικανικά πανεπιστήμια κέρδισαν τα εύσημα ως λίκνα της ακαδημαϊκής ελευθερίας. Την κατάκτηση

αυτή πλήττουν ευθέως τα μέτρα που εδώ και τρεις μήνες παίρνει εις βάρος τους ο πρόεδρος Τραμπ. «Μανιακούς μαρξιστές και παράφρονες» είχε χαρακτηρίσει πέρυσι τους διοικούντες τα αμερικανικά πανεπιστήμια ο Αμερικανός πρόεδρος. Και είναι αλήθεια ότι, προελογικά, δεν έκρυψε τις προθέσεις του να περιορίσει την πολυφωνία και να απαγορεύσει τη woke κουλτούρα. Όσες υπερβολές και αν έχουν γίνει τα τελευταία χρόνια στο όνομα της τελευταίας, τίποτα δεν δικαιολογεί τα αντίμετρα που ο Τραμπ εξαγγέλλει σχεδόν κάθε μέρα.

Αρκεί για να το αντιληφθεί να ανατρέξει κανείς στον κατάλογο των εκτελεστικών διαταγμάτων (executive orders) που εξέδωσε για τα πανεπιστήμια ο Αμερικανός πρόεδρος: επί συνόλου 139, πάνω από δέκα αφορούν την ανώτατη εκπαίδευση, δημόσια και ιδιωτικά. Το τελευταίο από τα διατάγματα αυτά επιβάλλει στα πανεπιστήμια να δημοσιοποιούν πάραυτα κάθε έμβασμα που εισπράττουν από το εξωτερικό, ενώ ένα άλλο τα καλεί να επαναφέρουν την «αλήθεια και την εξυγίανση» στη διδασκαλία της αμερικανικής ιστορίας. Ομολογημένος στόχος η «diversity» (πλουραλισμός), η «equity» (δικαιοσύνη) και η «inclusion» (συμπερίληψη), που επαγγέλλονται οι φιλελεύθεροι.

Και όλα αυτά με άμεση απειλή

απελάσεων «αντιφρονούντων» ξένων φοιτητών και με περικοπές πιστώσεων και ερευνητικών προγραμμάτων εκατομμυρίων. Το μόνο που δεν έχει γίνει ακόμη είναι απολύσεις μη αρεστών καθηγητών. Δεν είναι, συνεπώς, τυχαίο ότι διασχούς Ελσαλβαδοριανό, όπως το Κολούμπια, έσκυψαν το κεφάλι. Μόνο το Χάρβαρντ φαίνεται να αντιστέκεται ακόμη, χάρη στο προοικδοτικό απόθεμα (endowment) των 50 και πλέον δισ. δολαρίων που διαθέτει.

Τις τελευταίες εβδομάδες, σε τουλάχιστον δύο υποθέσεις που «έκαιγαν» τον Τραμπ, το Ανώτατο Δικαστήριο δικαίωσε τους αντιπάλους του. Στην πρώτη, οι εννέα δικαστές της Ουόσιγκτον ακύρωσαν ομόφωνα τη λάθος απέλαση του ατυχούς Ελσαλβαδοριανού. Στη δεύτερη, με ψήφους 7 υπέρ έναντι 2, ακύρωσαν κάποιες μαζικές απολύσεις υπαλλήλων. Προφανώς, ακόμη και οι «δικοί του» δικαστές θα ντρέπονταν να αντικρίσουν τα παιδιά τους, αν ψηφίζαν διαφορετικά. Θα ήταν άραγε πολύ να περιμένει κάποιος από αυτούς να αντιταχθούν και στην εγκληματική απόπειρα ποδηγετήσους των αμερικανικών πανεπιστημίων από τον διαταραγμένο ένοικο του Λευκού Οίκου;

Ο κ. Νίκος Κ. Αλιβιζάτος είναι ομότιμος καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΦΡ. imakris@kathimerini.gr

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ

Πολιτισμικός αχταρμάς

Μια από τις σημαντικότερες παρανοήσεις του εικοστού αιώνα ήταν ότι οι ιδεολογικές, θρησκευτικές και πολιτισμικές συγκρούσεις ήταν επικίνδυνες και έπρεπε πάση θυσία να εφευρεθούν όροι ειρήνευσης και συνύπαρξης των διαφορετικότητων. Η Δύση, πρωταγωνίστρια στις πολιτισμικές διαμεσολαβήσεις, ανέλαβε κατά το τελευταίο τέταρτο του περασμένου αιώνα να δημιουργήσει μια διευρυμένη πολυπολιτισμική κοινωνία, εντός της οποίας τα όρια της κάθε ιδεολογίας ήταν ακαθόριστα και η ερμηνεία των θρησκευτικών δογμάτων συγκεχυμένη. Σκοπός του κοινωνικού πειράματος ήταν η δημιουργία ενός χώρου πνευματικής ειρήνης, η οποία και θα έφερνε την πολυπόθητη άμβλυνση των αντιθέσεων.

Η αλήθεια είναι ότι ο εικοστός αιώνας γνώρισε μια άνευ προηγουμένου έξαρση βίας και πολλές φορές οι θρησκευτικές και ιδεολογικές διαμάχες παραλίγο να οδηγήσουν σε εκτεταμένο πόλεμο, διακινδυνεύοντας το μέλλον της ανθρωπότητας. Είτε σκεφτεί κανείς το πλαίσιο του ψυχρού πολέμου, είτε άλλα σημαντικά μέτωπα, όπως της Ινδίας και του Πακιστάν ή ανάμεσα σε Ιράν και Ιράκ, δεν μπορεί παρά να φτάσει στο ασφαλές συμπέρασμα ότι η ειρηνική συνύπαρξη διαφορετικών ιδεολογιών και θρησκειών στο πλαίσιο μιας παγκοσμιοποιημέ-

νης πλανητικής κοινωνίας θα εξασφάλιζε ένα καλύτερο αύριο για τις μελλοντικές γενεές. Ενώ όμως το πλανητικό χωριό έγινε σε μεγάλο βαθμό πραγματικότητα, η ανθρωπότητα σήμερα βρίσκεται σε μεγαλύτερη αβεβαιότητα απ' ό,τι κατά την εποχή του ψυχρού πολέμου. Πού οφείλεται αυτό το φαινόμενο;

Κατά τον εικοστό αιώνα είχαμε μάθει ότι οι ολοκληρωτισμοί ήταν αποτέλεσμα ιδεολογικού ή θρησκευτικού φανατισμού. Τα κομμουνιστικά καθεστώτα της Κίνας και της πάλαι ποτέ Σοβιετικής Ένωσης ή τα ισλαμιστικά καθεστώτα σε Ιράν και Αφγανιστάν στηρίζονταν όλα άλλωστε σε θρησκευτικο-πολιτικού τύπου δόγματα. Οι εξουσιαστικές τάξεις στα κράτη αυτά ήταν αφοσιωμένες στην προώθηση, διασφάλιση και παγίωση της καθαρότητας του δόγματος. Το πρόσωπο των ολοκληρωτικών κοινωνιών ήταν καθ' εικόνα και ομοίωση των ιδεολογημάτων και των θρησκευτικών δογμάτων που κυριαρχούσαν στα ολοκληρωτικά αυτά καθεστώτα. Έχοντας ήδη διανύσει το πρώτο τέταρτο του εικοστού πρώτου αιώνα, παρατηρούμε ότι, ακόμη και αν τα ιδεολογικά και θρησκευτικά δόγματα έπεσαν, οι ολοκληρωτισμοί όχι μόνο συνεχίζουν να υπάρχουν αλλά σε μεγάλο βαθμό εμπνέουν πλέον και τον Δυτικό κόσμο. Ο νέος ολοκληρωτισμός δεν στηρίζεται πλέον σε ιδεολογικές αφηγήσεις και θρησκευτικούς φανατισμούς

αλλά στην έλλειψή τους. Πιο συγκεκριμένα, στηρίζεται στον ιδεολογικό και πολιτισμικό αχταρμά, στον «μεταμοντέρνο κυλό», όπως πολύ πετυχημένα είχε περιγράψει το ιδεολογικό αδιέξοδο του εικοστού αιώνα ο Παναγιώτης Κονδύλης.

Στο γενικότερο αυτό πνεύμα, ή μάλλον στη γενικότερη αυτή έλλειψη πνεύματος, βλέπουμε τους οπαδούς του Τραμπ, της AfD και της Λεπέν να χειροκροτούν και να εμπνέονται από ελευθεριακούς συγγραφείς όπως ο Murray Rothbard και ο Robert Nozick. Στην πράξη βέβαια, οι συγγραφείς αυτοί είναι όχι μόνο ξένοι προς τα ακροδεξιά αυτά μορφώματα, αλλά αντιτίθενται επιπλέον με ουσιαστικό και απόλυτο τρόπο στους στόχους και τις προθέσεις των πολιτικών ταγών οποιωνδήποτε ανεξαιρέτως νεοφασιστικών κομμάτων. Την ίδια ιδεολογική σύγκρουση και θρησκευτική ασυδοσία παρατηρούμε στη χρήση εθνικιστικών ή χριστιανικών αφηγημάτων από τον Πούτιν, τον Όρμπαν ή τον Ντόναλντ Τραμπ. Πρόσφατα μάλιστα γνωστή τηλε-ευαγγελιστρια και σύμβουλος του Αμερικανού προέδρου προσευχήθηκε στον Λευκό Οίκο να δώσει ο θεός στον Τραμπ «σοφία υπέρ των ανθρώπινων κατανόησης και όνειρα και οράματα θεϊκά». Στην εποχή της κοινωνικής δικτύωσης και της ιδεολογικής και θρησκευτικής σύγκρουσης, τα δόγματα, τα πιστεύω, οι πολιτικές και κοινωνικές ιδέες,

οι πολιτικές θεωρίες και τα κοινωνικά προγράμματα έχουν πλέον αντικατασταθεί από σλόγκαν τύπου MAGA. Τα σλόγκαν αυτά δεν μεταδίδουν κάποια γνώση για το έθνος και την οικονομία. Λειτουργούν ως μαγνήτες για τα πλήθη των ψηφοφόρων, καθώς αποτελούν αχταρμά ιδεολογημάτων και ψιμύθια αφηγήσεων του παρελθόντος. Συνενώνουν τις απαιδευτες πολιτικά συνειδήσεις κάτω από τη σημαία ενός δάθεν «χαρισματικού» ηγέτη. Ο νέου τύπου ολοκληρωτισμός, που απειλεί πλέον τη Δύση, δομείται από αυτά τα δύο χαρακτηριστικά: την πίστη σε έναν χαρισματικό ηγέτη και την έλλειψη κάποιας ιδεολογίας ή δογματικής βάσης. Τη θέση ενός συγκροτημένου πολιτικού αφηγήματος καταλαμβάνει ένας πολιτισμικός αχταρμάς, φτιαγμένος από παρωχημένες έννοιες, πολιτικές, κοινωνικές, θρησκευτικές. Όλες δε οι έννοιες αυτές κινητοποιούνται μέσα από οράματα της αναβίωσης ενός ανύπαρκτου παρελθόντος, τα οποία ευαγγελίζονται οι δάθεν «χαρισματικοί» ταγοί του διαδικτύου.

Το βαθύτερο όμως πρόβλημα για τις Δυτικές κοινωνίες είναι ότι η πολιτισμική αυτή φτώχεια έχει περάσει στα στρώματα των εκπαιδευτικών της συστημάτων. Τα εκπαιδευτικά προγράμματα αποτυγχάνουν, αν δλαδή προσπαθούν, να απηγάσουν μια συνεπή πολιτισμική κριτική, ικανή να καθοδηγήσει τις νέες και τους νέους. Αγνώοντας τις κυρίαρχες ιδεολογίες του παρελ-

θόντος, έχοντας ελλιπή γνώση των ιστορικών πεπραγμένων, μη κατανοώντας την ουσιαδή συνάφεια πνεύματος και πολιτικής πραγματικότητας, οι γενεές του εικοστού πρώτου αιώνα αδυνατούν να κρίνουν ουσιαστικά τις μισαλλόδοξες διαδικτυακές ρητορικές. Η έλλειψη δογμάτων δεν σημαίνει έλλειψη δογματισμού. Ο νέος δογματισμός είναι πολύ πιο επικίνδυνος από τον παλαιό, διότι δεν στηρίζεται σε καταγεγραμμένα δόγματα αλλά σε εφήμερες κατασκευές, κοιμμένες και ραμμένες γύρω από τον αυταρχικό χαρακτήρα του «χαρισματικού» ηγέτη. Υπάρχει επιτακτική ανάγκη να αποδομηθούν οι ρητορικές του νέου δογματισμού, άρα και ανάγκη ανάπτυξης μέσων και δεξιοτήτων προς τον σκοπό αυτό. Μήπως όμως και το εκπαιδευτικό σύστημα έχει εγκλωβιστεί στον φαύλο κύκλο της ιδεολογικής αοριστολογίας και της αναζήτησης της πνευματικής ειρήνευσης; Διότι αυτό που απαιτείται σήμερα δεν είναι ο πνευματικός εφesusσασμός, αλλά η επαγρύπνηση και ο πνευματικός πόλεμος κατά των νέων μορφών του ολοκληρωτισμού. Οι μάχες του πνεύματος είναι απαραίτητες για να αντιμετωπισθεί το πολιτισμικό κενό στο οποίο βαδίζουν οι νέες γενιές.

Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής πολιτικής και κοινωνικής φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Του ΣΤΑΥΡΟΥ Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

Πολλοί πιστεύουν –και μάλλον δεν έχουν άδικο– ότι πρόκειται για ένα από τα πιο επιτυχημένα μέτρα της κυβέρνησης. Ο λόγος για την τεκμηριτή φορολόγηση των ελευθέρων επαγγελματιών. Η επιτυχία κρίνεται με βάση το δημοσιονομικό αποτέλεσμα. Το μέτρο, λένε, έφερε στο φως ένα μεγάλο μέρος των αδήλων εισοδημάτων. Χάρη σε αυτήν την απόδοση, ο Κυριάκος Μητσοτάκης μπόρεσε να μοιράσει σχεδόν 1 δισ. ευρώ σε ενοικιαστές και συνταξιούχους, αφού τα εισοδήματα που τελικά δηλώθηκαν ήταν συνολικά αυξημένα κατά σχεδόν 16%, με το μεγαλύτερο μέρος αυτής της αύξησης να προέρχεται από τα εισοδήματα που δήλωσαν οι ελεύθεροι επαγγελματίες.

Εως εδώ όλα καλά. Αλλά αυτή είναι η μία όψη, καθώς την ίδια ώρα που η κυβέρνηση δρέπει τους καρπούς από ένα επιτυχημένο μέτρο, βλέπει να καταγράφεται πολιτική ζημιά στο ακροατήριο που επλήγη από τα τεκμήρια. Όπως φαίνεται στις μετρήσεις που έχει στα χέρια του το Μαξίμου, οι ελεύθεροι επαγγελματίες που ψήφισαν σε ποσοστό 45% τη Ν.Δ. το 2023 δεν δείχνουν πλέον την ίδια πρόθεση, καθώς το ποσοστό αυτό έχει υποχωρήσει στο 30%.

«Digital και διασταυρώσεις»

Η κυβέρνηση βρίσκεται αθόρυβα σε μια εσωτερική ζύμωση για τη φόρμουλα με την οποία θα δοκιμάσει να επανασυνδεθεί με τους ελεύθερους επαγγελματίες. Ο ορίζοντας είναι η Διεθνής Έκθεση Θεσσαλονίκης του Σεπτεμβρίου. Στο βήμα της ΔΕΘ η κυβέρνηση, λένε, έχει ως στόχο να παρουσιάσει μια αναμόρφωση στη φορολογία, που θα μπορούσε να κατευθύνει κάποιες από τις αντιδράσεις.

Το παράθυρο για αναπροσαρμογές το έχει αφήσει πρώτος ο ίδιος ο εισηγητής του μέτρου, ο τέως ΥΠΟΙΚ Κωστής Χατζηδάκης. Ο νυν αντιπρόεδρος της κυβέρνησης θεωρεί ότι επί της αρχής το μέτρο της τεκμηριτής φορολόγησης δικαιώθηκε ως «μέτρο φορολογικής δικαιοσύνης». Την ίδια ώρα, όμως, έχει δηλώσει πως τα τεκμήρια δεν θα χρειά-

ζονται πλέον όταν εφαρμοστούν πλήρως οι νέες τεχνολογίες στις συναλλαγές.

Η ψηφισμένη ελάφρυνση

Πηγές που πρόσκεινται στον κ. Χατζηδάκη υπενθυμίζουν, σε πρώτη φάση, πως το 2025 αναμένεται να καταργηθεί το τέλος επιτηδεύματος, άρα οι ελεύθεροι επαγγελματίες ήδη θα πληρώσουν λιγότερα από 650 έως 350 ευρώ, ως ένα πρώτο μέτρο ανακούφισης.

Με βάση το δόγμα ότι η ψηφιοποίηση χτυπάει από μόνη της τη μαύρη οικονομία –χωρίς να χρειάζεται επιπλέον ρυθμίσεις– κινείται και ο διάδοχος του

Χατζηδάκη στο Οικονομικών. Ο Κυριάκος Πιερρακάκης, λόγω και της εξοικειώσής του με το αντικείμενο ως υπουργός Ψηφιακής Διακυβέρνησης, θεωρεί πως η ψηφιοποίηση αποκαθιστά τη φορολογική δικαιοσύνη.

Στη βάση αυτή θα επιδιωχθεί και «μετασχηματισμός» του τεκμηρίου, με το σκεπτικό ότι η διαφάνεια καθιστά τα επιπλέον φορολογικά βάρη περιττά. Μέτρα όπως το ψηφιακό πελατολόγιο και η ηλεκτρονική τιμολόγηση θα αυξήσουν τον έλεγχο και ως εκ τούτου μπορούν να οδηγήσουν σε «μετασχηματισμό» –πρόκειται για τη λέξη που χρησιμοποιούν κατά κόρον στο

ΥΠΟΙΚ– των τεκμηρίων. «Σε τι βαθμό και μέχρι πού μπορεί να γίνει αυτό, είναι κάτι που έχουμε χρόνο να το καθορίσουμε μέχρι τη ΔΕΘ», προσθέτουν αρμόδιες πηγές, θυμίζοντας πως ο πρωθυπουργός στο πρόσφατο υπουργικό συμβούλιο ζήτησε από τους υπουργούς του να σταματήσει κάθε συζήτηση για τα νέα μέτρα που θα έρθουν στην Έκθεση, καθώς απέχουμε πάνω από τέσσερις μήνες από αυτήν.

Οι διαταγμοί

Παρά τη σύμπνοια αναφορικά με την άποψη πως η πλήρης εφαρμογή των digital συναλλαγών θα αυξήσει τα έσοδα και άρα

Το δίλημμα των τεκμηρίων

Το σκεπτικό με το οποίο κινείται η κυβέρνηση για να «διορθώσει» το μέτρο και τη σχέση της με τους ελεύθερους επαγγελματίες με ορίζοντα την επόμενη ΔΕΘ

Ο Κωστής Χατζηδάκης δέχεται τη συγχαρητήρια της νεοδημοκρατικής αποστολής για την εκλογή του στην αντιπροεδρία του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος, την Τετάρτη, στη Βαλένθια της Ισπανίας. Ο αντιπρόεδρος (και) της κυβέρνησης υπερασπίζεται την τεκμηριτή φορολόγηση των ελευθέρων επαγγελματιών, θεωρώντας ότι το μέτρο δικαιώθηκε εκ του αποτελέσματος.

θα μπορεί να «αμβλύνει αδικίες», υπάρχουν διαφορετικές αποχρώσεις στις προσεγγίσεις. Εάν στην ερχόμενη ΔΕΘ εξαγγείλει ο πρωθυπουργός τη μείωση των φορολογικών συντελεστών, τότε πρόκειται για ένα μέτρο που «πιάνει» σχεδόν 2,5 εκατομμύρια πολίτες. «Σε αυτήν την περίπτωση αντέχει η οικονομία και μείωση των τεκμηρίων;», θα είναι το ερώτημα που θα τεθεί. Στον αντίποδα η άποψη άλλων κυβερνητικών στελεχών είναι πως η κυβέρνηση δεν μπορεί να πάει σε εκλογές με ακριβώς το ίδιο μείγμα όσον αφορά τους ελεύθερους επαγγελματίες, με βασική, βεβαίως, προϋπόθεση πως δεν θα υπάρξει δημοσιονομικό πρόβλημα, κάτι στο οποίο είναι κάθετος και ο ΥΠΟΙΚ Κυριάκος Πιερρακάκης, όπως και ο αντιπρόεδρος της κυβέρνησης που μετράει πάντα αυστηρά τον δημοσιονομικό χώρο. «Τα μέτρα της ΔΕΘ δεν θα τα καθορίσουν μόνο οι δημοσκοπήσεις, αλλά και τα δημοσιονομικά περιθώρια», αναφέρει αρμόδια πηγή. Ενδεικτικό της εσωτερικής ζύμωσης που υπάρχει στην κυβέρνηση είναι πως άλλες πηγές σημειώνουν πως το θέμα των τεκμηρίων θα μπορούσε να τεθεί και στη ΔΕΘ του... 2026, που θα είναι και η τελευταία πριν από τις εκλογές.

Η απώλεια του 2%

Ολα τα παραπάνω μπορεί να μοιάζουν με ασκήσεις αποκλειστικά οικονομικής πολιτικής, αλλά σε τελική ανάλυση έχουν έντονο πολιτικό –και, δυνητικά, εκλογικό– αποτύπωμα. Οι ελεύθεροι επαγγελματίες είναι περίπου 750.000. Στις εκλογές του 2023, το 45% ψήφισε Ν.Δ., ένα ποσοστό που σήμερα είναι γύρω στο 30%. Σύμφωνα με έμπειρους εκλογικούς αναλυτές, το επί τοις εκατό ποσοστό που έχει χάσει η Ν.Δ. επί του συνόλου είναι περίπου 2% μόνο από τους ελεύθερους επαγγελματίες. Με δεδομένο πως οι επόμενες εκλογές θα κριθούν σε πολλές μικρές λεπτομέρειες και τα πάντα θα έχουν σημασία, το ποσοστό αυτό «δεν είναι καθόλου αμελητέο» όπως ομολογεί κυβερνητική πηγή, ειδικά από τη στιγμή που στο Μαξίμου γνωρίζουν πως το ποσοστό αυτό ψήφισε Ν.Δ. μόλις πριν από δύο χρόνια. Η ίδια πηγή προσθέτει πως αυτή τη στιγμή το 2% σημαίνει πως «θα είχαμε περάσει μετά βεβαιότητας το ψυχολογικό όριο του 30%». Είναι δεδομένο πως εντός του θέρους Κυριάκος Μητσοτάκης, Κωστής Χατζηδάκης και Κυριάκος Πιερρακάκης θα κληθούν να λάβουν αποφάσεις για το τελικό μείγμα που θα παρουσιαστεί στη ΔΕΘ και εάν τελικά το τεκμήριο θα «πειραχτεί».

Αντέχει η οικονομία;

Πιθανή μείωση των φορολογικών συντελεστών «πιάνει» σχεδόν 2,5 εκατομμύρια πολίτες. «Σε αυτήν την περίπτωση αντέχει η οικονομία και μείωση των τεκμηρίων;», θα είναι το ερώτημα που θα τεθεί.

ΑΠΟΨΗ

Ν.Δ. και νέοι: Μια δύσκολη σχέση

Του ΕΥΤΥΧΗ ΒΑΡΔΟΥΛΑΚΗ

Οχι μόνο στη χώρα μας, αλλά σε όλο τον σημερινό δυτικό κόσμο οι νέοι δεν (θέλουν να) ψηφίζουν το ίδιο κόμμα με τους γονείς τους. Η ηλικιακή διαφοροποίηση της ψήφου είναι πολύ πιο αισθητή από ό,τι στο παρελθόν.

Η εξέλιξη αυτή, σε όλη την Ευρώπη, έχει πλύξει περισσότερο τα παραδοσιακά κόμματα της Κεντροδεξιάς και της Κεντροαριστεράς που στις ηλικίες κάτω των 35-40 χάνουν σημαντικό έδαφος προς όφελος λιγότερο παραδοσιακών ή πιο «αντισυστημικών» κομμάτων (Πράσινοι, κόμματα ριζοσπαστικής Δεξιάς κ.λπ.). Ενώ, αντίστοιχα, οι πιο «αριστερόστροφοι» νέοι ψηφοφόροι προτιμούν τις πιο ριζοσπαστικές εκφράσεις του χώρου.

Οι λόγοι σχετίζονται πρωτίστως με τις συνθήκες πολιτικοποίησης των νεότερων γενεών. Τόσο οι Millennials όσο και η Gen-Z βιώνουν διαψεύσεις μετά από δεκαετίες ισχυρών βεβαιότητων. Μεγαλώνουν εν μέσω συνεχών κρίσεων, κάτι που εντείνει την ανασφάλεια και τον ριζοσπαστισμό τους. Ο οποίος με τη σειρά

του τροφοδοτεί την αντίδραση –ή έστω τη δυσπιστία– προς το πολιτικό «σύστημα», χωρίς όμως αυτή η αμφισβήτηση να έχει συγκεκριμένη και συγκροτημένη πολιτική κατεύθυνση. Στη δε απομυθοποίηση της πολιτικής, των υποσχέσεων της και των μεγάλων οραμάτων αντιτάσσουν όχι κάποιο άλλο μεγάλο όραμα, αλλά καθημερινές πρακτικές ανάγκες.

Για πολλές δεκαετίες η σταθερή οικονομική πρόοδος δημιουργούσε αντίστοιχες προσδοκίες ανοδικής κοινωνικής κινητικότητας. Κάθε γενιά ζούσε καλύτερα από την προηγούμενη. Αυτό σήμερα αμφισβητείται –καθόλου αβάσιμα– και η ανασφάλεια που προκαλεί άλλοτε τροφοδοτεί την ανάγκη ενίσχυσης ενός κοινωνικού-προστατευτικού κράτους, άλλοτε πιο αφοριστικές-αντιπολιτικές εκφράσεις, συχνά, δε, ενισχύει λογικές κοινωνικής-εθνικής περιχαράκωσης. Μπορεί αυτά να μοιάζουν αντιφατικά μεταξύ τους, συνυπάρχουν ωστόσο στο μυαλό μιας γενιάς που ενώ είναι παγκοσμιοποιημένη και εξωστρεφής πολιτιστικά, κατά κανόνα επιζητεί την ασφάλεια ενός προστατευμένου περιβάλ-

λontos (οικογενειακού, κοινωνικού, εθνικού).

Η δε πολιτικοποίησή τους στη βάση νέων θεματικών, όπως τα ζητήματα περιβάλλοντος, ατομικών δικαιωμάτων, ταυτότητας κ.ά., συχνά δυσχεραίνει την επικοινωνία τους

Πολλοί σημερινοί νέοι έμαθαν να προσεγγίζουν την πολιτική μέσα από τα δίπολα της εποχής: «παλιό - νέο», «ελίτ - λαός», «συστημικοί - αντισυστημικοί».

με τα πιο παραδοσιακά κόμματα, τα οποία δεν έχουν ενσωματώσει πλήρως στην ατζέντα τους αυτές τις θεματικές.

Στη χώρα μας η ηλικιακή διχοτόμηση της ψήφου είναι πιο έντονη από ποτέ. Πέραν των όσων σχετίζονται με τους όρους πολιτικοποίησης των νέων ψηφοφόρων διεθνώς, που ήδη αναφέρθηκαν, υπάρχουν και οι ειδικές εγχώριες συνθήκες.

Στη χώρα μας οι περισσότεροι ψηφοφόροι κάτω των 40 είχαν την πρώτη τους επαφή με την πολιτική τα χρόνια της κρίσης. Πολλοί σημερινοί νέοι έμαθαν να προσεγγίζουν την πολιτική μέσα από τα δίπολα της εποχής: «παλιό - νέο», «ελίτ - λαός», «συστημικοί - αντισυστημικοί» κ.λπ. Η δε τραγωδία των Τεμπών ήρθε να ενισχύσει έτι περαιτέρω τη δυσπιστία απέναντι στο κράτος, να οπτικοποιήσει την αποτυχία του.

Με όλα τα παραπάνω δεδομένα δεν είναι παράλογο η Ν.Δ., το πλέον παραδοσιακό και «συστημικό» κόμμα της χώρας, να έχει δυσκολίες επικοινωνίας με τα νεότερα ηλικιακά κοινά.

Είναι ενδεικτικό ότι στις τωρινές δημοσκοπήσεις η Ν.Δ. στις ηλικίες άνω των 55 συγκεντρώνει σχεδόν διπλάσιο ποσοστό από ό,τι στους κάτω των 30. Τα δε «αντισυστημικά» κόμματα καταγράφουν στις νεότερες ηλικίες πολύ μεγάλη υπεροχή.

Στις εκλογές του 2023 το επιτελείο της Ν.Δ. μπόρεσε να διαχειριστεί την κατάσταση με μια αρκετά αποτελεσματική εκστρατεία,

ιδίως στα πιο νεανικά σόσιαλ μίντια. Η χρήση του TikTok από τον Κυριάκο Μητσοτάκη, η οποία βελτίωσε εντυπωσιακά την εικόνα του στους νέους ψηφοφόρους, ήταν αναμφισβήτητη το πιο ενδιαφέρον επικοινωνιακό στοιχείο των εκλογών εκείνων.

Σήμερα η Ν.Δ. επιχειρεί να επανασυνδεθεί με το πιο νεανικό κοινό κυρίως μέσα από προγραμματικές πρωτοβουλίες. Η στέγαση, που καταγράφεται σε όλες τις μετρήσεις ως το σημαντικότερο πρόβλημα στις νέες ηλικίες, φαίνεται να μπαίνει πολύ ψηλά στην κυβερνητική ατζέντα (το ίδιο έχει κάνει και το ΠΑΣΟΚ, το οποίο επίσης έχει ζητήματα στις νέες ηλικίες, αν και όχι τόσο έντονα).

Η ψηφιακή κάρτα εργασίας είναι επίσης στοχευμένο μέτρο για τις νεότερες ηλικίες, ειδικά σε ό,τι αφορά τον χώρο της εστίασης. Αγίζει, δε, ένα κοινό το οποίο για τη Ν.Δ. μόνο προνομιακό δεν μπορεί να χαρακτηριστεί. Κυρίως νέους αφορά και η αύξηση του κατώτατου μισθού, ενώ πρέπει να δούμε πως θα μετρήσει στη νεανική κοινή γνώμη η έναρξη λειτουργίας ιδιωτικών πανεπιστημίων στη

χώρα μας και τα προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης που υλοποιούνται.

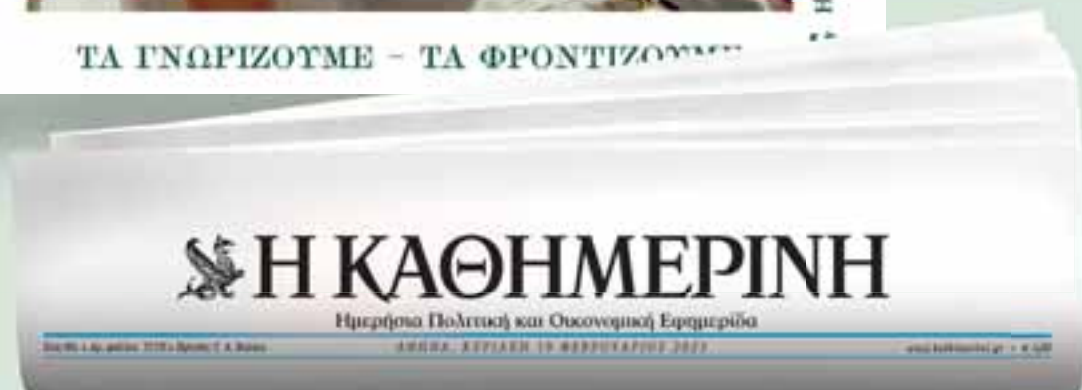
Αρκούν οι πρωτοβουλίες αυτές για να αντιστραφεί το κλίμα; Ασφαλώς βοηθούν, αλλά το αν επαρκούν θα εξαρτηθεί και από άλλους παράγοντες. Σε μια εποχή αυξανόμενης «συναισθηματοποίησης» της εκλογικής συμπεριφοράς, οι ψυχικές ταυτίσεις έχουν τη δική τους βαρύτητα. Εκεί η Ν.Δ. πασχει.

Στο τέλος της ημέρας, πάντως, βασικό ζητούμενο για τις νεότερες ηλικίες –όπως και για όλες– είναι πως θα ζήσουν καλύτερα. Είναι κρίσιμο συνεπώς ποιος μπορεί να τους εμπνεύσει μεγαλύτερη ασφάλεια και να τους πείσει ότι μπορεί να κάνει περισσότερα γι' αυτό. Ποιος θα τους περιγράψει έναν κόσμο και ένα σχέδιο στον οποίο θα βλέπουν σε καλή θέση τον εαυτό τους. Αρκεί αυτό να παρουσιασθεί με την κατάλληλη γλώσσα, το σωστό ύφος και την απαραίτητη ενσυναίσθηση.

Ο κ. Ευτύχης Βαρδουλάκης είναι σύμβουλος Στρατηγικής και Επικοινωνίας.

Είτε έχετε μερικές γλάστρες είτε ολόκληρο κήπο, αυτό το βιβλίο είναι για εσάς!

Μια μοντέρνα και χρήσιμη έκδοση
για κηπουρούς ερασιτέχνες,
παθιασμένους, δημιουργικούς,
στοργικούς, μεθοδικούς, εμμονικούς,
επίμονους και ονειροπόλους!

ΚΥΡΙΑΚΗ 11 ΜΑΪΟΥ
ΜΕ ΤΗΝ «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ»

Της ΣΟΦΙΑΣ ΣΠΙΓΓΟΥ

Ενα δαίδαλο διαφορετικών ποινικών σεναρίων, για τα οποία εξακολουθούν να ερίζουν συνταγματολόγοι και πολιτικοί, ανοίγει η διαβίβαση στη Βουλή της δικογραφίας των Τεμπών για τον Κώστα Αχ. Καραμανλή. Η «Κ» μίλησε με έγκριτους νομικούς επικειρώντας να φωτίσει τα σημεία τριβής και τις πιθανές καταλήξεις που μπορεί να έχει η κατηγορία κατά του πρώην υπουργού.

1

Τα αδικήματα

Το πρώτο ζήτημα που καλείται να αποφασίσει η Βουλή είναι ποια πρόσωπα και για ποια αδικήματα θα πρέπει να συσταθεί προανακριτική επιτροπή. Η δικογραφία έφτασε στη Βουλή χωρίς ο ανακριτής να «τυποποιεί» κάποιο συγκεκριμένο αδίκημα. Παραθέτοντας όμως ενδείξεις τέλεσης παράνομων πράξεων, τη διαβίβασε αμελλπτι, ως ώφειλε από τον νόμο.

Πρακτικά αυτό σημαίνει ότι η Βουλή θα αποφασίσει το αδίκημα, με τις πληροφορίες να αναφέρουν ότι η κυβερνητική πλειοψηφία σκοπεύει να προτείνει παραπομπή σε Προανακριτική για το πλημμέλημα της παράβασης καθήκοντος και την αντιπολίτευση να κάνει λόγο για κακουργήματα, όπως αυτό της διατάραξης συγκοινωνιών με θανατηφόρο αποτέλεσμα.

Μπορεί η πλειοψηφία να κρατάει το μαχαίρι και το καρπούζι στις αποφάσεις, δεν αποκλείεται όμως να «στριμωχτεί» αν κάποιο αντιπολιτευόμενο κόμμα, μαζί με την κατάθεση της πρότασης προς άσκηση δίωξης, προτείνει βάσει του άρθρου 154 του Κανονισμού της Βουλής την ανάθεση του ελέγχου των στοιχείων της κατηγορίας σε τριμελές γνωμοδοτικό συμβούλιο, που συγκροτείται από έναν αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου και δύο εισαγγελείς Εφετών. Μια τέτοια κίνηση θα καθυστερήσει τη διαδικασία. Αν όμως η γνωμοδότηση του συμβουλίου περιγράφει κακουργηματική πράξη, θα είναι δυσκολότερος ο ελιγμός για την κυβέρνηση.

Στην περίπτωση που η προανακριτική επιτροπή καταλήξει σε πλημμέλημα, μπορεί η υπόθεση να ανατραπεί από το δικαστικό συμβούλιο του άρθρου 86 ή τον αρεοπαγίτη ανακριτή που θα διεξαγάγει την ανάκριση. «Αν η ανάκριση εντοπίσει ενδείξεις για κακούργημα, μπορεί ο ανακριτής να τη στείλει πίσω στη Βουλή και να ζητήσει αναβάθμιση της κατηγορίας. Δεν μπορεί να επεκτείνει από μόνος του το κατηγορητήριο», υποστηρίζει ο Χαράλαμπος Τσιλιώτης, αναπληρωτής καθηγητής Συνταγματικού και Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου.

Βασική παράμετρος, βεβαίως, για να μπορεί να κινηθεί ο ανακριτής είναι η ύπαρξη νέων στοιχείων, αν η Βουλή έχει προηγουμένως απορρίψει την ύπαρξη κακουργηματικής πράξης. «Αν συνειδητά η Βουλή έχει απορρίψει την ποινική δίωξη για κακούργημα ήδη στη δικογραφία, τότε ο ανακριτής δεσμεύεται. Αν βρει νέα στοιχεία κατά την ανάκριση, εκεί μπορεί να διαβιβάσει τον φάκελο στη Βουλή», εξηγεί ο καθηγητής Δημοσίου Δικαίου της Νομικής Σχολής του ΕΚΠΑ Σπύρος Βλαχόπουλος.

2

Τα πρόσωπα

Οι δέκα υπολογιστές στους οποίους οι βουλευτές καλούνται να μελετήσουν τις δεκάδες χιλιάδες σελίδες δικογραφίας έχουν πάρει «φωτιά» από το πρωί της περασμένης Τετάρτης. Οι προτάσεις που θα κατατεθούν πρέπει, εκτός από τα αδικήματα, να περιλαμβάνουν και τα πρόσωπα που θα κληθούν να περάσουν τη βāsano της προανακριτικής επιτροπής. Μπορεί η δικογραφία να διαβιβάστηκε για τους πρώην υπουργούς Υποδομών και Μεταφορών Χρήστο Σπίρτζη και Κώστα Καραμανλή, όμως από τη μελέτη της θα μπορούσε να ανοίξει ο κύκλος των ελεγχόμε-

Επτά νομικοί γρίφοι για τα Τέμπη

Τι ακολουθεί της διαβίβασης της δικογραφίας στη Βουλή για τον Κώστα Αχ. Καραμανλή; Οι ειδικοί δεν συμφωνούν. Τα σενάρια για την πορεία της κατηγορίας

Κλιμάκιο της Διεύθυνσης Αντιμετώπισης Εγκλημάτων Εμπρησμού ερευνά συντρίμια των συρμών, τα οποία μεταφέρθηκαν από το σημείο της σύγκρουσης στη θέση Κουλούρι. Η υπόθεση του τρέως υφυπουργού Χρήστου Τριαντόπουλου για το σκέλος που αφορά την αλλοίωση του τόπου του δυστυχήματος βρίσκεται μία στροφή πριν από την έναρξη της ανάκρισης.

νων προσώπων, αφού δεν αποκλείεται να υπάρχουν αναφορές σε υφυπουργούς ή άλλα πρόσωπα.

3

Η δίωξη-εξπρές

Μεγάλο ερώτημα παραμένει η διαδικασία που θα ακολουθηθεί στην προανακριτική επιτροπή, αφού το «μοντέλο» Τριαντόπουλου είχε προκαλέσει αντιδράσεις και διαφωνίες τόσο μεταξύ των κομμάτων του Κοινοβουλίου όσο και στους κόλπους των συνταγματολόγων.

«Το άρθρο 86 του Συντάγματος θα πρέπει να αλλάξει. Κακώς εμπλέκεται η Βουλή στη διαδικασία αναζήτησης ποινικών ευθυνών, γιατί μπλέκονται τα πολιτικά με τα ποινικά ζητήματα. Είναι μία διαδικασία λανθασμένη, η οποία έχει αποτύχει και στην πράξη. Όμως από τη στιγμή που δεν έχει αναθεωρηθεί το Σύνταγμα και προβλέπει μία διαδικασία, αυτή θα πρέπει να γίνει σεβαστή. Δεν μπορούμε να κάνουμε «skip» το Σύνταγμα», αναφέρει ο κ. Βλαχόπουλος, εξηγώντας πως όλες οι διατάξεις του Ποινικού Δικαίου δεν είναι στη διάθεση των διερευνώμενων προσώπων. «Πρόκειται για διαδικασίες δημόσιας τάξης και δεν μπορεί κάποιος να πει, για παράδειγμα, “εγώ θέλω να πάω απευθείας στον δεύτερο βαθμό”».

Την ίδια θέση εκφράζει και ο Χαράλαμπος Τσιλιώτης, απορρίπτοντας τη «fast track» διαδικασία παραπομπής του κατηγορουμένου στον φυσικό δικαστή. «Είναι εντελώς άτοπο, εκτός από αντισυνταγματικό. Δεν μπορεί να μη γίνει προκαταρκτική εξέταση, ειδικά αν αφορά τελικά κακούργημα. Αν γίνει κάτι τέτοιο, μιλάμε για βιασμό του Συντάγματος, όχι για απλή παραβίαση ή καταστράτηγηση. Υπάρχουν θέματα που πρέπει να απαντηθούν. Για παράδειγμα, αν έχουμε περισσότερους υπουργούς ή περισσότερα αδικήματα και σε τι βαθμό είναι τα αδικήματα αυτά. Δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να επαναληφθεί

το “μοντέλο” Τριαντόπουλου», σημειώνει ο κ. Τσιλιώτης.

4

Η παραγραφή

Με δικαστικούς κύκλους και συνταγματολόγους να χαρακτηρίζουν «λυδία λίθο» της υπόθεσης το ζήτημα της παραγραφής για τα πολιτικά πρόσωπα, η νομική κοινότητα είναι διχασμένη.

Σε πρώτο στάδιο, την παραγραφή των όποιων αδικημάτων «χρεωθούν» σε πολιτικά πρόσωπα θα κρίνει η Βουλή. Το ζήτημα όμως μπορεί να εξεταστεί τόσο από το δικαστικό συμβούλιο του άρθρου 86 όσο και από το Ειδικό Δικαστήριο, αν καταλήξει σε αυτό είτε η υπόθεση Τριαντόπουλου είτε εκείνη που αφορά τον Κώστα Καραμανλή.

Το τελευταίο διάστημα, πάντως, έχει αναπτυχθεί μια επιστημονική αλλά και πολιτική αντιπαράθεση για την τύχη της σύντομης αποσβεστικής προθεσμίας όσον αφορά την άσκηση ποινικής δίωξης κατά των πολιτικών προσώπων, η οποία προβλεπόταν πριν από τη συνταγματική αναθεώρηση του 2019. Μπορεί η αποσβεστική προθεσμία των δύο βουλευτικών συνόδων να καταργήθηκε το 2019, αλλά δεν έχει ψηφιστεί ακόμη ο εφαρμοστικός νόμος, γεγονός που δίνει λαβή σε αντιφατικές απόψεις γύρω από το θέμα της παραγραφής.

«Το γεγονός ότι ο εκτελεστικός του Συντάγματος Ν. 3126/2003, όπως αυτός ισχύει, συνεχίζει να διατηρεί την εκ του Συντάγματος καταργηθείσα διάταξη, ουδέν μεταβάλλει, όχι μόνο λόγω της τυπικής υπεροχής του Συντάγματος έναντι του κοινού νόμου, αλλά και διότι η αποσβεστική προθεσμία που προβλεπόταν στο άρθρο 86 παρ. 3 υποπαρ. 2 Σ πριν από την κατάργησή της είναι άμεσος εφαρμογής συνταγματική διάταξη. Όπως δεν ήταν απαραίτητη η νομοθετική πρόβλεψη για να ισχύσει, άλλο τόσο δεν είναι απαραίτητη η νομοθε-

τική πρόβλεψη για να καταργηθεί. Η διάταξη του κοινού νόμου θα πρέπει να θεωρηθεί σιωπηρά καταργημένη με το από 25-11-2019 Ψήφισμα της Θ΄ Αναθεωρητικής Βουλής», εξηγεί ο κ. Τσιλιώτης, καταλήγοντας πως το Σύνταγμα μπορεί σε αυτή την περίπτωση να εφαρμοστεί χωρίς να έχει τεθεί σε ισχύ ο εφαρμοστικός νόμος.

«Από το 2019 έχει καταργηθεί η αποσβεστική προθεσμία. Το Σύνταγμα υπερισχύει προφανώς του νόμου. Δεν υπάρχει ζήτημα παραγραφής. Όταν σβήνεις από το κείμενο του Συντάγματος τη διάταξη αυτή που μιλάει για αποσβεστική προθεσμία, την καταργείς ήδη σε επίπεδο Συντάγματος», σχολιάζει ο κ. Βλαχόπουλος.

Για ένα πεδίο μεγάλων δικονομικής ευαισθησίας ως προς την ακυρότητα έκανε λόγο σε δημόσια τοποθέτησή του ο Ευάγγελος Βενιζέλος, εξηγώντας πως ο εκτελεστικός νόμος που δεν έχει ψηφιστεί είναι ουσιαστικός ποινικός νόμος και κατά συνέπεια δεν χωρεί αναδρομική εφαρμογή δυσμενέστερου ποινικού νόμου. Μοναδική λύση για να αποκλειστεί η παραγραφή, σύμφωνα με τον πρώην αντιπρόεδρο της κυβέρνησης, είναι όλες οι ενέργειες της Βουλής να πραγματοποιηθούν μέχρι το πέρας της παρούσας Β΄ Τακτικής Συνόδου (τον Οκτώβριο).

5

Η περίπτωση Σπίρτζη

Στο «κάδρο» των ευθυνών της δικογραφίας υπάρχει και ο πρώην υφυπουργός του ΣΥΡΙΖΑ Χρήστος Σπίρτζης, που είχε ζητήσει τον Μάρτιο την ενεργοποίηση του άρθρου 86 παρ. 5 προκειμένου να ελεγχθεί από ειδική επιτροπή. Το αίτημα τότε απορρίφθηκε καθώς η ενεργοποίηση αυτής της διαδικασίας, η οποία είναι απλώς αποκαταστατικής διερεύνησης, απαιτεί να μην έχει περατωθεί η διαδικασία άσκησης δίωξης.

Το σενάριο που διακινήθηκε λίγες ώρες μετά τη διαβίβαση της

δικογραφίας στη Βουλή περί ενδεχόμενης μη παραγραφής για τον κ. Σπίρτζη σε περίπτωση που ελεγχθεί για το κακούργημα της διατάραξης συγκοινωνιών, καθώς πρόκειται για διαρκές αδίκημα με χρόνο τέλεσεως εξακολουθητικά το 2023, χαρακτηρίστηκε από δικαστικούς κύκλους «κατασκευή που δεν μπορεί να σταθεί», ενώ και στελέχη της κυβέρνησης τοποθετήθηκαν ξεκάθαρα υπέρ της παραγραφής του όποιου αδικήματος για τον κ. Σπίρτζη.

«Μιλάμε για αδίκημα κατ' εξακολούθησιν, αυτός είναι ο νομικός χαρακτηρισμός. Γίνεται ένα νομικά ανεπιτρεπτο μπέρδεμα ανάμεσα στην εξακολουθήση και στο αδίκημα διαρκείας, που είναι εντελώς εσφαλμένη. Αλλά ακόμη κι αν το αδίκημα ήταν διαρκές, διακόπτεται η παραγραφή μέχρι εκείνο το σημείο που διατηρείται ενεργή η αιτιώδης συνάφεια, τον Ιούλιο του 2019 που έπαψε να είναι υφυπουργός. Δηλαδή και να ήθελε την άλλη μέρα το πρωί να διακόψει την παράλειψη, που δημιουργούσε την επικινδυνότητα στην κατάσταση, δεν μπορούσε διότι δεν ήταν πλέον υφυπουργός», σχολιάζει ο ποινικολόγος και πρώην αντιπρόεδρος του ΔΣΑ Θεόδωρος Μαντάς.

6

Οι συμμετοχοί

Ιδιαιτέρω ενδιαφέρον παρουσιάζει το ζήτημα των συμμετόχων –αν κριθεί ότι υπάρχουν– στην υπόθεση, αφού ο νόμος ορίζει πως σε περίπτωση παραπομπής προσώπου που είναι ή διετέλεσε μέλος της κυβέρνησης ή υφυπουργός, ενώπιον του Ειδικού Δικαστηρίου συμπαραπέμπονται και οι τυχόν συμμετοχοί.

«Είναι μπερδεμένο το πράγμα και δεν υπάρχει σχετική νομολογία. Ο νόμος περί ευθύνης υπουργών λέει για τους συμμετόχους, αλλά για ποιο αδίκημα; Αν μιλάμε για την παράβαση καθήκοντος, δεν τίθεται θέμα συμμετόχων. Αν η αμετάκλητη παραπομπή σε δική για το Ειδικό Δικαστήριο καταλαμβάνει το αδίκημα της διατάραξης συγκοινωνιών με θανατηφόρο αποτέλεσμα, που είναι αδίκημα για το οποίο διώκονται αρκετά από τα μη πολιτικά πρόσωπα στη Λάρισα, εκεί ανοίγει ο δρόμος να κριθούν και οι συμμετοχοί στη διαδικασία αυτή», λέει ο κ. Μαντάς, ο οποίος εντοπίζει ένα σημαντικότερο ζήτημα σε μια τέτοια εξέλιξη.

«Το Ειδικό Δικαστήριο στο οποίο παραπέμπονται υπουργοί αποφανόταν αμετακλήτως. Οι συμμετοχοί δεν έχουν ιδιότητα υπουργική για να παραπέμπονται με τη διάταξη αυτή και να αποφανόταν αμετάκλητα το δικαστήριο. Δεν προσκρούει στο σημαντικό τους δικαίωμα, που είναι και ευεργετικότερο, για τη δυνατότητα να κριθούν σε δεύτερο βαθμό δικαιοσύνης», αναφέρει ο κ. Μαντάς υποστηρίζοντας πως αναφύεται ένα σοβαρό δικονομικό ζήτημα.

7

Η υπόθεση Τριαντόπουλου

Μια στροφή πριν από την έναρξη της ανάκρισης βρίσκεται η υπόθεση του τρέως υφυπουργού Χρήστου Τριαντόπουλου για το σκέλος που αφορά στην αλλοίωση του τόπου του δυστυχήματος. Η λίστα με τα ονόματα των δικαστών που θα μπουν στην κλήρωση για το δικαστικό συμβούλιο του άρθρου 86 έχουν πάρει τον δρόμο για τη Βουλή και δεν αποκλείεται η κλήρωση να πραγματοποιηθεί την ερχόμενη εβδομάδα.

«Σε αυτήν την υπόθεση ο ανακριτής του δικαστικού συμβουλίου του άρθρου 86 θα συμπεριλάβει και τους επτά συμμετόχους εις βάρος των οποίων έχει ασκηθεί ποινική δίωξη», αναφέρει ο κ. Μαντάς. Μάλιστα, σε περίπτωση που ο Χρήστος Τριαντόπουλος δεν παραπεμφθεί στο Ειδικό Δικαστήριο, η δικογραφία για το αποκαλούμενο «μπάζωμα» θα διαχωριστεί. «Θα εκδοθεί βούλευμα του Συμβουλίου του άρθρου 86 και αν απαλλάσσει τον υπουργό και ζητάει παραπομπή των συμμετόχων, αυτοί θα παραπεμφθούν απευθείας στο ακροατήριο».

Αν είναι κακούργημα

«Δεν μπορεί να μη γίνει προκαταρκτική εξέταση, ειδικά αν αφορά τελικά κακούργημα. Αν γίνει κάτι τέτοιο, μιλάμε για βιασμό του Συντάγματος, όχι για απλή παραβίαση ή καταστράτηγηση. Δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να επαναληφθεί το “μοντέλο” Τριαντόπουλου».

Του ΠΑΥΛΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Όταν μιλάει καθισμένος στο γραφείο του χάσκει από το μεγάλο παράθυρο ακριβώς πίσω του η ανατολική πλευρά του Παρθενώνα. Δεξιά του, σε μικρή απόσταση προβάλλουν από μια τζαμαρία το μπαλκονάκι στον ακάλυπτο και η γκρίζα πορτούλα της κουζίνας ενός διαμερίσματος της απέναντι πολυκατοικίας. Το σκηνικό θυμίζει τον πίνακα «Μικρόκοσμος της οδού Γουέμπστερ» του ζωγράφου Σπύρου Βασιλείου. Ο Κώστας Αχ. Καραμανλής πιθανώς δεν έχει στοχαστεί μέχρι τώρα πόσο πολύ όλα αυτά που τον περιβάλλουν αποτυπώνουν τη δοκιμασία στην οποία υποβάλλεται.

Στην ανατολική μετόπη του Παρθενώνα, ο Φειδίας ανάπλησε την Τιτανομαχία, τη μάχη των θεών με τους Τιτάνες, που συμβολίζει την αναμέτρηση της λογικής (θεοί) με τον ανорθολογισμό (Τιτάνες). Το γκρίζο μπαλκονάκι της κουζίνας ορίζει την καθημερινότητα του ψηφοφόρου που απαιτεί καθαρότητα. Είναι ο Καραμανλής ένας θύτης που προστατεύεται από τη σημαδεμένη τράπουλα της Μεταπολίτευσης ή είναι το ιδανικό εξίλαστήριο θύμα επειδή έχει επώνυμο ανάλογης εμβέλειας με το μέγεθος της τραγωδίας;

Στο ισόγειο γραφείο των Αποκρύφων

Προ ημερών, ο εφές ανακριτής Σωτήρης Μπακαΐμης ανέκρινε δύο στελέχη του υπουργείου Υποδομών στους οποίους αποδίδεται η κατηγορία της παρακώλυσης συγκοινωνιών με θανατηφόρο αποτέλεσμα. Πρόκειται για τον προϊστάμενο της Γενικής Διεύθυνσης Μεταφορών Ανδρέα Πολάκι και την προϊσταμένη της Διεύθυνσης Σιδηροδρομικών Μεταφορών (Δ33) της Γενικής Διεύθυνσης Μεταφορών Αικατερίνη Δεμερτζή. Στις απολογίες τους, ο ανακριτής «σκόνταψε» επάνω στο όνομα του Καραμανλή και το πλούσιο ανακριτικό υλικό έφτασε στο περίφημο «ειδικό δωμάτιο» στο ισόγειο της Βουλής όπου φυλάσσονται οι δικογραφίες σαν να πρόκειται για τα Απόκρυφα Ευαγγέλια.

Βουλευτής που αγαπάει την ανάγνωση ενημέρωσε αδιάκριτο δημοσιογράφο ότι δεν εντόπισε το όνομα του Καραμανλή σε κάποια λυτρωτική εξομολόγηση υπαλλήλου. Οι απολογούμενοι απλώς αναφέρθηκαν σε δύο ενημερωτικά έγγραφα που συντάξε ο Ανδρέας Πολάκης και απέστειλε στο «Γραφείο Υπουργού Υποδομών» (διακινήθηκαν σε πολλούς άλλους παραλήπτες μέσα στο υπουργείο) στις 10 και στις 21 Σεπτεμβρίου 2021.

Με τα έγγραφα αυτά εξήγωσε γιατί η υποστολέεωση και η υποχρηματοδότηση του ΟΣΕ μπορεί να αποτελέσουν, μεταξύ άλλων, αιτίες αύξησης των πιθανοτήτων «ατυχημάτων και συμβάντων». Τεκμηρίωσε, λοιπόν, την ανάγκη για αύξηση της χρηματοδότησης και νέες προσλήψεις. Ο ανακριτής ζήτησ όπότε από τη Βουλή να διερευνήσει αν ο υπουργός έπραξε τα δέοντα. Πριν περιγράψουμε τη «μηχανική» της επερχόμενης παραπομπής, αξίζει να καταλάβουμε τι έκανε ο Καραμανλής όταν έλαβε τις επιστολές.

Όπως γνωρίζουν υπουργοί και δημοσιογράφοι, δεν κοινιέται φύλλο εν αγνοία του «επιτελικού κράτους». Αμέσως μετά τις επιστολές, το Μέγαρο Μαξίμου άρκισε να ενημερώνεται για τις μεγάλες ελλείψεις του ΟΣΕ και αποφάσεις ελήφθησαν. Αξίζει να γίνουμε για λίγο βαρετοί. Τον Νοέμβριο του 2021 εκδόθηκε η υπ' αριθμόν 50 Πράξη Υπουργικού Συμβουλίου με την οποία εγκρίθηκε η πρόσληψη 117 ατόμων στον ΟΣΕ. Τον Σεπτέμβριο του 2022 εκδόθηκε η υπ' αριθμόν 31 Πράξη Υπουργικού Συμβουλίου για την πρόσληψη επιπλέον 100 ατόμων στον ΟΣΕ.

Περιμένοντας τους κλειδούχους

Για να ξυπνήσει η «κελώνα» του ΑΣΕΠ προετοιμάστηκε –σε συνεργασία με τη Γενική Γραμμα-

ΚΩΣΤΑΣ ΑΧ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ

Ενα θρίλερ στον ακάλυπτο της Δικαιοσύνης

Μπορεί η Ν.Δ. να αποτρέψει την κακουργηματική κατηγορία κατά του πρώην υπουργού; Και μπορεί η παραπομπή να σταματήσει στο «χολ» του ειδικού δικαστηρίου;

τεία Νομοθετικών και Κοινοβουλευτικών Θεμάτων, που υπάγεται στον πρωθυπουργό– και ψηφίστηκε από τη Βουλή σχετική νομοθετική ρύθμιση ιδίως για την επιτάχυνση των προσλήψεων των επαγγελματιών πεδίου (κλειδούχους, σταθμάρχες), δηλαδή για τις 90 από τις πρώτες 117 θέσεις (πρόκειται για το άρθρο 37 που συμπεριλήφθηκε στον νόμο 4903/2022).

Το ΑΣΕΠ ανταποκρίθηκε ένα χρόνο μετά (!) τον Δεκέμβριο του 2022 με σχετική προκήρυξη για την πρόσληψη 90 ατόμων. Οι προσλήψεις αυτές, εν έτει 2025, δεν έχουν ακόμη ολοκληρωθεί! Στο θέμα των προσλήψεων (αλλά και στα έργα, όπως θα δούμε παρακάτω...) η κυβέρνηση μοιάζει με ιππέα που αρνείται να παραδεχτεί ότι είναι πεθαμένο το άλογο που ιππεύει και το μαστιγώνει με μανία πιστεύοντας ότι θα ζωντανέψει και θα κερδίσει την ιπποδρομία.

Οι φίλοι του Καραμανλή (υπάρχουν ακόμη κάποιοι) λένε ότι, διαπιστώνοντας το τέλμα του ΑΣΕΠ, το καλοκαίρι του 2022 ενήργησε για να προσληφθούν στον ΟΣΕ 210 άτομα με συμβάσεις ορισμένου χρόνου («μπλοκάκια»). Θυμίζουμε ότι το 2010, αμέσως μετά την αναδιάρθρωση, στον ΟΣΕ εργάζονταν 3.882 άτομα. Ως το 2021 μειώθηκαν σε μόλις 915. Σήμερα ο ΟΣΕ λειτουργεί με τα 210 «μπλοκάκια» του Καραμανλή και με περίπου άλλα 200 «μπλοκάκια» που προσλήφθηκαν επί Χρήστου Σταϊκούρα (2023-2025).

As περάσουμε και στο χρήμα. Στις δύο επιστολές ο Ανδρέας Πολάκης (συνωνυμία με τον διάσημο πολιτικό) τεκμηριώνει ότι για να λειτουργήσει ο ΟΣΕ (που έως τότε χρηματοδοτούνταν σταθερά με 45 εκατ. ευρώ ετησίως από το Δημόσιο και είχε έσοδα άλλα περίπου 15 εκατ. ευρώ ετησίως

από τα τέλη υποδομής) χρειαζόταν επιπλέον 75 εκατ. τον χρόνο.

Τι έκανε ο Καραμανλής; Η απάντηση που δίνει στους συννομιλντές του είναι ότι ξεκίνησε από τα μέσα του 2022 μια εκτεταμένη αλληλογραφία με το υπουργείο Οικονομικών. Ζήτησε την αύξηση της ετήσιας κρατικής χρηματοδότησης από τα 45 στα 75 εκατ. ευρώ. Το αίτημα εγκρίθηκε το καλοκαίρι του 2023. Με την ευκαιρία ενημερώνει όσους είχαν την παραμικρή αμφιβολία ότι έργα συντήρησης συνολικού ύψους 210 εκατ. ευρώ (80 συν 130 εκατ. ευρώ μέσω ΣΔΙΤ και Ταμείου Ανάκαμψης) που εγκρίθηκαν από τη διυπουργική επιτροπή έως τις αρχές του 2023 δεν έχουν προχωρήσει μέχρι σήμερα. Όταν κλείνει τις μονότονες αναφορές σε όλα τα παραπάνω, λέγεται ότι μονολογεί: «Δεν είναι και καινούργια στοιχεία, τα έχω πει πολλές φορές, αλλά και πού τα λέω, τι γίνεται; Κανείς δεν με ακούει».

Κατηγορητήρια στα κομματικά εργαστήρια

Οπότε; Αθώς ο Καραμανλής; «Αθώς! Αθώς!», ακούμε νοερά τη Ζωή Κωνσταντοπούλου να σαρκάζει από τα έδρανα της Πλεύσης. Όλοι προεξοφλούν ότι ο Νίκος Ανδρουλάκης επείγεται να γίνει «Ζωϊκότερος» της Ζωής. Οι 32 βουλευτές του ΠΑΣΟΚ αρκούν για την ψηφισή πρότασης σύστασης προανακριτικής επιτροπής για τον Καραμανλή (χρειάζονται 30). Δεν θα κουραστούν για να τη συντάξουν. Θα πάρουν το κατηγορητήριο περί κακουργήματος (που μπορεί να επισύρει τιμωρία έως και ισόβια) που αφορά τους υφισταμένους του Καραμανλή στο Υποδομών (ήδη κατηγορούνται οι διευθυντές και ακολουθούν εντός των

ημερών οι γενικοί γραμματείς) και θα το «φορτώσουν» αυτούσιο στον Καραμανλή.

Υπάρχουν φωνές στο ΠΑΣΟΚ που υποστηρίζουν ότι καθώς το Μέγαρο Μαξίμου τελούσε εν γνώσει όλων των αποφάσεων Καραμανλή για τον ΟΣΕ, θα πρέπει να προστεθεί στην πρόταση το όνομα του πρωθυπουργού – και να ζητηθεί από την υπόλοιπη αντιπολίτευση να ψηφίσει. Η κυβέρνηση προφανώς μπορεί να καταψηφίσει οποιαδήποτε πρόταση του ΠΑΣΟΚ και να κλείσει το θέμα εκεί.

Όμως, φαίνεται ότι επικρατεί η εκτίμηση πως η κοινοβουλευτική πλειοψηφία δεν διαθέτει πια το πολιτικό κεφάλαιο για να δράσει ως δικαστής αθωωτικά. Γι' αυτό θα εφαρμοστεί το «μοντέλο Τριαντόπουλου», εμπνευσμένο από τον Πόντιο Πλάτο. Θα συσταθεί δηλαδή μια κατ' όνομα προανακριτική επιτροπή για να τηρηθούν τα συνταγματικά προσχήματα, η οποία θα αποφασίσει την παραπομπή του Καραμανλή στο δικαστικό συμβούλιο, που με απλά λόγια είναι ο «προθάλαμος», το «χολάκι» του ειδικού δικαστηρίου.

Το «ασανσέρ» της παραπομπής

Η πλευρά Καραμανλή και η πλευρά Μπιστοτάκη λέγεται ότι έχουν συμφωνήσει σε μια παραπομπή στο επίπεδο του πλημμελήματος. «Φυσικά θα δεχτώ την παραπομπή για πλημμέλημα», φέρεται να έχει πει ο Καραμανλής. Αν το ΠΑΣΟΚ επιμένει να αναγάγει το πλημμέλημα σε κακούργημα, τότε η Ν.Δ. θα διατυπώσει τη δική της πρόταση με την οποία θα παραπέμψει τον Καραμανλή (που πιστεύει ότι είναι αθώος!) για πλημμέλημα. Θα είναι η δεύτερη φορά (μετά τον Τριαντόπουλο)

που μια κυβέρνηση θα παραπέμψει υπουργό της παρότι πιστεύει ότι είναι αθώος.

Γνώστες των νομικών φοβούνται ότι μια τέτοια εξέλιξη θα επιφέρει τη γελοιοποίηση της διαδικασίας. Ο Ευάγγελος Βενιζέλος έχει υποδείξει εγκαίρως την «πρωτοτυπία» της παραπομπής αθώου. Ταυτόχρονα έχει ισχυριστεί πως η κυβέρνηση δεν θα μπορέσει να υποστηρίξει το επικείμενο ότι θα παραπεμφθεί ο Καραμανλής για πλημμέλημα, ενώ οι υφιστάμενοί του θα δικαστούν για κακούργημα. Αν η κυβέρνηση επιμένει σε αυτή την «ασυνέχεια», το πολιτικό κόστος που θα αναλάβει θα είναι ίδιο ή ίσως μεγαλύτερο από εκείνο που θα αντιμετώπιζε αν τηρούσε το Σύνταγμα, εφάρμοζε το άρθρο 86 περί ευθύνης υπουργών και δρούσε με βάση τη γνήσια πεποίθησή της ότι ο Καραμανλής είναι αθώος.

Το στοίχημα και το δράμα

Η ανομολόγητη (αλλά ευρέως δι-αδιδόμενη) προσδοκία του Μεγάρου Μαξίμου (αλλά και του Καραμανλή) είναι ότι το δικαστικό συμβούλιο θα εξετάσει τα στοιχεία και θα προχωρήσει στην «αυτονόμη» απαλλαγή. Η υπόθεση θα σταματήσει στο «χολάκι». Ο Καραμανλής δεν θα παραπεμφθεί στο ειδικό δικαστήριο. Υπάρχει όμως και το άλλο σενάριο, βάσει του οποίου οι δικαστές που θα κληρωθούν δεν θα αρπάξουν την ευκαιρία να γίνουν ήρωες και να πάρουν εκείνοι την ευθύνη της απαλλακτικής απόφασης που θα έπρεπε να είχε λάβει η κυβέρνηση, αν την πίστευε. Ενδέχεται να προτιμήσουν να γίνουν κι εκείνοι «Πόντιοι Πλάτοι» και να παραπέμψουν τον Καραμανλή στο ειδικό δικαστήριο, όπου, σημειωτέον, από το 2019 και μετά προβλέπεται παράσταση πολιτικής αγωγής. Αυτό σημαίνει ότι δίδεται το δικαίωμα να παρευρεθούν και να καταθέσουν μέλη και εκπρόσωποι των οικογενειών των θυμάτων. Η πρόβλεψη αυτή μπορεί να επιμνησθεί και να προσθέσει αρκετή επιπλέον δραματικότητα.

Κάπως έτσι ο Καραμανλής, αν δεν έλθει κάποιος να τον τραβήξει έξω από τη φαύλα συνθήκη, όπως η Αρτεμис στον μύθο άρπαξε την Ιφιγένεια την ύστατη ώρα, κινδυνεύει να μπει σε ψυχολογική κατάσταση «Γιόζεφ Κ.». Ο ήρωας στη «Δίκη» του Κάφκα –που δεν μαθαίνει ποτέ το ακριβές αδίκημα του ο οποίο κατηγορείται– πιστεύει ελκρινά ότι με τα επιχειρήματά του πείθει τους πάντες για την αθωότητά του. Και όμως, διαπιστώνει στα βλήματα των άλλων ότι τον θεωρούν ένοχο. Τα βλήματα στην περίπτωση του «Κώστα Κ.» δεν είναι αυτά μιας απρόσωπης γραφειοκρατίας, αλλά μιας κοινωνίας διαφασμένης για «κάθαρο».

Ισως τη βαθύτερη απάντηση στο «γιατί ο Καραμανλής;» να τη δίνει ο Γάλλος ανθρωπολόγος Κλοντ Λεβί Στρου, ο οποίος μελέτησε τη λειτουργία της ανθρωποθυσίας. Ο διάσημος φιλόσοφος του δομισμού, αφού εξήγησε ότι το υποσυνείδητο οργανώνει την εμπειρία του κόσμου με βάση δυαδικές αντιθετικές δομές (φύση και πολιτισμός, ζωή και θάνατος, ωμό και μαγειρεμένο κ.ά.), υποστήριξε ότι η ανθρωποθυσία καταλαγιάζει βαθύτατους υπαρξιακούς φόβους γιατί καθιστά εξηγήσιμο το ανεξήγητο και ελεγχόμενο το ανεξέλεγκτο.

Χωρίς την εξισορρόπηση του αίματος των Τεμπών με μία θυσία, η τραγωδία θα μας ταραξεί γιατί θα μας θυμίζει ότι στη ζωή παραμονεύουν και ενίοτε εισβάλλουν βίαια το ανεξήγητο και το ανεξέλεγκτο. Τι νόημα έχουν τότε τα σχέδια, το «σύστημα» και οι θεσμοί μας; Μια θυσία θα αποκαταστήσει την απαιτητή προσδοκία ότι οι αρχηγοί και οι κυβερνήσεις υπάρχουν για να προλαμβάνουν το μοιραίο. Η «Τιτανομαχία» ανάμεσα στη λογική και στον ανωρθολογισμό τελείται στην κουζίνα της πολιτικής. Ή ακόμη και στο αθέατο κουζινάκι του απέναντι διαμερίσματος, στον ακάλυπτο.

Απέναντι στους συγγενείς

Σε τυχόν παραπομπή στο ειδικό δικαστήριο δίδεται το δικαίωμα να καταθέσουν μέλη και εκπρόσωποι των οικογενειών των θυμάτων. Η πρόβλεψη αυτή μπορεί να επιμνησθεί και να προσθέσει αρκετή επιπλέον δραματικότητα.

Του ΚΩΣΤΗ ΚΟΡΝΕΤΗ

Το μπλακ άουτ στην Ισπανία δεν ήταν απλώς μια διακοπή ρεύματος: μέσα σε λίγα δευτερόλεπτα ολόκληρη η Ιβηρική Χερσόνησος βυθίστηκε στο σκοτάδι. Εμένα, όπως και τους περισσότερους, με βρήκε στη δουλειά, σε μια σύσκεψη. Παρά την ένταση της στιγμής συνεχίσαμε να δουλεύουμε με αναλογικό τρόπο – με μαρκαδόρους και έναν μαυροπίνακα. Ένα μικρό τρανζίστοράκι με μπαταρίες μάς μετέδιδε κάποια νέα και την αίσθηση πως αυτό που συνέβαινε δεν ήταν συνηθισμένο.

Εφυγα από το γραφείο νωρίς το απόγευμα. Οι στάσεις των λεωφορείων ξεχειλίζουν από ανθρώπους που δεν άντεχαν άλλο από την κούραση, κυρίως λόγω της ζέσης της ημέρας. Η αστυνομία επόπτευε, ενώ τροχονόμοι υπήρχαν σε κάθε γωνία για να ρυθμίσουν όπως όπως τη ροή των λιγοστών αυτοκινήτων. Οι δρόμοι ήταν πλημμυρισμένοι από κόσμο που προσπαθούσε να γυρίσει στο σπίτι με τα πόδια, ενώ τα λίγα ανοικτά ψιλικάτζιδικα ζητούσαν ρευστό – πράγμα ανήκουστο μέχρι πριν από λίγες ώρες. Αρχισα να κινούμαι προς το σπίτι μου και έφτασα ποδαράτος σε περίπου μιάμιση ώρα. Το ψυγείο μου ήταν ήδη από πολλές ώρες σβηστό, ενώ το τηλέφωνό καθώς και ο υπολογιστής μου είχαν πλέον πεθάνει. Ποιος μπορεί και πόσο να ζήσει χωρίς πληροφορία, μουσική, συνεχή μηνύματα με τους φίλους και τους δικούς του ανθρώπους; Σε στιγμές όπως αυτή, συνειδητοποιείς την απόλυτη εξάρτησή μας από την τεχνολογία. Εβαλα ένα δίσκο στο φορητό μου πικάπ και άρχισα να διαβάζω ένα βιβλίο.

Όσο το φως λιγόστευε και δεδομένου πως δεν είχα απόθεμα από κεριά στο σπίτι, κατέβηκα στον δρόμο. Αρκετοί μιλούσαν με τους διπλανούς και τους γείτονές τους, ενώ κάποια νεαρά παιδιά είχαν κατέβει με κιθάρες και μπίρες και τραγουδούσαν. Εφόσον δεν είχαμε ιδέα πόσο θα κρατήσει όλο αυτό, έμεινα μαζί με αυτούς τους παντελώς αγνώστους για αρκετές ώρες. Η αρχικά μικρή παρέα γινόταν ολοένα και μεγαλύτερη, με διάφορους περαστικούς που αποφάσιζαν να συμμετάσχουν σε αυτή την αυτοσχέδια μικρή κοινότητα. Όταν πλέον το φως επανήλθε γύρω στα μεσάνυχτα, η ανακούφιση ήταν μεγάλη – αλλά είχαμε ζήσει μια παράξενη κοινή εμπειρία. Σκέφτηκα πόσο εύκολα προσαρμοζόμαστε στο οτιδήποτε, ειδικά όταν δεν έχουμε άλλη λύση.

Βέβαια, τα πράγματα ήταν πολύ πιο κρίσιμα έξω από τον μικρόκοσμό μου. Το μετρό είχε κλείσει από νωρίς και ο προαστιακός επίσης. Όσοι έπρεπε

να πάρουν τα παιδιά τους από τους παιδικούς σταθμούς και τα σχολεία που έκλειναν και αυτά μαζί, ταλαιπωρήθηκαν πολύ να φτάσουν έως εκεί, με πολλούς δρόμους και τον μεγάλο περιφερειακό της Μαδρίτης Μ-30 κλειστούς. Οι εργαζόμε-

νοι που ζουν στα περίχωρα ή εκτός πόλης δεν μπορούσαν με τίποτα να φτάσουν στα σπίτια τους, ενώ οι επιβάτες στα τρένα αναγκάστηκαν να μείνουν 7 με 8 ώρες εγκλωβισμένοι. Όμως μου έκανε τρομερή εντύπωση η πολιτισμένη συμπεριφορά, η

έλλειψη ξεσπασμάτων εναντίον της κυβέρνησης ή των πάντων, επεισοδίων στους δρόμους, κυκλοφοριακού χάους. Δεν έζησα οργή, δεν άκουσα νύξεις για ολιγωρίες, πέρα από μια αίσθηση πως κάτι πήγε πολύ στραβά και πως θα πρέπει να το υπομείνουν-

με. Μια μέρα που θα μπορούσε να οδηγήσει σε καταστάσεις δυστοπίας πέρασε, τελικά, με τα λιγότερα δυνατά ευτράπελα και παρατράγουδα.

Οι φήμες για τα αίτια του μπλακ άουτ ποικίλλουν: κυβερνοεπιθέσεις, γεωπολιτικές εντάσεις, τεχνικά προβλήματα που οφείλονται στην ατμόσφαιρα. Η κυβέρνηση του Πέδρο Σάντσεθ αρχικά απέδωσε την ευθύνη στους ιδιώτες παρόχους ενέργειας για έλλειψη διαφάνειας, αφήνοντας όμως όλα τα ενδεχόμενα ανοικτά. Η αντιπολίτευση, από την άλλη, αύξησε την πίεση, κριτικάροντας την επίσημη ενεργειακή πολιτική, ζητώντας παραιτήσεις. Ορισμένοι απέδωσαν την κρίση στην απόφαση του Σάντσεθ για σταδιακό κλείσιμο των πυρηνικών εργοστασίων, με τον ίδιο να δείχνει πιο ευάλωτος μεν στην κριτική μετά την πρόσφατη περιβαλλοντική καταστροφή στη Βαλένθια, το ίδιο ικανός δε να ξεπερνά και τις πλέον δύσκολες κρίσεις.

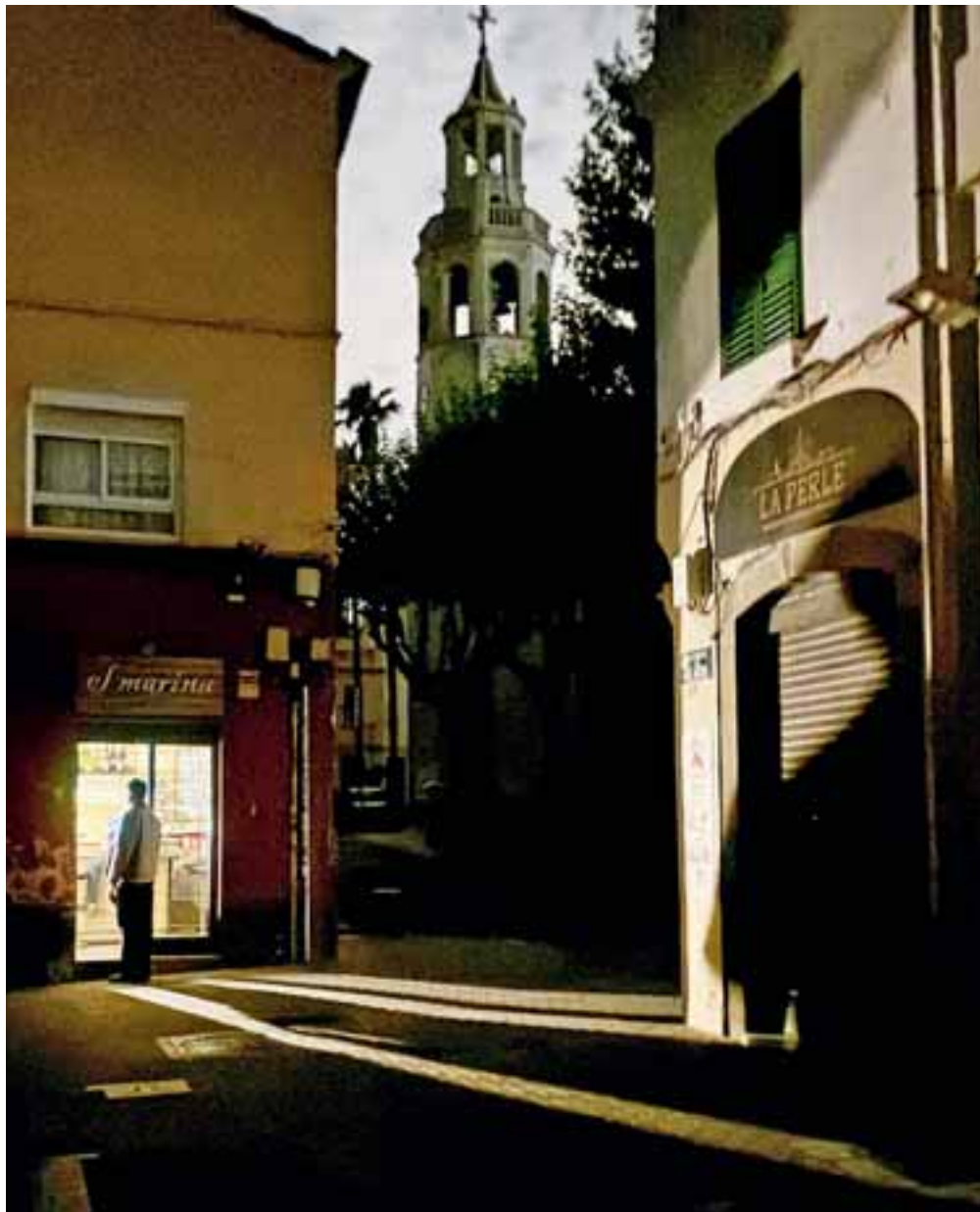
Το πλέον αξιοσημείωτο όμως ήταν η αντίδραση της ισπανικής κοινωνίας. Παρά την απροσδόκητη διακοπή, οι πολίτες επέδειξαν ψυχραιμία και ικανότητα συνεργασίας – ενώ η εμπιστοσύνη στους θεσμούς και η αίσθηση κοινότητας συνέβαλαν στην αντιμετώπιση της κρίσης χωρίς πανικό. Αυτή η συμπεριφορά αντανακλά μια κοινωνία με αλληλεγγύη και εμπιστοσύνη στις δομές της. Προσπάθησα να φανταστώ τι θα είχε συμβεί στην Ελλάδα αντίστοιχα. Αδυνατούσα να διανοηθώ παρόμοια απουσία θυμού και τη διάχυτη αίσθηση πως σκοτεινές υποβολιμαίες δυνάμεις μέσα στο ίδιο το κράτος ροκάνιζαν την όποια αξιοπιστία του.

Τέτοια γεγονότα μάς καλούν να επανεκτιμήσουμε τις αξίες και τις προτεραιότητές μας, δίνοντας έμφαση στην ενίσχυση των θεσμών και των υποδομών που στηρίζουν την κοινωνική συνοχή. Είναι επιτακτική η ανάγκη για επενδύσεις σε ανθεκτικά και βιώσιμα ενεργειακά συστήματα, καθώς και για την ανάπτυξη μηχανισμών άμεσης διαχείρισης κρίσεων. Σε έναν κόσμο που εξαρτάται ολοένα και περισσότερο από την τεχνολογία, καλούμαστε να επανεκτιμήσουμε τη σημασία της ανθρώπινης επαφής, της κοινότητας και της ανθεκτικότητας. Και ίσως να επανεκτιμήσουμε την αξία κάποιων στοιχείων του αναλογικού κόσμου που τείνουν να εξαφανιστούν μέσα στην ψηφιακή εποχή και στην επέλαση της τεχνητής νοημοσύνης.

Ο κ. Κωστής Κορνέτης είναι επικύριος καθηγητής Σύγχρονης Ιστορίας στο Αυτόνομο Πανεπιστήμιο της Μαδρίτης και σύμβουλος της ισπανικής κυβέρνησης σε θέματα ιστορικής μνήμης.

Μια κοινότητα γεννήθηκε στο σκοτάδι

Πώς ήταν η ζωή στην ισπανική πρωτεύουσα χωρίς ρεύμα και τηλέφωνο; Και ποιες είναι οι πολιτικές παρενέργειες ενός από τα μεγαλύτερα μπλακ άουτ στην Ιστορία

Ένας άνδρας στέκεται σε μια γωνιακή παμπ, που φωτίζεται από λάμπα υγραερίου, στη μικρή πόλη Πρεμιά ντε Μαρ, κοντά στη Βαρκελώνη, κατά τη διάρκεια της κατάρρευσης του δικτύου ενέργειας που «νέκρωσε» για ώρες ολόκληρη την Ισπανία. Οι πολίτες, σύμφωνα με όλες τις μαρτυρίες, παρά την πολύωρη ταλαιπωρία που υπέστησαν, επέδειξαν υπομονή.

JAN-LINE BOUNBERGER / PICTURE ALLIANCE VIA GETTY IMAGES

Μαθήματα από το μπλακ άουτ

Του ΒΑΓΓΕΛΗ ΛΙΑΡΑ

Στην Ισπανία γίναμε για μια μέρα κομπάρσοι σε ένα επεισόδιο του Black Mirror. Δύο χώρες χωρίς ηλεκτρικό ρεύμα, έτσι για να καταλάβουμε πόσο εξαρτιόμαστε από αυτό. Ή πως την παλεύουν οι άνθρωποι στις αναπτυσσόμενες χώρες, όπου τα μπλακ άουτ είναι συχνά. Ή πως ήταν η ζωή στο μακρινό κάποτε.

Στην αρχή, όπως όλοι, νόμιζα ότι ήταν διακοπή ρεύματος στη γειτονιά. Τις φωνές και τις μουρμούρες από γειτόνισσες στο πλατύσκαλο τις αγνόησα και ετοιμάστηκα να πάω στο πανεπιστήμιο. Πήγα στη στάση του λεωφορείου. Όλοι κοιτούσαν τα τηλέφωνα τους, όπως πάντα. Ανέβηκα κι άκουσα άλλους να συζητούν ότι δεν έχει ρεύμα ούτε η Πορτογαλία ούτε η Γαλλία. Τότε κατάλαβα. Κατέβηκα στην αμέσως επόμενη στάση και συνειδητοποιήσα ότι τα κινητά δεν έχουν ίντερνετ, ούτε καν σήμα, πως παγίναμε τόσο ώρα χωρίς σηματοδότες, πως στα σουπερ μάρκετ θα τρέξουν όλοι να πάρουν ό, τι βρουν: κονσέρβες,

νερό, μπαταρίες και, όπως κάθε φορά που ζυγώνει η συντέλεια του κόσμου, κωλόχαρτο.

Ψώνισα κι εγώ κάτι λίγα – δούλευαν μερικά POS – και θαύμασα πως λειτουργούσε η κοινωνία χωρίς ρεύμα και με λίγους κανόνες. Νοσοκομεία και κάποια αεροδρόμια με εφεδρικές γεννήτριες. Αυτοκίνητα και λεωφορεία κυκλοφορούσαν ως το βράδυ χωρίς σήμανση, χωρίς βρισιές, χωρίς τρακαρίσματα, με λίγους τροχονόμους διάσπαρτους εδώ κι εκεί. Υπήρχε ανησυχία ότι η διακοπή μπορεί να κρατούσε μέρες, σύγχυση από την αρχική έλλειψη ενημέρωσης, φημολογία. Αλλά και μια εμπιστοσύνη στον κρατικό μηχανισμό – εμπιστοσύνη που λείπει (γιατί άραγε;) από την Ελλάδα. Είπαν στα ραδιόφωνα ότι τα συνεργεία εργάζονται πυρετωδώς και ότι το ρεύμα θα επανέλθει σε 6 με 10 ώρες. Οντως έτσι έγινε στις περισσότερες περιοχές της χώρας. Στις 10.30 επανήλθε στη Μαδρίτη – λίγο έκαψαν τα κεριά. Μέχρι τα μεσάνυχτα, μόνο τρία τρένα έμεναν κολλημένα με τους επιβάτες τους σε απρόσιτες

επαρειακές περιοχές. Τα υπόλοιπα είχαν ήδη εκκενωθεί. Πέντε νεκροί σε όλη τη χώρα: από μια ιατρική συσκευή που έπαψε να λειτουργεί, από φωτιά και από ασφυξία. Κανείς από τροχαίο.

Σαφώς, ήταν μόνο μισή μέρα. Αν είχε κρατήσει περισσότερες,

Παρά τα προβλήματα, ένιωθε την ανθεκτικότητα της κοινωνίας και της κρατικής μηχανής, την υπομονή των περισσότερων ανθρώπων έως και μια αθώα ανεμελιά.

ο κοινωνικός ιστός θα υπέκυπτε στις πιέσεις και θα απαιτούνταν ισχυρότερα μέτρα. Όμως παρά τα προβλήματα, ένιωθε την ανθεκτικότητα της κοινωνίας και της κρατικής μηχανής, την υπομονή των περισσότερων ανθρώπων και έως και μια αθώα ανεμε-

λιά. Μην έχοντας τι να κάνουν, πολλοί βγήκαν βόλτα στα πάρκα πριν νυχτώσει. Μέσα στον πανικό και την αμφιβολία ήταν και μια μικρή αναγκαστική απόδραση από τον άσκοπο μαραθώνιο της καθημερινότητας.

Ευτυχώς δεν ήταν κάτι που παρατράβηξε. Ελπίζουμε να μείνει ένα μικρό ανέκδοτο στην ιστορία, και το πιο σημαντικό: να διαλευκανθεί γιατί συνέβη και να αντληθούν μαθήματα για να μην ξανασυμβεί. Η πρώτη σκέψη, ότι επρόκειτο για κυβερνοεπίθεση, φαίνεται να απορρίπτεται. Το σενάριο ενός μετεωρολογικού φαινομένου φαντάζει επίσης εξωτικό – μεγαλύτερες διαφορές θερμοκρασιών παρατηρήθηκαν πρόσφατα χωρίς αντίστοιχο πρόβλημα. Ο πολιτικός διαξίφισμός μεταξύ της κυβερνώσας Κεντροαριστεράς και της δεξιάς αντιπολίτευσης περιτρέφεται γύρω από τα ενεργειακά ερωτήματα της εποχής μας στη Δυτική Ευρώπη. Επένδυσε η Ισπανία υπερβολικά σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ηλιακή, αιολική) που παρήγαν ενέργεια περισσότερη από τη ζήτηση,

υπερφορτώνοντας το δίκτυο; Φταίει ότι έκλεισαν πολλά πυρηνικά εργοστάσια που μπορούν να λειτουργήσουν διορθωτικά σε κρίσιμες στιγμές, όπως η περίπτωση ανισορροπίας μεταξύ προσφοράς και ζήτησης; Πρέπει να αυξηθεί η αποθηκευτική ικανότητα του συστήματος με μπαταρίες, μετά την εγκατάσταση τόσων ανανεώσιμων πηγών; (Αναμφίβολα ναι, όπως και στην Ελλάδα.) Ή μήπως έγινε κακός χειρισμός από λάθος στην εν πολλοίς ιδιωτικοποιημένη εταιρεία διαχείρισης του δικτύου ενέργειας;

Οι απαντήσεις, δυστυχώς, θα αργήσουν να έρθουν, μέχρι να αποφανθούν οι επιτροπές των ειδικών. Επιστρέφοντας σε λίγες μέρες στην Ελλάδα, θα εύχομαι όταν και εφόσον γίνει το κύριο προβλήμα μας το πλεόνασμα ανανεώσιμης ενέργειας, να μπορούμε να το αντιμετωπίσουμε εξίσου ψυχραιμα.

Ο κ. Βαγγέλης Λιάρας είναι καθηγητής Πολιτικών Επιστημών στο Πανεπιστήμιο ΙΕ στη Μαδρίτη και συμπράεδρος του Βολι Ελλάδας.

15
γινάβατ

έχασε το δίκτυο της Ισπανίας, περίπου το 60% της ζήτησης ηλεκτρικής ενέργειας στη χώρα των 49 εκατ. κατοίκων.

Υποστηρίκτρια των Φιλελευθέρων τυλιγμένη με την καναδική σημαία. Οι προτροπές Τραμπ για αυτοκατάργηση του Καναδά εξόργισαν τους ψηφοφόρους, οι οποίοι «απάντησαν» στην κάλπη.

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ**

«**Η Αμερική** θέλει τη γη μας, τους πόρους μας, το νερό μας, τη χώρα μας», είπε ο Μαρκ Κάρνβει στην επινίκιο ομιλία του την περασμένη Δευτέρα, αφού επιβεβαιώθηκε ότι θα είναι ο νέος εκλεγμένος πρωθυπουργός του Καναδά. «Δεν πρόκειται για κενές απειλές», προειδοποίησε ο νηφάλιος πρώην κεντρικός τραπεζίτης. «Ο πρόεδρος Τραμπ προσπαθεί να μας διαλύσει ώστε να γίνουμε κτήμα της Αμερικής. Αυτό δεν θα συμβεί ποτέ».

Όταν στις 6 Ιανουαρίου ο Τζάστιν Τριντό ανακοίνωσε την παραίτησή του από την πρωθυπουργία, το προβάδισμα των Συντηρητικών στις δημοσκοπήσεις έφτανε στις 22 μονάδες. Σε λιγότερο από δύο μήνες, υπό την ηγεσία του Κάρνβει, που δεν είχε εκλεγεί ποτέ στο παρελθόν σε πολιτικό αξίωμα, οι Φιλελεύθεροι πέτυχαν μια πρωτοφανή ανατροπή – και κέρδισαν μια τέταρτη συνεχόμενη θητεία.

Ο ρόλος του Ντόναλντ Τραμπ σε αυτήν την εξέλιξη είναι δύσκολο να υπερτιμηθεί. Ο Αμερικανός πρόεδρος κατάφερε το ακατόρθωτο: να κάνει τους Καναδούς να εξοργιστούν με τις Ηνωμένες Πολιτείες. Δεν ήταν μόνο ο εμπορικός πόλεμος που εξαπέλυσε χωρίς λόγο και αιτία (οι εμπορικές σχέσεις των δύο χωρών διέπονταν από τη συμφωνία USMCA, την τροποποίηση της NAFTA που ο ίδιος διαπραγματεύθηκε κατά την πρώτη του θητεία). Δεν ήταν μόνο οι απειλές να καταστρέψει την καναδική οικονομία αν ο προς Βορρά γείτονας δεν συμμορφωνόταν με τις νέες απαιτήσεις της Ουάσιγκτον. Ήταν πάνω απ' όλα οι επίμονες προτροπές του να αυτοκαταργηθεί ο Καναδάς ως κυρίαρχο κράτος και να απορροφηθεί από τις ΗΠΑ – προτροπές που επανέλαβε και την ημέρα των εκλογών.

Πρωτοφανής ανατροπή

«Τη Δευτέρα στον Καναδά έλαβαν χώρα οι πρώτες διεθνείς εκλογές-δημοψήφισμα εναντίον του προέδρου Τραμπ. Και το αποτέλεσμα ήταν ξεκάθαρο», λέει στην «Κ» η Ματίνα Στεβή-Γκρίντνεφ, επικεφαλής του καναδικού γραφείου των New York Times, μιλώντας για «μία από τις πιο δραματικές πολιτικές ανατροπές των τελευταίων ετών».

«Αυτό που συνέβη στον Καναδά, που δεν φημίζεται για πολιτικά δράματα, ήταν πραγματικά αξιοσημείωτο», συνεχίζει η ανταποκρίτρια των NYT. «Τα τελευταία δύο χρόνια και έως τις αρχές του έτους, οι Συντηρητικοί και ο αρχηγός τους, Πιερ Πολιέβερ, είχαν τεράστιο προβάδισμα στις δημοσκοπήσεις». Οι επιθετικές ενέργειες και δηλώσεις του Τραμπ, εξηγεί, αλλά και το προφίλ του Κάρνβει ως κεντρικού τεχνοκράτη, που «είναι ιδιαίτερα χρήσιμο σε μία εποχή βαθιάς ανασφάλειας», ήταν καταλυτικά για τη ραγδαία αλλαγή του κλίματος.

«Οι Συντηρητικοί παρακολούθησαν το προβάδισμά τους να εξα-

νεμίζεται και τελικά πτάνηκαν. Η ιδεολογική συγγένεια του Πολιέβερ με τον Τραμπ και οι ομοιότητες στο ύφος αποδείχθηκαν τοξικές», καταλήγει η Στεβή-Γκρίντνεφ.

Και στο Μεξικό

Ο Κάρνβει δεν είναι ο μόνος πολιτικός που έχει ωφεληθεί από την αντιπαράθεση με τον Τραμπ. Η Κλαούντια Σέινμπαουμ, πρόεδρος του Μεξικού, χαιρεί δημοτικότητα 67% στη χώρα της, σε σημαντικό βαθμό χάρη στο πώς χειρίστηκε την εμπορική αντιπαράθεση με την Ουάσιγκτον στους πρώτους μήνες της νέας αμερικανικής κυβέρνησης. Στην Αυστραλία, ο κεντροαριστερός Αντονι Άλμπανέζε, που βρισκόταν σε δεινή θέση στις δημοσκοπήσεις προ μόλις δύο μηνών, αναμένεται πλέον να επανεκλεγεί στις εκλογές της Κυριακής έναντι του φιλο-τραμπικού Πίτερ Ντάτον.

Ένα κρίσιμο ερώτημα είναι τι σημαίνουν όλα αυτά για την ευρωπαϊκή πολιτική και για τους πολίτες επίδοξους μιμητές του Τραμπ στη Γηραιά Ηπειρο. Γράφοντας στα τέλη Μαρτίου, το Economist σημείωνε ότι η επανεκλογή του είχε αρχικά αναζωογονήσει τους ιδεολογικούς τους συνοδοιπόρους στην Ευρώπη. «Ωστόσο, η ταχύτη-

Οι «ξένες» εκλογές που έχασε ο Τραμπ

Ο Καναδάς «καταψήφισε» τον Αμερικανό πρόεδρο. Μπορεί η τάση του αντιτραμπισμού να εξαχθεί και σε ευρωπαϊκές κάλπες; Πολιτικοί αναλυτές απαντούν στην «Κ»

Ο Μαρκ Κάρνβει πανηγυρίζει τη νίκη των Φιλελευθέρων τη Δευτέρα. Ο νέος πρωθυπουργός του Καναδά δεν είχε εκλεγεί ποτέ στο παρελθόν σε πολιτικό αξίωμα, όμως με τη «βοήθεια» Τραμπ οδήγησε το κόμμα του σε ανατροπή των προγνωστικών και στην τέταρτη συνεχόμενη κυβερνητική θητεία.

τα με την οποία ανέτρεψε τις διατλαντικές σχέσεις, υπονόμωσε το NATO και αποστασιοποιήθηκε από την Ουκρανία έχει φέρει σε δύσκολη θέση τους ηγέτες της σκληρής Δεξιάς», παρατηρούσε το βρετανικό περιοδικό.

«Νομίζω ότι υπάρχουν διαφορετικοί βαθμοί και εκδηλώσεις αμχανίας», σχολιάζει επ' αυτού στην «Κ» η Νάταλι Τότσι, διευθύντρια του Istituto Affari Internazionali (IAI) στη Ρώμη. «Κάποιοι (Ορμπαν, Σαλβίνι) παραμένουν πολύ επιφυλακτικοί στην υποστήριξή τους, αγνοώντας το γεγονός ότι ο Τραμπ προσπαθεί να “απαυτώσει” (για να χρησιμοποιήσουμε έναν όρο του Αμερικανού προέδρου) την Ευρώπη και ως εκ τούτου τις χώρες τους. Άλλοι (Βάιντελ, Λεπέν, Μελόνι) έχουν μεγαλύτερη επίγνωση της δυσφορίας, οπότε είτε αποφεύγουν να μιλούν για το ζήτημα είτε εκφράζονται διαφορετικά».

Ειδικά για την Τζόρτζια Μελόνι, το ζήτημα των δασμών «τη φέρνει σε εξαιρετικά άβολη θέση», παρατηρεί η Τότσι. Η Ιταλίδα πρωθυπουργός «μπορεί να αποφύγει να μιλήσει για τη Γροιλανδία εντελώς (και το έχει αποφύγει) και μπορεί να μιλήσει πολύ γενικά για την Ουκρανία (υποχωρώντας από τη συμμαχία των προθύμων για να

μη δυσανεχθεί τον Τραμπ). Αλλά δεν μπορεί να μη μιλήσει για τους δασμούς, επειδή η Ιταλία είναι από τις χώρες που πλήττονται περισσότερο και επειδή είναι μια εθνικιστρια ηγέτις, με το εθνικό συμφέρον δίδον στον πυρήνα των προτεραιοτήτων της».

Η αμχανία των ακροδεξιών, πάντως, δεν αρκεί για να εκδηλωθεί μια επανάληψη του καναδικού φαινομένου στην Ευρώπη, εξηγεί η διευθύντρια του IAI. «Πρέπει να υπάρξει επίσης μια φιλελεύθερη, κεντροδεξιά ή κεντροαριστερή, αντιπολίτευση, ικανή να εκμεταλλευθεί τη συγκυρία».

Ο παράγων Ουκρανία

Κομβικής σημασίας στο πώς αντιλαμβάνεται η ευρωπαϊκή κοινή γνώμη τη νέα αμερικανική κυβέρνηση –και τους επίδοξους μιμητές της στην εγχώρια πολιτική– είναι η στάση του Τραμπ απέναντι στη Ρωσία και σχετικά με τον πόλεμο στην Ουκρανία. Σύμφωνα με δημοσκόπηση τον περασμένο Φεβρουάριο, η στάση των Ευρωπαίων ακροδεξιών ψηφοφόρων όσον αφορά τη Ρωσία διαφέρει σημαντικά από χώρα σε χώρα. Το ποσοστό των ψηφοφόρων του Reform UK που βλέπει τη Ρωσία ως εχθρική χώρα φτά-

νει στο 64% το αντίστοιχο ποσοστό μεταξύ των ψηφοφόρων της Εθνικής Συσπείρωσης της Μαρίν Λεπέν στη Γαλλία είναι κάτω από 30% (αν και ξεπερνούν το 60% μαζί με όσους χαρακτηρίζουν το καθεστώς Πούτιν «γενικά μη φιλικό»). Οι πιο φιλο-Ρώσοι είναι οι ψηφοφόροι του γερμανικού AfD: μόνο ένας στους πέντε βλέπει τη Μόσχα ως εχθρό, ενώ λιγότεροι από τους μισούς τη θεωρούν εχθρική ή μη φιλική.

«Τα περισσότερα ακροδεξιά κόμματα έχουν πάρει το μέρος της Ουκρανίας στην τρέχουσα σύγκρουση, αλλά για πολλά από αυτά πρόκειται για μια μάλλον στρατηγική επιλογή», λέει στην «Κ» ο Κας Μούντε, καθηγητής στο Πανεπιστήμιο της Τζόρτζια και ειδικός στην ανάλυση του δεξιού λαϊκισμού στις ΗΠΑ και στην Ευρώπη. «Κατά συνέπεια, δεν βλέπουν τη φιλορωσική θέση του Τραμπ ως προβληματική. Ωστόσο, μπορεί να οδηγήσει σε αντίδραση της κοινής γνώμης, όπως έγινε με το σκάνδαλο Τραμπ - Ζελένσκι στον Λευκό Οίκο, οπότε τα ακροδεξιά κόμματα αναγκάζονται να αποστασιοποιηθούν κάπως από τον Τραμπ».

Ο Χανς Κουντνάνι, πάντως, εταίρος του Ideas Workshop των Open Society Foundations και επισκέπτης καθηγητής στο LSE, δεν είναι αισιόδοξος ότι ο Τραμπ θα ενώσει τους Ευρωπαίους. «Ήταν πάντα δύσκολο να ενωθούν οι Ευρωπαίοι εναντίον των ΗΠΑ – η μεταπολεμική ιστορία δείχνει ότι τα διατλαντικά ρήγματα είναι πάντα ενδοευρωπαϊκά ρήγματα (π.χ. πόλεμος στο Ιράκ), εξηγεί στην «Κ». «Αλλά νομίζω ότι είναι ακόμη πιο δύσκολο να ενωθούν οι Ευρωπαίοι τώρα από ό,τι ήταν κατά τη διάρκεια της πρώτης κυβέρνησης Τραμπ – και λόγω της ανόδου της Ακροδεξιάς στην Ευρώπη, η οποία καθιστά τη συλλογική δράση ακόμη πιο δύσκολη».

Χανς Κουντνάνι, επισκέπτης καθηγητής στο LSE, Σχολίασμος του Κουντνάνι, το χάσμα δεν είναι μεταξύ των δύο πλευρών του Ατλαντικού αλλά στο εσωτερικό τόσο της Ευρώπης, όσο και των ΗΠΑ. Πράγματι, παραδέχεται, σε κάποιες ευρωπαϊκές χώρες –π.χ. στη Γαλλία– η συμπαράταξη με τον Τραμπ αποτελεί πρόβλημα. Αλλά και όσον αφορά την προσέγγιση με τη Ρωσία, σημειώνει, «δεν είναι σαφές ότι γίνεται αντιληπτή αρνητικά στην Ευρώπη. Αντίθετα, βλέπω μια επικίνδυνη κατάσταση στην οποία τα κεντρώα κόμματα στην Ευρώπη έχουν σε μεγάλο βαθμό εγκαταλείψει την ιδέα της ειρήνης και την έχουν ιδιοποιηθεί η άκρα Αριστερά και η άκρα Δεξιά. Φαντάζομαι ότι πολλοί Ευρωπαίοι (π.χ. στη Γερμανία) συμμερίζονται την άποψη του Τραμπ ότι αυτός είναι ένας άσκοπος πόλεμος που πρέπει να τερματιστεί το συντομότερο δυνατόν».

“

Διεθνές δημοψήφισμα

Τη Δευτέρα στον Καναδά έλαβαν χώρα οι πρώτες διεθνείς εκλογές-δημοψήφισμα εναντίον του προέδρου Τραμπ. Και το αποτέλεσμα ήταν ξεκάθαρο. Η ιδεολογική συγγένεια του Πολιέβερ με τον Τραμπ και οι ομοιότητες στο ύφος αποδείχθηκαν τοξικές.

Ματίνα Στεβή-Γκρίντνεφ
Επικεφαλής του καναδικού γραφείου των New York Times

“

Δυσκολία Ευρωπαίων

Είναι πιο δύσκολο να ενωθούν οι Ευρωπαίοι τώρα από ό,τι ήταν κατά τη διάρκεια της πρώτης κυβέρνησης Τραμπ – και λόγω της ανόδου της Ακροδεξιάς στην Ευρώπη, η οποία καθιστά τη συλλογική δράση ακόμη πιο δύσκολη.

Χανς Κουντνάνι

Επισκέπτης καθηγητής στο LSE

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΒΑΜΒΑΚΑ**

Η έκπληξη γύρω από τη μεγάλη επιτυχία του Έλληνα ράπερ ΛΕΞ συνδέεται πολύ συχνά με το γεγονός ότι αυτή δεν έρχεται μέσα από τα δεδομένα μονοπάτια παραγωγής και διάδοσης της μουσικής βιομηχανίας, δηλαδή δισκογραφικές εταιρείες, τηλεοπτικούς σταθμούς, ραδιόφωνα, καθιερωμένα ενημερωτικά μέσα. Θα ήταν όμως τουλάχιστον άστοχο να θεωρήσει κανείς ότι στην ψηφιακή εποχή η μουσική δημιουργικότητα και αναγνωρισιμότητα περνάει από αυτούς τους διαύλους. Τα κυρίαρχα μέσα από τις αρχές της δεκαετίας του 2000 και σίγουρα ύστερα από τη δεκαετία του 2010 είναι άλλα. YouTube, Spotify και άλλες διαδικτυακές πλατφόρμες γίνονται το βασικό μέσο προώθησης των νέων μουσικών τάσεων. Ειδικά το χιπ-χοπ και οι διάφορες εκδοχές του εκεί βρίσκουν το «βασικό» μέσο αναπαραγωγής τους. Οι νεότερες γενιές αυτά τα μέσα εμπιστεύονται ως τα καταλληλότερα όχι μόνο για τη διασκέδασή τους αλλά και την αναζήτηση των όποιων παράξενων ακουσμάτων τους. Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι η δημοφιλέστατη στην παιδική ηλικία τραπ τις ίδιες διαδρομές προώθησης ακολουθεί τα τελευταία χρόνια.

Το γεγονός ότι ένα μεγάλο μέρος της ελληνικής κοινωνίας, που είναι ακόμη προσανατολισμένο στα παραδοσιακά μέσα, δεν γνώριζε το φαινόμενο ΛΕΞ, δεν σημαίνει ότι αυτός ήταν αόρατος, ακόμη περισσότερο ότι δεν είχε αξιοποιήσει όλα εκείνα τα εργαλεία διάδοσης του μουσικού του έργου που ταιριάζουν στη σημερινή εποχή και στο αντισυμβατικό ύφος που ο ίδιος και το μουσικό ρεύμα όπου ανήκει ακολουθούν. Αν κάτι αναδεικνύεται μέσα από το παράδειγμα του ΛΕΞ είναι ότι το ακροατήριο της σύγχρονης δημοφιλούς μουσικής είναι κατακερματισμένο. Η επιτυχία του, πάντως, δεν οφείλεται στο μέσο και μόνο.

Πρέπει να λάβουμε υπόψη ότι όλα τα χρόνια της διαρκούς κρίσης που περνάει η ελληνική κοινωνία, σχεδόν κανένας τραγουδοποιός από τα παλιά μουσικά είδη (ροκ, έντεχνο, λαϊκό) δεν έχει καταφέρει να εκφράσει με έναν κάπως συναιρετικό τρόπο τα πολύπλοκα συναισθήματα και βιώματα που έχουν γεννηθεί, ειδικά στις νεότερες γενιές. Ο ΛΕΞ, ενεργοποιώντας τον πιο δημοφιλή μουσικό κώδικα των νέων των τελευταίων δύο δεκαετιών, το ραπ, ίσως να είναι ο μόνος που καταφέρει να βάλει σε λέξεις και ρυθμό τη θυμωμένη μελαγχολία της εποχής αυτής. Ο ίδιος υποστηρίζει ότι κάνει «αντιποίηση», αλλά αυτό που ουσιαστικά παράγει είναι ένας πιο έντεχνος λόγος μέσα στο γενικότερο παράδειγμα καταγγελτικής ρίμας που παράγουν πολλοί και διάφοροι Έλληνες ράπερ. Δεν είναι ο μόνος που το κάνει, αλλά είναι από τους λίγους που καταφέρνουν οι στίχοι τους να γίνουν ένα χαρακτηριστικό σάουντρακ της σύγχρονης νεανικής αμφιθυμίας και να ενώσουν

τις διάφορες εκδοχές του χιπ-χοπ. Δεν είναι τυχαίο ότι στις συναυλίες του με τα δεκάδες καπνογόνα που το κάνει, αλλά είναι από τους λίγους που καταφέρνουν οι στίχοι τους να γίνουν ένα χαρακτηριστικό σάουντρακ της σύγχρονης νεανικής αμφιθυμίας και να ενώσουν

Σε μία από τις λίγες συνεντεύξεις του έχει με πολύ χαρακτηριστικό τρόπο δηλώσει ότι η υποκουλτούρα που εκφράζει δεν έχει να κάνει με ταξικά, πολιτικά, οπαδικά, ούτε καν μουσικά κριτήρια, αλλά με ένα κοινό πλαίσιο αντίληψης που θέλει ο σύγχρονος κόσμος

να κυριαρχείται από μια διάχυτη αδικία. Η δική του γενιά (αυτή που μεγαλώνει και ωριμάζει πριν και μέσα στην κρίση) είναι η γενιά της αμφιβολίας. Όπως λέει ο ίδιος: «Σαν να ζητήσαμε δικαίωμα στην αμφισβήτηση και να μας δώσανε αμφιβολία ενδοφλέβια».

Το σάουντρακ της συλλογικής μελαγχολίας

Πώς ο ράπερ ΛΕΞ κατάφερε να μετατρέψει τους στίχους σε πολιτικά συνθήματα και τις συναυλίες του σε τελετουργίες μιας γενιάς

ΣΠΗΤΗΣ ΜΟΥΤΣΟΣ

άγχος, η ανασφάλεια, η αβεβαιότητα, η αίσθηση ενός στημένου παιχνιδιού, η αναζήτηση ενός τρόπου αυτοεκτίμησης («αξιοπρέπειας») είναι τα θέματα των τραγουδιών του ΛΕΞ που φιλτράρονται μέσα από τον κώδικα της ραπ, που πάντα μιλάει για ένα πραγματικό ή φανταστικό κοινωνικό περιθώριο. Για ανθρώπους που δεν μπορούν ή δεν θέλουν να προσαρμοστούν σε μεγάλες νόρμες, που διατηρούν τις αντιφάσεις τους, που επιδεικνύουν και αποδέχονται την ηθική ευελιξία σε έναν κόσμο αξιακής ρευστότητας.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, ο ΛΕΞ δεν αναιρεί τις στερεοτυπικές αναφορές του κόσμου της ραπ σε μια αντισυμβατική κοσμολογία. Υπάρχουν παραπομπές στους «μπάτσους», στα φετιχοποιημένα brands ρουκισμού, σε πρακτικές παραβατικότητας, σε μια περιγραφή της πόλης του («Σαλούγκας») ως μια ιδιόμορφη εγκαταλελειμμένης-γκετοποιημένης αστικής περιοχής. Όμως όλα αυτά τα αναγνωρίσιμα στοιχεία της χιπ-χοπ μυθολογίας διεθνώς δεν κυριαρχούν και κυρίως δεν εξιδανικεύουν το εμπόριο ναρκωτικών, την οπλοχρησία, την πορνεία, τον κυνισμό της εύκολης επιτυχίας, όπως γίνεται από τη δημοφιλή τραπ. Συχνά μάλιστα έρχονται σε ξεκάθαρη κριτική τους. Όλα αυτά τα σύμβολα, μαζί με πολλές συχνά πικρόχολες αναφορές στη δημοφιλή κουλτούρα του ποδοσφαίρου, των video games, της κινηματογραφικής και τηλεοπτικής μυθοπλασίας, αξιοποιούνται στην προσπάθεια να περιγραφεί ένα γενικότερο κοινωνικό και υπαρξιακό αδιέξοδο, μια αδυναμία κατανόησης της πραγματικότητας και, τελικά, η ανάγκη μιας οργισμένης αντίδρασης στο βίωμα ενός γενικευμένου χάους.

Μέσα στο κλίμα αναζωπύρωσης της συναυλιακής εμπειρίας μετά την πανδημία, ο ΛΕΞ και οι συναυλίες του γίνονται αφορμή όχι μόνο να καταλάβουμε ότι τα νέα μέσα οργανώνουν τους νέους όρους μουσικής δημοφιλίας, αλλά κυρίως ότι υπάρχει ένα μουσικό πρόσωπο αναφοράς που συνενώνει πολλές και διάφορες νεανικές προσλαμβάνουσες της κρίσης των τελευταίων δεκαετιών. Και μάλιστα, αυτή η συνένωση δεν λαμβάνει χώρα μόνο σε νέους ή εικονικούς τόπους αλλά και στα γήπεδα, όπου πολλές φορές στο παρελθόν το ελληνικό τραγούδι έγινε σημείο μαζικής συνάντησης. Οι μεγάλες συναυλίες του Γιώργου Νταλάρα και του Διονύση Σαββόπουλου τη δεκαετία του 1980 στο ΟΑΚΑ αποτέλεσαν τομή, γιατί έβαλαν ένα τέλος στη σύνδεση της μουσικής συναυλίας με την πολιτική στράτευση της πρώτης μεταπολιτευτικής περιόδου. Η συναυλία ενός Έλληνα μουσικού έπειτα από τόσα χρόνια στο ίδιο γήπεδο ίσως σηματοδοτήσει κάτι νέο, ίσως την ιδεολογική αχρωματοψία της συλλογικής κατάθλιψης που ο ίδιος επαγγέλλεται και απαγγέλλει.

Ο κ. Βασίλης Βαμβάκας είναι καθηγητής Κοινωνιολογίας της Επικοινωνίας, ΑΠΘ.

60.000

Εισιτήρια εκτιμάται (δεν έχει δοθεί επίσημος αριθμός) ότι διατέθηκαν μέσα σε λιγότερο από 24 ώρες, όταν στις 24 Απριλίου ο ΛΕΞ ανακοίνωσε τη συναυλία του στο ΟΑΚΑ.

75,6

Εκατ. ακρόασεις στο Spotify μετρούν συνολικά τα τραγούδια από το τελευταίο του άλμπουμ «G.T.K.», το οποίο έγινε και ο ταχύτερα πλατινένιος ελληνικός δίσκος στην εποχή των ψηφιακών κυκλοφοριών.

14,7

Εκατ. ακρόασεις έχει στο Spotify το σινγκλ «Τίποτα στον κόσμο», που είναι και το πιο δημοφιλές κομμάτι του στην πλατφόρμα.

4

Προσωπικά άλμπουμ έχει κυκλοφορήσει μέχρι τώρα, με πρώτο το «Ταπεινοί και πεινασμένοι» του 2014. Είχαν προηγηθεί άλλα τέσσερα με το σχήμα Βόρεια Αστέρια.

Πες μου ένα στίχο του, να σου πω πώς νιώθω

Δίχως φράγκα με δικαίωμα στο όνειρο...

Της **ΒΙΒΙΑΝ ΣΤΕΡΓΙΟΥ**

Δεν σκαμπάζω πολλά από μουσική. Μπορώ, όμως, να κρίνω τους στίχους του ΛΕΞ ως λογοτεχνία. Είναι απίστευτα καλοί. «Ελλάδα φτώχεια, αμφίβολο το αύριο». Χάπια, πλειστηριασμοί, λογαριασμοί, ναρκωτικά, πολυκατοικίες, βία και επιβίωση. Σε μια εποχή που έχει πονέσει το μυαλούδάκι μας από στίχους, εικαστικές «δημιουργίες», κείμενα, γραμμένα σαν να μιλάει υπολογιστής, από καλλιτέχνες που μισούν πραγματικά την ώρα και τη στιγμή που το ταλέντο τους καταδικάστηκε στα όρια αυτής της μικρής χώρας, αυτής της μικρής γλώσσας, αυτού του μικρόνους κοινού, ο ΛΕΞ ραπάρει σε υπερκούλ ελληνικά, γιατί δεν ξέρει να ζήσει αλλιώς. Κι ενώ τόσοι και τόσοι γράφουν «τέχνη», αλλά δεν βρίσκουν μισή λέξη για την Αθήνα, τη Θεσσαλονίκη, τις γυναικοκτονίες, τον ακάλυπτο, ο ΛΕΞ κοιτάζει γύρω του και όλο βρίσκει: Αληθινός καλλιτέχνης θα πει σαρώνω τους δρόμους, μένω σε νοικιασμένα δωμάτια, κοιτάζω επίμονα. Η πορεία του ΛΕΞ είναι συγκινητική, όπως και οι στίχοι του.

«Αυτό είναι ραπ για τον λαό, όχι λαϊκό, δεν είναι το ίδιο»

Του **ΘΟΔΩΡΗ ΛΕΝΝΑ**

Δεν έχει τόσο σημασία αν μας άρεσει ο ΛΕΞ. Σημασία έχει να προσπαθήσουμε να κατανοήσουμε τι είναι ο ΛΕΞ: ως «μεγάλο» σύμβολο πια και όχι ως ήρωας μιας οριοθετημένης μουσικής σκηνής. Ο ίδιος δίνει μια απάντηση στο «Graffiti»: «Αυτό είναι ραπ για τον λαό, όχι λαϊκό, δεν είναι το ίδιο». Τραγούδι «για τον λαό», δηλαδή τομή μεταξύ της αυτοαναφορικότητας του ράπερ και μιας νέας συλλογικής αυτοαναφορικότητας. **Κάπως** έτσι, τα βιώματα, παρότι μη καθολικά βιωμένα, γίνονται κοινά. Η αστική θλίψη, οι δρόμοι, οι μνήμες, το άγχος για το αβέβαιο μέλλον, αλλά και η διακριτή επιθυμία για ένα ομορφότερο μέλλον, αφορούν κάτι μεγάλο, ένα «λαό». **Σαν** ο ΛΕΞ να μετασχηματίζει το ευκόλως και στερεοτυπικώς αποκαλούμενο «περιθώριο» σε ένα «εμείς», σε μια συλλογική επιθυμία πιο ισχυρή, ενδεχομένως πιο αναγκαία.

«Η ζωή μας είναι ζάρι, πέσιμο στο Βαρδάρη»

Του **ΠΑΝΤΕΗ ΤΣΟΜΠΑΝΗ**

«Η ζωή μας είναι ζάρι, πέσιμο στο Βαρδάρη / αμάξι που μαρσάρει δέκα μέτρα πριν σκουκάρει / Ιπτάμενα αντικείμενα πάνω από τις πλατείες / Οι τελευταίοι γίνονται μες στις πολυκατοικίες». Σε κάθε στριμώρισμα του «Vittorio» από το 2XXX –δεν καταλαβαίνω πώς, ούτε βέβαια αναζητώ και το γιατί– ανατριχιάζω και βουρκώνω όπως την πρώτη φορά που το άκουσα. Το παθαίνω και με άλλα τραγούδια του, το έπαθα και στη συναυλία του στο Καυταντζόγλειο. Τον ακούω στο πκέιό μου, βάζω το volume στο τέρμα και, αντί για το απέναντι μπαλκόνι, βλέπω την εφριβεία μου στη Θεσσαλονίκη: τα κίτρινα φώτα στους δρόμους όπου περπατούσαμε χαμένοι για να ξεχάσουμε, το άραγμα στα «εικοσιπεντάρωρα», τους νταλαβερίτζηδες και τους «ρουφιάνους» τον Άγιο που η Θεσσαλονίκη γινόταν η παιδική χαρά μας, τις αόρατες πληγές, «το φεγγάρι που μας προσέχει πάνω από το Γεντί» και την πόλη που μας κρατάει ζωντανούς, παρόλο που μας κάνει να νιώθουμε εγκαταλελειμμένοι και στο περιθώριο. Ίσως τελικά δεν έφυγα ποτέ από την πόλη. Ή ίσως, χάρη στον ΛΕΞ, η πόλη αυτή δεν μπορεί να φύγει ποτέ από πάνω μου. Και γι' αυτό ακόμη ανατριχιάζω.

1974

Ο Μιχάλης Μιχαήλ (αριστερά), ο αδερφός του Πέτρος (δεξιά) και στη μέση ο Γιώργος, γιος της οικογένειας που τους φιλοξένησε στην Ηλεία. Δεξιά, οι τρεις τους στο ίδιο σημείο 50 χρόνια μετά.

2023

Του ΠΙΕΡΡΟΥ Ι. ΤΖΑΝΕΤΑΚΟΥ

Το πρωί της 22ας Σεπτεμβρίου 1974 το επιβατηγό πλοίο «Πάτρα» έδενε στο λιμάνι του Πειραιά. Είχε ξεκινήσει από τη Λεμεσό μεταφέροντας εκατοντάδες ασυνόδευτα παιδιά Ελληνοκυπρίων προσφύγων, που εγκατέλειψαν τις πατρογονικές εστίες εξαιτίας της διπλής τουρκικής εισβολής. Η αποστολή οργανώθηκε στο πλαίσιο μιας συμφωνίας του υπουργείου Παιδείας της Κύπρου με την Ιερά Μητρόπολη Ηλείας, έως ότου αποκατασταθεί η πρόσβαση των εκτοπισμένων στα βασικά αγαθά: στέγη, ασφάλεια και εκπαίδευση. Τα περισσότερα παιδιά θα φιλοξενούνταν από οικογένειες στον Πύργο – κάποια άλλα θα παρέμειναν στα οικοτροφεία της Εκκλησίας. Ήταν ένα ταξίδι επιβίωσης. Τραυματικό, αλλά και λυτρωτικό ταυτόχρονα. Πενήντα ένα χρόνια μετά, τα ασυνόδευτα της Κύπρου αφηγούνται την πρωτόγνωρη εμπειρία τους.

Φυγή από τη φρίκη

Στο κατάστρωμα του «Πάτρα» βρέθηκαν, μεταξύ άλλων, ο δωδεκάχρονος Γιώργος Νικολάου με την αδερφή του Παναγιώτα από την Ομορφίτα – ένα προάστιο της Λευκωσίας, κατά το ήμισυ σήμερα κατεχόμενο. Αλλά και ο Μιχάλης Μιχαήλ, εννέα ετών, επίσης με τον κατά ένα χρόνο μεγαλύτερο αδερφό του, Πέτρο. Το σπίτι τους ήταν στον Γερόλακκο, εκεί όπου στις 15 Αυγούστου η ΕΛΔΥΚ έπεσε σε μια από τις πιο ηρωικές μάχες στην Ιστορία του ελληνικού στρατού. Ρωτήσαμε τον Μιχάλη Μιχαήλ αν θυμάται τι ένιωθε λίγο πριν επιβιβαστεί στο πλοίο και αφήσει πίσω την οικογένειά του. «Ήμουν τρομαγμένος από όσα προηγήθηκαν, το πραξικόπημα και την τουρκική εισβολή. Από τον δωδεκάωρο βομβαρδισμό του χωριού μας, την άρση άρσης φυγής μας. Ο αποκωρυσμός ήταν δύσκολος. Φόβος και ανησυχία μάς είχαν καταλάβει. Όμως έπρεπε να φύγουμε», μας λέει.

Ο Γιώργος Νικολάου θυμάται τους δεκάδες πρόσφυγες που φιλοξένησε στο σπίτι του ο παππούς του, κοινοτάρχης της Ομορφίτας. Τα πρόσωπά τους ήταν χαραγμένα από την αγωνία και τον φόβο. Ήταν τότε πολύ μικρός για να αντιληφθεί ότι θα ακολουθούσε μια παρόμοια διαδρομή. «Ο πατέρας μου μας ρώτησε αν θέλουμε να πάμε στην Ελλάδα. «Όλοι!», απόρρησα. «Όχι, μόνο εσύ και η Παναγιώτα», αποκρίθηκε. Απάντησα αμέσως «ναι» και ένιωσα χαρά που θα είχα την ευκαιρία να ταξιδέψω με πλοίο. Η αδερφή μου είπε «δεν θέλω να πάω». Ήταν όμως οριστικό. Όταν φτάσαμε στη Λεμεσό η χαρά άρχισε να αναμειγνύεται με φόβο και ανασφάλειες. Στη σκάλα του καραβιού κατάλαβα πως όχι μόνο θα είμαι μόνος, αλλά θα έχω και την ευθύνη της αδερφής μου», εκμυστηρεύεται ο κ. Νικολάου.

«Τα παιδιά του πολέμου του 1974 κατακλύστηκαν από αλλεπάλληλα στρεσογόνα γεγονότα: εισβολή, βίαιος ξεριζωμός, πα-

νικός, πολεμικές συρράξεις, τραυματισμοί, διωγμοί, εκτοπισμός», λέει στην «Κ» η Αντρεά Εμμανουήλ, ψυχολόγος, εξειδικευμένη στα παιδιά και στους εφήβους και υποψήφια διδάκτωρ του Πανεπιστημίου Αθηνών. Τι οδηγούσε όμως έναν γονέα να στείλει το παιδί του μακριά, έστω κι αν η χώρα υποδοχής ήταν η «αδερφή» Ελλάδα; «Η επιβίωση προηγούνταν κάθε άλλης ανάγκης. Τα παιδιά αυτά βίωσαν τον αποκωρυσμό από τους γονείς τους αδιαμαρτύρητα, ως μια βίαιη - ακούσια απομάκρυνση, η οποία διαδραματίστηκε σε συνθήκες πανικού, όπου οι αποφάσεις έπρεπε να παρθούν με ιλιγγιώδη ταχύτητα. Ένα ταξίδι χωρίς εισιτήριο επιστροφής. Αδιανόητες σκηνές τραυμάτων για τον ψυχισμό των παιδιών», απαντάει η κ. Εμμανουήλ.

Η δύσκολη αναδρομή

Υπό την απειλή μιας τρίτης εισβολής, μετρώντας πάνω από 4.000 νεκρούς και 2.000 αγνοούμενους, η κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας έπρεπε να διαχειριστεί τους 170.000 πρόσφυγες – μια κοινωνία στα όρια της αποσάθρωσης. Δεκάδες δημόσια κτίρια –μεταξύ των οποίων και σχολεία– είχαν καταληφθεί για στέγαση, ενώ χιλιάδες ήταν αυτοί που έμεναν ακόμη σε σκηνές. Όσο περνούσαν οι εβδομάδες όλο και περισσότερες οικογένειες αναζητούσαν τρόπο να φύγουν τα παιδιά τους για την Ελλάδα. Η Νιόβη Κερκίδου έφθασε στον Πειραιά με τη δεύτερη αποστολή στις αρχές Οκτωβρίου. Ήταν οκτώ ετών και στα αυτιά της ηχοούσε ακόμη ο θόρυβος των τουρκικών βομβαρδιστικών πάνω από το σπίτι της στη Μόρφου. Από την πρώτη στιγμή που βρέθηκε στο οικοτροφείο ήθελε να γυρίσει στην Κύπρο. Περιγράφει στην «Κ» την εμπειρία της ως «οδυνηρή»: «Αυτά τα βιώματα επηρέασαν τον συναισθηματικό μου κόσμο στην ηλικία των οκτώ ετών και με οδήγησαν σε μία ψυχοφθόρα κατάσταση», αφηγείται.

Για πολλά χρόνια η κ. Κερκίδου δεν ήθελε να θυμάται. Αρκετό καιρό μετά, όταν πα ήταν

Επάνω, το μαθητικό δελτίο της Νιόβης Κερκίδου στο οικοτροφείο της Αγίας Φιλοθέης, το 1974. Κάτω, η ίδια σήμερα.

και η ίδια μητέρα, αποφάσισε να αποτυπώσει όσα έζησε, αλλά και να συλλέξει μαρτυρίες δεκάδων άλλων παιδιών του 1974, συμβάλλοντας στη δημόσια Ιστορία του Κυπριακού. Ο τίτλος του βιβλίου της είναι «Ευχαριστώ». Ήταν μια διαδραστική κάθαρση. «Όταν άρχισα τη συγγραφή ήταν πλέον διάφανο αυτό που μου προσφέρθηκε. Είχα αναγνωρίσει και εκτιμήσει την αγάπη, την καλοσύνη και τη δοτικότητα όσων με περιέβαλαν στο ορφανοτροφείο της Αγίας Φιλοθέης. Το «ευχαριστώ» απευθύνεται στους ανθρώπους της Ελλάδας για την αγάπη, την αλληλεγγύη και την προσφορά τους προς τον δεινοπαθούντα κυπριακό λαό». «Η αναδρομή στο παρελθόν, όπως και η φρο-

ντιδα του τραύματος, απαιτεί να το δούμε, να το αγγίξουμε, να το καθαρίσουμε ακόμη κι αν πονάει. Μόνο έτσι μπορεί να ξεκινήσει η διαδικασία της θεραπείας», επισημαίνει η κ. Εμμανουήλ.

Η Νιόβη Κερκίδου ήταν από τα παιδιά που δεν φιλοξενήθηκαν σε σπίτι. Ούτε ο Γιώργος Νικολάου ήθελε να φύγει από το οικοτροφείο και η διαδικασία επιλογής των ασυνόδευτων από τις οικογένειες του Πύργου του θύμιζε ένα ιδιότυπο «παιδομάζωμα». «Το ένιωσα έτσι διότι έβλεπα ανθρώπους άγνωστους να έρχονται μέσα στην αίθουσα και να παίρνουν παιδιά και να χάνονται. Είχα υποσχεθεί στην αδερφή μου να την προσέχω και ήθελα να είμαι μαζί της. Την πρώτη μέρα δεν δέχτηκα να πάω σε οικογένειά μου. Όταν κατάλαβε ότι ούτως ή άλλως τα κορίτσια θα μεταφέρονταν σε άλλο χώρο, πείσθηκε να φύγει. Το έκανε με πόνο και κλάμα. Σήμερα χαρακτηρίζει τους «θείους», όπως τους αποκαλεί, και τα παιδιά τους, οικογένειά του. «Από αυτούς τους ανθρώπους πήρα πάρα πολλά. Τους θεωρώ γονείς μου και αδέρφια μου».

«Οι άνθρωποι αυτοί απέδειξαν ότι εκείνο που έκαναν τότε το ένοιωθαν πραγματικά. Μας αγαπάσαν σαν παιδιά τους κι εμείς τους αγαπήσαμε σαν δεύτερους γονείς. Και όντως, ποτέ δεν έκαναν διάκριση μεταξύ του δικού τους παιδιού μ' εμάς», προσθέτει ο κ. Μιχαήλ για τους δικούς του «θείους». Αμφότεροι νιώθουν σήμερα τρυφερότητα και ευγνωμοσύνη.

Η απώλεια

Ενα πρωί του Δεκεμβρίου 1974 ο Γιώργος Νικολάου δεν πήγε σχολείο. Οι «θείοι» τον ενημέρωσαν ότι ο πατέρας του βρισκόταν στην Ελλάδα και θα πήγαιναν όλοι μαζί να τον συναντήσουν στο Πελόπιο Ηλείας. Εκεί έμαθε το νέο που έκτοτε θα τον σπμάδευε τη ζωή: η Παναγιώτα ήταν νεκρή. Πέθανε, σε ηλικία 11 ετών, από παθολογικά αίτια στο οικοτροφείο. Την ίδια ημέρα πραγματοποιήθηκαν η κηδεία και η ταφή της σε ένα γυ-

νακείο μοναστήρι της περιοχής. «Για πάρα πολλά χρόνια ένιωθα πολλές ενοχές γιατί δεν μπόρεσα να την προστατεύσω όπως της υποσχέθηκα. Το είχα βάρος στη συνείδησή μου. Όταν επέστρεψα στην Κύπρο δεν το συζητούσαμε τουλάχιστον για 15 χρόνια. Ούτε καν αναφέραμε για εκείνο τον χρόνο στην Ελλάδα», θυμάται ο κ. Νικολάου.

«Καθώς οι σχέσεις αδερφών είναι από τις μακροβιότερες, ο θάνατος σημαίνει και την απώλεια μέρους της ταυτότητας του επιζήσαντος αδερφού. Κάποιες απώλειες είναι αδύνατον να εννοηθούν», εκτιμά η κ. Εμμανουήλ και προσθέτει: «Στις οικογένειες πενθούντων παρατηρείται συχνά ένας «άγραφος νόμος» σιωπής, που απαγορεύει στα μέλη να μιλούν ανοιχτά για την απώλεια. Επιλέγουν συνειδητά να σιωπήσουν, αποφεύγοντας την επαφή με επώδυνα συναισθήματα και σκέψεις». Η σιωπή έσπασε όταν ο Γιώργος Νικολάου επιαναπίτρισε τα οστά της αδερφής του. «Όταν έμαθα ότι έγινε εκταφή των λειψάνων μίλησα με τη μητέρα μου. Μου είπε να κάνω ό,τι αισθάνομαι. Τελικά μπόρεσα και έφερα τα οστά και τα έθαψα μαζί με τον πατέρα μας. Ένα χρόνο μετά πέθανε και η μητέρα μου και έτσι τώρα αναπαύονται όλοι μαζί στον ίδιο τάφο. Πλέον νιώθω ότι εκπλήρωσα τουλάχιστον ένα μέρος της υπόσχεσής μου». Ο κ. Νικολάου έκανε 43 χρόνια να ταξιδέψει στην Ελλάδα. «Και γι' αυτό το θέμα ένιωθα ενοχές και ντροπή. Η αδερφή μου βρήκε τον αριθμό του τηλεφώνου της Κατερίνας, της κόρης του Γεωργίου Ζαβού που με είχαν στο σπίτι τους. Πήγα και τους είδα. Παρά τα χρόνια που πέρασαν θα τους αναγνώριζα μέσα σε χιλιάδες άλλους ανθρώπους».

Επιστροφή σε ξένο τόπο

Τα ασυνόδευτα της Κύπρου επέστρεψαν στο νησί τον χειμώνα του 1975. Όμως, δεν είδαν ποτέ ξανά τα σπίτια τους, τα οποία ήταν πλέον υπό τουρκική κατοχή. Η σύνδεση με τον τόπο τους είχε χαθεί για πάντα. «Μας έκοψαν τη ζωή στα τέσσερα. Είχαμε τη ζωή μας και τους φίλους μας στον Γερόλακκο, ξαφνικά τα χάσαμε όλα. Ξεκινήσαμε από την αρχή στο χωριό που βρεθήκαμε ως πρόσφυγες, κόπηκε κι αυτό. Ξαναρχίσαμε στην Ελλάδα, διακόπηκε κι αυτό. Μετά ξανά από την αρχή στο νέο χωριό, όταν επιστρέψαμε. Η έννοια του πρόσφυγα είναι παντού η ίδια. Ένα φτερό στον άνεμο χωρίς ρίζες, χωρίς ταυτότητα και σημείο αναφοράς», λέει ο κ. Μιχαήλ. «Η επιστροφή σε έναν γνωστό αλλά τελικά άγνωστο τόπο συνετέλεσε στην παράταση της τραυματικής εμπειρίας, καθώς μια ακόμη αναγκαστική προσαρμογή ήρθε να προστεθεί σωρευτικά στις δυσκολίες που είχαν παρέλθει. Η δημιουργία εδάφους επουλόωσης του τραύματος ήταν ανέφικτη», λέει η κ. Εμμανουήλ, προερχόμενη και η ίδια από οικογένεια προσφύγων της Κερύνειας.

Τραγωδία χωρίς τέλος

Ο Γιώργος Νικολάου χωρίστηκε από την αδερφή του στο οικοτροφείο στην Ηλεία. Εκείνος κατέληξε σε μια οικογένεια. Λίγες ημέρες αργότερα πληροφορήθηκε τον θάνατό της. «Για πάρα πολλά χρόνια ένιωθα ενοχές γιατί δεν μπόρεσα να την προστατεύσω όπως της υποσχέθηκα».

Σαν δεύτεροι γονείς μας

«Οι άνθρωποι αυτοί μας αγαπήσαν σαν παιδιά τους κι εμείς τους αγαπήσαμε σαν δεύτερους γονείς. Και όντως, ποτέ δεν έκαναν διάκριση μεταξύ του δικού τους παιδιού μ' εμάς», εξηγεί ο Μιχάλης Μιχαήλ για τους δικούς του «θείους», την οικογένεια που τον υποδέχθηκε στην Ελλάδα.

«Μια πόλη... Μια ομάδα». Το σύνθημα στο ανοιχτό λεωφορείο που επιστратεύτηκε για τους πανηγυρισμούς, αποκαλύπτει το μυστικό της επιτυχίας για την ΑΕΛ. Η μοναδική επαρχιακή ομάδα που έχει κατακτήσει πρωτάθλημα Α΄ Εθνικής, από την επόμενη περίοδο θα αγωνίζεται στη Super League και φιλοδοξεί να χαρίσει πολλές συγκινήσεις και χαρές στους φιλάθλους της Λάρισας.

Η Λάρισα πιάνει το νήμα από τη δεκαετία του ’80

Η «βυσσινί θύελλα» επέστρεψε στην κορυφαία κατηγορία για να συνεχίσει τον μύθο της

Του **ΑΚΗ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ**

Ακριβώς πριν από 37 χρόνια, την Πρωτομαγιά του 1988, ολοκληρώνόταν η πιο γοητευτική ιστορία του ελληνικού ποδοσφαίρου. Μια ιστορία που πιθανότατα δεν θα ξαναγραφτεί ποτέ, με βάση τα υπάρχοντα δεδομένα και την ισχύουσα πραγματικότητα. Το θάυμα της κατάκτησης του πρωταθλήματος από την ΑΕΛ ήταν το αποτέλεσμα μιας μοναδικής σχέσης που είχε η «βασιλίσσα» του κάμπου με την τοπική κοινωνία. Οι παίκτες της ήταν τα παιδιά της διπλανής πόρτας. Σχεδόν εξ ολοκλήρου γηγενείς, σάρκα από τη σάρκα αυτού που αντιπροσώπευε ο σύλλογος. Όταν έχαναν, έχανε μαζί τους και η πόλη. Όταν κέρδιζαν, τα χαμόγελα των ανθρώπων ήταν διάπλατα.

Η φετινή άνοδος και επιστροφή της ΑΕΛ στην ελίτ, αλλά κυρίως ο εμφατικός τρόπος με τον οποίο έγινε, υπενθύμισαν το μέγεθος της επιρροής που εξακολουθεί να ασκεί η ομάδα σε όλο τον νομό, αλλά και το πώς ένα ακόμη μεγάλο ποδοσφαιρικό μέγεθος έρχεται για να προσθέσει πιο έντονο συναγωνισμό και σαφώς μεγαλύτερο ενδιαφέρον στο πρωτάθλημά μας.

Από το μηδέν στην κορυφή

Σχεδόν τρία χρόνια συμπληρώνονται από τότε που ο Λαρισαίος επιχειρηματίας Αχιλλέας Νταβέλης αναλάμβανε τα νήια της ΠΑΕ, από τον Αλέξη Κούγια. Ανοίγοντας την καρδιά του και καταθέτοντας τα σχέδιά του στην «Κ», θεωρεί πως ένα πολύ δύσκολο στοίχημα κερδήθηκε και ένα ακόμη πιο ιδιαίτερο ακολουθεί. «Αναλαμβάνοντας ως διοίκηση την ομάδα κληρονομήσαμε οικονομικά βάρνη, πολλά εκ των οποίων μας ήταν άγνωστα. Εκεί όμως που έπρεπε να δουλέψουμε περισσότερο ήταν στο να αποκαταστήσουμε την κρίση που είχε προκληθεί την επταετή θητεία που

είχε προηγηθεί, με αποκορύφωμα την τελευταία διετία: Διχόνοια στους κόλπους της ομάδας, το φιλάθλο κοινό, τους θεσμικούς φορείς της πόλης, τους παλαιμάχους. Καταστάσεις αδιανόητες για τη Λάρισα. Για όλα αυτά που πετύχαμε δεν υπήρχε κάποιο μαγικό ραβδάκι. Το αντίθετο μάλιστα, αν αναλογιστεί κανείς τα θεσμικά προβλήματα που αντιμετώπιζει η κατηγορία και τους πενικρούς οικονομικούς πόρους της. Σταδιακά καταφέραμε να τακτοποιήσουμε τις τεράστιες εκκρεμότητες, ενώ η εντοπιότητα των περισσότερων μελών της διοίκησης αλλά και η ειλικρίνεια με την οποία διαχειριστήκαμε τα θέματα, βοήθησαν στην αδελφοποίηση όλων των συμπολιτών. Ο δεσμός της πόλης με την ομάδα είναι κυριολεκτικά αδιάρρηκτος. Και ιστορικά αν το μελετήσετε, θα διαπιστώσετε πως η ομάδα κατέγραφε σημαντικές επιδόσεις ως και άθλους τη δεκαετία του ’80, όταν στη διοίκηση υπήρχαν Λαρισαίοι. Από και και πέρα, η άνοδος ήταν ο μόνος και αντικειμενικός απώτερος στόχος που θα μπορούσε να τεθεί για εμάς».

Ο κ. Νταβέλης και οι συνεργάτες του ήδη έχουν ξεκινήσει τις πρώτες κινήσεις ενόψει της παρουσίας της ομάδας στη Super League 1 ύστερα από απουσία τεσσάρων ετών. «Κάθε σοβαρή διοίκηση που σέβεται τον εαυτό της θα πρέπει να ξεκινήσει από τα αυτονόητα που είναι η εδραίωση στη μεγάλη κατηγορία και από και και πέρα, με βάση την οντότητα

της ιστορικής ΑΕΛ, να μπορούν να τεθούν σημαντικότεροι στόχοι. Χρειάζεται φυσικά χρόνος και ακόμη μεγαλύτερη οργάνωση».

Το φυτώριο του κάμπου

Ως προτεραιότητα που τίθεται επίσης, είναι το «φυτώριο» του κάμπου να ανθίσει και πάλι. «Λαμβάνοντας υπόψη μας το απόλυτα επιτυχημένο και με όρους ιστορίας αλλά και αναγκών μοντέλο των ακαδημιών, θα επιδιώξουμε την ενδυνάμωσή τους στον μέγιστο δυνατό βαθμό. Το φυτώριο της ομάδας μπορεί και στην παρούσα κατάσταση να αποτελέσει την ποιοτική διαφορά που χρειάζεται η ΑΕΛ για να ανταγωνιστεί ομάδες με πολύ μεγαλύτερα μπάζετ. Φυσικά αυτό δεν σημαίνει πως δεν θα υπάρξουν μεταγραφές και στελέχωση με ποιοτικούς ποδοσφαιριστές που θα έχουν και έντονη προσωπικότητα. Ήδη υπάρχει καταignoisμός προτάσεων τις οποίες “ζυγίζουμε” και αξιολογούμε με προσοχή και χωρίς βιασύνες, κάτι που ισχύει και για το θέμα του νέου προπονητή. Αμέσως μετά τις πρώτες κινήσεις, προς τα τέλη Μαΐου, θα τεθούν σε κυκλοφορία και τα εισιτήρια διαρκείας, τα οποία ευελπιστούμε πως θα τύχουν θερμών ανταποκρίσεων. Ξελούμε κατάμεστο το “ΑΕΛ Fc Arena” κάθε Κυριακή και νομίζω πως μπορούμε να το καταφέρουμε. Η υπόσχεση από την πλευρά μας είναι πως πάντα με ειλικρίνεια και απεριόριστη ευθύνη στο όνομα της ΑΕΛ, θα συνασπιστούμε για να την εξελίξουμε

αξιολογούμε με προσοχή και χωρίς βιασύνες, κάτι που ισχύει και για το θέμα του νέου προπονητή. Αμέσως μετά τις πρώτες κινήσεις, προς τα τέλη Μαΐου, θα τεθούν σε κυκλοφορία και τα εισιτήρια διαρκείας, τα οποία ευελπιστούμε πως θα τύχουν θερμών ανταποκρίσεων. Ξελούμε κατάμεστο το “ΑΕΛ Fc Arena” κάθε Κυριακή και νομίζω πως μπορούμε να το καταφέρουμε. Η υπόσχεση από την πλευρά μας είναι πως πάντα με ειλικρίνεια και απεριόριστη ευθύνη στο όνομα της ΑΕΛ, θα συνασπιστούμε για να την εξελίξουμε

διοικητικά και αγωνιστικά, με πυξίδα το ένδοξο παρελθόν της».

Στη Λάρισα νιώθουν ευτυχείς και δικαιωμένοι που επέλεξαν τον Αλέκο Βοσνιάδη να καθοδηγήσει τον σύλλογο προς τον μεγάλο στόχο. Ο Θεσσαλονικιός τεχνικός, άλλωστε, έχει όσο κανένας άλλος συνάδελφός του το know-how να ανεβάζει ομάδες στη μεγάλη κατηγορία, πετυχαίνοντας φέτος τον πέμπτο πρωβισισμό του στη Super League 1, όλους με διαφορετικές ομάδες. «Υπήρχε μια διοίκηση στελεχωμένη σωστά από την κεφαλή μέχρι κάτω, που είχε βρει τη χημεία τόσο με το ποδοσφαιρικό τμήμα όσο και με τον κόσμο της ΑΕΛ που είναι η δύναμή της, αλλά συνάμα είναι και πολύ απαιτητική. Οι ρόλοι ήταν διακριτοί και αυτό είναι πολύ σημαντικό. Επνεε μια θετική αύρα από το ξεκίνημα της σεζόν, όπου κάναμε τις τέσσερις σερί νίκες και κυρίως μετά το 3-0 επί του Ηρακλή που ήταν εκ των βασικών ανταγωνιστών, αυτή δυνάμωσε ολόένα και περισσότερο», αναφέρει στην «Κ» ο 64χρονος προπονητής.

Υλικό για Super League

Η ΑΕΛ είναι η πρώτη ομάδα στην ιστορία της Β΄ Εθνικής που ανεβαίνει κατηγορία αήττητη. Ο ίδιος ωστόσο δεν θα συνεχίσει τη νέα σεζόν, καθώς είχε προαποφασιστεί και είχε καθοριστεί ως όρος της συνεργασίας. «Είχαμε σταθερότητα και υλικό που αποδείχθηκε επαρκέστατο σε όλη τη διάρκεια του πρωταθλήματος. Αναμφίβολα τώρα οι απαιτήσεις μεγαλώνουν. Εγώ δεν θα είμαι στην ομάδα, ωστόσο ο νέος προπονητής εκτιμώ πως μπορεί να κρατήσει έναν κορμό 10-12 παικτών από αυτούς που πέτυχαν την άνοδο. Μπορούν να ανταποκριθούν. Με τις μεταγραφές που θα γίνουν και την ώθηση που θα δώσει ο κόσμος, ο πίκυς μπορεί να μπει πιο ψηλά και όχι μόνο για την παραμονή στην κατηγορία».

πάρει το πρωτάθλημα, δεν το είχαμε βάλει στόχο. Θέλαμε να είμαστε στις πρώτες θέσεις με τους μεγάλους και μας βγήκε». Το τρίτο είναι η ανάδειξη και πάλι των ντόπιων ταλέντων.

«Σίγουρα ταλέντα σαν αυτά της εποχής της δικής μας, όπως ο Καραμπάλης, ο Μπιτομπόνας ή ο Γκαλίτσιος, δύσκολα θα ξαναβγούν. Ωστόσο έχω προσωπική άποψη από τις ακαδημίες της ΑΕΛ. Στην Κ-19 ήδη υπάρχουν δύο-τρία παιδιά που μπορούν να αντιμετωγξθούν στην πρώτη ομάδα και να αναδειχθούν. Με μια σωστή δουλειά στους μικρούς και ενδυνάμωση της πρώτης ομάδας με σωστές μεταγραφές, η ΑΕΛ μπορεί σε βάθος τριετίας να γίνει και πάλι πρωταγωνίστρια».

ΑΠΟΦΕΙΣ

Ολοι Κούμας...

Του **ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ**

Ανεξαρτήτως των κινήτρων και των επιδιώξεων που συνοδεύουν την εκθρική πολιτική Παπασταύρου κατά του Κούμα, η όλη στάση του Κύπριου επιχειρηματία βοηθά στην προσπάθειά μας ν΄ απεικονίσουμε σ΄ ένα χάρτη, πού στέκεται και πώς τοποθετείται η κάθε ομάδα, έναντι της ηγεσίας της ΚΟΠ. Λαμβάνοντας ως σημείο αναφοράς την 11η του περασμένου Νοέμβρη, οπότε και ο πρόεδρος της Ομόνοιας κορύφωσε την επίθεσή του, αναγράφοντας σε μια ανακοίνωση τριών χιλιάδων λέξεων, τη λειτουργία του «καθεστώτος Κούμα», έχουμε πια ενώπιόν μας ένα σημαντικό δείγμα για το πώς οι υπόλοιπες ομάδες εκτιμούν το έργο του προέδρου της Ομοσπονδίας και των συνεργατών του. Έξι μήνες μετά και αφού στην κόντρα Παπασταύρου-Κούμα έχουν μεσολαβήσει πολλά επεισόδια (πάυση Νικ Νικολάου, τοποθέτηση Γρηγόρη ως εκπροσώπου στην ΚΟΠ, άρνηση στο αίτημα της Ομόνοιας να οριστεί αντιπρόεδρος της Εκτελεστικής, διαφωνίες επί διαιτητικών ζητημάτων), έχουμε μετά ευκολίας επισημάνει ότι ο Παπασταύρου σ΄ αυτή του την αντιπαράθεση είναι απελπιστικά μόνος.

Δικό του πρόβλημα, δικό του και το τίμημα που μπορεί ή όχι να πληρώσει, όσον αφορά όμως την προσπάθειά μας να χαρτογραφήσουμε τις τοποθεσίες των υπολοίπων, επίσης μετά ευκολίας συμπεραίνουμε ότι όλες ανεξαιρέτως οι ομάδες συμπαράστέκονται ή τουλάχιστον δεν αντιπαλεύουν τον «βασιλιά» Κούμα! Εύκολα παρατηρεί κανείς ότι η στάση που διατηρούν πηγάζει μέσα από τα δικά τους συμφέροντα και επί τούτου απουσιάζει παντελώς η μεταξύ τους συζήτηση για θέματα που αφορούν το καλό του ποδοσφαίρου. Πλήρης απουσία συζητήσεων, γύρω από το πώς θα βελτιωθεί το άθλημα και οι συνθήκες γύρω απ΄ αυτό. Η μεροληπτική στάση τους, προκύπτει εννοείται και μέσα από το πώς θα προστατευτούν ή θα βοηθηθούν μέσα από την ισχύ που διατηρεί ο Κούμας.

Θα ήταν ίσως και περίεργο, σε μια χρονιά που η Πάφος κυνηγά το πρώτο πρωτάθλημα της ιστορίας της, να δαπανά ενέργεια σε θέματα που μπορεί να επηρεάσουν την προσπάθειά της. Λίγο πολύ τα ίδια ισχύουν και για τον μικρό Άρν. Για λόγους όχι άμεσα αγωνιστικούς, θα ήταν επίσης εξαιρετικά απρόβλεπτο να συμπράξει με τον Παπασταύρου, το μπλοκ των πέντε ομάδων (ΑΠΟΕΛ, Ανόρθωση, ΑΕΛ, Απόλλων, Εθνικός) που διατηρούν μεγάλα οικονομικά ανοίγματα και όσον αφορά τις υποχρεώσεις τους προς το κράτος. Όσον αφορά ομάδες του τύπου Καρμιώτισσα, ΕΝΠ θεωρούνται ότι ανήκουν στη σφαίρα επιδράσεως του προέδρου, ενώ η ΑΕΚ μόλις πρόσφατα, δημόσια εξέφρασε τη διαφωνία της σε σχέση με το περιεχόμενο καταγγελίας του Παπασταύρου κατά του Κούμα. Όσον αφορά τη λίμνη με μικρότερα «ψάρια» (Σαλαμίνα, 29η, Αραδίππου), ούτε και από εκεί φαίνεται ο πρόεδρος να χάνει μέρος της επιρροής του. Γενικώς, ο χάρτης έτσι όπως καταγράφεται μέσα από τη στάση των ομάδων σε σχέση με το βασικό αίτημα του Παπασταύρου ν΄ αλλάξει η ηγεσία της Ομοσπονδίας, είναι εξαιρετικά επιβαρυντικός για τον πρόεδρο της Ομόνοιας, καθότι αποδεικνύεται ξεκάθαρα ότι όλοι είναι Κούμας!

Ο Μάιος των τίτλων και της... αύξησης των ομάδων!

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΑΝΝΗ**

Απρίλιος - Μάιος. Οι μήνες των σημαντικών αγώνων, των τελικών, της ανάδειξης των πρωταθλητών και γενικότερα των τροπαιούχων της περιόδου. Στο κυπριακό ποδόσφαιρο είναι και η περίοδος που (ξανά) θυμούνται κάποιοι, τα περί προτάσεων αλλαγής στον τρόπο διεξαγωγής του πρωταθλήματος πρώτης κατηγορίας και κυρίως της αύξησης των ομάδων που συμμετέχουν. Χρόνια τώρα, προτάσεις αναλόγως του ποιο υποβιβάζονται, ποιοι κινδυνεύουν ή μένουν εκτός από τον πρώτο όμιλο... Έτσι, προέκυψε

και προ ολίγων ημερών η πρόταση της ΕΝΠ για αύξηση των ομάδων σε δεκαέξι! Μια επίσημη πρόταση, από ένα σωματειακό μέλος της ΚΟΠ, γιατί όχι να συζητηθεί. Το χρονικό σημείο, ωστόσο, που η πρόταση αυτή υποβάλλεται, από μόνο του δημιουργεί αμφιβολίες...

Πρώτα και κύρια γιατί προνοεί κατάργηση του υποβιβασμού, για δύο από τις τρεις ομάδες του φετινού πρωταθλήματος. Άρα, παίζουν απλώς για να παίζουμε εδών και εβδομάδες στον δεύτερο όμιλο; Φθάσαμε σχεδόν στο τέλος με δύο μόλις αγωνιστικές να απομένουν και ξαφνικά θα αποφασίσουμε πως δεν πειράζει, ό,τι έγινε, έγινε και απλά ξεχάστε το; Συμβάλλει κάτι τέτοιο στην αξιοπιστία του κυπριακού ποδοσφαίρου γενικότερα; Πολύ περισσότερο, όταν η πρόταση για τη διαφοροποίηση του υποβιβασμού, προέρχεται από την ομάδα η οποία τη δεδομένη στιγμή βρίσκεται στην πιο δυσχερή θέση, από άλλες δύο, για να συμπληρωθεί την τριάδα των ομάδων που θα υποβιβαστούν.

Η πρόταση προνοεί επίσης να γίνουν οκτώ οι ομάδες του πρώτου ομίλου και μονοί οι αγώνες, όπως αναλόγα έγινε φέτος στον δεύτερο όμιλο. Εδώ όμως διακυβεύονται μεγάλα συμφέροντα, όπως ο τίτλος και τα ευρωπαϊκά εισιτήρια και σίγουρα επηρεάζονται και τα μεγάλα τηλεοπτικά συμβόλαια. Ως προς το τελευταίο που αναφέρει η πρόταση, περί της δυνατότητας των μεγάλων και ιστορικών ομάδων με χαμηλότερους προϋπολογισμούς να ορθοποδήσουν οικονομικά και στη συνέχεια αγωνιστικά, εδώ απλώς γελάμε και δεν έχει να κάνει με την αξιολόγηση της πρότασης. Με την όποια αλλαγή στον τρόπο διεξαγωγής, με δώδεκα, δεκατέσσερις ή δεκαέξι ομάδες, αν η νοοτροπία και τα μυαλά κάποιων δεν αλλάξουν, ολόένα και περισσότερες θα είναι οι οικονομικές υποθέσεις, οι απεργίες παικτών, οι προσφυγές και οι τιμωρίες. Μας τα ΄παν κι άλλοι, για τα πολύπλευρα οφέλη του ποδοσφαίρου γενικότερα, σε προηγουμένως ανάλογες προτάσεις για αλλαγές, που κατά καιρούς έγιναν. Η πρόσφατη όμως δημοσιοποίηση των οικονομικών καταστάσεων των ομάδων, όπως και οι ανάλογες των προηγούμενων χρόνων, άλλα δείχνουν...

Και επιτέλους για να τελειώσουμε. Μπορεί όντως το καλύτερο πρωτάθλημα να είναι αυτό με δεκαέξι ομάδες, ωστόσο, τον ιδανικό αριθμό ομάδων για την πρώτη κατηγορία, μόνο η εξειδικευμένη ποδοσφαιρική άποψη, σε συνδυασμό με αξιόπιστο (χρονικά) δείγμα, μπορεί να τον αποφασίσει. Και η οποιαδήποτε πρόταση, πολύ περισσότερο απόφαση για σημαντικές αλλαγές, δεν μπορεί ούτε να τίθεται σε ισχύ κατά τη διάρκεια ενός πρωταθλήματος, αντίθετα με όσα προνοεί η προκήρυξη, ούτε και να εφαρμόζεται στην αμέσως επόμενη σεζόν. Γιατί προέχει, όπως άλλωστε υποστηρίζουν και αυτοί που προτείνουν αλλαγές, το καλό και κυρίως η αξιοπιστία του κυπριακού ποδοσφαίρου...

Μεταβολές εβδομάδας		Dow Jones	Nasdaq	Nikkei	Dax	FTSE 100	 ΗΠΑ Συρρίκνωση ΑΕΠ τις πρώτες 100 ημέρες του Τραμπ Σελ. 10	Πετρέλαιο	€/ \$
	Χ.Α.Κ. 2,67%								
	Χ.Α. 1,20%	2,99%	3,60%	5,33%	2,44%	1,06%		-5,54%	-0,51%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΜΕΤΡΑ ΑΝΑΖΩΟΓΟΝΗΣΗΣ

Οι δασμοί μετατρέπονται σε ευκαιρία για την Κίνα

Η **επιβολή** υπερόγκων δασμών από τον Τραμπ αποτελεί μοχλό πίεσης στην πιεσμένη οικονομία της Κίνας, που αντιμετωπίζει κρίση στο real estate, εργασιακή ανασφάλεια και δημογραφικό πρόβλημα. Ο πρόεδρος της χώρας παίρνει σειρά μέτρων για να μετατρέψει τους δασμούς σε ευκαιρία. **Σελ. 10**

ΚΤΗΜΑΤΑΓΟΡΑ ΕΛΛΑΔΑΣ

Νέο ρεκόρ αγορών ακινήτων από ξένους

Σημαντική ήταν η άνοδος των ξένων επενδύσεων στην αγορά ακινήτων το 2024 στην Ελλάδα, σημειώνοντας νέο ιστορικό ρεκόρ, χάρη στην αύξηση των εισροών από χώρες της Ευρώπης. Εισέρευσαν συνολικά από την Ε.Ε. 990 εκατ. ευρώ. Πρόκειται για μια αύξηση κατά 52% σε σχέση με το 2023. **Σελ. 12**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων		
	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	2,76%	0,01%
Γερμανία	2,44%	-0,01%
Γαλλία	3,19%	0,00%
Ιταλία	3,56%	0,02%
Ισπανία	3,11%	0,02%
Ιρλανδία	2,86%	0,04%
Ελλάδα	3,28%	0,01%
Ην. Βασίλειο	4,48%	-0,02%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης		
Οίκος Αξιολόγησης	Μακρο-πρόθεσμο Χρέος	Προοπτικές (outlook)
DBRS	A (Low)	Σταθερή
Fitch	A-	Σταθερή
Moody's	A3	Σταθερή
S&P	A-	Σταθερή
Scope Ratings	A-	Σταθερή

Στον «πάγο» από το 2023 το Δικαστήριο Εκποιήσεων

Το αργό δικαστικό σύστημα καθυστερεί την επίλυση των ΜΕΔ

Αγκάθι για την κυπριακή οικονομία συνεχίζει να αποτελεί το θέμα των Μν Εξυπηρετούμενων Δανείων, ενώ μία σημαντική μεταρρύθμιση του φθινοπώρου του 2023 που αφορά στη δημιουργία ειδικών δικαιοδοσιών στα δικαστήρια παραμένει στον «πάγο». Μέχρι στιγμής η διαδικασία που καλείται να ρυθμίσει νομικά το

ζήτημα των εκποιήσεων αποδεικνύεται χρονοβόρα και γενικότερα αποθαρρυντική για την επίλυση υποθέσεων, οι οποίες εκκρεμούν για πολλά χρόνια. Παρά την κάποια βελτίωση, η γενικότερη εικόνα των ΜΕΔ παραμένει προβληματική, κάτι που επισημαίνουν σε εκθέσεις τους και διεθνείς οργανισμοί. Περίπου 19,9

δισ. σε δάνεια που βρίσκονται στις Εταιρείες Εξαγοράς Πιστώσεων εξακολουθούν να θεωρούνται μη εξυπηρετούμενα, ενώ άλλα 1,7 δισ. παραμένουν στα χαρτοφυλάκια των τραπεζών. Μία σημαντική μεταρρύθμιση του 2023, που στην πράξη δεν έχει εφαρμοστεί ποτέ, αφορά στη δημιουργία ειδικών δικαιοδοσιών στα

δικαστήρια, ειδικά για περιπτώσεις εκποιήσεων ακινήτων αξίας μέχρι €350.000, που θεωρούνται ότι εμπίπτουν στις ευαίσθητες περιπτώσεις εκποίησης. Ωστόσο, μέχρι και σήμερα δεν έχει γίνει οποιαδήποτε κίνηση από πλευράς Ανωτάτου Δικαστηρίου για υλοποίηση της συγκεκριμένης πρόνοιας. **Σελ. 3**

Οι προκλήσεις για τον νέο Πάπα στα οικονομικά του Βατικανού

Ο **Πάπας Φραγκίσκος** έφυγε από τη ζωή στις 21 Απριλίου, αφήνοντας πίσω του μια ιστορική κληρονομιά μεταρρυθμίσεων στην τράπεζα του Βατικανού, αξίας 6 δισ. δολαρίων. Ο οργανισμός επί χρόνια συνδέθηκε με σκάνδαλα, μυστικότητα και καταστροφικές οικονομικές συμφωνίες. Ο Πάπας Φραγκίσκος βελτίωσε τη διαφάνεια και συγκέντρωσε τον έλεγχο των οικονομικών του, ενισχύοντας την κανονιστική εποπτεία. Ο νέος ηγέτης της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας, ωστόσο, θα κληρονομήσει ένα οικονομικό χάος, για το οποίο ο εκλιπών Πάπας Φραγκίσκος αφιέρωσε μεγάλο μέρος της θητείας του επιχειρώντας να το διορθώσει. **Σελ. 11**

ΑΝΑΛΥΣΗ / Των ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΓΚΑΜΠΡΙΕΛ ΡΟΥΜΠΙΝ / REUTERS BREAKINGVIEWS

Οι πρώτες ανησυχητικές ενδείξεις για την οικονομία των ΗΠΑ

Αν και δεν ήταν πρόεδρος για ολόκληρο το τρίμηνο, η πρώτη επίσημη έκθεση για την υγεία της οικονομίας των ΗΠΑ το 2025 φέρει το αδιαμφισβήτητο αποτύπωμα του Ντόναλντ Τραμπ. Μια εκτιμώμενη ετήσια μείωση 0,3% στο ΑΕΠ από τον Ιανουάριο μέχρι το τέλος Μαρτίου προέκυψε από μια σειρά αντιφατικών παραγόντων, με τεράστια αύξηση των εισαγωγών, καθώς οι εταιρείες και οι καταναλωτές προσπαθούσαν να ξεπεράσουν τους συντριπτικούς δασμούς. Προς το παρόν η απασχόληση παραμένει ισχυρή, οι δαπάνες αυξάνονται και το πραγματικό σοκ ενός εμπορικού σχίσματος περιμένει. Το νούμερο που ανακοινώθηκε την Τετάρτη,

λοιπόν, ίσως είναι μια δυσάρεστη ιδιορρυθμία, τα σημάδια αδυναμίας όμως συσσωρεύονται. Δύο αριθμοί δείχνουν τα καλά και τα κακά της οικονομίας των ΗΠΑ, όπως υπήρχαν και πριν από τις ανακοινώσεις των δασμών του Τραμπ κατά την «Ημέρα της απελευθέρωσης» στις 2 Απριλίου. Οι καταναλωτές, συνολικά, συνεχίζουν να ξοδεύουν, ειδικά σε υπηρεσίες και ορισμένα διαρκή αγαθά, όπως τα αυτοκίνητα. Αλλά οι προσδοκίες για εισερχόμενους εμπορικούς δασμούς ώθησαν τις επιχειρήσεις να αποθκεύουν αγαθά από το εξωτερικό. Οι εισαγωγές αυξήθηκαν με

Η εκτιμώμενη μείωση του ΑΕΠ κατά 0,3% το α΄ τρίμηνο φέρει τη σφραγίδα του Ντόναλντ Τραμπ.

ρυθμό 41,3%, με το χάσμα των εξαγωγών να μειώνεται κατά σχεδόν 5 ποσοστιαίες μονάδες. Δεδομένου του χαμηλού ποσού ανεργίας, που έφτασε το 4% κατά τη διάρκεια του τριμήνου, καθώς οι απολύσεις παρέμειναν συγκρατημένες παρά τις περιkopές θέσεων εργασίας σε ομοσπονδιακό επίπεδο, ο Αμε-

ρικανός καταναλωτής έχει μέχρι στιγμής προστατευθεί. Αφήνοντας κατά μέρος τον θόρυβο από τις εισαγωγές, αυτή δεν είναι η εικόνα μιας οικονομίας σε ύφεση. Ακόμη κι αν η φαινομενική συρρίκνωση μπορεί να μεταβληθεί με την πάροδο του χρόνου. Τα δεδομένα για το ΑΕΠ, ιδίως τα αποθέματα συναλλαγών, είναι γνωστά για τη δυσκολία συλλογής τους. Το Γραφείο Οικονομικής Ανάλυσης θα δημοσιεύσει δύο εννημερώσεις στην αρχική του εκτίμηση, οι οποίες μπορούν να αλλάξουν τον τελικό αριθμό. Οι τροποποιήσεις σε περιόδους κρίσης, όπως το 2008, μπορεί να είναι πολύ μεγαλύτερες. Η ασυνήθιστη φύση της τρέ-

χουσας στιγμής, όπου ο μεγαλύτερος κίνδυνος δεν είναι κάποια κυκλική καθοδική μετατόπιση, αλλά οι πολιτικές ζιγκ-ζαγκ του Τραμπ, πιθανότατα θα συνεχίσει να διαταράσσει την εικόνα του ΑΕΠ. Οι εισαγωγές μπορεί να υποχωρήσουν, καθώς οι δασμοί θα «δείξουν τα δόντια τους», για παράδειγμα. Αντιθέτως, τα αδιάσειστα δεδομένα, όπως ο όγκος των θαλασσιών μεταφορών, προμνύουν τις απτές επιπτώσεις μιας διακοπής του εμπορίου μεταξύ ΗΠΑ και Κίνας, με τους φορείς εκμετάλλευσης λιμένων του Los Angeles να αναμένουν μείωση κατά 35% των φορτίων από την Ασία.

Στο κυνήγι προσωπικού ξενοδοχεία και λιανικό

Μεγάλες οι ελλείψεις

Μεγάλο αγκάθι για την ξενοδοχειακή βιομηχανία και το λιανεμπόριο ενόψει της τουριστικής περιόδου αποτελούν οι ελλείψεις σε ανθρώπινο δυναμικό. Εκτιμάται ότι οι ελλείψεις στην ξενοδοχειακή βιομηχανία θα ξεπεράσουν τις 8.000, ενώ στο λιανεμπόριο τις 5.000. Οι ανάγκες παρουσιάζονται σε όλες τις θέσεις και αφορούν τόσο ανειδίκευτο όσο και ειδικευμένο προσωπικό. **Σελ. 4**

Πιο αυστηροί από Ιούνιο οι έλεγχοι για ξέπλυμα

Σε ισχύ η 6η οδηγία

Από τον **Ιούνιο** τίθεται σε εφαρμογή η 6η οδηγία κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (AML). Πέραν των τραπεζών, θα πρέπει να την εφαρμόζουν ιδρύματα πληρωμών, ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος, ανταλλακτήρια συναλλάγματος, επιχειρήσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης και εταιρείες διαχείρισης πιστώσεων. Επίσης, απλουστεύονται οι διαδικασίες και μειώνονται «αχρείαστοι» έλεγχοι. **Σελ. 5**

Κυπριακή αγορά ακινήτων & ανάπτυξης γης

Ανασκόπηση για το 2024

Η έκδοση είναι διαθέσιμη στην αγγλική γλώσσα

ΑΝΑΛΥΣΗ

Του ΧΙΟΥΓΚΟ ΝΤΙΕΟΝ / REUTERS BREAKINGVIEWS

Η αντίδραση των αγορών δυσκολεύει τον Αμερικανό πρόεδρο

Ο Ντόναλντ Τραμπ διαθέτει χαμηλή ανθεκτικότητα στον «πόνο». Εκφοβίζει όσους θεωρεί αδύναμους, δεν είναι τόσο χαλαρός όμως όταν υπάρχει ισχυρή αντίδραση, ειδικά από τις χρηματοπιστωτικές αγορές. Αυτά είναι καλά νέα για τους επενδυτές που ανησυχούν ότι ο Τραμπ μπορεί να προκαλέσει χάος εντός και εκτός συνόρων. Αν και μπορεί να προκαλέσει ζημιά στην οικονομία και στο κράτος δικαίου, υπάρχουν έλεγχοι στην εξουσία του. Ο πρόεδρος των ΗΠΑ φάνηκε να υπο-

Οδηγήθηκε σε μερική αναδίπλωση μετά την πτώση του δολαρίου, των αμερικανικών μετοχών και των ομολόγων.

χωρεί δύο φορές μπροστά στην κατάρρευση των αγορών, η πρώτη όταν «πάγωσε» τους ανταποδοτικούς δασμούς του για 90 ημέρες, η δεύτερη όταν δήλωσε ότι δεν σκοπεύει να απολύσει τον Τζερόμ Πάουελ της Fed. Η πτώση του δολαρίου, των αμερικανικών μετοχών και των ομολόγων φαίνεται να του άλλαξαν γνώμη. Αν οι επενδυτές πουλήσουν κρατικά ομόλογα των ΗΠΑ, θα μπορούσε να δυσκολευτεί να χρηματοδοτήσει το έλλειμμα, το οποίο αναμένεται να φτάσει το 6,5% του ΑΕΠ, σύμφωνα με το ΔΝΤ. Μπορεί επίσης να δυσκολευτεί να μειώσει τους φόρους, έναν από

τους κύριους στόχους του, καθώς κάτι τέτοιο θα απαιτούσε από την Ουάσιγκτον να εκδώσει τρισεκατομμύρια δολάρια επιπλέον χρέους. Ο Τραμπ φαίνεται επίσης να έχει δεύτερες σκέψεις για τον εμπορικό πόλεμο με την Κίνα. Αντί να υποχωρήσει, το Πεκίνο αντέδρασε σκληρά με αρκετούς γύρους αντιποινών.

Ο πρόεδρος των ΗΠΑ δήλωσε την περασμένη εβδομάδα ότι οι δασμοί στα κινεζικά προϊόντα, που αυτή τη στιγμή φτάνουν έως και 145%, θα μειωθούν «ουσιαστικά». Ο Τραμπ υπερηφανεύεται ότι είναι ένας καλός πρόεδρος που τάσσεται υπέρ της ανάπτυξης. Αλλά μόνο το 37% των Αμερικανών εγκρίνει πλέον την οικονομική πολιτική του. Ο συγγραφέας της «Τέχνης της Συμφωνίας» είναι αυτός που ανοιγοκλείνει τώρα τα μάτια του. Ο Κινέζος πρόεδρος Σι Τζινπίνγκ φαίνεται να έχει μεγαλύτερη αντοχή στον «πόνο». Εάν υπάρξει συμφωνία για τη μείωση των δασμών, είναι πιθανό να ευνοήσει το Πεκίνο. Ο Τραμπ έχει ξεκινήσει έναν πόλεμο σε τρία μέτωπα: εναντίον της Κίνας, εναντίον άλλων εμπορικών εταίρων, συμπεριλαμβανομένων των συμμάχων, αλλά και εναντίον αντιπάλων στο εσωτερικό, όπου αντιμετώπιζει πλέον αυξανόμενη αντίσταση.

Δεν θα μπορεί να συνεχίσει αλλωστε την αθέμιτη δράση για πάντα. Η ανυπακοή στο Ανώτατο Δικαστήριο θα πυροδοτούσε συνταγματική κρίση. Οι επενδυτές θα μπορούσαν να τρομοκρατηθούν, ανησυχώντας ότι οι ΗΠΑ γίνονται τυραννία. Αυτό, πάλι, θα μπορούσε να σταματήσει τον Τραμπ, δεδομένου του προφανώς χαμηλού ορίου του στον πόνο. Επιπλέον, το Ρεπουμπλικανικό Κόμμα θα αντιμετωπίσει ξανά τους ψηφοφόρους στις ενδιάμεσες εκλογές του επόμενου έτους. Αυτό, επίσης, θα μπορούσε να αποδειχθεί ένας έλεγχος της εξουσίας του. Εν τω μεταξύ, οι αγορές, η οικονομία και τα δικαστήρια είναι τα καλύτερα, αν και ατελή, αναχώματα.

ΔΗΚΤΗΣ

Κυβερνητικές πρωτοβουλίες

Τις πρωτοβουλίες της κυβέρνησης γύρω από τα εργασιακά ζητήματα έθεσε με δηλώσεις του ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, κάνοντας λόγο για μεταρρύθμιση του συνταξιοδοτικού συστήματος, εκσυγχρονισμό του θεσμού της ΑΤΑ, βελτιωμένη ρύθμιση της εργασίας και επέκταση των συλλογικών διαπραγματεύσεων. Ο Πρόεδρος δεν παρέλειψε να καλέσει όλες τις πλευρές να δείξουν εποικοδομητικό πνεύμα προς όφελος των σημερινών και επόμενων γενιών. Με αφορμή την εργατική Πρωτομαγιά, ο Πρόεδρος σημείωσε ότι τα δίκαια αιτήματα των εργαζομένων βρίσκονται στην προμετωπίδα των προτεραιοτήτων της παρούσας διακυβέρνησης, η οποία εφαρμόζει βιώσιμες και υπεύθυνες πολιτικές που δεν εξαντλούνται σε ρητορίες και συνθήματα, αλλά φέρνουν απτά αποτελέσματα.

• • • • •

Τα νούμερα «λένε» την αλήθεια

Τα στοιχεία του τέταρτου τριμήνου για την πορεία των δανείων παρουσίασε η Κεντρική Τράπεζα στη Βουλή, από τα οποία μπορούν να εξαχθούν χρήσιμα συμπεράσματα. Όσον αφορά στις αναδιρθρώσεις δανείων προκύπτει μια αναλογία 3 προς 5. Δηλαδή, για κάθε €3 δάνεια που αναδιρθρώνουν οι τράπεζες, οι εταιρείες εξαγοράς πιστώσεων αναδιρθρώνουν €5. Συγκεκριμένα, η Τράπεζα Κύπρου αναδιάρθρωσε διπλάσια ποσότητα δανείων από την Ελληνική Τράπεζα, ενώ στην τρίτη θέση βρίσκεται η Alpha Bank. Αξιοσημείωτη και η καταγραφή της Eurobank, η οποία αναδιάρθρωσε σχεδόν τα ίδια δάνεια με την τρίτη Alpha Bank και βρίσκεται στην τέταρτη θέση σε απόσταση ανιπνοής από την τρίτη.

• • • • •

Στρατηγική με επίκεντρο την Κύπρο

Αναγνωρίζοντας τις προκλήσεις των καιρών, ο ανώτερος εκτελεστικός διευθυντής της Eurobank ανέφερε ότι οι γεωπολιτικές εξελίξεις εννοούν σε διεθνές επίπεδο την ενίσχυση της Ινδίας και των ΗΑΕ, δυο περιοχές για τις οποίες, όπως ανέφερε, η Κύπρος αποτελεί πύλη εισόδου στην Ευρώπη. Με αυτά κατά νουν η Eurobank στοχεύει στη δημιουργία μιας τράπεζας που να είναι θεμέλιο ευημερίας στη νηοσινατολική Μεσόγειο. Σε σχέση με τα μεγέθη η τράπεζα ξεπέρασε κάθε ιστορικό προηγούμενο καταγράφοντας €50 δισ. δάνεια, €74 δισ. καταθέσεις και €20 δισ. κεφάλαια υπό διαχείριση. Ο πρόεδρος της τράπεζας με τη σειρά του ανέφερε πως η εξαγορά της Ελληνικής Τράπεζας

diktis@kathimerini.com.cy

Βασική πηγή χρηματοδότησης της Δημοκρατίας παραμένει η διεθνής αγορά μέσω της έκδοσης ευρωπαϊκού μεσοπρόθεσμου ομολόγου (EMTN).

μετέτρεψε τη Eurobank στη μεγαλύτερη ελληνική τράπεζα.

• • • • •

Οι πολίτες μίλησαν

Έρευνα κοινής γνώμης που έγινε σε δείγμα 1.000 ατόμων κατέδειξε αυτό που όλοι αναμέναμε, δηλαδή πως το 62% των ερωτηθέντων εμφανίζονται λίγο ή καθόλου ικανοποιημένοι από τη μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης, με το 12% να δηλώνει άγνοια. Διαφωνίες σε ποσοστό 56% εξέφρασαν οι ερωτηθέντες και όσον αφορά στον αριθμό των νέων οντοτήτων που δημιουργήθηκαν. Στην ερώτηση για

τον αριθμό των νέων αξιωματούχων, 70% βρίσκει υπερβολικά μεγάλο τον αριθμό τους. Όσον αφορά στις ευθύνες για την κατάσταση όπως έχει διαμορφωθεί, η κυβέρνηση φέρει την ευθύνη σύμφωνα με το 56%, ενώ το 45% θεωρεί πως η ευθύνη βρίσκεται στη Βουλή. Τέλος, το 61% απαντά πως η μεταρρύθμιση δεν έγινε προς όφελος των πολιτών.

• • • • •

Συμφωνία εν μέσω πολέμου

Με αντάλλαγμα τη δημιουργία ταμείου ανοικοδόμησης της Ουκρανίας, το Κίεβο συμφώνησε με την Ουάσιγκτον να προσφέρει προνομιακή πρόσβαση στον ορυκτό πλούτο της χώρας. Η συμφωνία που επιτεύχθηκε τρία χρόνια μετά την έναρξη του πολέμου, δημιουργεί αισιοδοξία στους Ουκρανούς ότι θα λειπορνήσει και για τις δύο χώρες προς αμοιβαίο όφελος. Σύμφωνα με ειδικούς, η συμφωνία στέλνει το μήνυμα ότι οι ΗΠΑ είναι δεσμευμένες για την ευημερία της Ουκρανίας και πως, άμεσα θα πρέπει να επιτευχθεί κατάπαυση του πυρός και έναρξη των ειρηνευτικών συνομιλιών με τη Μόσχα.

• • • • •

Ακτίδα φωτός

Η πληροφορία που θέλει την Κίνα έτοιμη να ξεκινήσει διάλογο με τις ΗΠΑ για συμβιβαστική πρόταση στους δασμούς που επιβλήθηκαν εκατέρωθεν, έφερε αισιοδοξία στις αγορές και χαμόγελα στους επενδυτές. Αναλυτές πάντως σημειώνουν ότι ακόμη και αν ξεκινήσουν οι συνομιλίες, η κατάληξη σε μια συμβιβαστική φόρμουλα θα είναι μια πολύπλοκη και μακρόσυρτη διαδικασία. Ακόμη και για να ξεκινήσουν οι διαπραγματεύσεις, η Κίνα αξιώνει όπως κάποιοι δασμοί που της επιβλήθηκαν πρέπει άμεσα να αποσυρθούν ως ένδειξη εμπιστοσύνης και καλής διάθεσής. Η συνέχεια αναμένεται με ιδιαίτερο ενδιαφέρον.

Η δυσκολία των γυναικών για «όνειρα γλυκά»

Της ΜΕΛΙΝΤΑ ΓΟΥΕΝΕΡ ΜΟΪΕΡ

Αν αναζητήσετε πληροφορίες για υγιεινές συνήθειες ύπνου στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, πιθανόντα θα συναντήσετε αναρτήσεις που υποστηρίζουν ότι οι γυναίκες χρειάζονται περισσότερο ύπνο από τους άνδρες – ορισμένοι, μάλιστα, κάνουν λόγο για «δραματικά» μεγαλύτερη ανάγκη ύπνου. Οι εξηγήσεις που προβάλλονται ποικίλλουν και συμπεριλαμβάνουν τις ορμονικές διαφορές αλλά και την άποψη ότι ο εγκέφαλος των γυναικών λειτουργεί ταχύτερα από εκείνον των ανδρών. Ωστόσο δεν υπάρχει καμία έγκυρη επιστημονική έρευνα που να επιβεβαιώνει αυτούς τους ισχυρισμούς. «Δεν υπάρχουν δεδομένα που να αποδεικνύουν ότι υπάρχει κάποιος θεμελιώδης βιολογικός λόγος για τον οποίο οι γυναίκες χρειάζονται περισσότερο ύπνο από τους άνδρες», αναφέρει η δρ Σούζαν Μπέρτις, γιατρός εξειδικευμένη στις διαταραχές ύπνου στο νοσοκομείο Brigham and Women's, στη Βοστώνη. Κατά μέσον όρο οι γυναίκες φαίνεται να περνούν λίγο περισσότερα λεπτά στο κρεβάτι κάθε βράδυ συγκριτικά με τους άνδρες, όμως αυτό δεν σημαίνει απαραίτητα ότι χρειάζονται περισσότερο ύπνο, επισημαίνει.

Μόνο λίγες μελέτες έχουν εξετάσει τις διαφορές στη διάρκεια του ύπνου μεταξύ ανδρών και γυναικών. Σε μια μελέτη-ορόσημο του 2013, ερευνητές ανέλυσαν δεδομένα από περισσότερους από 56.000 ενήλικους στις Ηνωμένες Πολιτείες. Όταν οι συμμετέχοντες ρωτήθηκαν πώς είχαν περάσει τον χρόνο τους κατά τη διάρκεια ενός

πρόσφατου 24ώρου, οι γυναίκες ανέφεραν ότι είχαν αφιερώσει, κατά μέσον όρο, 11 λεπτά περισσότερο στον ύπνο την προηγούμενη νύχτα σε σύγκριση με τους άνδρες.

Ωστόσο, αυτό δεν σημαίνει απαραίτητα ότι οι γυναίκες κοιμήθηκαν πραγματικά 11 λεπτά περισσότερο. Σύμφωνα με τη μελέτη, ο χρόνος ύπνου που ανέφεραν οι συμμετέχοντες περιελάμβανε και τα λεπτά που πέρασαν προσπα-

Αναλαμβάνουν συχνότερα ευθύνες φροντίδας και οικιακές εργασίες, κάτι που εντείνει την ανησυχία και το άγχος, παράγοντες που διαταράσσουν τον ύπνο.

θώντας να αποκοιμηθούν – και οι γυναίκες έχουν πολύ περισσότερες πιθανότητες από τους άνδρες να εμφανίσουν αϋπνία, εξηγεί η Ρεμπέκα Ρόμπινς, επιστήμονας ύπνου και επίκουρη καθηγήτρια Ιατρικής στην Ιατρική Σχολή του Χάρβαρντ. Η ίδια μελέτη έδειξε επίσης ότι οι γυναίκες είχαν σχεδόν πενταπλάσιες πιθανότητες από τους άνδρες να αναφέρουν διακοπές του ύπνου λόγω υποχρεώσεων φροντίδας, συνήθως ενός παιδιού.

Οι έρευνες δείχνουν ότι, κατά μέσον όρο, οι γυναίκες έχουν χαμηλότερες ποιότητες ύπνο σε σχέση με τους άνδρες, ανεξάρτητα από το αν έχουν υποχρεώσεις

Δεν υπάρχουν δεδομένα που να αποδεικνύουν ότι υπάρχει κάποιος θεμελιώδης βιολογικός λόγος για τον οποίο οι γυναίκες χρειάζονται περισσότερο ύπνο από τους άνδρες. Οι ενήλικοι χρειάζονται από επτά έως εννέα ώρες κάθε βράδυ, ωστόσο οι ανάγκες διαφέρουν από άτομο σε άτομο.

Ορμονικές μεταβολές

Η προγεστερόνη, η σημαντικότερη ορμόνη της γυναίκας, συνδέεται με τον ποιοτικό ύπνο και όταν τα επίπεδά της μειώνονται λίγο πριν από την έμμηνο ρύση, οι γυναίκες τείνουν να κοιμούνται πιο ανήσυχες, εξηγεί η Σέλιμπ Χάρις, κλινική ψυχολόγος στη Νέα Υόρκη, με ειδίκευση στις διαταραχές ύπνου. Οι γυναίκες αναφέρουν συχνά δυσκολίες στον ύπνο κατά την περίοδο πριν και μετά την εμμηνόπαυση, καθώς οι ορμονικές μεταβολές γίνονται πιο έντονες. Επιπλέον, σε σύγκριση με τους άνδρες, οι γυναίκες αναλαμβάνουν συχνότερα ευθύνες φροντίδας και οικια-

κές εργασίες, κάτι που μπορεί να δυσχεραίνει τόσο την έλευση όσο και τη διατήρηση του ύπνου. Η άγνοια για την παραλαβή των ρούχων από το καθαρτήριο, την επικοινωνία με συγγενείς, τη μεταφορά των παιδιών στο σχολείο ή τον προγραμματισμό ιατρικών ραντεβού – «όλες αυτές οι μικρές υποχρεώσεις συσσωρεύονται, εντείνοντας την ανησυχία και το άγχος, δύο από τους βασικότερους παράγοντες που διαταράσσουν τον ύπνο μας», επισημαίνει η Ρόμπινς.

Ορισμένες διαταραχές ύπνου, όπως η αϋπνία, η υπνική άπνοια και το σύνδρομο ανήσυχων ποδιών, εμφανίζονται συχνότερα

στις γυναίκες καθώς μεγαλώνουν. Μάλιστα, οι γυναίκες με υπνική άπνοια συχνά δεν διαγιγνώσκονται, καθώς είναι λιγότερο πιθανό να εμφανίσουν τυπικά συμπτώματα, όπως έντονο ροχαλητό ή απότομο ξύπνημα με αίσθηση έλλειψης αέρα, αναφέρει η δρ Ρέιτσελ Σάλας, νευρολόγος και ειδικός στην ιατρική του ύπνου στο Johns Hopkins Medicine.

Ξεκουράζεστε αρκετά;

Η διάρκεια και η ποιότητα του ύπνου δεν καθορίζουν απαραίτητα το πόσο ύπνο χρειάζεται ένα άτομο. «Αυτά τα δύο δεν είναι απαραίτητα ταυτόσημα», επισημαίνει η Ρόμπινς. Σύμφωνα με το Εθνικό Ιδρυμα Ύπνου, οι ενήλικοι χρειάζονται γενικά από επτά έως εννέα ώρες ύπνου κάθε βράδυ. Ωστόσο, η ακριβής ανάγκη μπορεί να διαφέρει από άτομο σε άτομο, σημειώνει η Χάρις. «Δεν υπάρχει μαγικός αριθμός», τονίζει.

Η Ρόμπινς προσθέτει ότι η χρήση ενός εξυπνου ρολογιού ή άλλης συσκευής παρακολούθησης ύπνου μπορεί να βοηθήσει στον έλεγχο του αν εξασφαλίζετε τουλάχιστον επτά ώρες ύπνου κάθε νύχτα. Ωστόσο, συχνά ο πιο αξιόπιστος τρόπος για να εκτιμήσετε αν ξεκουράζεστε επαρκώς είναι να παρατηρήσετε πώς αισθάνεστε κατά τη διάρκεια της ημέρας. Αν νιώθετε συχνά εξάντληση, αυτό μπορεί να αποτελεί ένδειξη ότι δεν κοιμάστε αρκετά ή ότι αντιμετωπίζετε κάποια διαταραχή ύπνου. «Αν αισθάνεστε πώς κοιμάστε επαρκώς, αλλά εξακολουθείτε να νιώθετε κόπωση ή δυσκολεύεστε να παραμείνετε ξύπνιοι», αναφέρει η Σάλας, «αυτός είναι λόγος να συμβουλευθείτε τον γιατρό σας».

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Η εξεύρεση λύσης στη διαχείριση των Μν Εξυπηρετούμενων Δανείων (ΜΕΔ) συνεχίζει να αποτελεί αγκάθι για την κυπριακή οικονομία, ενώ μία σημαντική μεταρρύθμιση του φθινοπώρου του 2023 που αφορά στη δημιουργία ειδικών δικαιοδοσιών στα δικαστήρια, παραμένει στον «πάγο». Παρά τα μέτρα που εφαρμόστηκαν τα τελευταία χρόνια, οι ουσιαστικές λύσεις καθυστερούν και ένας από τους βασικούς λόγους είναι η ταχύτητα στην απονομή δικαιοσύνης. Μέχρι στιγμής η διαδικασία που καλείται να ρυθμίσει νομικά το ζήτημα των εκποιήσεων αποδεικνύεται χρονοβόρα και γενικότερα αποθαρρυντική για την επίλυση υποθέσεων, οι οποίες εκκρεμούν για πολλά χρόνια.

Παρόλο που τα τελευταία χρόνια υπήρξε κάποια βελτίωση, η γενικότερη εικόνα των ΜΕΔ παραμένει προβληματική, κάτι που επισημαίνουν σε εκθέσεις τους και διεθνείς οργανισμοί. Περίπου 19,9 δισ. σε δάνεια που βρίσκονται στις Εταιρείες Εξαγοράς Πιστώσεων (ΕΕΠ) εξακολουθούν να θεωρούνται μη εξυπηρετούμενα, ενώ άλλα 1,7 δισ. παραμένουν στα χαρτοφυλάκια των τραπεζών, όπου αναλογικά, το μεγαλύτερο πρόβλημα το αντιμετωπίζουν οι μικρότερες τράπεζες. Η μετάβαση μεγάλου μέρους αυτών των δανείων από τις τράπεζες στις Εταιρείες Εξαγοράς Πιστώσεων (Servicers) βελτίωσε μεν την εικόνα των τραπεζικών ισολογισμών, αλλά δεν σημαίνει ότι το πρόβλημα έχει λυθεί. Το βάρος μεταφέρθηκε, αλλά δεν εξαλείφθηκε και παραμένει μέσα στην κυπριακή οικονομία.

Το 2023 και μετά από διαβουλεύσεις μνηνών έγιναν κάποιες αλλαγές στο

Μία σημαντική μεταρρύθμιση του 2023 που στην πράξη δεν έχει εφαρμοστεί ποτέ, αφορά στη δημιουργία ειδικών δικαιοδοσιών στα δικαστήρια, ειδικά για περιπτώσεις εκποιήσεων ακινήτων αξίας μέχρι €350.000.

νομοθετικό πλαίσιο. Ο Νόμος 9/1965 τροποποιήθηκε για να δοθεί επιπλέον χρόνος 30 ημερών στη διαδικασία εκποίησης, ενώ ενισχύθηκε και ο ρόλος του Χρηματοοικονομικού Επιτρόπου. Παράλληλα, δρομολογήθηκαν εξελίξεις και για το δικαστικό σύστημα, το οποίο μεταρρυθμίστηκε με τη δημιουργία νέων δικαστηρίων, την ει-

σαγωγή νέων κανόνων και την ηλεκτρονική καταχώρηση. Όμως, η ουσία δεν άλλαξε καθώς οι καθυστερήσεις παραμένουν. Υποθέσεις που αφορούν ΜΕΔ «σέρνονται» στα δικαστήρια για χρόνια, υπονομεύοντας τις προσπάθειες ουσιαστικής εξυγίανσης.

Όπως ειπώθηκε αρκετές φορές δημόσια, τα δικαστήρια σε όλες τις πόλεις

της Κύπρου συνεχίζουν να εξετάζουν υποθέσεις που καταχωρήθηκαν πριν από τέσσερα και πέντε χρόνια. Στη Λευκωσία, είναι ακόμη ανοικτές υποθέσεις του 2020. Στη Λάρνακα και τη Λεμεσό του 2018 και 2019. Στην Πάφο και την Αμμόχωστο ακόμη παλαιότερες.

Μία σημαντική μεταρρύθμιση του

2023 που στην πράξη δεν έχει εφαρμοστεί ποτέ, αφορά στη δημιουργία ειδικών δικαιοδοσιών στα δικαστήρια, ειδικά για περιπτώσεις εκποιήσεων ακινήτων αξίας μέχρι €350.000, που θεωρούνται ότι εμπίπτουν στις ευαίσθητες περιπτώσεις εκποίησης. Ωστόσο, μέχρι και σήμερα δεν έχει γίνει οποιαδήποτε κίνηση από πλευράς

Ανωτάτου Δικαστηρίου για υλοποίηση της συγκεκριμένης πρόνοιας.

Η «Κ» απέστειλε ερώτηση στο Ανώτατο αναφορικά με το πού βρίσκεται η διαδικασία της δημιουργίας ειδικών δικαιοδοσιών στα δικαστήρια και τις απάντησαν οι υπεύθυνοι τα κάτωθι: «Να σας ενημερώσω ότι δεν έχει συσταθεί ξεχωριστό δικαστήριο για τις υπό αναφορά υποθέσεις. Οι υποθέσεις αυτής της φύσης, λόγω του μεγάλου αριθμού τους, ανατίθενται σε αριθμό δικαστών με βάση το πρόγραμμα εργασίας του κάθε Επαρχιακού Δικαστηρίου».

Αβεβαιότητας συνέχεια

Οι χρονοβόρες δικαστικές διαδικασίες δημιουργούν αβεβαιότητα και δίνουν σήμα καθυστέρησης, επιβραδύνοντας την απονομή δικαιοσύνης και ενισχύοντας το αίσθημα ασυλίας σε στρατηγικούς κατοίκους. Οι τράπεζες και οι εταιρείες εξαγοράς πιστώσεων αδυνατούν να προγραμματίσουν τις κινήσεις τους, ενώ οι ευάλωτοι δανειολήπτες παραμένουν εγκλωβισμένοι, χωρίς να τους προσφέρεται ουσιαστική διέξοδος.

Την ίδια ώρα, οι επενδυτές βλέπουν τη δικαστική καθυστέρηση και distasteful. Οι νέες επενδύσεις αν και είναι υπαρκτές, θα προχωρούσαν ταχύτερα, η αγορά ακινήτων στρεβλώνεται και η γενικότερη εμπιστοσύνη στην οικονομία υπονομεύεται. Την προβληματική κατάσταση στο σύστημα απονομής δικαιοσύνης καταγράφουν και διεθνείς μετρήσεις όπως το EU Justice Scoreboard, στο οποίο η χώρα μας σε πολλούς δείκτες κατατάσσεται στις τελευταίες θέσεις και ειδικά σε όσους σχετίζονται με θέματα χρονικής διάρκειας επίλυσης των υποθέσεων.

Περίπου 19,9 δισ. σε δάνεια που βρίσκονται στις Εταιρείες Εξαγοράς Πιστώσεων (ΕΕΠ) εξακολουθούν να θεωρούνται μη εξυπηρετούμενα, ενώ άλλα 1,7 δισ. παραμένουν στα χαρτοφυλάκια των τραπεζών.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει επανειλημμένα επισημάνει τη σημασία της ταχείας απονομής δικαιοσύνης για την οικονομική σταθερότητα και την προσέλκυση επενδύσεων. Ένα λειτουργικό δικαστικό σύστημα αποτελεί προϋπόθεση για κάθε κράτος δικαίου και θεμέλιο για την οικονομική πρόοδο.

Την προβληματική κατάσταση στο σύστημα απονομής δικαιοσύνης καταγράφουν και διεθνείς μετρήσεις όπως το EU Justice Scoreboard, στο οποίο η χώρα μας σε πολλούς δείκτες κατατάσσεται στις τελευταίες θέσεις.

Οι τρεις βασικοί παράμετροι

Στην ετήσια έκθεση του 2024 που εξέδωσε η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου εντός της εβδομάδας, τονίζεται πως, οι Μν Εξυπηρετούμενες Χορηγήσεις (ΜΕΧ) παρουσίασαν περαιτέρω μείωση, ως ποσοστό του συνολικού αποθέματος δανείων, και ανήλθαν στο 6,2% το 2024 σε σύγκριση με 7,9% το 2023. Εντούτοις, είναι σημαντικό να σημειωθούν τρεις βασικοί παράμετροι που δικαιολογούν τη διατήρηση του εν λόγω θέματος

ανάμεσα στις εποπτικές προτεραιότητες της ΚΤΚ. Πρώτον, ο δείκτης ΜΕΧ σε επίπεδο συστήματος συνεχίζει να είναι μεταξύ των ψηλότερων σε ευρωπαϊκό επίπεδο, καθιστώντας επιτακτική την ανάγκη περαιτέρω μείωσής του. Δεύτερον, ο κίνδυνος δημιουργίας νέων αθετήσεων είναι υπαρκτός. Και τρίτον, η πρόοδος που έχει επιτευχθεί μέχρι σήμερα σε επίπεδο συστήματος είναι ανομοιόμορφη μεταξύ των εποπτευόμενων ιδρυ-

μάτων. «Συνεπώς, ενώ σαφώς αναγνωρίζεται η πρόοδος που έχει επιτευχθεί στη μείωση των ΜΕΧ σε επίπεδο συστήματος, διατηρείται παράλληλα η ανάγκη στενής παρακολούθησης και λήψης περαιτέρω ενεργειών απομόχλευσης των ισολογισμών των τραπεζών, με ιδιαίτερη έμφαση στα λιγότερο σημαντικά ιδρύματα τα οποία χρειάζεται να εντείνουν τις προσπάθειές τους επί του προκειμένου», τονίζει η ΚΤΚ.

Ενας στους 4 πλειστηριασμούς κατέληξε σε αγορά ακινήτου

Οι ματαιώσεις, οι αναστολές, αλλά και οι ανακοπές φρενάρουν τη διαδικασία που ακολουθείται στην Ελλάδα

Της ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ

Οι κακές επιδόσεις στους πλειστηριασμούς ακινήτων είναι η βασική αιτία για την υστέρηση των εσόδων από τις τιτλοποιήσεις του «Ηρακλή», καθώς υπολείπονται κατά το ήμισυ περίπου των στόχων που έχουν τεθεί. Σύμφωνα με στοιχεία της «Κ», τα έσοδα από τους πλειστηριασμούς φθάνουν μόλις το 26% των εσόδων από τις τιτλοποιήσεις, έναντι 49% που έχει προβλεφθεί ως στόχος στα επιχειρηματικά πλάνα που έχουν καταθέσει οι εταιρείες διαχείρισης. Αντιθέτως, σημαντικά πάνω από τον στόχο είναι τα έσοδα από τις ρυθμίσεις και τις αναδιαρθρώσεις δανείων που αντιπροσωπεύουν το 56% των εσόδων των τιτλοποιήσεων, έναντι στόχου 40% που

προβλέπουν τα επιχειρησιακά πλάνα. Μέχρι σήμερα έχουν πραγματοποιηθεί 21 τιτλοποιήσεις κόκκινων δανείων και οι εγγυήσεις που έχει δώσει το Δημόσιο ανέρχονται στα 18,2 δισ. ευρώ.

Η υστέρηση των εσόδων από τους πλειστηριασμούς έχει επιπτώσεις και στη μείωση του ιδιωτικού χρέους. Αυτό γιατί πολλά από τα ακίνητα καταλήγουν με μειωμένη τιμή, με συνέπεια το χρέος τελικά που αποπληρώνεται να είναι μικρότερο από αυτό που θα μπορούσε να αποπληρωθεί εάν το ακίνητο έβρισκε αγοραστή στην αρχική τιμή του πλειστηριασμού. Υπενθυμίζεται ότι για πλειστηριασμούς που διεκδικούνται δυο φορές και δεν κατακυρώνονται, δηλαδή καταλήγουν άγονοι, την επόμενη φορά που θα προκηρυχθούν για

διενέργεια, η τιμή πρώτης προσφοράς του ακινήτου μειώνεται στο 80% της αρχικής, ενώ όταν καταλήγουν άγονοι και τρίτη φορά, η τιμή πρώτης προσφοράς

Το 2024 προγραμματίστηκε να διεξαχθούν 69.026 πλειστηριασμοί ακινήτων και από αυτούς 29,5% ανεστάλησαν ή ματαιώθηκαν.

του ακινήτου μειώνεται στο 65% της αρχικής. Με αυτόν τον τρόπο, πολλά ακίνητα πωλούνται τελικά κάτω από την εμπορική τιμή που ισχύει στην αγορά και

έτσι το χρέος που βαρύνει τον οφειλέτη δεν μειώνεται όσο θα μπορούσε και το υπόλοιπο της οφειλής συνεχίζει να τον βαρύνει.

Το βασικό πρόβλημα που καθιστά τους πλειστηριασμούς ακινήτων αναποτελεσματικό εργαλείο, παρά τις βελτιώσεις που έχουν γίνει τα τελευταία χρόνια, συνδέεται με τις πολυάπλες ματαιώσεις, τις αναστολές, αλλά και τις ανακοπές που κατατίθενται, με συνέπεια ένας μικρός αριθμός ακινήτων να καταλήγει να βρει αγοραστή σε σχέση με τον αριθμό αυτών που βγαίνουν στον πλειστηριασμό. Συνολικά το 2024 προγραμματίστηκε να διεξαχθούν 69.026 πλειστηριασμοί ακινήτων και από αυτούς:

- Οι 20.362 (ποσοστό 29,5%) ανεστάλησαν ή ματαιώθηκαν, οπότε και η διαδικασία του πλει-

στηριασμού δεν ολοκληρώθηκε.

- Από τους υπόλοιπους 48.664 που ολοκληρώθηκαν, άγονοι ήταν οι 36.188, ενώ γόνιμοι, δηλαδή με υπερθεματιστή, ήταν οι 12.476, διαμορφώνοντας το ποσοστό των γόνιμων πλειστηριασμών στο 25,6% επί των ολοκληρωμένων.

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία, εκτός από την αναστολή της διαδικασίας του πλειστηριασμού λίγο πριν από τη διενέργειά του, βασική αιτία είναι επίσης η έλλειψη ενδιαφέροντος από υποψήφιους αγοραστές, γεγονός που αποδίδεται στις δυσλειτουργίες του πλειστηριασμού. Αυτό γιατί ακόμη και αν το ακίνητο βρει τελικώς αγοραστή, ο φόβος ακύρωσης της πώλησης μέσω της ανακοπής του πλειστηριασμού συνεχίζει να υπάρχει ακόμη και μετά την

ολοκλήρωση της διαδικασίας, θέτοντας ουσιαστικά το ακίνητο και τον νέο αγοραστή σε καθεστώς ομηρίας.

Να σημειωθεί ότι η ανακοπή του πλειστηριασμού από τον οφειλέτη μπορεί να γίνει ακόμη και μετά την ολοκλήρωσή του για λόγους που έχουν να κάνουν με προγενέστερα στάδια της διαδικασίας και η συζήτηση στα αρμόδια πρωτοδικεία μπορεί να φτάσει ακόμη και στα πέντε χρόνια. Ο αγοραστής, ο οποίος έχει καταβάλει το τίμημα της μεταβίβασης και τον αναλογούντα φόρο, υποχρεούται με αυτόν τον τρόπο να αναμένει για πολλά χρόνια την έκδοση τελεσίδικης απόφασης και έτσι η αβεβαιότητα που δημιουργείται λειτουργεί αποτρεπτικά για την επιτυχία του πλειστηριασμού.

Οι επιχειρήσεις βρίσκονται συνεχώς στο ψάξιμο νέου εργατικού δυναμικού - Ελλείψεις και από ντόπιο προσωπικό.

Της **ΔΩΡΙΤΑΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ**

Τον υπ' αριθμόν ένα βραχνά αποτελεί η έλλειψη προσωπικού για τις επιχειρήσεις. Οι επιχειρηματίες στην Κύπρο βρίσκονται συνεχώς προς αναζήτηση τόσο εξειδικευμένου όσο και ανειδίκευτου προσωπικού, με τις μεγαλύτερες ανάγκες να εντοπίζονται στην ξενοδοχειακή βιομηχανία και το λιανεμπόριο.

Το σκληρό και οι αριθμοί παραμένουν πανομοιότυπα, αρχής γενομένης από τα χρόνια της πανδημίας, ενώ το μόνο που άλλαξε φέτος είναι ότι οι εργαζόμενοι που φτάνουν από τρίτες χώρες διαμένουν εποχιακά στην Κύπρο και φεύγουν νόμιμα ή παράνομα είτε για τις χώρες τους είτε για άλλες χώρες που τους προσφέρουν περαιτέρω χαλαρώσεις, καλύτερες αμοιβές και παροχές.

Την ίδια ώρα, μεγάλες ελλείψεις ανθρώπινου δυναμικού εντοπίζονται και για τις θέσεις των διοικητικών στελεχών, οι οποίες απαρτίζονται κατά βάση από Κύπριους, διογκώνοντας το πρόβλημα και διακυβεύοντας το επίπεδο της ποιότητας των προσφερόμενων υπηρεσιών.

Τα στοιχεία

Οι επιχειρήσεις υποδέχονται την τουριστική σεζόν με πέραν των 8 χιλιάδων κενών θέσεων εργασίας στην ξενοδοχειακή βιομηχανία, ενώ πέραν των 5 χιλιάδων εργαζομένων λείπουν από το λιανεμπόριο. Οι συγκεκριμένες ελλείψεις φαίνεται να έχουν προκα-

Στον ξενοδοχειακό κλάδο ενδέχεται να υπάρξουν ανάγκες κάλυψης πέραν των 8 χιλιάδων θέσεων σε περίπτωση που ανοίξουν κανονικά όλα τα ξενοδοχεία κατά την καλοκαιρινή περίοδο.

λέσει ανησυχία και προβληματισμό στους επιχειρηματίες, οι οποίοι καλούνται να εξεύρουν προσωπικό άμεσα προκειμένου να στελεχώσουν τις επιχειρήσεις τους.

Όσον αφορά στον ξενοδοχειακό κλάδο ενδέχεται να υπάρξουν ανάγκες κάλυψης πέραν των 8 χιλιάδων θέσεων σε περίπτωση που ανοίξουν κανονικά όλα τα ξενοδοχεία κατά την καλοκαιρινή περίοδο. Εξάλλου, όπως πληροφορούμαστε, ορισμένες ξενοδοχειακές μονάδες στην ελεύθερη

περιοχή Αμμοχώστου και την Πάφο επέλεξαν όπως μην ανοίξουν κατά τη διάρκεια των πασχαλινών εορτών λόγω των ελλείψεων που καταγράφονται, γεγονός το οποίο σημείωσε αρνητική επίδραση στα έσοδά τους. Σύμφωνα με αρμόδιους φορείς του κλάδου, οι μεγαλύτερες ελλείψεις εντοπίζονται σε θέσεις όπως οι σερβιτόροι, οι βοηθοί κουζίνας και υποδοχής και οι καμαριέρες, και το ζήτημα αγγίζει σχεδόν όλες τις ξενοδοχειακές μονάδες.

Όπως επισημαίνουν στην «Κ», πρόκειται για ένα πανευρωπαϊκό και παγκόσμιο πρόβλημα στον ξενοδοχειακό τομέα, όπου οι επιχειρηματίες του κλάδου υποδεικνύουν την έλλειψη ανθρώπινου δυναμικού, το ηλεκτρικό κόστος και τη λειψυδρία στις κυριότερες προκλήσεις που έχουν να αντιμετωπίσουν τα ξενοδοχεία τους. Η ρίζα του κακού της έλλειψης προσωπικού στην Κύπρο δημιουργήθηκε λόγω της πανδημίας, η οποία άνοιξε την πόρτα της επιστροφής για πολλούς Ευρωπαίους προς τις χώρες τους, δεδομένου ότι το πρόβλημα υπάρχει και στις υπόλοιπες χώρες και συνεισώς οι Ευρωπαίοι εργαζόμενοι έχουν τη δυνατότητα να εργοδοτηθούν και στις πατρίδες τους, όπως τονίζεται. Παράλληλα, μια μικρή μερίδα συμπατριωτών μας που εργαζόταν στην τουριστική βιομηχανία, λόγω της αβεβαιότητας στον κλάδο και του μεγάλου κτυπήματος που δέχθηκε προτίμησαν να στραφούν προς άλλους κλάδους της οικονομίας, οι οποίοι δεν επηρεάζονται στον ίδιο βαθμό με τα ξενοδοχεία σε περιόδους όπως αυτή της πανδημίας, προσθέτουν. Εξάλλου, τόσο στην ξενοδοχειακή βιομηχανία όσο και στη βιομηχανία των κέντρων

αναψυχής, η έλλειψη προσωπικού και η πρόσληψη ατόμων με μειωμένη εμπειρία πλήττει το επίπεδο των υπηρεσιών που προσφέρονται. Στην περίπτωση που ένας ξενοδόχος δεν μπορεί να ανταποκριθεί στις υπηρεσίες και στα προϊόντα που προσφέρει λόγω έλλειψης ανθρώπινου δυναμικού, αυτό θα έχει δυσμενή επίπτωση στην ικανοποίηση των τουριστών και κατ' επέκταση θα έχει αντίκτυπο και στις αφίξεις. Ως αποτέλεσμα οι ξενοδόχοι, εάν διαπιστώσουν ότι δεν μπορούν να ανταποκριθούν, θα αναγκαστούν να μεταλλάξουν τις υπηρεσίες τους και θα τις προσαρμόσουν στο ανθρώπινο δυναμικό που έχουν, αντί στο τι ζητά η αγορά από αυτούς. Κάτι τέτοιο ασφαλώς δεν είναι η καλύτερη λύση, καθώς θα πρέπει να είμαστε σε θέση να βλέπουμε τις τάσεις που επικρατούν στην αγορά και να παρέχουμε υπηρεσίες που θα μας κάνουν πιο ανταγωνιστικούς από άλλες αγορές, σύμφωνα με τους αρμόδιους φορείς της βιομηχανίας. Δεν είναι λίγες φορές που οι αρμόδιοι φορείς έκρουσαν καμπανάκι για το θέμα της υποστελέχωσης, σημειώνοντας ότι είναι υπαρκτός ο κίνδυνος υπολειμμένης ξενοδοχειακών μονάδων με κλείσιμο προσφερόμενων υπηρεσιών τους, με κόστος στη φήμη της Κύπρου και υποβάθμισής της ως ποιοτικού και value for money προορισμού.

Όσον αφορά στον τομέα του λιανικού εμπορίου, ο οποίος βρίσκεται σε αναζήτηση πέραν των 5 χιλιάδων εργαζομένων, το πρόβλημα επίσης διογκώνεται κατά τους καλοκαιρινούς μήνες. Οι αρμόδιοι φορείς του κλάδου αναμένουν ότι το πρόβλημα θα πάρει μεγαλύτερες διαστάσεις όταν προχωρήσει η αδειοδότηση των νέων

εμπορικών κέντρων στη Λεμεσό, τα οποία και θα δημιουργήσουν τετραψήφιο αριθμό θέσεων εργασίας.

Οι χαλαρώσεις και η τάση

Πολλές χώρες έδωσαν χαλαρώσεις για να εισαχθεί προσωπικό από τρίτες χώρες για να καλύψουν αρκετές θέσεις της οικονομίας, εξού και παρατηρείται μια τάση φυγής τους προς τη Βουλγαρία, τη Ρουμανία, την Πορτογαλία, την Αγγλία, τη Σερβία και τη Γαλλία, όπως σημειώνουν οι αρμόδιοι φορείς του τουρισμού και του λιανεμπορίου. Αναφορικά με την Κύπρο, οι φορείς του κλάδου συμφωνούν ότι η νέα στρατηγική απασχόλησης εργατών από τρίτες χώρες έχει αποδειχθεί ιδιαίτερα υποβοηθητική για τους επιχειρηματίες, καθώς επέσπευσε τις εξετάσεις των αιτημάτων και δημιουργησε μια καλή ανταπόκριση και επικοινωνία με τις επιχειρήσεις από το τμήμα εργασίας του Υπουργείου.

Πρόκληση, ωστόσο, παραμένει η πολυπλοκή γραφειοκρατική διαδικασία για υποβολή αιτημάτων για τους εργαζόμενους από τρίτες χώρες, καθώς και το γεγονός ότι η διαδικασία της εξέτασης αιτημάτων εργοδοτών για απασχόληση υπηκόων τρίτων χωρών σε κυπριακές επιχειρήσεις και οργανισμούς δεν έχει γίνει ακόμα ηλεκτρονική. Αν και η εξυπηρέτηση και η ταχύτητα έκδοσης των αδειών έχει βελτιωθεί σημαντικά, εντούτοις η χαρτούρα που συνοδεύει τις αιτήσεις και η μη εφικτή ηλεκτρονική υποβολή των αιτήσεων δυσκολεύουν τη διαδικασία, τονίζουν χαρακτηρισικά.

Η νομοθεσία καθορίζει, επίσης μεταξύ άλλων, ότι η εργοδότηση υπηκόου τρίτης χώρας χωρίς την απαι-

τούμενη από τον νόμο άδεια συνιστά αδίκημα τιμωρούμενο με ποινή φυλάκισης ή/και με χρηματική ποινή. Η άδεια προσωρινής παραμονής για σκοπούς εργασίας παρέχει το δικαίωμα στον αλλοδαπό να απασχοληθεί στη συγκεκριμένη εργασία και για συγκεκριμένη χρονική περίοδο.

Τα προβλήματα

Το πρόβλημα δεν είναι πόσοι από τους εργαζόμενους των ξένων χωρών καταφέρνουν και παίρνουν το πράσινο φως, αλλά πόσοι καταφέρνουν να έρθουν στην Κύπρο καθώς παλεύουν με τη γραφειοκρατική διαδικασία για 3 μήνες περίπου, με αποτέλεσμα η τουριστική περίοδος να χάνεται στις περισσότερες των περιπτώσεων. Η διαδικασία ξεκινά με την προσπάθεια για εξασφάλιση του πολυπόθητου Πιστοποιητικού Εγγραφής Αλλοδαπού (ARC) το οποίο είναι απαραίτητο για την άδεια παραμονής και εργασίας του εργαζόμενου και καταλήγει σε μια χρονοβόρα γραφειοκρατία. Ως αποτέλεσμα, σε πολλές περιπτώσεις ο εργαζόμενος να καταφέρει να είναι διαθέσιμος για απασχόληση τον Αύγουστο, όταν έχει σχεδόν ολοκληρωθεί η τουριστική σεζόν.

Οι Κύπριοι και η ποιότητα

Την ίδια ώρα, διευκρινίζεται, αν και σε κάποια πόστα το προσωπικό από τρίτες χώρες είναι υπεύθυνο για την καλή λειτουργία των επιχειρήσεων, οι επιχειρηματίες οφείλουν να

Προβληματισμός επικρατεί και στον κλάδο του λιανεμπορίου καθώς η ανάπτυξη νέων εμπορικών κέντρων θα δημιουργήσει τετραψήφιο αριθμό θέσεων εργασίας.

εισάγουν και ντόπιο προσωπικό προκειμένου να διατηρήσουν το επίπεδο της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Το ζήτημα της έλλειψης Κυπρίων για να στελεχώσουν διευθυντικές και διοικητικές θέσεις, τόσο σε ξενοδοχεία και λιανικό εμπόριο όσο και σε εταιρείες που εμπίπτουν σε άλλους κλάδους, είναι ένα φαινόμενο που έχει παρατηρηθεί τα τελευταία χρόνια, σύμφωνα με τους αρμόδιους φορείς.

Οι κενές θέσεις το 2024

**Τα σκήπτρα
σε λιανικό, ξενοδοχεία
και εστίαση.**

Το τελευταίο τρίμηνο του 2024 ο αριθμός των κενών θέσεων παρουσίασε αύξηση κατά 959 θέσεις ή 8,0% και αυτές ανήλθαν στις 12.997, σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2023 που ήταν 12.038.

Σύμφωνα με τη Στατιστική Υπηρεσία, σε σχέση με το 3ο τρίμηνο του 2024 παρατηρήθηκε μείωση 3.013 θέσεων (-18,8%). Το ποσοστό των κενών θέσεων, ως προς το σύνολο των υπαλλήλων και των κενών θέσεων κατά το 4ο τρίμηνο του 2024 και του 2023 ήταν 2,8%, ενώ το προ-

ηγούμενο τρίμηνο ήταν 3,5%. Τα μεγαλύτερα ποσοστά κενών θέσεων το 4ο τρίμηνο του 2024 παρατηρήθηκαν στους τομείς των Τεχνών, Διασκέδασης και Ψυχαγωγίας (4,7%), Δραστηριοτήτων Υπηρεσιών Παροχής Καταλύματος και Υπηρεσιών

Εστίασης (4,6%) και Ενημέρωσης και Επικοινωνίας (3,7%).

Εξάλλου, σύμφωνα με τα στοιχεία, ο μεγαλύτερος αριθμός κενών θέσεων ήταν στους τομείς Χονδρικό και Λιανικό Εμπόριο, Επισκευή Μηχανοκίνητων Οχημάτων και Μοτοσικλετών που ανέρχεται στις 2.479 και ακολουθούν οι τομείς Δραστηριότητες Υπηρεσιών Παροχής Καταλύματος και Υπηρεσιών Εστίασης στις 2.431 και Επαγγελματικές, Επιστημονικές και Τεχνικές Δραστηριότητες στις 1.315.

Σε ισχύ από Ιούνιο η 6η οδηγία AML

Θα την εφαρμόζουν πλέον ιδρύματα πληρωμών, ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος, ανταλλακτήρια

Τον ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Η Κύπρος υιοθέτησε την 6η οδηγία κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (AML) και από τον Ιούνιο του 2025 θα εφαρμόζει τις πρόνοιές της. Είναι ένα ακόμη βήμα για να «αποτινάξει» από πάνω της την κακή φήμη που είχε για χρόνια ως κέντρο ξηπλύματος μαύρου χρήματος, που από τον καιρό της κρίσης κουβαλά, υιοθετώντας αυστηρότερα και αποτελεσματικότερα όπλα στον τομέα του AML. Η χώρα ως διεθνές επιχειρηματικό κέντρο το οποίο παρείχε κυρίως υπηρεσίες, δέχθηκε πολλές φορές κριτική – και δικαιολογημένα – από διεθνή μέσα μαζικής ενημέρωσης για ατασθαλίες που εντοπιζόνταν ανά καιρούς. Οι τράπεζες ειδικά, είναι πλέον τα «καλά παιδιά» με τις υπόλοιπες επαγγελματικές ομάδες, από το λογιστικό επάγγελμα και το δικηγορικό, να ακολουθούν. Οι τράπεζες σύμφωνα με τις τελευταίες αξιολογήσεις της Moneyval, έχουν συμβάλει στη βελτίωση της εικόνας της Κύπρου σε θέματα καταπολέμησης ξηπλύματος βρόμικου χρήματος και νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, σημειώνοντας πως, άλλες επαγγελματικές ομάδες θα πρέπει να ακολουθήσουν τα βήματά τους.

Μεγάλη διαφορά πλέον που έρχεται μαζί με την 6η οδηγία AML, αφορά ποιοι οφείλουν να εφαρμόζουν το πλαίσιο. Την Οδηγία οφείλουν να εφαρμόζουν όλες οι υπόχρεες οντότητες που εποπτεύονται από την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου, δηλαδή πέραν των τραπεζών, θα πρέπει να την εφαρμόζουν ιδρύματα πληρωμών, ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος, ανταλλακτήρια συναλλάγματος, επιχειρήσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης και εταιρείες διαχείρισης πιστώσεων. Την ίδια ώρα, πέραν της αυστηροποίησης και ενδυνάμωσης του πλαισίου, η 6η οδηγία φέρνει και απλούστευση διαδικασιών στις τράπεζες, για πρόσωπα τα οποία απέχουν κατά πολύ από κάποιον πελάτη που χρειάζεται να ελεγχθεί για AML.

κτρονικού χρήματος, ανταλλακτήρια συναλλάγματος, επιχειρήσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης και εταιρείες διαχείρισης πιστώσεων. Την ίδια ώρα, πέραν της αυστηροποίησης και ενδυνάμωσης του πλαισίου, η 6η οδηγία φέρνει και απλούστευση διαδικασιών στις τράπεζες, για πρόσωπα τα οποία απέχουν κατά πολύ από κάποιον πελάτη που χρειάζεται να ελεγχθεί για AML.

Στην AMLA από το 2028

Η Αρχή για την Καταπολέμηση της Νομιμοποίησης Εσόδων από Παράνομες Δραστηριότητες και την Καταπολέμηση της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας (AMLA) είναι ένας αποκεντρωμένος οργανισμός της ΕΕ που θα συντονίζει τις εθνικές αρχές για να διασφαλίσει την ορθή και συνεπή εφαρμογή των κανόνων της ΕΕ και θα ξεκινήσει τη λειτουργία της από αρχές του 2028. Στόχος της Αρχής της ΕΕ είναι να μετασχηματίσει την εποπτεία της καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (AML/CFT) στην ΕΕ και να ενισχύσει τη συνεργασία μεταξύ των μονάδων χρηματοοικονομικών πληροφοριών (FIUs).

Η AMLA θα συνεδριάζει στη

Πέραν της αυστηροποίησης και ενδυνάμωσης του πλαισίου, η 6η οδηγία φέρνει και απλούστευση διαδικασιών στις τράπεζες, για πρόσωπα τα οποία απέχουν κατά πολύ από κάποιον πελάτη που χρειάζεται να ελεγχθεί για AML.

Κλείσιμο 42.728 shell companies

Σύμφωνα με την τελευταία διαθέσιμη πληροφόρηση από την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου, που πλέον οι παρακάτω αριθμοί είναι λογικό να είναι ελαφρώς αυξημένοι, οι κυπριακές τράπεζες κατόπιν εγκυκλίου και οδηγιών για μέτρα δέουσας επιμέλειας έκλεισαν κατά την τελευταία πενταετία 42.728 επιχειρηματικές σχέσεις με εταιρείες κελύφη και

125.872 σχετικούς τραπεζικούς λογαριασμούς. Η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου έθεσε κριτήρια και προϋποθέσεις για σύναψη ή/και συνέχιση επιχειρηματικών σχέσεων με εταιρείες κελύφη (shell companies), καλώντας τις τράπεζες μέσω εγκυκλίων και οδηγιών της να εφαρμόζουν μέτρα δέουσας επιμέλειας με βάση τον κίνδυνο (risk based approach).

Φρανκφούρτη και πρακτικά θα έχει άμεση εποπτεία επιλεγμένων οντοτήτων του χρηματοπιστωτικού τομέα που λειτουργούν σε διασυστηματική βάση και παρουσιάζουν υψηλό κίνδυνο νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες

και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, καθώς και έμμεση εποπτεία άλλων οντοτήτων στον χρηματοπιστωτικό και μη χρηματοπιστωτικό τομέα. Ακόμα δεν έχει αποφασιστεί αν θα εποπτεύονται οντότητες από Κύπρο, καθώς είναι νωρίς.

Η AMLA θα προχωρά σε υποστήριξη και συντονισμό των Μονάδων Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών (FIUs)) διευκολύνοντας κοινές διασυνοριακές αναλύσεις υποθέσεων, επιτρέποντας την ελεγχόμενη ανταλλαγή πληροφοριών, παρέχοντας δυνατότητες, προηγμένη ανάλυση δεδομένων και διαχειριζόμενοι το κοινό σύστημα πληροφοριών.

Τέλος, θα συμπληρώνει τους κανόνες της ΕΕ για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες/χρηματοδότησης της τρομοκρατίας μέσω της ανάπτυξης κανονιστικών και εφαρμοστικών τεχνικών προτύπων και της έκδοσης κατευθυντήριων γραμμών

Απλοποίηση διαδικασιών

Η 6η Οδηγία AML, στη βάση πάντα του εκτιμώμενου κινδύνου

για έκαστον πελάτη, επιτρέπει κατά πρώτον την επικαιροποίηση των επιχειρηματικών σχέσεων με συχνότητα ανάλογη του κινδύνου του κάθε πελάτη και δεν καθορίζει ελάχιστη συχνότητα επικαιροποίησης των επιχειρηματικών σχέσεων για πελάτες με χαμηλή πιθανότητα εμπλοκής σε νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Δεύτερον, κατά την επικαιροποίηση επιτρέπει τη χρήση αντιγράφων ταυτότητας (αντί του πρωτοτύπου) καθιστώντας τη διαδικασία γρηγορότερη και ευκολότερη. Τρίτον, επιτρέπει την αξιοποίηση πληροφοριών που αποκτήθηκαν κατά τη διάρκεια της επιχειρηματικής σχέσης, κάτι που συνεπάγεται μείωση των απαιτούμενων πληροφοριών από τους πολίτες κατά την επικαιροποίηση των στοιχείων τους. Τέταρτον, καθιστά δυνατή τη χρήση εναλλακτικών αποδεικτικών στοιχείων για συμπολίτες μας που δεν μπορούν να ανταποκριθούν λόγω θεμάτων υγείας ή σωματικής ανικανότητας, όπως η επίδειξη ευαισθησίας προς τους συμπολίτες μας που αντιμετωπίζουν τέτοια προβλήματα, είναι αναγκαία. Πέμπτον, δίνει τη δυνατότητα ευελιξίας όσον αφορά τα αποδεικτικά στοιχεία σε σχέση με τη διεύθυνση κατοικίας, όπως για παράδειγμα η πιστοποίηση να διεξάγεται μέσω της χρήσης κυβερνητικών εγγράφων ή ηλεκτρονικών λογαριασμών κοινής ωφελείας. Έκτον, επιτρέπει την πιστοποίηση εγγράφων από τρίτα πρόσωπα (π.χ. κρατικές υπηρεσίες) καθώς και τη χρήση ηλεκτρονικών εγγράφων έτσι ώστε με τη διεύρυνση των επιλογών πιστοποίησης να επιτυγχάνεται η καλύτερη εξυπηρέτηση των πελατών.

KIDS BOOK DAY

Ραντεβού στην Πλατεία Ελευθερίας

Σάββατο 10 Μαΐου

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΕΙΣΟΔΟΣ

Ώρα 9:30 - 14:00

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

09:45 – 10:15 Αφήγηση παραμυθιού «Δώρα η ποντικίνα» του Πέτρου Πανάου

10:15 – 11:00 Ανακοίνωση νικητών διαγωνισμού «Η μάχη των βιβλίων»

11:00 – 12:00 Θεατρική Παράσταση «Το Τις και το Τακ» από τη θεατρική ομάδα Animagnet

11:00 – 12:00 Εργαστήρι ζωγραφικής με την εικονογράφο Ασπασία Ξυδέα

12:00 – 12:45 Παρουσίαση του βιβλίου «Η Λόλα και οι φίλοι της» της Φυτούλας Βακανά

12:45 – 13:30 Περιπέτεια σε τρεις πράξεις: «Γρίφος – Βιβλίο – Θησαυρός», με τις συγγραφείς Έλενα Περικλέους & Δήμητρα Χαραλάμπους

13:30 – 14:00 Παρουσίαση του βιβλίου «Αρία η ελεφαντίνα και η λίμνη των κύκνων» της Αριάνας Χαριλάου

ΠΑΡΑΛΛΗΛΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

09:30 – 14:00 Πωλήσεις Βιβλίων

10:00 – 14:00 Βάλε GOAL στο τέρμα - Γίνε ο ήρωας της δικής σου ιστορίας, από τους The Kids Entertainment Factory

11:30 – 13:00 Face painting από τους FunLand parties

11:45 – 12:45 Φωτογραφίες με τους αγαπημένους ήρωες **Dogman** και **Stitch**

Όλα τα καθαρά έσοδα θα δοθούν στο ίδρυμα «Μικροί Ήρωες»

ΔΙΟΡΓΑΝΩΤΗΣ

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Jeep Invasion

4

SUNDAY

11 / 05

Parade:

Starts at Ayia Napa Marina @10:00
Ride ends at Ayia Napa Marina @12:00

Party:

Starts at Ayia Napa Marina @12:00

Organiser:

Adventure Partners:

Media Sponsor:

Hosted by:

Sponsors:

Endorsed by:

In support of:

Sign Up:

Ελαφρύνσεις 1,4 δισ. σχεδιάζει η κυβέρνηση για το 2026

Οι καλές επιδόσεις του 2024 και η ρήτρα διαφυγής δημιουργούν τα περιθώρια

Της ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Δημοσιονομικός χώρος 1,4 δισ. ευρώ υπολογίζει το οικονομικό επιτελείο της κυβέρνησης ότι θα είναι διαθέσιμος το 2026, προκειμένου να αξιοποιηθεί, κυρίως για φοροελαφρύνσεις, τις οποίες θα εξαγγείλει ο πρωθυπουργός στη ΔΕΘ.

Ο χώρος αυτός προκύπτει από δύο πηγές: τις καλές δημοσιονομικές επιδόσεις του 2024, χάρη και στον περιορισμό της φοροδιαφυγής και το προβλεπόμενο περιθώριο που θα δώσει η ρήτρα διαφυγής για την αύξηση των αμυντικών δαπανών.

Οι δημοσιονομικές επιδόσεις του 2024 και οι προβλέψεις για το 2025 αποτυπώνονται στην ετήσια έκθεση προόδου του Μεσοπρόθεσμου Σχεδίου 2024-2028, την οποία κατέθεσε προχθές στο Συμβούλιο και στην Κομισιόν η κυβέρνηση, όπως προβλέπουν οι νέοι κανόνες του Συμφώνου Σταθερότητας. Σύμφωνα με τα στοιχεία της έκθεσης, το 2024 αντί για αύξηση των καθαρών πρωτογενών δαπανών κατά 2,6% (σε σύγκριση με το 2023), όπως ήταν ο στόχος που είχε τεθεί, σημειώθηκε μείωση κατά 0,3%. Αυτό οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στη μείωση της φοροδιαφυγής, η οποία μετράει αφαιρετικά στον στόχο των καθαρών δαπανών. Στη συνέχεια, το 2025 προβλέπεται αύξηση 4,5% (αντί για αύξηση 3,7%, σύμφωνα με τον στόχο), λόγω και των πρόσθετων μέτρων που εξαγγέλθηκαν (ενοίκια, συνταξιούχοι, ένστολοι κ.ά.), αλλά αθροιστικά, το 2024 και το 2025 η αύξηση είναι 4,2%, έναντι σωρευτικού στόχου για αύξηση 6,3%, επομένως δημιουργείται ένα «μαξιλάρι» 2 δισ. ευρώ, που μπορεί να χρησιμοποιηθεί τα έτη 2026, 2027, 2028, ως τη λήξη του Μεσοπρόθεσμου. Επειδή, ταυτόχρονα, υπάρχει και ετήσιο ανώτατο

Οι δημοσιονομικές επιδόσεις του 2024 και οι προβλέψεις για το 2025 αποτυπώνονται στην ετήσια έκθεση προόδου του Μεσοπρόθεσμου Σχεδίου 2024-2028, την οποία κατέθεσε προχθές στο Συμβούλιο και στην Κομισιόν η κυβέρνηση, όπως προβλέπουν οι νέοι κανόνες του Συμφώνου Σταθερότητας.

Καταλυτικό ρόλο στη διαμόρφωση του δημοσιονομικού χώρου διαδραματίζει ο περιορισμός της φοροδιαφυγής.

όριο αύξησης 0,3% του ΑΕΠ, το 2026 η αύξηση δαπανών δεν μπορεί να ξεπεράσει το 4,4% σε σύγκριση με το 2025. Ήδη, με τα μέτρα που έχουν εξαγγελθεί πρόσφατα (ενοίκια, συνταξιούχοι, επίδομα ενστόλων κ.ά.) και αφορούν και το 2026, η αύξηση φτάνει 3,5%, άρα απομένει ένα περιθώριο αύξησης 0,9% ή περαιτέρω μέτρων 900 εκατ. ευρώ περίπου.

Σε αυτά αναμένεται να προστεθούν περίπου 500 εκατ. ευρώ από το περιθώριο που θα δημιουργήσει η ρήτρα διαφυ-

γής για τις αμυντικές δαπάνες. Η Ελλάδα υπέβαλε το σχετικό αίτημα την περασμένη Τρίτη. Αν και δεν έχουν ακόμη οριστικοποιηθεί οι αποφάσεις για το πώς θα εφαρμοστεί η ρήτρα και συγκεκριμένα για το ποιο θα είναι το έτος βάσης, σε σύγκριση με το οποίο θα υπολογίζεται η αύξηση των αμυντικών δαπανών, η εκτίμηση της κυβέρνησης είναι ότι στην περίπτωση της Ελλάδας θα μετρήσει η αύξηση των αμυντικών δαπανών του 2026 σε σύγκριση με το 2025 (από το 2,3% του ΑΕΠ στο 2,5% του ΑΕΠ ή 500 εκατ. ευρώ). Επομένως, μαζί με τα 900 εκατ. ευρώ του χώρου, λόγω δημοσιονομικών επιδόσεων, εξασφαλίζεται το 1,4 δισ. ευρώ για το 2026.

Πρόσθετος χώρος δεν αποκλείεται να προκύψει μέχρι τον Σεπτέμβριο, όταν θα εξαγγελθούν τα μέτρα, κυρίως μέσω μείωσης φοροδιαφυγής, αλλά επί

του παρόντος φαίνεται να έχει εξασφαλισθεί το 1,4 δισ. ευρώ.

Η έκθεση προόδου αναθεώρησε βασικά δεδομένα του προϋπολογισμού. Το πρωτογενές πλεόνασμα προβλέπεται πλέον να ανέβει στο 3,2% του ΑΕΠ, αντί του 2,4% που προέβλεπε ο προϋπολογισμός, δεδομένου ότι το 2024 είχαμε τελικά πρωτογενές πλεόνασμα 4,8%, αντί του προβλεπόμενου 2,5%. Το συνολικό αποτέλεσμα γενικής κυβέρνησης προβλέπεται πλεόνασμα 0,1%, έναντι ελλείμματος 0,6% του ΑΕΠ που προέβλεπε ο προϋπολογισμός. Το δημόσιο χρέος αναμένεται να αποκλιμακωθεί στο 145,7% του ΑΕΠ από 147,5% του ΑΕΠ που προέβλεπε ο προϋπολογισμός.

Η πρόβλεψη για την ανάπτυξη δεν αλλάζει, παραμένει στο 2,3%. Ο πληθωρισμός προβλέπεται να κλείσει στο 2,4% από 2,1% του προϋπολογισμού (έναντι 3% το 2024).

Μείωση βαρών για τη μεσαία τάξη

Του ΠΡΟΚΟΠΗ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ

Αλλαγές στη φορολογική κλίμακα τόσο για μισθούς και συντάξεις όσο και των ακινήτων, μείωση των τεκμηρίων διαβίωσης, παρεμβάσεις στην εισφορά αλληλεγγύης για τους συνταξιούχους, σχεδιάζει η κυβέρνηση από τον Ιανουάριο του 2026. Το εύρος των αλλαγών θα αποφασισθεί, όπως αναφέρουν κυβερνητικοί παράγοντες, μετά τον Ιούνιο, που το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους θα έχει εικόνα για την πορεία εκτέλεσης του προϋπολογισμού, ενώ οι τελικές αποφάσεις επί των κοστολογημένων παρεμβάσεων θα ληφθούν λίγες ημέρες πριν από τη Διεθνή Έκθεση Θεσσαλονίκης και αφού προηγουμένως έχουν συμφωνηθεί και με την Ε.Ε. Εκτός από το περιθώριο που προκύπτει από τα πρωτογενή πλεονάσματα και τη ρήτρα διαφυγής, στο οικονομικό επιτελείο εκτιμούν ότι θα προκύψουν επιπλέον έσοδα από τον περιορισμό της φοροδιαφυγής. Σημειώνεται ότι το προηγούμενο έτος τα έσοδα από τον περιορισμό της φοροδιαφυγής ανήλθαν σε περίπου 2 δισ. ευρώ. Το 2025 τα μέτρα αυτά που θα εφαρμοσθούν στο σύνολο του έτους και σε συνδυασμό με νέα ξέπυνα εργαλεία που έχουν ήδη τεθεί σε εφαρμογή υπολογίζεται ότι μπορούν να αποφέρουν επιπλέον έσοδα από τον περιορισμό της φοροδιαφυγής ύψους έως και 1,2 δισ. ευρώ. Τα μέτρα που έχουν τεθεί στο τραπέζι είναι:

1. Τιμαριθμοποίηση της φορολογικής κλίμακας. Η αύξηση των εισοδημάτων οδήγησε τους φορολογουμένους σε υψηλότερο

Το εύρος των αλλαγών θα αποφασισθεί, όπως αναφέρουν κυβερνητικοί παράγοντες, μετά τον Ιούνιο, που το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους θα έχει εικόνα για την πορεία εκτέλεσης του προϋπολογισμού.

Οι παρεμβάσεις που εξετάζει η κυβέρνηση για μισθωτούς και συνταξιούχους ενόψει ΔΕΘ.

φορολογικό κλίμακιο, χωρίς αυτό να συνοδεύεται από ουσιαστικές φορολογικές αλλαγές προς όφελός τους. Παράλληλα, με επίκεντρο την ελάφρυνση της μεσαίας τάξης και συγκεκριμένα όσους έχουν εισοδήματα άνω των 20.000 ευρώ, εξετάζεται: – Προσθήκη νέων ενδιάμεσων

φορολογικών συντελεστών που θα στοχεύουν στην ελάφρυνση των φορολογουμένων με εισοδήματα μεταξύ 20.000 και 40.000 ευρώ.

– Αύξηση του εισοδήματος πάνω από το οποίο θα εφαρμόζεται ο ανώτατος φορολογικός συντελεστής. Σήμερα ο ανώτατος φορολογικός συντελεστής 44% επιβάλλεται στο τμήμα του εισοδήματος που υπερβαίνει τις 40.000 ευρώ.

2. Μείωση κατά 30% των τεκμηρίων διαβίωσης σε πρώτη φάση και πλήρης κατάργησή τους σε βάθος χρόνου για την εξάλειψη των στρεβλώσεων και των αδικιών.

3. Κατάργηση του τέλους επιτηδεύματος για τις επιχειρήσεις και τα υποκαταστήματά τους. Σήμερα καταβάλλουν ποσά που ξεκινούν από 800 ευρώ για νομικά πρόσωπα που ασκούν εμπορική επιχείρηση και έχουν την έδρα τους σε τουριστικούς τόπους και σε πόλεις ή χωριά με πληθυσμό έως 200.000 κατοίκους και φθάνουν τα 1.000 ευρώ για νομικά πρόσωπα που ασκούν εμπορική επιχείρηση και έχουν την έδρα τους σε πόλεις με πληθυσμό πάνω από 200.000 κατοίκους.

4. Αλλαγή της φορολογικής κλίμακας έτσι ώστε να αποκαλυφθούν εισοδήματα από τη μίσθωση ακινήτων. Ουσιαστικά η μείωση της φορολογίας μπορεί να οδηγήσει στην αύξηση του δηλωθέντος εισοδήματος και κατ' επέκταση των εσόδων του κράτους. Τα εισοδήματα από ακίνητα φορολογούνται με συντελεστή 15% έως 12.000 ευρώ, από 12.001 μέχρι και 35.000 ευρώ ο συντελεστής διαμορφώνεται στο 35% και πάνω από το ποσό αυτό ο συντελεστής διαμορφώνεται στο 45%. Στις προθέσεις του οικονομικού επιτελείου είναι να προστεθεί ένα κλιμάκιο μεταξύ του πρώτου και του τρίτου. Συγκεκριμένα, να δημιουργηθεί ένα κλιμάκιο από 12.001 έως 20.000 ή 25.000 ευρώ με συντελεστή 20% ή 25%.

5. Μείωση των επιβαρύνσεων ή διαφορετικά των στρεβλώσεων στο σύστημα φορολόγησης των επαγγελματιών. Σε κάθε περίπτωση, η κυβέρνηση θα περιμένει και την απόφαση του ΣτΕ για τον τεκμαρτό τρόπο φορολόγησης των επαγγελματιών.

Πάνω από 3 εκατ. φορολογικές δηλώσεις έχουν ήδη υποβληθεί

Πάνω από 3,16 εκατ. δηλώσεις έχουν υποβληθεί μέχρι σήμερα από τους φορολογουμένους, σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων. Για πρώτη φορά δεν καταγράφονται ενστάσεις από λογιστές και φοροτεχνικούς, κάτι που οφείλεται στο γεγονός ότι αφενός η διαδικασία ξεκίνησε νωρίτερα από κάθε άλλη φορά, ενώ θεσμοθετήθηκαν και ποινές για όσους φορείς θα καθυστερούσαν να αποστείλουν τα δεδομένα που χρειάζονται (βεβαιώσεις αποδοχών κ.λπ.) για τη συμπλήρωση των δηλώσεων. Όπως ανέφερε ο υπουργός Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών Κυρ. Πιερρακάκης, «Προτού τελειώσει ο Απρίλιος, οι υποβληθείσες φορολογικές δηλώσεις έχουν ξεπεράσει τα τρία εκατομμύρια. Πρόκειται για αριθμό-ρεκόρ, που επιτρέπει σε κράτος και πολίτες να οργανώσουν έγκαιρα και πιο αποτελεσματικά τον οικονομικό προγραμματισμό τους». Σημειώνεται ότι μέχρι και χθες είχαν υποβληθεί 3.160.201, ενώ τις αντίστοιχες ημέρες του 2024 είχαν υποβληθεί 2 εκατ. δηλώσεις. Όσοι υπέβαλαν τη δήλωσή τους μέχρι την 30ή Απριλίου και εφόσον καλούνται να πληρώσουν φόρο δικαιούνται έκπτωση 4% στην περίπτωση που αποπληρώσουν τον φόρο τους εφάπαξ. Από χθες, ωστόσο, το ποσοστό αυτό έχει μειωθεί στο 3% για όσους υποβάλουν τη δήλωση μέχρι τις 15 Ιουνίου.

Όπως προκύπτει από τα στατιστικά στοιχεία της ΑΑΔΕ, επτά στους δέκα φορολογουμένους είτε δεν πληρώνουν καθόλου φόρο είτε έχουν επιστροφή φόρου για τα εισοδήματα που απέκτησαν το 2024. Ειδικότερα:

• Το 45,03% των φορολογουμένων δεν πληρώνει επιπλέον φόρο

στο ελληνικό Δημόσιο. Συγκεκριμένα, σε σύνολο 3.160.201 δηλώσεων οι 1.423.038 είναι μηδενικές.

• Για το 25,02% των φορολογουμένων ή 790.682 φυσικά πρόσωπα προέκυψε επιστροφή φόρου που κατά μέσον όρο φθάνει τα 298 ευρώ.

• Το 29,95% των φορολογουμένων καλείται να πληρώσει επιπλέον φόρο για τα εισοδήματα που απέκτησε το προηγούμενο έτος. Συγκεκριμένα, για 946.480 δηλώσεις το αποτέλεσμα της εκκαθάρισης είναι χρεωστικό, με το συνολικό ποσό του φόρου να ανέρχεται σε 1,7 δισ. ευρώ. Ο μέ-

Όσοι υπέβαλαν τη δήλωσή τους μέχρι την 30ή Απριλίου και εφόσον καλούνται να πληρώσουν φόρο δικαιούνται έκπτωση 4%.

σος φόρος για τις δηλώσεις αυτές ανέρχεται στα 1.826 ευρώ.

Σημειώνεται ότι η ΑΑΔΕ έχει ήδη πιστώσει στους λογαριασμούς 441.848 φορολογουμένων την επιστροφή φόρου και συγκεκριμένα το ποσό των 99,5 εκατ. ευρώ. Σε κάθε περίπτωση, απαραίτητη προϋπόθεση για την επιστροφή των φόρων στους δικαιούχους είναι η ορθή δήλωση του λογαριασμού IBAN στην ψηφιακή πύλη myAADE. Παράλληλα, ήδη έχουν ξεκινήσει και οι συμψηφισμοί οφειλών με επιστροφές φόρου εισοδήματος. Συγκεκριμένα, έχουν γίνει 169.847 συμψηφισμοί, με το ποσό που συμψηφίστηκε να ανέρχεται σε 47,14 εκατ. ευρώ.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ

Σε ένα διαγωνισμό οι νέες παραχωρήσεις για έρευνες υδρογονανθράκων

Της ΧΡΥΣΙΑΣ ΛΙΑΓΓΟΥ

Μέσω ενός διαγωνισμού θα παραχωρήσουν οι παραχωρήσεις των νέων θαλάσσιων περιοχών νοτίως της Πελοποννήσου και νοτίως της Κρήτης («Κρήτη 1» και «Κρήτη 2») που διεκδικεί η Chevron, όπως και η περιοχή «Α2» στην Πελοπόννησο που διεκδικεί η HELLENIC ENERGY. Ο υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας Σταύρος Παπασταύρου υπέγραψε χθες τη σχετική απόφαση, ανοίγοντας τον δρόμο για τη δημοσίευση του διεθνούς διαγωνισμού στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, όπου και θα παραμείνει αναρτημένος προκειμένου να υποβάλουν προσφορές οι ενδιαφερόμενοι επενδυτές.

Ο υπουργός έχει θέσει ως στόχο την ολοκλήρωση της διαδικασίας παραχώρησης εντός του έτους και στο πλαίσιο αυτό αναμένεται να μεταβεί μέσα στον Μάιο στο Χιούστον του Τέξας, όπου βρίσκεται η έδρα της Chevron. Η συνάντηση εντάσσεται στο πλαίσιο της στενότερης συνεργασίας των δύο πλευρών με στόχο την επίτευξη αυτού του χρονοδιαγράμματος.

Στόχος του ΥΠΕΝ είναι η κατακύρωση αναδόχου εντός του Αυγούστου και η έγκριση της σχετικής σύμβασης από τη Βουλή μέσα στο 2025, ώστε να ξεκινήσουν οι σεισμικές έρευνες μέσα στο 2026.

Η υπουργική απόφαση προβλέπει στάδιο ερευνών τριών φάσεων. Κάθε φάση σχετίζεται με χωριστό πρόγραμμα εργασιών, με δυνατότητα είτε μετάβασης στην επόμενη φάση, υπό την προϋπόθεση ότι έχουν εκπληρωθεί όλες οι συμβατικές υποχρεώσεις, είτε παραιτήσης στο τέλος κάθε φάσης.

Κατά τη μετάβαση από τη μια φάση στην επόμενη, ο μισθωτής υποχρεούται να αποδεσμεύει ποσοστό μεταξύ 20% και 50% της αρχικής συμβατικής περιοχής.

Με τη δήλωση εντοπισμού εμπορικά εκμεταλλεύσιμου κοιτάσματος αρχίζει το στάδιο εκμετάλλευσης, που διαρκεί 25 έτη με δυνατότητα παράτασης για δύο

Πρόκειται για τις θαλάσσιες περιοχές νοτίως της Πελοποννήσου και νοτίως της Κρήτης («Κρήτη 1» και «Κρήτη 2») που διεκδικεί η Chevron και για την περιοχή «Α2» στην Πελοπόννησο που διεκδικεί η HELLENIC ENERGY.

περιόδους 5 ετών εκάστη, υποκειμένη σε αναδιαπραγμάτευση των όρων της σύμβασης. Μισθωτής υπόκειται σε ειδικό φόρο εισοδήματος με συντελεστή 20% καθώς και σε περιφερειακό φόρο με συντελεστή 5%. Οι κεφαλαικές δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη αποσβένονται σε ποσοστό 40% έως 70%. Το μίσθωμα θα κυμαίνεται από ένα κατώτατο όριο 4% επί των παραχθέντων και διασωθέντων υδρογονανθράκων σε χρήμα ή σε είδος, σε συνάρτηση με τα σωρευτικά ακαθάριστα έσοδα. Η πρόσκληση θέτει εκτός διαγωνισμού ρωσική συμμετοχή άμεση ή έμμεση.

Γ. Στουρνάρας: Η κρίση μπορεί να γίνει ευκαιρία για την Ευρώπη

Έχει τη δυνατότητα να αναδειχθεί σε ασφαλές επενδυτικό καταφύγιο

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Η κρίση που έχει προκαλέσει η εμπορική πολιτική των ΗΠΑ δημιουργεί μια μοναδική ευκαιρία για την Ευρώπη να αναδειχθεί σε ένα ασφαλές επενδυτικό καταφύγιο, διέκρινε ο διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος, Γιάννης Στουρνάρας. Παράλληλα, υπογράμμισε την ισχυρή ανθεκτικότητα της ελληνικής οικονομίας στο τρέχον περιβάλλον της «ασυνήθιστα υψηλής αβεβαιότητας», προσθέτοντας ωστόσο πως οι προκλήσεις παραμένουν και συνεπώς η ανάγκη συνεκτικής στρατηγικής οικονομικής πολιτικής είναι επιτακτική.

Ειδικότερα, σε ομιλία του στο CEO Clubs Greece, ο κ. Στουρνάρας σημείωσε πως η παγκόσμια οικονομία διανύει μια μεταβατική περίοδο, κατά την οποία «αναθεωρούνται θεμελιώδεις αρχές που χαρακτήριζαν το μεταπολεμικό σύστημα της παγκόσμιας οικονομικής διακυβέρνησης». Οι ΗΠΑ επιβαρύνουν τους όρους του ελεύθερου διεθνούς εμπορίου, ενώ η εντεινόμενη τάση προς τον προστατευτισμό αυξάνει τον κίνδυνο ενός γενικευμένου εμπορικού πολέμου, με τις συνέπειές του να είναι αρνητικές για όλες τις εμπλεκόμενες οικονομίες, και κυρίως των ΗΠΑ, όπως τόνισε. Ο εμπορικός προστατευτισμός τείνει να προκαλεί αλυσιδωτές αντιδράσεις και αναμένεται να οδηγήσει σε κλιμάκωση της κρίσης και επιβράδυνση του παγκόσμιου εμπορίου, με σοβαρές επιπτώσεις για την οικονομική δραστηριότητα, την ανάπτυξη και τις χρηματοπιστωτικές αγορές, προειδοποίησε.

Η κρίση εμπιστοσύνης

Ιδιαίτερη έμφαση έδωσε ο Έλληνας κεντρικός τραπεζίτης στην κρίση εμπιστοσύνης των επενδυτών απέναντι στις ΗΠΑ –αποτέλεσμα της αύξησης της αβεβαιότητας για την ακολουθούμενη πολιτική–, η οποία κλονίζει τη σταθερότητα του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος. Για πρώτη φορά από τη δεκαετία του 1970, η «φυγή προς την ασφάλεια» των διεθνών χαρτοφυλακίων συνοδεύτηκε από αύξηση των αποδόσεων των αμερικανικών ομολόγων. «Εκδηλώνεται, ίσως για πρώτη φορά από την εποχή του Bretton Woods, επιφυλακτικότητα των επενδυτών απέναντι στα αμερικανικά ομοσπονδιακά ομόλογα», όπως παρατήρησε.

Μέσα σε αυτό το διεθνές οικονομικό περιβάλλον, η ελληνική οικονομία εξακολουθεί να επιδεικνύει ισχυρή ανθεκτικό-

Για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των προκλήσεων, η χώρα οφείλει να έχει μια συνεκτική στρατηγική οικονομικής πολιτικής, με έμφαση στη δημοσιονομική ισορροπία, στη χρηματοπιστωτική σταθερότητα, στη μεταρρυθμιστική συνέπεια και στην ενίσχυση των παραγωγικών επενδύσεων, τόνισε ο διοικητής της ΤτΕ Γιάννης Στουρνάρας.

Για την ελληνική οικονομία η ΤτΕ εκτιμά φέτος ανάπτυξη 2,3%, πρωτογενές πλεόνασμα 3,2% του ΑΕΠ και δημόσιο χρέος 143,2% του ΑΕΠ.

τητα και αποτελεί πόλο επενδυτικών ευκαιριών, σημείωσε ο κ. Στουρνάρας. Αναφερόμενος στη σημαντική υπεραπόδοση του πρωτογενούς πλεονάσματος του 2024 έναντι των στόχων, καθώς διαμορφώθηκε στο 4,8% του ΑΕΠ και οδήγησε σε συνολικό πλεόνασμα του προϋπολογισμού της γενικής κυβέρνησης της τάξης του 1,3% του ΑΕΠ, τόνισε πως «οι επιδόσεις αυτές αποτελούν ιστορικό ορόσημο για τα δημοσιονομικά δεδομένα τουλάχιστον της τελευταίας τριακονταετίας». Παράλληλα, επανέλαβε την εκτίμηση της ΤτΕ για ανάπτυξη 2,3% φέτος, ενώ ανακοίνωσε νέες βελτιωμένες εκτιμήσεις για το πρωτογενές πλεόνασμα του 2025, το οποίο προβλέπεται πλέον στο 3,2% του ΑΕΠ (από 2,6% πριν), καθώς και για το δημόσιο χρέος, που τοποθετείται στο 143,2% του ΑΕΠ (από 144,4% πριν).

Οι προκλήσεις ωστόσο παραμένουν, όπως σημείωσε, με βασική να είναι η διατήρηση

ισχυρού ρυθμού ανάπτυξης και η επιτάχυνση της πραγματικής συγκλίσης προς τον μέσο όρο της Ε.Ε. Η Ελλάδα έχει μικρή εξάρτηση από τις ΗΠΑ και επομένως θα έχει περιορισμένες άμεσες επιπτώσεις από τους δασμούς, εξήγησε, ωστόσο ενδέχεται να επηρεαστεί έμμεσα, καθώς μια επιβράδυνση του παγκόσμιου εμπορίου μπορεί να μειώσει τη ζήτηση για ελληνικά προϊόντα και υπηρεσίες και να περιορίσει τις προοπτικές ανάπτυξης. Επιπλέον, ανέφερε, η αυξημένη αβεβαιότητα στις αγορές λειτουργεί αποτρεπτικά για τις επενδύσεις.

«Για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των προκλήσεων απαιτείται μια συνεκτική στρατηγική οικονομικής πολιτικής, με έμφαση στη δημοσιονομική ισορροπία, στη χρηματοπιστωτική σταθερότητα, στη μεταρρυθμιστική συνέπεια και στην ενίσχυση των παραγωγικών επενδύσεων», όπως διέκρινε ο κ. Στουρνάρας, ενώ επανέλαβε την ανάγκη περαιτέρω διεύρυνσης της φορολογικής βάσης, ώστε να ενισχυθεί η φορολογική δικαιοσύνη και να καταστεί η κοινωνική πολιτική πιο στοχευμένη και αποτελεσματική.

Η Ευρωζώνη

Όσον αφορά την οικονομία της Ευρωζώνης, οι κίνδυνοι παραμένουν σημαντικοί, τόνισε ο κ. Στουρνάρας. Οι δασμολογι-

κές πολιτικές των ΗΠΑ αναμένεται να πλήξουν τις ευρωπαϊκές εξαγωγές, οι παρατεταμένες γεωπολιτικές εντάσεις επηρεάζουν τις εφοδιαστικές αλυσίδες και προκαλούν μεταβλητότητα στις τιμές των ενέργειας, ενώ η δημοσιονομική προσαρμογή σε ορισμένα κράτη-μέλη θα μπορούσε να επιβραδύνει τη ζήτηση. Σε αυτό το πλαίσιο, η νομισματική πολιτική φέτος αναμένεται να γίνει σταδιακά λιγότερο περιοριστική, καθώς τα επιτόκια πολιτικής, όπως εκτιμώ, θα συνεχίσουν να μειώνονται έως το 2%.

Όπως πάντως τόνισε ο διοικητής της ΤτΕ, το διαρκώς μεταβαλλόμενο οικονομικό περιβάλλον δημιουργεί, εκτός από σημαντικές προκλήσεις, και νέες προοπτικές. «Παρουσιάζεται μια κρίσιμη ευκαιρία: η δυνατότητα της Ευρώπης να αναδειχθεί σε ασφαλές επενδυτικό καταφύγιο, με ενίσχυση του ρόλου του ευρώ ως διεθνούς αποθεματικού νομίσματος σε ένα περιβάλλον όπου οι επιλογές για θετικές αποδόσεις προσαρμοσμένες στον κίνδυνο περιορίζονται», όπως σημείωσε. Προϋπόθεση ωστόσο, πρόσθεσε, είναι η επιτάχυνση της ευρωπαϊκής ενοποίησης και ο αποτελεσματικότερος συντονισμός των πολιτικών. «Οι τρέχουσες διεθνείς ανατροπές δεν αποτελούν μόνο απειλή, αλλά και κλήση αφύπνισης για την Ευρώπη», σημείωσε χαρακτηριστικά.

Ανεβάζουν ταχύτητα οι χρηματοδοτήσεις προς τις επιχειρήσεις

Με ρυθμό 16% «έτρεξε» η πιστωτική επέκταση προς τις επιχειρήσεις το α' τρίμηνο του έτους, καταγράφοντας ένα από τα υψηλότερα ποσοστά ανόδου, καθώς επιταχύνονται τα έργα του Ταμείου Ανάκαμψης (ΤΑΑ) σε συνδυασμό με τις χρηματοδοτήσεις από τα αναπτυξιακά εργαλεία της ΕΤΕΠ ή της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας. Ο ρυθμός των επιχειρήσεων αυξήθηκε στα 86,6 δισ. ευρώ έναντι 82,3 δισ. ευρώ στις αρχές του έτους και 76,4 δισ. ευρώ πριν από ένα χρόνο, ενώ αντιθέτως αρνητικός παρέμεινε ο ρυθμός πιστωτικής επέκτασης προς τα νοικοκυριά, καθώς οι αποπληρωμές των παλιών στεγαστικών δανείων υπερτερούν των νέων εκταμιεύσεων.

Αυτό προκύπτει από τα στοιχεία που δημοσίευσε χθες η ΤτΕ, που επιβεβαιώνουν τις εκτιμήσεις της πρόσφατης έκθεσης του διοικητή ότι «οι προοπτικές για την εξέλιξη της τραπεζικής χρηματοδότησης το 2025 προδιαγράφονται θετικές, καθώς η μείωση των επιτοκίων σε συνδυασμό με την επιτάχυνση των έργων του ΤΑΑ, θα ενισχύσει τη ζήτηση για δάνεια εκ μέρους των επιχειρήσεων».

Σύμφωνα με τα ίδια στοιχεία, η καθαρή ροή χρηματοδότησης, δηλαδή τα νέα δάνεια προς επιχειρήσεις μετά τις αποπληρωμές, ξεπέρασαν τον Μάρτιο το 1,9 δισ. ευρώ.

Με βάση την πορεία των έργων του ΤΑΑ που παρουσίασε πρόσφατα ο αναπληρωτής υπουργός Εθνικής Οικονομίας Νίκος Παπαθανάσης, τα κεφάλαια που έχουν διοχετευθεί στην αγορά από το δανειακό σκέλος του ΤΑΑ ανέρχονται σε 6,8 δισ. ευρώ. Συνολικά ο προϋπολογισμός των συμβάσεων φθάνει μέχρι σήμερα στα 16 δισ. ευρώ, από τα οποία τα 7 δισ. είναι δά-

νεια του ΤΑΑ, τα 5,3 δισ. είναι δάνεια από τις τράπεζες και 3,7 δισ. είναι η ίδια συμμετοχή των επιχειρήσεων. Πρόκειται για 423 συμβασιολογημένα δάνεια, από τα οποία τα 221 είναι με μικρομεσαίες επιχειρήσεις, ο προϋπολογισμός των οποίων όμως είναι 2,5 δισ. ευρώ, ενώ τα υπόλοιπα κατευθύνονται προς μεγάλες επιχειρήσεις.

Τα στοιχεία της ΤτΕ δείχνουν επίσης ότι, εκτός από τα δάνεια, αυξημένες ήταν στο τέλος Μαρτίου και οι καταθέσεις των επιχειρήσεων, που αυξήθηκαν σε έναν και μόνο μήνα κατά 2,6 δισ. ευρώ, φθάνοντας στα 50,7 δισ. ευρώ. Μέρος της αύξησης είναι αποτέλεσμα των εγκεκριμένων πιστώσεων που εμφανίζονται ως ρευστότητα στα ταμεία των επιχειρήσεων έως ότου αναλω-

Ο δανεισμός των επιχειρήσεων αυξήθηκε στα 86,6 δισ. έναντι 82,3 δισ. στις αρχές του έτους και 76,4 δισ. πριν από ένα χρόνο.

θούν για επενδυτικούς σκοπούς, ενώ ένα μέρος αποτυπώνει και τη βελτίωση της κερδοφορίας. Στον αντίποδα είναι οι καταθέσεις των νοικοκυριών, που μειώθηκαν κατά 158 εκατ. ευρώ τον Μάρτιο, ενώ από την αρχή του χρόνου έχουν μειωθεί περίπου κατά 1,5 δισ. ευρώ και συγκεκριμένα από τα 150,3 δισ. ευρώ στο τέλος Δεκεμβρίου 2024 στα 148,8 δισ. ευρώ στο τέλος Μαρτίου. Η μείωση αυτή είναι κυρίως αποτέλεσμα της στροφής σε αμοιβαία κεφάλαια, που προσείλκυαν από την αρχή του χρόνου νέες εισροές άνω του 1,2 δισ. ευρώ.

ΕΥΓΕΝΙΑ ΤΖΩΡΤΖΗ

Η μείωση των επιτοκίων, σε συνδυασμό με την επιτάχυνση των έργων του Ταμείου Ανάκαμψης, ενισχύει τη ζήτηση για δάνεια εκ μέρους των επιχειρήσεων.

Μονόδρομος η συνέχιση των μεταρρυθμίσεων για να ενισχυθούν οι επενδύσεις

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

Περισσότερες μεταρρυθμίσεις στο σκέλος της απόδοσης δικαιουσύν, της διαμόρφωσης ενός ασφαλούς πλαισίου για τις χρήσεις γης, της βελτίωσης των παροχών σε κρίσιμους τομείς όπως της υγείας, της εκπαίδευσης και της αγοράς εργασίας απαιτούνται προκειμένου να ενισχυθεί ο δυναμισμός της ελληνικής οικονομίας και να αυξηθούν οι επενδύσεις. Στο συμπέρασμα αυτό συμφώνησαν οι οικονομολόγοι των τεσσάρων συστημικών τραπεζιών, Τάσος Αναστασάτος, Παναγιώτης Καπόπουλος, Ηλίας Λεκκός και Νικόλαος Μαγγίνας, στο πλαίσιο συζήτησης που διοργανώθηκε διαδικτυακά από το London School of Economics and Political Science με συντονιστή τον καθηγητή του Τμήματος Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Αθηνών Αντώνη Μπαρτζώκα.

«Η προσπάθεια προκειμέ-

νου να καλύψουμε το επενδυτικό κενό που μας κληροδότησε η 10ετής οικονομική κρίση είναι μαραθώνιος», σημείωσε ο επικεφαλής οικονομολόγος της Eurobank και πρόεδρος της Συντονιστικής Επιτροπής Οικονομικής Ανάλυσης της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών, Τάσος Ανα-

Θα πρέπει να αναπτυσσόμαστε με ρυθμό 2,4% ετησίως σε πραγματικούς όρους έως το 2031 για να καλύψουμε το επενδυτικό κενό.

στασάτος, υπογραμμίζοντας ότι θα πρέπει να αναπτυσσόμαστε με ρυθμό 2,4% ετησίως σε πραγματικούς όρους έως το 2031. «Ο λόγος για τον οποίο δεν αναπτυσσόμαστε με τον ρυθμό που θέλουμε έχει να κάνει με το αναπτυ-

ξιακό μοντέλο, το οποίο παρά τα διαδοχικά μνημόνια δεν έχει αναμορφωθεί», σημείωσε. Μεταξύ των προβλημάτων που δεν επιτρέπουν μια ισχυρότερη επενδυτική δραστηριότητα είναι το πολύπλοκο ρυθμιστικό περιβάλλον –έχουμε τη χειρότερη επίδοση μεταξύ 25 ευρωπαϊκών κρατών–, ενώ αρνητικά επιδρά το μικρό μέγεθος των επιχειρήσεων που κατά κανόνα χαρακτηρίζεται από χαμηλή καινοτομία. «Η εκδίκαση των υποθέσεων από την ελληνική Δικαιοσύνη απαιτεί κατά μέσον όρο 746 ημέρες έναντι 239 που είναι ο μέσος όρος στην Ε.Ε. και άρα η μεταρρύθμιση στον τομέα της Δικαιοσύνης είναι κρίσιμη για να προσελκύσουμε επενδύσεις», σημείωσε, «σε συνδυασμό με ένα σταθερό πλαίσιο χρήσης γης ώστε να ξέρει κάθε επενδυτής πού μπορεί να χτίσει και πού όχι».

Εστιάζοντας στην αγορά εργασίας, στην πρόσβαση σε κεφάλαια και στην επιχειρηματι-

κότητα ως τους τρεις βασικούς προσδιοριστικούς παράγοντες για την ανάπτυξη, ο επικεφαλής Οικονομικής Ερευνας και Ανάλυσης της Alpha Bank, Παναγιώτης Καπόπουλος, έδωσε έμφαση στη διασύνδεση της αγοράς εργασίας με τις ανάγκες της οικονομίας μέσα από πολιτικές που θα μειώνουν, μεταξύ άλλων, την αδήλωτη εργασία, μέσα από την αναμόρφωση της φορολογίας. Κρίσιμο θέμα είναι επίσης η βελτίωση της διακυβέρνησης, τόσο από την πλευρά του κράτους όσο και από την πλευρά των μικρών επιχειρήσεων, προκειμένου, όπως είπε, «να αποκτήσουν πρόσβαση στη χρηματοδότηση, που είναι “κλειδί” για την αύξηση των επενδύσεων και της παραγωγικότητας».

Τα αίτια που ερμηνεύουν την απαισιοδοξία των ελληνικών νοικοκυριών σε αντιδιαστολή με τις καλές επιδόσεις της ελληνικής οικονομίας ανέλυσε στην τοποθέτησή του ο επικεφαλής

οικονομολόγος και επικεφαλής Επενδυτικής Στρατηγικής της Τράπεζας Πειραιώς, Ηλίας Λεκκός, εξηγώντας ότι ένας βασικός λόγος έχει να κάνει με τη φορολογική συμμόρφωση που, ενώ βελτιώνει την απόδοση της οικονομίας, αναδεικνύει το έλλειμμα στις κρατικές παροχές. Σύμφωνα με τον κ. Λεκκό, το κενό ΦΠΑ από 25,4% το 2018 έχει μειωθεί στο 13,7% το 2022 και προσεγγίζει τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, αλλά την ίδια στιγμή το ποσοστό που πληρώνουν οι Έλληνες για υγεία και εκπαίδευση ως μέρος των μηνιαίων δαπανών είναι πολύ πιο πάνω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο – 7,7% και 3,7% αντίστοιχως, έναντι 3,4% και 0,9% στην Ε.Ε. «Για αυτό πρέπει να βελτιωθεί η απόδοση των δημοσίων παροχών», υπογράμμισε, ενώ από την πλευρά των επιχειρήσεων υπάρχει απροθυμία στην αναγκαιότητα των επενδύσεων, καθώς το 71% πιστεύει ότι έχει επενδύσει πολύ περισσότερο από

ό,τι χρειάζεται και μόνο το 22% έχει επενδύσει για να αυξήσει την παραγωγικότητά του. Πρόκει-ται να λειτουργήσουμε ως οικονομία υψηλής πίεσης με ζήτηση που υπερβαίνει την προσφορά, κατέληξε ο κ. Λεκκός, «προκειμένου να επιβάλουμε την επανεκκίνηση της ανάκαμψης με επίκεντρο τις επενδύσεις και να αναζωογονήσουμε την ελληνική οικονομία».

Τέλος, ο επικεφαλής οικονομολόγος και διευθυντής Οικονομικής Ανάλυσης και Ερευνών της Εθνικής Τράπεζας, Νικόλαος Μαγγίνας, έδωσε έμφαση στη βελτίωση των πιστωτικών προφίλ της ελληνικής οικονομίας και στην αποκατάσταση των δημοσιονομικών μεγεθών, που σε συνδυασμό με τη βελτίωση της παραγωγικότητας της εργασίας και τη σημαντική κερδοφορία των επιχειρήσεων έχουν επανφέρει τον ακαθάριστο σχηματισμό παγίου κεφαλαίου στα προ κρίσης επίπεδα.

Καταδίκη της Μάλτας για τα «χρυσά διαβατήρια»

Η Ε.Ε. ζητεί να καταργηθεί το πρόγραμμα χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές

Πέντε χρόνια σχεδόν μετά την προσφυγή της Κομισιόν, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι το πρόγραμμα «χρυσό διαβατήριο» της Μάλτας αντιβαίνει τη νομοθεσία της Ε.Ε. και πρέπει να καταργηθεί. Σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, το εν λόγω σχήμα ισοδυναμεί με «εμπορευματοποίηση της υπηκοότητας ενός κράτους-μέλους της Ε.Ε.» και επομένως έρχεται σε σύγκρουση με την ευρωπαϊκή νομοθεσία. Στη σχετική απόφασή του τονίζει μάλιστα πως η Μάλτα διέρρηξε τη σχέση αμοιβαίας εμπιστοσύνης ανάμεσα στα κράτη-μέλη της Ε.Ε., στην οποία βασίζεται η δημιουργία μιας ενιαίας ζώνης χωρίς εσωτερικά σύνορα.

Το εν λόγω πρόγραμμα δίνει έως τώρα τη δυνατότητα σε ξένους να επενδύουν στη νησιωτική χώρα το ποσό των 750.000 ευρώ και θεωρητικά να παραμένουν στο έδαφός της επί 12 μήνες ώστε να λάβουν ως αντάλλαγμα διαβατήριο με την εθνικότητα της και έτσι να αποκτήσουν την υπηκοότητα της. Στην πράξη αυτό σημαίνει ότι αποκτούν και υπηκοότητα της Ε.Ε. και επομένως έχουν τη δυνατότητα να κινούνται ελεύθερα στις χώρες-

μέλη της και να εργάζονται στη χώρα-μέλος επιλογής τους. Έχει θεσπιστεί ως νόμος της Μάλτας από το 2013 και έχει επικριθεί δριμύτητα από οργανώσεις υπέρ της διαφάνειας, που υποστηρίζουν πως το εν λόγω σχήμα ανοίγει την πόρτα σε κάθε είδους παραβατικότητα, στο ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και στη διαφθορά, ενώ εγκυμονεί κινδύνους για την εθνική ασφάλεια των χωρών της Ε.Ε.

Έχει μεσολαβήσει το 2021 έρευνα της βρετανικής εφημερίδας Guardian από την οποία προέκυψε πως είχαν με αυτόν τον τρόπο διασφαλίσει υπηκοότητα της Μάλτας ορισμένοι βαθύπλοτοι αλλοδαποί, που δεν είχαν παρά ελάχιστη σχέση με τη χώρα και δεν είχαν περάσει στο έδαφός της παρά μόλις τρεις εβδομάδες. Όπως αναφέρει σχετικό δημοσίευμα της βρετανικής εφημερίδας, το μη κερδοσκοπικό και μη κυβερνητικό ίδρυμα που φέρει το όνομα της δολοφονηθείσας δημοσιογράφου Λάφνης Καραούνα Γκαλιτζία κατέγραψε την ύπαρξη πολλών ατόμων που εμφανίζονταν ως κάτοικοι της Μάλτας, αλλά είχαν νοικιάσει κατοικίες χωρίς να διαμένουν εκεί, κατοικίες που έμεναν κενές.

Το πρόγραμμα της Μάλτας έχει επικριθεί δριμύτητα από οργανώσεις υπέρ της διαφάνειας, που υποστηρίζουν πως το εν λόγω σχήμα ανοίγει την πόρτα σε κάθε είδους παραβατικότητα, στο ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και στη διαφθορά, ενώ εγκυμονεί κινδύνους για την εθνική ασφάλεια των χωρών της Ε.Ε.

Διαφωνώντας με τη συγκεκριμένη τακτική, στην οποία έχει επανειλημμένως προσάψει ότι ανοίγει την πόρτα σε ολιγάρχες και

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει επανειλημμένως προσάψει στη συγκεκριμένη τακτική ότι ανοίγει την πόρτα σε ολιγάρχες και εγκληματικά στοιχεία.

εγκληματικά στοιχεία, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εγκαίνιασε τον Οκτώβριο του 2020 έρευνες τόσο κατά της Μάλτας όσο και κατά αντίστοιχου προγράμματος της Κύπρου, με την κατηγορία ότι εμπορευόνταν την «υπηκοότητα Ε.Ε.». Λίγο αργότερα η Κύπρος

ανακοίνωσε ότι καταργεί το επίμαχο πρόγραμμα, σε αντίθεση με τη Μάλτα που επέμεινε να το διατηρεί σε ισχύ.

Σε υπομνήματά της προς το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο η Μάλτα υποστηρίζει πως έχει αναπτύξει ιδιαίτερες δεξιότητες ως προς τη διερεύνηση των αιτημάτων για υπηκοότητα την οποία και χορηγεί αναλόγως και ως εκ τούτου έχει κάθε δικαίωμα να διατηρεί το πρόγραμμα σε ισχύ. Σχολιάζοντας την απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, η κυβέρνηση της Μάλτας φάνηκε αποφασισμένη να διατηρήσει με κάποιες τροποποιήσεις το σχήμα του «χρυσού διαβατηρίου», καθώς αρκέστηκε να τονίσει πως θα μελετήσει τις νομικές επιπτώσεις «ούτως ώστε να προσαρμόσει αναλόγως το ρυθμιστικό πλαίσιο της χορήγησης υπηκοότητας και να το εναρμονίσει με τις αρχές που υπερασπίζεται

η σχετική απόφαση της Δικαιοσύνης». Δεν παρέλειψε, άλλωστε, να υπογραμμίσει τα οφέλη που έχει προσποριστεί από το επίμαχο σχήμα, που έχει φέρει στα ταμεία της έσοδα περισσότερα από 1,4 δισ. ευρώ από το 2015 και μετά.

Εξάλλου, σε ανάρτησή του στο Facebook ο πρώην πρωθυπουργός της νησιωτικής χώρας, Τζόζεφ Μουσκάτ, επέκρινε την απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, ως πολιτικά υποκινούμενη. Ο Μουσκάτ ήταν πρωθυπουργός όταν τέθηκε σε εφαρμογή το πρόγραμμα του «χρυσού διαβατηρίου», αλλά παραιτήθηκε το 2020 υπό την πίεση της κοινής γνώμης που τον κατηγορούσε ότι προσπαθούσε να προστατεύσει τους συμμάχους του από τις έρευνες για τη δολοφονία της δημοσιογράφου Λάφνης Καραούνα Γκαλιτζία. Σημειώτεον ότι ο γιος της εν λόγω δημοσιογράφου και

δισευθυντής του ομώνυμου ιδρύματος χαρακτήρισε την απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου «νίκη για τον λαό της Μάλτας και για όλους τους πολίτες της Ε.Ε. που έχουν εκτεθεί στις διαθέσεις εγκληματικών στοιχείων που ξεπλένουν χρήμα και αγοράζουν την είσοδό τους στην Ε.Ε.».

Τα προγράμματα «χρυσών διαβατηρίων» εμφανίστηκαν μαζικά σε πολλές χώρες της Ευρώπης μετά την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση, καθώς οι κυβερνήσεις αναζητούσαν τρόπους να αντλήσουν έσοδα εύκολα και άμεσα για να αντιμετωπίσουν το έλλειμμα ρευστότητας. Η Βρετανία είχε υποθετήσει παρόμοιο πρόγραμμα το οποίο αναγκάστηκε να καταργήσει τον Φεβρουάριο του 2022 εν μέσω καταγιστικών κατηγοριών για διαφθορά, κινδύνους για την εθνική ασφάλεια αλλά και εξαιτίας της επιδείνωσης των σχέσεων της με τη Ρωσία.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

2
ΠΑΡ 20:30 (90')
Ο μικρός Έγιολφ (14+)
Χένρικ Ίψεν | Νέα Σκηνή ΘΟΚ

Στο αριστούργημα του Ίψεν, το εμμονικό ερωτικό πάθος και η μονομανής αγάπη αποτελούν την αιτία για τα όσα θα βιώσει ο μικρός Έγιολφ. Η απερισκεψία και αμέλεια των γονέων που οδηγεί, ακούσια ή εκούσια, στην κακοποίηση των παιδιών τους, είναι ένα οικείο θέμα παντός καιρού. Σκηνοθεσία-Διασκευή: Stefan Larsson. Παίζουν: Μαργαρίτα Ζαχαρίου, Αντρέας Κουτσόφτας, Μαρίνα Μακρή, Λένια Σορόκου, Ανδρέας Τσέλεπος και το παιδί Ιωσήφ Κατσουλάκης. Με αγγλικούς και τουρκικούς υπέρτιτλους. €12 / 6

3
ΣΑΒ 17:00 (60')
Η Κούκλα του Φραντς Κάφκα (4+)
Humart

Το έργο μάς μεταφέρει στον μαγικό κόσμο μιας -κατά πολλούς- αληθινής ιστορίας, πλημμυρισμένης από συγκίνηση και έντονα συναισθήματα. Μιας ιστορίας που μας θυμίζει πως «ό,τι αγαπάμε μάλλον θα χαθεί, η αγάπη όμως θα επιστρέψει με άλλο τρόπο...». Μια παράσταση γεμάτη εικόνες, μουσική και φυσικά χιούμορ, που έρχεται για να ταξιδέψει μικρούς και μεγάλους. Σκηνοθεσία: Κώστας Σιλβέστρος. Δραματολογία / Κείμενο / Στίχοι τραγουδιών: Σταύρος Σταύρου. Μουσική σύνθεση: Θεωδωρής Οικονόμου. Παίζουν: Χριστίνα Παπαδοπούλου, Άντονι Παπαμιαχάλη, Αντρέας Κουτσόφτας, Άνθη Κάσινου, Ραφαέλλα Καβάζη. Χορευτής: Γιάννης Οικονομίδης. Μουσικός επί σκηνής: Ανδρέας Μιχαλόπουλος. €12

7
ΤΕΤ 20:00 (170')
The importance of being Earnest
Όσκαρ Ουάιλντ | NT Live

Η βραβευμένη με Olivier Sharon D Clarke συμπρωταγωνιστεί με τον Ncuti Gatwa σε αυτή την εύθυμη διασκευή της πιο γνωστής κωμωδίας του Όσκαρ Ουάιλντ, *Η σημασία να είσαι σοβαρός*. Ο Τζακ με τον φίλο του Άλτζυ ευελπιστώντας να εντυπωσιάσουν δύο περιζήτητες δεσποινίδες, λένε το ένα ψέμα μετά το άλλο. Ο Max Webster σκηνοθετεί μια ξεκαρδιστική ιστορία ταυτότητας και ρομαντισμού, σε μαγνητοσκοπημένη αναμετάδοση από το National Theatre στο Λονδίνο. Με ελληνικούς και αγγλικούς υπότιτλους. €12 / 10

9
ΠΑΡ 20:30 (90')
Πάρτι Γενεθλίων (15+)
Χάρολντ Πίντερ | Σόλο για Τρεις

Με τη δομή ενός θρίλερ και έντονα τα χαρακτηριστικά του Θεάτρου του Παράλογου, αλλά και με κωμικοτραγικές καταστάσεις, το έργο εκτυλίσσεται σε μια παραμελημένη πανσιόν. Ένας πρώην πιανίστας, είναι ο μοναδικός ένοικος, μέχρι που καταφθάνουν δύο μυστηριώδεις τύποι, οι οποίοι οργανώνουν ένα «πάρτι γενεθλίων», για τον Στάνλεϋ το οποίο, σταδιακά, μετατρέπεται σε εφιάλτη. Σκηνοθεσία: Μαρία Μανναρίδου – Καρσερά. Ερμηνεύουν: Αντρέϊ Κρουπά, Χριστίνα Χριστόφια, Πάνος Μακρής, Λαζάρια Φράγκου, Δημήτρης Αντωνίου, Φώτης Φωτίου. €15 / 12

17
ΣΑΒ 19:00 (180')
Newcomers
Pylon Art & Culture

Σε μια νέα ερμηνεία της δράσης *What happens to me is written up there* (2022), η Μαρία Λοϊζίδου επιλέγει τον χώρο του θεάτρου για να φιλοξενήσει για μια μόνο φορά, τις εντάσεις των εύθραυστων γραμμών μολυβιού που ξεπερνούν το χαρτί και την πρακτική της απόδοσης του λόγου ως ανάγνωσης αντανακλάσεων κοινών εμπειριών. Το *What happens to me is written up there* αποτελεί μέρος της νέας έκθεσης της Μαρίας Λοϊζίδου Newcomers, Pylon Art & Culture, Ξενοδοχείο Μινέρβα, Πλάτρες. Είσοδος Ελεύθερη

19 & 20
ΔΕΥ & ΤΡΙ 20:30 (150')
Θανάσης Αλευράς 46 + Σέξυ
Φωκιάς Ευαγγελινός

Ο Θανάσης Αλευράς επιστρέφει στο Θέατρο Ριάλτο με τη νέα του παράσταση πιο ...ανώριμος αλλά και πιο σέξι από ποτέ! Μας κλείνει πονηρά το μάτι και λέει: «Είναι μια παράσταση με διάθεση αυτοσαρκασμού, με χιούμορ απέναντι στο ανελέητο sexiness και την υστερία της αψεγάδιαστης ομορφιάς που επιτάσσει η εποχή, ολίγον αθυρόστομη, αφιλόδοξη και πολύ ερωτική. Και θα δείτε, το σέξι κρύβεται παντού: Στο δρόμο, στην πολιτική, στις τέχνες, στη μόδα, στα τραγούδια, στους λογαριασμούς...» Μαζί του δύο βασικοί του συνεργάτες, δύο υπέροχοι performers οι οποίοι παίζουν, χορεύουν και τραγουδάνε μαγικά: η αισθησιακή soul & funk ερμηνεύτρια Idra Kayne και ο πολυσχιδής καλλιτέχνης Jerome Kaluta. Σκηνοθεσία: Φωκιάς Ευαγγελινός. Κείμενα παράστασης: Γιώργος Παιριανός. Δημιουργική συμμετοχή στα κείμενα: Φοίβος Δεληβοριάς, Αντώνης Θυσιάδης, Θανάσης Αλευράς. Μουσικοί: Ευριπίδης Ζεμενίδης – Κιθάρες, Θάνος Μιχαηλίδης – Τύμπανα, Γιώργος Μπουλντής – Μπάσο, Χρήστος Παπαδόπουλος - Σαξόφωνο, Κλαρίνο, Αλέξανδρος Δημόπουλος – Πλήκτρα. Σημείωση: Απαραίτητη η Γονική Συναίνεση. €28 / 25

24
ΣΑΒ 19:00 (98')
Ocean with David Attenborough
(10+)

Το ντοκιμαντέρ οδηγεί τον θεατή σε ένα συναρπαστικό ταξίδι, αποδεικνύοντας πως δεν υπάρχει τίποτα πιο ζωτικό για την επιβίωσή μας, τίποτα πιο ζωντανό, θαυμαστό και εκπληκτικό από τον ωκεανό. Ο εμβληματικός παρουσιαστής και σκηνοθέτης μέσα από εντυπωσιακές εικόνες και σκεκάνς με κοραλλιογενείς υφάλους και δάση από φύκια, αποκαλύπτει παράλληλα τη σκληρή πραγματικότητα και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο ωκεανός. Στα Αγγλικά Με Ελληνικούς υπότιτλους. €8 / 5

28
ΤΕΤ 20:30 (75')
Το Νερό στην Κύπρο – Θύμησης άλλων εποχών
(CY 2025) Πασχάλης Παπαπέτρου

Ένα ντοκιμαντέρ για τις προσπάθειες των Κυπρίων, σε μια ημίερη γεωγραφική περιοχή, να εκτρέψουν το νερό από τις κοίτες των ποταμών για να ποτίσουν τα χωράφια τους και να εκμεταλλευθούν τους αβασθείς υδροφορείς σκάβοντας λαγούμια (κανάτ). Σκηνοθεσία: Πασχάλης Παπαπέτρου. Σενάριο: Δρ. Γιώργος Κωνσταντίνου, Πασχάλης Παπαπέτρου. Αφήγηση: Κώστας Χαραλαμπίδης, Πάμπος Σακκάς. Συμπαραγωγή: Anadysis Films & Υφυπουργείο Πολιτισμού (Τμήμα Σύγχρονου Πολιτισμού). Με την στήριξη του ΕΟΑ Λεμεσού. Με Αγγλικούς υπότιτλους. Είσοδος Ελεύθερη

P 77777745
rialto.com.cy

Θέατρο Ριάλτο

Συρρίκνωση του ΑΕΠ των ΗΠΑ στις πρώτες 100 ημέρες Τραμπ

Οι δασμοί στρεβλώνουν την οικονομία, άλλα των εισαγωγών το α' τρίμηνο

Η είδηση πως η αμερικανική οικονομία συρρικνώθηκε 0,3% ακριβώς μέσα στις πρώτες 100 ημέρες του Ντόναλντ Τραμπ κρούει τον κώδωνα του κινδύνου για τον απρόβλεπτο πρόεδρο των ΗΠΑ και όχι μόνον σε ό,τι αφορά τις οικονομικές επιπτώσεις των δασμών και των μαζικών απολύσεων δημοσίων υπαλλήλων, αλλά και ως πολιτικό μήνυμα για τα περιθώριά του. Ήταν η πρώτη μείωση του αμερικανικού ΑΕΠ από το 2022, χειρότερη από τις περισσότερες προβλέψεις των οικονομολόγων και σε οξεία αντίθεση με την ανάπτυξη 2,4% που είχε προηγηθεί το αμέσως προηγούμενο τρίμηνο.

Στη διάρκεια της προεκλογικής εκστρατείας ο Τραμπ υποσχέθηκε στους ψηφοφόρους πως θα χειριστεί επιδέξια την οικονομία, θα τονώσει την ανάπτυξη και θα ανακόψει τον πληθωρισμό. Δεδομένου όμως ότι στις πρώτες 100 ημέρες του η οικονομία της υπερδύναμης συρρικνώθηκε, ο Ντόναλντ Τραμπ δέχεται πολιτικό ράπισμα από τη διάψευση και ηχηρή προειδοποίηση για τις οικονομικές συνέπειες της πολιτικής του. Είναι βέβαια υπερβολικά νωρίς για να προβλέψει κανείς προς τα πού οδεύει η αμερικανική οικονομία και ο Τραμπ υπόσχεται πως θα συνάψει σειρά από επωφελείς για τις ΗΠΑ συμφωνίες που θα επαναφέρουν τις βιομηχανίες στη χώ-

ρα και θα αποτελέσουν την αρχή μιας νέας εποχής ευημερίας.

Όπως επισημαίνουν οικονομικοί αναλυτές και όπως προκύπτει ανάγλυφα από τα στοιχεία, οι δασμοί στρεβλώνουν την οικονομία. Έχουν το αντίθετο αποτέλεσμα από το ζητούμενο του Ντόναλντ Τραμπ, ο οποίος προσπαθεί να εξισορροπήσει τις εμπορικές σχέσεις της υπερδύναμης με τους εμπορικούς της εταίρους εφόσον έχουν εξωθήσει τις αμερικανικές επιχειρήσεις να εισάγουν μεγάλο όγκο προϊόντων για να προλάβουν να σκηματίσουν σημαντικά αποθέματα προτού επιβληθούν οι δα-

Οι επιπτώσεις των δασμών στην ακρίβεια, στον πληθωρισμό και στη ζωή του μέσου Αμερικανού θα αρχίσουν να γίνονται αισθητές μέσα στους επόμενους μήνες.

σμοί. Το προδίδουν τα επιμέρους στοιχεία για τις οικονομικές εξελίξεις το α' τρίμηνο του έτους, που φέρουν τις εισαγωγές των ΗΠΑ να είναι αυξημένες κατά περίπου 41%. Κατά πολλούς οικονομολόγους, αυτή η εκτόξευση

Σε εκδήλωση του Λευκού Οίκου στην οποία παρευρέθησαν επιχειρηματίες και στελέχη επιχειρήσεων, ο Ντόναλντ Τραμπ υποσχέθηκε ενίσχυση της οικονομίας από επενδύσεις ύψους 8 τρις. δολ., που υποστηρίζει πως θα αναστήσουν το μεγαλείο του αμερικανικού μεταποιητικού τομέα, ενώ παράλληλα επέρριψε την ευθύνη για τη συρρίκνωση του ΑΕΠ στην προηγούμενη κυβέρνηση.

των εισαγωγών και η συνεπακόλουθη διεύρυνση του εμπορικού ελλείμματος των ΗΠΑ, που στο τέλος Μαρτίου έφτασε στα 162 δισ. δολ., ευθύνονται κατά κύριο λόγο για τη συρρίκνωση του αμερικανικού ΑΕΠ. Πολλοί οικονομολογοί προεξοφλούν ανάκαμψη της οικονομίας το β' τρίμηνο, καθώς θα μειωθούν οι εισαγωγές και οι Αμερικανοί καταναλωτές θα αρχίσουν να αγοράζουν τα προϊόντα που έχουν συγκεντρώσει ως απόθεμα οι επιχειρήσεις.

Δεν συμμερίζονται, όμως, όλοι την άποψη αυτή. Η Νταϊάν Σουλόνκ, επικεφαλής των οικονομολόγων της KPMG ΗΠΑ, συμφωνεί με την άποψη πως το ΑΕΠ του α' τριμήνου στρεβλώθηκε εξαιτίας των δασμών και προβλέ-

πει πως ο αντίκτυπος θα περιοριστεί στο εγγύς μέλλον όταν θα μειωθούν οι εισαγωγές. Εκτιμά όμως ότι θα συνεχιστεί η συρρίκνωση του ΑΕΠ επειδή οι δασμοί θα πλήξουν την εγχώρια ζήτηση και προειδοποιεί την κυβέρνηση Τραμπ ότι «αυτό που θα έπρεπε να σας απασχολεί είναι η εγχώρια ζήτηση». Άλλοι οικονομικοί αναλυτές επισημαίνουν πως για πολλά από τα εισαγόμενα προϊόντα, ιδιαίτερος τα κινεζικά, δεν υπάρχει στις ΗΠΑ κάποιο αντίστοιχο προϊόν στο οποίο να μπορούν να στραφούν οι Αμερικανοί καταναλωτές, ενώ θα ήταν ασύμφορο να επιχειρηθεί τώρα η παραγωγή τους εντός ΗΠΑ.

Αυτήν τη στρέβλωση επικαλείται, άλλωστε, και ο ίδιος

ο Τραμπ και ζητάει λίγο χρόνο ακόμη από τους επιχειρηματίες των ΗΠΑ. Σε εκδήλωση του Λευκού Οίκου στην οποία παρευρέθηκαν επιχειρηματίες και στελέχη επιχειρήσεων, υποσχέθηκε ενίσχυση της οικονομίας από επενδύσεις ύψους 8 τρις. δολ. που υποστηρίζει ότι θα αναστήσουν το μεγαλείο του αμερικανικού μεταποιητικού τομέα. Παραμένει, ωστόσο, άγνωστο πότε θα υλοποιηθούν αυτές οι επενδύσεις όπως, για παράδειγμα, εκείνη της Apple που έχει υποσχεθεί να επενδύσει 500 δισ. δολ. στις ΗΠΑ μέσα στα επόμενα τέσσερα χρόνια και να μεταφέρει μέρος της παραγωγής της στις ΗΠΑ. Και στο μεταξύ, οι επιπτώσεις των δασμών στην ακρίβεια, στον

πληθωρισμό και επομένως στη ζωή του μέσου Αμερικανού, θα αρχίσουν να γίνονται αισθητές μέσα στους επόμενους μήνες.

Παράλληλα, όμως, επέρριψε την ευθύνη για τη συρρίκνωση του ΑΕΠ στην προηγούμενη κυβέρνηση, τονίζοντας πως «είναι η οικονομία του Μπάιντεν, εφόσον εμείς αναλάβαμε στις 20 Ιανουαρίου». Προκάλεσε, έτσι, την έντονη αντίδραση των Δημοκρατικών με τον Χακίμ Τζέφρις, επικεφαλής της μειοψηφίας των Δημοκρατικών στη Βουλή των Αντιπροσώπων, που έσπευσε να απαντήσει, «δεν είναι η οικονομία του Μπάιντεν, αλλά η δική σου οικονομία Ντόναλντ, μια οικονομία που απέτυχε και ο αμερικανικός λαός το γνωρίζει».

Πώς η Κίνα σχεδιάζει να μετατρέψει τον εμπορικό πόλεμο σε ευκαιρία

Μεταξύ των εμπόρων χονδρικής στην Κίνα, το άκουσμα του ονόματος του Αμερικανού προέδρου Ντόναλντ Τραμπ προκαλεί μειδίαμα και όχι ανησυχία, παρά τους δασμούς και τον εμπορικό πόλεμο. Η Κίνα δεν συμπεριφέρεται σαν ένα κράτος που δείχνει να φοβάται για τις οικονομικές επιπτώσεις από τις εξώθεν πιέσεις, ενώ ο Κινέζος πρόεδρος Σι Τζινπίνγκ έχει καταστήσει σαφές ότι το Πεκίνο δεν θα υποχωρήσει.

Το Διαδίκτυο και τα social media μάλιστα έχουν κατακλύσει από σκωπτικά βίντεο, τα οποία, με τη βοήθεια της τεχνητής νοημοσύνης, δείχνουν τον Τραμπ, τον Ελον Μασκ και τον Τζέι Ντι Βανς να δουλεύουν σε γραμμή παραγωγής υποδημάτων και iPhones.

Η αυτοπεποίθηση του Σι μπορεί να προέρχεται εν μέρει από το γεγονός ότι η Κίνα εξαρτάται πολύ λιγότερο από ό,τι πριν από 10 χρόνια από τις εξαγωγές προς τις ΗΠΑ, σημειώνει το BBC. Ωστόσο η επιβολή υπέρογκων δασμών και ο τρόπος επιβολής τους από τον Τραμπ αποτελούν μοχλό πίεσης στην ήδη πιεσμένη οικονομία της ασιατικής χώρας και της δεύτερης μεγαλύτερης οικονομίας του κόσμου, που αντιμετωπίζει κρίση στο real estate, εργασιακή και συνταξιοδοτική ανασφάλεια, καθώς και δημογραφικό πρόβλημα.

Το ερώτημα τώρα είναι αν οι δασμοί Τραμπ θα μετατραπούν από τον πρόεδρο της Κίνας σε ευκαιρίες.

Για να αναζωογονήσει την επιβραδυνόμενη οικονομία, η κυβέρνηση ανακοίνωσε επιδοτήσεις δισεκατομμυρίων για τη φροντίδα των παιδιών, αύξηση των μισθών και καλύτερες αμειβόμενες άδειες. Έχει επίσης εισαγάγει ένα πρόγραμμα ύψους

Περισσότερες από 145 χώρες πραγματοποιούν μεγαλύτερες εμπορικές συναλλαγές με την Κίνα από ό,τι με τις ΗΠΑ.

Ο στόχος ενίσχυσης της εσωτερικής ζήτησης και οι εμπορικές συναλλαγές με τον λεγόμενο Παγκόσμιο Νότο.

41 δισ. δολαρίων που προσφέρει εκπτώσεις σε είδη όπως τα ηλεκτρονικά ευρείας κατανάλωσης και τα ηλεκτρικά οχήματα (EVs) για να ενθαρρύνει περισσότερους ανθρώπους να φοδεψουν. Όμως ο καθηγητής Τσανγκ Τζουν, κοσμητόρας Οικονομικών στο Πανεπιστήμιο Fudan, πιστεύει ότι αυτό δεν είναι «βιώσιμο». «Χρειαζόμαστε έναν μακροπρόθεσμο μηχανισμό», λέει.

«Πρέπει να αρχίσουμε να αυξάνουμε το διαθέσιμο εισόδημα των κατοίκων», τονίζει.

Τα δεδομένα πιέζουν τώρα τον Σι Τζινπίνγκ. Το όνειρο της ευημερίας που πούλησε όταν ανέλαβε την εξουσία πριν από 13 χρόνια δεν έχει γίνει πραγματικότητα. Με τις εγχώριες προκλήσεις που έχει να αντιμετωπίσει, η λύση της αντικατάστασης των εξαγωγών από την εσωτερική ζήτηση θα πάρει χρόνο.

Εκεί όπου η χώρα έχει κάνει τεράστια βήματα την τελευταία δεκαετία είναι σε τομείς όπως τα ηλεκτρονικά είδη ευρείας κατανάλωσης, οι μπαταρίες και η τεχνητή νοημοσύνη, στο πλαίσιο μιας στροφής προς την προηγμένη μεταποίηση. Έχει ανταγωνιστεί την κυριαρχία της τεχνολογίας στις ΗΠΑ με το chatbot DeepSeek και την BYD, η οποία νίκησε την Tesla πέρυσι για να γίνει ο μεγαλύτερος κατασκευαστής ηλεκτρικών οχημάτων στον κόσμο.

Τώρα οι δασμοί του Τραμπ απειλούν να βάλουν ταφόπλακα σε φιλόδοξα projects. Οι περιορισμοί στην πώληση βασικών ημιαγωγών στην Κίνα, συμπεριλαμβανομένων της πιο πρόσφατης κίνησης για τον περιορισμό των εξαγωγών από τον αμερικανικό γίγαντα των τσιπ, Nvidia, για παράδειγμα, αποσκοπούν να ψαλιδίσουν τις φιλοδοξίες του Σι για τεχνολογική υπεροχή.

Παρά ταύτα, ο Σι γνωρίζει ότι οι Κινέζοι κατασκευαστές βρίσκονται σε πλεονεκτική θέση εδώ και δεκαετίες, με αποτέλε-

σμα οι Αμερικανοί παραγωγοί να δυσκολεύονται να βρουν την ίδια κλίμακα υποδομών και εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού κάπου αλλού.

Ο Κινέζος πρόεδρος προσπαθεί να χρησιμοποιήσει αυτή την κρίση ως καταλύτη για περαιτέρω αλλαγές και για να βρει περισσότερες νέες αγορές για την Κίνα. Η πρώτη θητεία του Ντόναλντ Τραμπ ήταν το σύνθημα για την Κίνα να αναζητήσει αλλού αγοραστές. Επέκτεινε τους δεσμούς της στη Νοτιοανατολική Ασία, τη Λατινική Αμερική και την Αφρική και η πρωτοβουλία Belt and Road για το εμπόριο και τις υποδομές ενίσχυσε τους δεσμούς της με τον λεγόμενο Παγκόσμιο Νότο.

Η Κίνα αποκομίζει τα οφέ-

λη αυτής της διαφοροποίησης. Πάνω από 145 χώρες πραγματοποιούν περισσότερες εμπορικές συναλλαγές με την Κίνα από ό,τι με τις ΗΠΑ, σύμφωνα με το Ινστιτούτο Lowy.

Ορισμένοι πιστεύουν ότι ο Σι μπορεί να ανατρέψει περαιτέρω την τρέχουσα παγκόσμια τάση πραγμάτων υπό την ηγεσία των ΗΠΑ και να παρυσιάσει τη χώρα του ως έναν σταθερό, εναλλακτικό παγκόσμιο εμπορικό εταίρο και γητό.

Υπάρχουν ωστόσο εμπόδια στο να παρουσιαστεί ο Σι ως ο «διατιπτής» του ελευθέρου εμπορίου στον κόσμο. Οι προηγούμενες ενέργειες της Κίνας μπορεί να εμποδίσουν την τρέχουσα παγκόσμια προσέγγιση του Σι και πολλές χώρες μπορεί να μην είναι πρόθυμες να επιλέξουν μεταξύ του Πεκίνου και της Ουάσινγκτον. Η Κίνα εξάλλου έχει υποβάλει άλλα έθνη σε εμπορικούς περιορισμούς τα τελευταία χρόνια.

Το 2020, αφού η αυστραλιανή κυβέρνηση ζήτησε να διεξαχθεί παγκόσμια έρευνα για την προέλευση και τον πρώιμο χειρισμό της πανδημίας COVID-19, την οποία το Πεκίνο θεώρησε πολιτικό ελιγμό εναντίον της, η Κίνα έθεσε δασμούς στο αυστραλιανό κρασί και στο κριθάρι και επέβαλε μέτρα βιοσφάλειας σε ορισμένα είδη βοείου κρέατος και φυλίας καθώς και απαγορεύσεις στον άνθρακα, στο βαμβάκι και στον αστακό. Ορισμένες αυστραλιανές εξαγωγές αγαθών προς την Κίνα μειώθηκαν σχεδόν στο μηδέν.

Εν κατακλείδι, ο εμπορικός πόλεμος κάνει την Κίνα να κοιτάξει στον καθρέφτη για να δει τα δικά της ελαττώματα. Το αν θα μπορέσει να τα διορθώσει θα εξαρτηθεί από τις πολιτικές του Πεκίνου και όχι της Ουάσινγκτον.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Ο ρόλος του Βιετνάμ στον εμπορικό πόλεμο

Του ΓΚΡΕΪΝΤΙ ΜΑΚΓΚΡΕΓΚΟΡ / THE NEW YORK TIMES

Στον πρώτο σινο-αμερικανικό εμπορικό πόλεμο του 2018, οι αμερικανικές επιχειρήσεις στρέφονταν στο Βιετνάμ για να παρακάμψουν τους δασμούς, αναβαθμίζοντας τη στρατηγική σημασία της χώρας. Η Nike παράγει το 50% των παπουτσιών της στο Βιετνάμ και με αυτή την παραγωγή της υποστηρίζει σχεδόν 500.000 εργαζομένους σε 162 προμηθευτές της. Η Apple απασχολεί πάνω από 200.000 εργαζομένους σε 35 μονάδες παραγωγής στη χώρα, ενώ εταιρείες όπως η Intel και η SpaceX ανακοίνωσαν προσπάτως τα σχέδιά τους για την επέκτασή τους. Εν ολίγοις, οι αμερικανικές επιχειρήσεις έχουν επωφεληθεί από τη φθηνή μεταποίηση του Βιετνάμ.

Με την κλιμάκωση του εμπορικού πολέμου, όμως, το Βιετνάμ είναι πλέον στόχος. Οι εντάσεις είναι τόσο οξυμένες ώστε μέχρι την τελευταία στιγμή δεν ήταν βέβαιο αν θα

ρει η βραχυπρόθεσμη περίοδος χάριτος, όσο οι ΗΠΑ διεξάγουν εμπορικό πόλεμο κατά της Κίνας. Ως επί το πλείστον, πάντως, οι αμερικανικές επιχειρήσεις τηρούν στάση αναμονής. Αμέσως μετά τις 2 Απριλίου, ο αντιπρόεδρος της κυβέρνησης του Βιετνάμ κάλεσε το αμερικανικό Εμπορικό Επιμελητήριο και το συμβούλιο ΗΠΑ και χωρών Ανατολικής Ασίας για να πείσουν τον Τραμπ να μετριάσει τη στάση του προς τη χώρα και να στείλουν ένα μήνυμα καλής θέλησης. Κι ενώ ο εκπρόσωπος Εμπορίου δήλωσε πως είχε μια εποικοδομητική επαφή με Βιετναμέζους αξιωματούχους, παρατηρητές με γνώση του θέματος εκτιμούν πως ο Τραμπ θέλει να συντρίψει το Βιετνάμ ώστε να κλείσει τον δρόμο στις κινεζικές εξαγωγές.

Τα κινεζικά προϊόντα συχνά περνούν μέσα από το Βιετνάμ για να αποφύγουν τους δασμούς, μια τακτική που ο Τραμπ θεωρεί συγκαλυμμένη κλοπή. Αν η αμερικανική κυβέρνηση έχει στόχο να αποκλείσει τα κινεζικά προϊόντα, θα είναι λάθος να προσεγγίζει κάθε χώρα μεμονωμένα. Επιβάλλοντας σκληρούς δασμούς στο Βιετνάμ μπορεί να οδηγήσει τις κινεζικές εταιρείες να διοχετεύουν και πάλι τα προϊόντα τους μέσω χωρών όπως η Καμπότζη, η Ταϊλάνδη και η Ινδονησία. Ως εκ τούτου θα ήταν πιο αποτελεσματική μια πολυμερής διαπραγμάτευση, στο πλαίσιο της οποίας να συμφωνηθούν κανόνες που θα πατάζουν αυτή την τακτική. Δεν είναι, όμως, αυτή η προσέγγιση της κυβέρνησης Τραμπ. Και η Κίνα σπεύδει βέβαια να εκμεταλλευθεί την κατάσταση. Πριν από λίγες εβδομάδες ο Κινέζος πρόεδρος Σι Τζινπίνγκ παρουσίασε τη χώρα του ως αξιόπιστο εμπορικό εταίρο στη συνάντησή του με τον ηγέτη του Βιετνάμ, στο πλαίσιο επίσκεψής του στο Ανόι. Οι δύο πλευρές υπέγραψαν 45 συμφωνίες για τη σύσφιγξη των οικονομικών τους σχέσεων και ο κ. Σι υποσχέθηκε να προσφέρει στο Βιετνάμ μεγαλύτερη πρόσβαση στην κινεζική αγορά.

Το Βιετνάμ κατορθώνει να ωφεληθεί στρέφοντας τη μια πλευρά εναντίον της άλλης. Οι συνομιλίες με την Κίνα δεν θα το εμποδίσουν από τη σύναψη συμφωνίας με τις ΗΠΑ.

Μέχρι στιγμής οι αμερικανικές επιχειρήσεις δεν έχουν εγκαταλείψει το Βιετνάμ, καθώς είναι γνωστές οι παλινωδίες του Τραμπ.

Οι συνομιλίες με την Κίνα δεν θα το εμποδίσουν από τη σύναψη συμφωνίας με τις ΗΠΑ.

παρευρίσκονταν την Τετάρτη Αμερικανοί διπλωμάτες στον εορτασμό για την 50ή επέτειο από το τέλος του πολέμου στο Βιετνάμ. Ολα άλλαξαν τον Απρίλιο όταν ο Τραμπ ανακοίνωσε ότι επιβάλλει δασμούς 46% στις εισαγωγές από το Βιετνάμ, από τους σκληρότερους που έχει θεσπίσει. Οι σκληροί της κυβέρνησης Τραμπ, όπως ο Πίτερ Ναβάρρο, σύμβουλος Εμπορίου του προέδρου, και ο Τζέιμσον Γκρίερ, εκπρόσωπος Εμπορίου, έχουν μετατρέψει το Βιετνάμ σε σάκο του μποξ. Καταγγέλλουν το έλλειμμα των 124 δισ. δολ. από το διμερές εμπόριο με το Βιετνάμ και το κατηγορούν ότι προσφέρει έξοδο διαφυγής στα κινεζικά προϊόντα ώστε να παρακάμπτουν τους δασμούς.

Μέχρι στιγμής οι αμερικανικές επιχειρήσεις δεν έχουν εγκαταλείψει το Βιετνάμ, καθώς είναι γνωστές οι παλινωδίες του Τραμπ. Ορισμένες βιετναμέζικες βιομηχανίες αυξάνουν την παραγωγή για να επωφεληθούν από την ευκαιρία που προσφέ-

Ο Πάπας Φραγκίσκος αφαίρεσε την οικονομική εξουσία από τον κλήρο και βοήθησε στην ενίσχυση της εποπτείας των περιουσιακών στοιχείων του Βατικανού από τις οικονομικές ρυθμιστικές αρχές. Οι αλλαγές ήρθαν ως απάντηση σε διάφορα σκάνδαλα, συμπεριλαμβανομένης της κατάρρευσης της μεγαλύτερης τράπεζας της Ιταλίας, Banco Ambrosiano, στην οποία η τράπεζα του Βατικανού είχε οικονομικό μερίδιο.

Οι προκλήσεις για τον νέο Πάπα στα οικονομικά του Βατικανού

Η τράπεζα που συνδέθηκε με σκάνδαλα και οι μεταρρυθμίσεις Φραγκίσκου

Ο Πάπας Φραγκίσκος έφυγε από τη ζωή στις 21 Απριλίου, αφήνοντας πίσω του μια ιστορική κληρονομιά μεταρρυθμίσεων στην τράπεζα του Βατικανού, αξίας 6 δισ. δολαρίων. Αν και ιδρύθηκε για να διαχειρίζεται τα οικονομικά του κλήρου και της εκκλησίας το 1942, ο οργανισμός επί χρόνια συνδέθηκε με σκάνδαλα, μυστικότητα και καταστροφικές οικονομικές συμφωνίες.

Κατά τη διάρκεια της θητείας του Φραγκίσκου βελτίωσε τη διαφάνεια και συγκέντρωσε τον έλεγχο των οικονομικών του, ενισχύοντας την κανονιστική εποπτεία. Ο νέος ηγέτης της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας ωστόσο θα κληρονομήσει ένα οικονομικό χάος, για το οποίο ο εκλιπών Πάπας Φραγκίσκος αφιέρωσε μεγάλο μέρος της θητείας του επιχειρώντας να το διορθώσει. Αν και κάποιοι τον χαρακτήρισαν «αντικαπιταλιστή», ένα από τα βασικά επιτεύγματά του ήταν η μεταρρύθμιση της τράπεζας του Βατικανού.

Χάρη στο έργο που ξεκίνησε από τον προκατόχο του Φραγκίσκου, τον Πάπα Βενέδικτο ΙΣΤ', η τράπεζα του Βατικανού άρχισε το 2013 να δημοσιεύει ετήσιες εκθέσεις για πρώτη φορά, περιγράφοντας τα κέρδη της, τα λειτουργικά έξοδα και τις φιλανθρωπικές δωρεές της, μεταξύ άλλων. Η διοίκησή της αναδιοργανώθηκε επίσης,

με τον Φραγκίσκο να μειώνει την εξουσία των κληρικών στις οικονομικές υποθέσεις και να διορίζει το 2014 επικεφαλής της τράπεζας του Βατικανού τον Ζαν-Μπατίστ ντε Φρανσουά, έναν Γάλλο τραπεζίτη που είχε διατελέσει διευθύνων σύμβουλος της Invesco Europe.

Η τράπεζα του Βατικανού το 2013 άρχισε να δημοσιεύει ετήσιες εκθέσεις, περιγράφοντας τα κέρδη της, τα λειτουργικά έξοδα και τις φιλανθρωπικές δωρεές της.

Ο Φραγκίσκος επιδίωξε επίσης να αυξήσει τη διαφάνεια στην τράπεζα, αυστηροποιώντας τους οικονομικούς κανονισμούς και εφαρμόζοντας αυστηρότερη εξωτερική εποπτεία. Η τράπεζα έκλεισε χιλιάδες λογαριασμούς για να συμμορφωθεί με τα διεθνή χρηματοοικονομικά πρότυπα. Εφαρμόζοντας αυστηρότερο έλεγχο της Αγίας Εδρας, ο Φραγκίσκος διέταξε επίσης όλα τα τμήματα του Βατικανού να κλείσουν τους επενδυτικούς λογαριασμούς τους και να στείλουν τα κεφάλαιά τους στην τράπεζα του Βατικανού.

Συγκεντρώνοντας τα κεφάλαια του Βατικανού, ο Φραγκίσκος αφαίρεσε την οικονομική εξουσία από τον κλήρο και βοήθησε στην ενίσχυση της εποπτείας των περιουσιακών στοιχείων του από τις οικονομικές ρυθμιστικές αρχές. Οι αλλαγές του Φραγκίσκου στο Βατικανό ήρθαν ως απάντηση σε διάφορα σκάνδαλα, συμπεριλαμβανομένης της κατάρρευσης της μεγαλύτερης τράπεζας της Ιταλίας, Banco Ambrosiano, στην οποία η τράπεζα του Βατικανού είχε οικονομικό μερίδιο.

Ο πρόεδρος της τράπεζας, Ρομπέρτο Κάλβι, βρέθηκε απαγχονισμένος (17 Ιουνίου 1982) κάτω από τη γέφυρα Blackfriers του Λονδίνου με τις τσέπες του γεμάτες τούβλα και χιλιάδες μετρητά. Τα βρετανικά δικαστήρια δεν μπόρεσαν να προσδιορίσουν αν η αιτία θανάτου ήταν αυτοκτονία ή δολοφονία. Ο «τραπεζίτης του Θεού», όπως τον αποκάλεσαν λόγω των διασυνδέσεών του με το Βατικανό, είχε κατηγορηθεί ότι έκλεψε εκατομμύρια που ανήκαν στη μαφία.

Ο Μικέλε Σιντόνα, οικονομικός σύμβουλος του Βατικανού υπό τον Πάπα Παύλο ΣΤ', είχε επίσης δεσμούς με το οργανωμένο έγκλημα και έσυρε το Βατικανό σε καταστροφικές επενδύσεις, συμπεριλαμβανομένης της κατάρρευσης της Franklin National Bank με έδρα τις ΗΠΑ το 1974. Κατά

τη στιγμή του θανάτου του, από δηλητηρίαση με κυάνιο σε ηλικία 65 ετών, εξέτιε ποινή φυλάκισης 25 ετών για απάτη. Παρά τις προσπάθειες του Φραγκίσκου, η Καθολική Εκκλησία εξακολουθεί να μαστιγείται από σκάνδαλα.

Το Βατικανό επιβεβαίωσε το 2022 ότι δύο πρώην διευθυντές της τράπεζας του Βατικανού καταδικάστηκαν για κακοδιοίκηση στον οργανισμό. Ο Πάπας Φραγκίσκος αποδείχθηκε, ωστόσο, ο μεγαλύτερος από όλους τους μεταρρυθμιστές των οικονομικών της εκκλησίας. Αλλά τα προβλήματα του Βατικανού (σ.σ.: ενός ανεξάρτητου κράτους με διπλωματικές αποστολές σε 183 χώρες) με τον προϋπολογισμό του συνεχίζονται μέχρι σήμερα.

Συνεπώς, ενώ ο επόμενος Πάπας πρέπει να είναι θρησκευτικός ηγέτης, με χάρισμα στην επικοινωνία, το να έχει τις δεξιότητες ενός κορυφαίου διευθύνοντος συμβούλου μπορεί να είναι πιο απαραίτητο τώρα περισσότερο από οποιαδήποτε άλλη στιγμή στην ιστορία 2.000 ετών της εκκλησίας. Ή, όπως το έθεσε ο αρθρογράφος του National Catholic Reporter, Τόμας Ριζ, πριν από 12 χρόνια, όταν επιλέχθηκε ο Φραγκίσκος: «Με άλλα λόγια, θέλουν τον Ιησού Χριστό με... ΜΒΑ».

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΤΕΛΩΝΕΙΟ ΛΕΜΕΣΟΥ
ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΣ

Την Πέμπτη 08/05/2025 στις 9.00 π.μ. θα διεξαχθεί στην Αποθήκη Δημοσίου του Τελωνείου Λεμεσού Δημοσίου Πλειστηριασμός.
Όλα τα εμπορεύματα που θα πωληθούν περιλαμβάνονται στην γνωστοποίηση της Διευθύντριας του Τμήματος Τελωνείων που δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας Αρ.5556 ημερομηνίας 17 Απριλίου 2025. Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να βρουν την εν λόγω γνωστοποίηση και στην ιστοσελίδα του τμήματος Τελωνείων www.mof.gov.cy/ce.

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να επιθεωρήσουν τα εμπορεύματα στην Αποθήκη του Τελωνείου Λεμεσού που βρίσκεται στο Λιμάνι Λεμεσού αποθήκη αρ.2 καθώς και στις Αποθήκες Προσωρινής Εναπόθεσης στις 5, 6 και 7 Μαΐου 2025 μεταξύ των ωρών 9.00 π.μ. - 1.00 μ.μ.

Για περισσότερες πληροφορίες οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να αποστείνουν στους αρμόδιους λειτουργούς του τμήματος (τηλ. 25802438, 25802522, 25802486).

ΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ
ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ

Γνωστοποιείται σύμφωνα με το άρθρο 25 του Περί Ακίνητου Ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμηση) Νόμου Κεφ. 224, ότι συμφωνήθηκε να πωληθεί το μερίδιο ή συμφέρον στα ακίνητα που αναφέρονται πιο κάτω.

Δήλωση Μεταβίβασης: 1/Π/1820/2025
Πωλητής/τές: HELLENIC BANK PUBLIC COMPANY LIMITED
ΛΕΩΦΟΡΟΣ ΛΕΜΕΣΟΥ & ΑΘΑΛΑΣΣΑΣ 200, 2025 ΣΤΡΟΒΟΛΟΣ
Αγοραστής: ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ ΑΝΔΡΕΑ ΣΟΦΟΚΛΗΣ
ΟΔΥΣΣΕΩΣ 4, 2566 ΝΟΤΙΑ Λ/ΣΙΑ -ΙΔΑΛΙΟΝ, ΛΥΜΠΙΑ, ΛΕΥΚΩΣΙΑ
Ακίνητο:
Αρ. εγγραφής: 0/10598
Φύλλο / Σχεδ./ Τμήμα/Τεκ./ Κλίμ.: 40/18/0/685/5
Είδος ακινήτου: ΧΩΡΑΦΙ
Εμβαδό τ.μ.: 27760
Γεωγραφική Περιοχή: ΛΕΥΚΩΣΙΑ ΝΟΤΙΑ Λ/ΣΙΑ - ΙΔΑΛΙΟΝ, ΛΥΜΠΙΑ
Τοποθεσία: ΣΙΜΑΙΤΙΚΑ
Μεταβιβ. Μερίδιο στο Ακίν.: 1/2
Ποσό Πώλησης: €45.000,00
ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Τα ακίνητα ενδέχεται να υπόκεινται σε Φ.Π.Α., ο οποίος δεν συμπεριλαμβάνεται στο ποσό πώλησης.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η No1
ενημερωτική
εφαρμογή
στην Κύπρο

Κατεβάστε την εφαρμογή της Καθημερινής Κύπρου στο κινητό σας

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Σημαντική ήταν η άνοδος των ξένων επενδύσεων στην αγορά ακινήτων το 2024, σημειώνοντας νέο ιστορικό υψηλό κυρίως χάρη στην αύξηση των εισροών από χώρες της Ευρώπης. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος (ΤτΕ), το 2024 εισέρρευσαν συνολικά από την Ε.Ε. 990 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων 842 εκατ. ευρώ από χώρες-μέλη της Ευρωζώνης και 148 εκατ. ευρώ από κράτη της Ε.Ε. που δεν έχουν ενταχθεί στην Ευρωζώνη. Πρόκειται για μια αύξηση κατά 52,5% σε σχέση με το 2023, εξέλιξη που οφείλεται κυρίως στη μεγάλη αύξηση των επενδύσεων από την Κύπρο (+126%), που άγγιξαν τα 319 εκατ. ευρώ και αποτέλεσαν σχεδόν το 1/3 του συνόλου.

Υπενθυμίζεται ότι το 2024 αποτέλεσε ακόμη ένα έτος-ρεκόρ σε ό,τι αφορά τις ξένες επενδύσεις στην αγορά ακινήτων, καθώς εισέρρευσαν συνολικά κεφάλαια 2,75 δισ. ευρώ, αυξημένα κατά 30% σε σχέση με το 2023 (2,13 δισ. ευρώ). Από αυτό το ποσό, 1,75 δισ. ευρώ προήλθε από χώρες εκτός της Ε.Ε., 18,2% περισσότερα από το 1,48 δισ. ευρώ του 2023. Τα κεφάλαια με «άρωμα» Κίνας υπολογίζεται ότι διαμορφώθηκαν σε 371 εκατ. ευρώ, ελαφρώς υψηλότερα από τα 357 εκατ. ευρώ του 2023 και προήλθαν κυρίως μέσω της αγοράς του Χονγκ Κονγκ.

Με διαφορά, πάντως, μία από τις σημαντικότερες εξελίξεις είναι η εκρηκτική άνοδος των αγορών ακινήτων

Από το 2022 μέχρι το 2024 οι αγορές ακινήτων από Τούρκους έχουν αυξηθεί κατά 380%. Σύμφωνα με αναλυτές, αναζητούν επενδυτικό «καταφύγιο» στη χώρα μας.

από Τούρκους επενδυτές στην Αττική. Το 2024 τοποθετήθηκαν κεφάλαια 292 εκατ. ευρώ, αυξημένα κατά 174% σε σχέση με το 2023, ενώ συνολικά από το 2022 η αύξηση αγγίζει το 380%. Πρόκειται για μια σαφή ένδειξη της αναζήτησης επενδυτικού «καταφυγίου» στην ελληνική αγορά ακινήτων από εύπορους Τούρκους που επιθυμούν να προστατευθούν απέναντι στην πολιτική, καθώς και στη νομισματική πολιτική της γειτονικής χώρας, όπου ο πολύ υψηλός πληθωρισμός μειώνει την αξία των καταθέσεων.

Η εξέλιξη αυτή αποτυπώνεται και στα νούμερα από το πρόγραμμα «χρυσή βίζα», που έχει αποτελέσει και τον βασικό «υποδοχέα» των τουρκικών κεφαλαίων. Στις αρχές του 2024 είχαν χορηγηθεί 800 άδειες σε Τούρκους επενδυτές, με το νούμερο αυτό να αυξάνεται κατά 84% μέχρι και τον φετινό Φεβρουάριο, καθώς οι άδειες ανήλθαν σε 1.471. Η Τουρκία βρίσκεται στη δεύτερη θέση με βάση τον αριθμό των αδειών (πίσω μόνο από την Κίνα), με το μερίδιό της να διαμορφώνεται πλέον σε 10,9% του συνόλου. Σε σχετική της ανάλυση η βρετανική εταιρεία επενδυτικής μετανάστευσης Astons επισημαίνει ότι συνολικά η Ελλάδα προσείλκυσε κεφάλαια από την Τουρ-

κία 482 εκατ. ευρώ, με τα περισσότερα εξ αυτών να κατευθύνονται στην αγορά ακινήτων.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Astons, το 2024 οι Τούρκοι επενδυτές ήταν υπεύθυνοι για το 15% του συνόλου των αιτήσεων χορήγησης αδειών δια-

μονής μέσω του προγράμματος «χρυσή βίζα». Όπως αναφέρει ο διευθυντής επιχειρηματικής ανάπτυξης της Astons Ντένις Κραβτσένκο, «η πολιτική και κοινωνική αναταραχή στην Τουρκία είναι ο σημαντικότερος λόγος για την αυξανόμενη ζήτηση για προγράμματα

«χρυσής βίζας» στο εξωτερικό. Το έχουμε δει και στο παρελθόν, όπως πρόσφατα στις ΗΠΑ, όταν μετά τη νίκη του προέδρου Τραμπ πολλοί Αμερικανοί αναζήτησαν καταφύγιο σε άλλες περιοχές του κόσμου, προκειμένου να περιορίσουν την εξάρτησή

τους από την αμερικανική οικονομία». Σύμφωνα με τον κ. Κραβτσένκο, η Τουρκία είναι το πιο πρόσφατο παράδειγμα, καθώς σύμφωνα με τα στοιχεία της Κεντρικής Τράπεζας της χώρας μόνο τον φετινό Ιανουάριο οι Τούρκοι πολίτες επένδυσαν 127 εκατ. ευρώ για την αγορά ακινήτων στο εξωτερικό.

Αλλά μία περίπτωση χώρας της οποίας οι πολίτες βρίσκονται σε αναζήτηση επενδυτικού καταφυγίου είναι και το Ισραήλ. Οι επενδύσεις από εκεί αυξήθηκαν κατά 46,5%, σε 129 εκατ. ευρώ, στην ελληνική αγορά ακινήτων. Σημαντική άνοδος καταγράφεται επίσης από τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα κατά 94%, σε 97 εκατ. ευρώ, ενώ αύξηση κατά 32%, σε 95 εκατ. ευρώ, σημείωσαν και οι επενδύσεις από τη Βουλγαρία.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η αγορά ακινήτων προσείλκυσε σχεδόν το 1 στα 2 ευρώ που εισέρρευσαν πέρυσι στην ελληνική οικονομία.

Συγκεκριμένα, με βάση τα στοιχεία από το ισοζύγιο πληρωμών, το 2024 η αξία των ξένων επενδύσεων ανήλθε σε 5,97 δισ. ευρώ έναντι 4,48 δισ. ευρώ το 2023. Εξ αυτών, 2,75 δισ. ευρώ αφορούσαν την απόκτηση ακινήτων, με αποτέλεσμα το μερίδιό τους επί του συνόλου των ΑΞΕ να διαμορφωθεί σε 46%. Κύρια αιτία για την εξέλιξη αυτή ήταν, για δεύτερο διαδοχικό έτος, οι αλλαγές στο πρόγραμμα της «χρυσής βίζας», που ψηφίστηκαν τον Απρίλιο του 2024 και ξεκίνησαν να εφαρμόζονται από την 1η Σεπτεμβρίου. Η αυ-

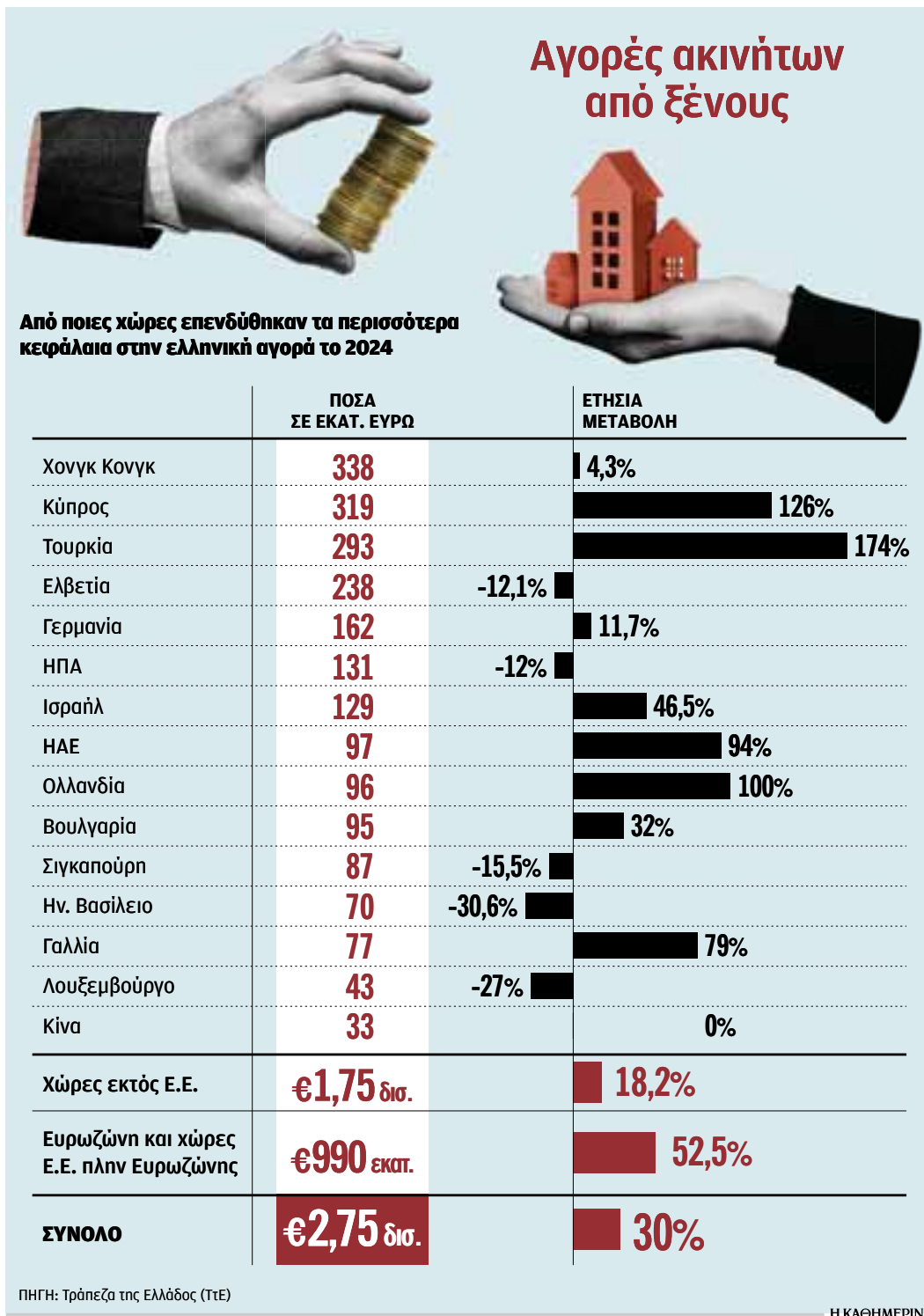
Οι Ευρωπαίοι αγοράζουν κυρίως εξοχικά αλλά και κατοικίες τουριστικού χαρακτήρα, είτε καταλύματα βραχυχρόνιας μίσθωσης είτε εξυπηρετούμενα διαμερίσματα.

ξηση του ελάχιστου ύψους επένδυσης στις 800.000 ευρώ για τη χορήγηση άδειας διαμονής προκάλεσε νέο κύμα αγορών ακινήτων από ξένους, που θέλησαν να προλάβουν αυτή την αλλαγή, η οποία ισχύει πλέον στο σύνολο του λεκανοπεδίου της Αττικής, στη Θεσσαλονίκη, αλλά και στα νησιά με ελάχιστο πληθυσμό 3.100 μόνιμων κατοίκων. Το αποτέλεσμα είναι το 2023 οι αιτήσεις χορήγησης αδειών διαμονής να αυξηθούν σε 8.477, καθώς και τότε είχαν θεσπιστεί αυξήσεις στο ελάχιστο όριο επένδυσης, ενώ πέρυσι αυξήθηκαν ακόμη περισσότερο σε 9.411 αιτήσεις. Ουσιαστικά δηλαδή μέσα σε μία διετία έχουν αποκτηθεί 17.888 ακίνητα, που αντιστοιχούν σε επενδύσεις ελάχιστου ύψους 4,47 δισ. ευρώ.

Ωστόσο, όπως δείχνουν και τα στοιχεία της ΤτΕ, σημαντική κινητικότητα επέδειξαν και οι Ευρωπαίοι αγοραστές και επενδυτές, με έμφαση σε δύο κατευθύνσεις, στην απόκτηση εξοχικών κατοικιών σε διάφορες περιοχές της χώρας αλ-λά και στην αγορά επενδυτικών ακινήτων, όπως κατοικίες τουριστικού χαρακτήρα, είτε καταλύματα βραχυχρόνιας μίσθωσης, είτε εξυπηρετούμενα διαμερίσματα, που έχουν αποκτήσει σημαντική δημοφιλία τους τελευταίους μήνες.

Νέο ρεκόρ αγορών ακινήτων από ξένους

Εξεπέρασαν τα 2,7 δισ. οι συναλλαγές το 2024, άλμα επενδύσεων από Τούρκους και πολίτες χωρών της Ε.Ε.

Τα επιδόματα δεν λύνουν το πρόβλημα στέγης στην Ευρώπη

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

Η κριτική που αναπτύχθηκε την περασμένη εβδομάδα με αφορμή το επίδομα ενοικίου που ανακοίνωσε η κυβέρνηση για τους ενοικιαστές δεν είναι ελληνικό παράδοξο. Παρόμοιες πρωτοβουλίες έχουν βρεθεί στο επίκεντρο του δημόσιου διαλόγου σε χώρες που αντιμετωπίζουν εξίσου οξύ στεγαστικό πρόβλημα όπως η Ισπανία, με συνέπεια η πλειοψηφία των χωρών να προκρίνει προγράμματα κοινωνικής κατοικίας και αύξησης του αποθέματος των σπιτιών σε συνδυασμό με κίνητρα για τη βελτίωση και τον εκσυγχρονισμό των παλαιών κατασκευών.

Αντίστοιχα επιδόματα ενοικίου θεσπίστηκαν στην Ισπανία καλύπτοντας επίσης χαμηλά εισοδήματα και ένα μικρό μέρος του ενοικίου, και όπως καταγράφεται σε μελέτη της διαΝΕ-Οσις που εξετάζει το στεγαστικό πρόβλημα στη χώρα μας αλλά και σε άλλες ευρωπαϊκές αγορές, εκφράζονται αμ-

φιβολίες σχετικά με την αποτελεσματικότητά τους. Αυτό υποστηρίζει στη σχετική έρευνα η Ισπανίδα Κλάρα Μαρτίνεζ-Τολεδάδο, επικύρουη καθηγήτρια χρηματοοικονομικών στο Imperial College του Λονδίνου, επισημαίνοντας ότι στον βαθμό που «οι ιδιοκτήτες γνωρίζουν ότι οι ενοικιαστές λαμβάνουν το επίδομα, έχουν την επιλογή να το ενσωματώσουν αργά ή γρήγορα στο ποσό του ενοικίου. Έτσι είναι πιθανό το επίδομα, ή ένα μέρος του, να καταλήγει τελικά στον ιδιοκτήτη και όχι στον ενοικιαστή που αντιμετωπίζει βασικά το πρόβλημα», καταλήγει.

Προγράμματα στεγαστικής πολιτικής εφαρμόζονται σε όλη την Ευρώπη και παρά το γεγονός ότι τα μέτρα ποικίλλουν, κοινός τόπος είναι η ενίσχυση της προσφοράς σε συνδυασμό με τη στήριξη των ευάλωτων –και όχι μόνο νοικοκυριών– για την πρόσβαση σε προσιτή κατοικία, ενώ δεν λείπουν και πιο αυστηρές προ-

σεγγίσεις, όπως η φορολόγηση των ιδιοκτητών που κρατούν κλειστά τα ακίνητά τους.

Η πρόσφατη μελέτη της Alpha

Η Γαλλία επιβάλλει φόρους σε κενά ακίνητα και θέτει ανώτατα όρια ενοικίων σε πόλεις με έλλειμμα στέγασης.

Bank σταχυολογεί παραδείγματα χωρών που διαθέτουν «συστήματα ενοικιαζόμενων κοινωνικών κατοικιών», όπως η Αυστρία, στην οποία ένα στα πέντε σπίτια είναι ενοικιαζόμενη κοινωνική κατοικία, και η Γαλλία όπου περίπου το 14% όλων των κατοικιών στη χώρα λειτουργεί μέσω συστήματος ενοικιαζόμενων κοινωνικών κατοικιών. Η Γαλλία επιβάλλει επίσης φόρους σε

κενά ακίνητα και θέτει ανώτατα όρια ενοικίων σε πόλεις και δήμους με έλλειμμα στέγασης. Αλλά μέτρα περιλαμβάνουν την παροχή δανείων με μηδενικό επιτόκιο για την αγορά κύριας κατοικίας (όπως το δικό μας πρόγραμμα «Σπίτι μου»), την παροχή κινήτρων σε κατασκευαστικές εταιρείες για ανέγερση κατοικιών όχι μόνο για τα πιο ευάλωτα νοικοκυριά, αλλά και για τα νοικοκυριά μεσαίου εισοδήματος.

Στην Ισπανία όπου η αγορά οικιστικών ακινήτων παρουσιάζει έλλειψη –το έλλειμμα στέγασης εκτιμάται ότι θα φτάσει τις 600.000 έως το 2025, ειδικά στις τουριστικές περιοχές– η χώρα σχεδιάζει να επενδύσει πάνω από 12 δισ. ευρώ στην ενεργειακή αναβάθμιση δημόσιων και ιδιωτικών κτιρίων, καθώς και σε νέες κοινωνικές κατοικίες, χρησιμοποιώντας πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης. Ωστόσο, όπως και στην Ελλάδα, παρατηρεί η Alpha Bank, η στεγαστική πολιτική

της Ισπανίας στο παρελθόν επικεντρωνόταν κυρίως στην ιδιοκτησία κατοικίας, με το κράτος να παρέχει επί του παρόντος εγγυήσεις για στεγαστικά δάνεια σε νέους και οικογένειες μέχρι ένα συγκεκριμένο όριο εισοδήματος. Παρόμοιο σύστημα εγγυήσεων ισχύει και στην Ιταλία. Επιπλέον, αρκετές ευρωπαϊκές πόλεις όπως το Αννόβερο στη Γερμανία, το Στρίτσιν στην Πολωνία, το Δουβλίνο, το Λουθ, το Γουϊκλόου και η περιφέρεια Κίλνταρ στην Ιρλανδία, λαμβάνουν οικονομική υποστήριξη από την ΕΤΕΠ για την κατασκευή οικονομικά προσιτών κοινωνικών κατοικιών.

Η Πορτογαλία παρουσίασε ένα σύνολο 30 μέτρων κατά της στεγαστικής κρίσης, συμπεριλαμβανομένων της στέγασης ελεγχόμενου κόστους και της παροχής κατοικιών για εκπαιδευτικούς, στρατιωτικό προσωπικό, εργαζόμενους στη γεωργία και τη βιομηχανία, καθώς και σε όσους απασχολούνται στον τουριστικό τομέα.

ΒΑΤΕΝΗΣ ΖΑΒΟΣ

Δέκα χορευτές και χορεύτριες παίρνουν μέρος στη νέα δουλειά του μινιμαλιστή χορογράφου Χρήστου Παπαδόπουλου, που με νεανική ορμή κάνει πρεμιέρα στη Στέγη του Ιδρύματος Ωνάση.

Βήμα εφηβικό και ατίθασο

Ο Χρήστος Παπαδόπουλος μιλάει για τη χορευτική παράσταση «My Fierce Ignorant Step»

Συνεντευξη στη **ΜΑΡΩ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ**

Θα μπορούσαμε να μεταφράσουμε τον τίτλο της νέας χορευτικής παράστασης του Χρήστου Παπαδόπουλου «My Fierce Ignorant Step» ως «Το αγρίως άστοχο βήμα». Αλλά και οι δύο συμφωνούμε γελώντας ότι στα ελληνικά η φράση δεν σημαίνει τίποτε. Οπότε η συζήτηση αρχίζει από αυτό ακριβώς το σημείο: Ποιο «άστοχο» βήμα ετοιμάζεται να κάνει ο Χρήστος Παπαδόπουλος στην κεντρική σκηνή της Στέγης του Ιδρύματος Ωνάση, και μάλιστα με τέτοια σφοδρότητα;

«Ο τίτλος είναι αποτέλεσμα της αρχικής ιδέας που σχηματίστηκε στο μυαλό μου για αυτό το χορευτικό κομμάτι: Ηθέλα να ξαναθυμηθώ τη νεανική ορμή μου και τη φόρα», λέει. «Μετά μια δεκαετία σκληρής δουλειάς και ευθύνης—χρόνια επιτυχίας αλλά επίσης αγωνίας—είχα παραμελήσει την υγεία μου, τους φίλους, τον ελεύθερο χρόνο, το δικαίωμα ενός ανθρώπου να περνάει καλά και ξέγνοιαστα. Σε συνδυασμό με τον βομβαρδισμό μας από ζοφερά νέα, ένιωθα να χάνω την ελπίδα μου. Η καρδιά μου είχε ξεραθεί και άρχισα να αναπολώ τα εφηβικά μου χρόνια: εκείνη την ατίθαση βεβαιότητα και την αδιαπραγμάτευτη πίστη ότι η ζωή είναι ωραία. Θυμάμαι ότι μικρός άκουγα τη μουσική του Μίκη Θεοδωράκη, του Μανου Χατζιδάκι και σκεφτόμουν ότι μπροστά μας υπάρχει ατελείωτος χρόνος ομορφιάς που μας περιμένει».

Λίγο οι ανθισμένες νεραντζιές που μοσχοβολούν στο πεζοδρόμιο του νεανικού καφέ στον Νέο Κόσμο, όπου έχουμε βρεθεί, λίγο η συζήτηση για τα όνειρα της εφηβείας, στο μυαλό μου έρχεται το θεατρικό «Ξύπνημα της άνοιξης», και οι τρεις πρωταγωνιστές που ξεσηκώνονται από το πάθος της νιότης συγκροτούνται μετωπικά με την πραγματικότητα. Είναι αφελής η νεότητα; Και αν ναι, τι αναζητούμε επιστρέφοντας σε αυτή την απομακρυσμένη «πατρίδα», ρωτάω τον 48χρονο χορογράφο, βραβευμένο πέρυσι με το

νέο μεγάλο διεθνές βραβείο χορού Rose International Dance Prize και προσκεκλημένο από σημαντικούς διεθνείς οργανισμούς να συνεργαστεί μαζί τους.

Ατόφια χαρά

«Ναι, υπάρχει η αφέλεια της νιότης, αλλά στην πραγματικότητα αυτή η ζωτικότητα είναι σαν να ανατροφοδοτεί τη ζωή μας διαρκώς», απαντά. «Ακόμη και σήμερα νιώθω ότι δεν θέλω να αποσυνδεθώ πλήρως από την ελπίδα, και ότι επιθυμώ να ξαναβρώ εκείνο το πηγαίο και ατόφιο αίσθημα χαράς. Στην εφηβεία υπήρχε μέσα μου κάτι ευοίωνο και ισχυρό. Μέσω της νέας χορογραφίας είναι σαν να επιδιώκω τη συνάντησή με αυτό το αίσθημα. Η επιθυμία δεν αφορά μόνο τη χορογραφική σύλληψη του κομματιού αλλά και τη διαδικασία υλοποίησής. Μπορώ άραγε να δημιουργήσω και να κάνω πρόβες χωρίς άγχος, αναρωτήθηκα. Πώς μπορώ να ξαναμπώ στο στούντιο με τη λαχτάρα της αρχής αγνοώντας τις προσδοκίες

της ματαιοδοξίας; Και ακόμη μπορώ να οργανώσω έτσι τη δουλειά μας ώστε να υπάρχει χρόνος για σκέψη και ξεκούραση αντί πρόβα την πρόβα να κλωνάσουμε στη σκουληκότρυπα της αγωνίας όλο και πιο βαθιά;».

Ο Χρήστος Παπαδόπουλος γεννήθηκε στη Νεμέα κι εκεί μεγάλωσε. Προέρχεται από μια οικογένεια με μετρημένα οικονομικά. Τα καλοκαίρια μαζί με τα αδέρφια του βοηθούσαν τη μητέρα τους στο μαγαζί της με παραδοσιακά ζυμαρικά. Όταν τελείωνε η δουλειά της ημέρας, κάθε βράδυ πήγαιναν δύο ώρες μόνοι τους στο κατάστημα για να καθαρίσουν. «Κι εγώ έβαζα δυνατά μουσικά για να αντέξω το γεγονός ότι δεν είμαι με τους φίλους μου, αλλά σκουπίζω το αλεύρι από το πάτωμα. Ήταν αυτές οι ήσυχες ώρες κατά τις οποίες φανταζόμουν τη στιγμή που θα μεγάλωσω, θα μπω στο πανεπιστήμιο και η δική μου ζωή θα ξεκινήσει. Οραματιζόμουν ένα συναρπαστικό μέλλον δίπλα μου, έτοιμο να το αρπάξω», θυμάται.

Ακούγοντάς τον να μιλάει αναρωτιέμαι εάν η παράσταση που πρόκειται να δούμε—τέταρτη συνεργασία με τη Στέγη—αποτελεί μια ωδή στην αθωότητα, με νοσταλγικά μουσικά, κινησιολογικά και αισθητικά στοιχεία.

«Οχι ακριβώς», εξηγεί ο χορογράφος. «Διαθέτει όμως ένα υλικό που αντιστέκεται στη συμμόρφωση: σπαράγματα από αναμνήσεις, πράγματα που είχα σκεφτεί αλλά δεν τόλμωσα να κάνω θεωρώντας ίσως πως δεν ταιριάζουν κινησιολογικά στον δικό μου κόσμο. Ο τρόπος που δημιουργήθηκε το συγκεκριμένο υλικό μοιάζει με εκείνον της αυτόματης γραφής. Λέμε, “θα γράφω για δέκα λεπτά χωρίς να μπορώ να σταματήσω”. Η ταχύτητα μπορεί να μας οδηγήσει στο να γράψουμε κάτι χωρίς πραγματικά να του ασκούμε κριτική. Σε αυτή την περίπτωση, η δυναμική και η ενέργεια που γεννάει το υλικό είναι πιο σημαντικές από το υλικό αυτό καθαυτό. Είναι ένα σύστημα το οποίο προσπαθεί να υπάρξει στο παρόν, και ο μόνος

τρόπος για να μπορέσει να συμβεί αυτό είναι μέσω της προσωπικής επαφής των χορευτών, της ενθάρρυνσής του ενός προς τον άλλο. Η χαρά έρχεται μέσα από τη συντροφικότητα και τη δράση».

Επιμένει πως προσπαθεί να μην ασκήσει αισθητικό έλεγχο στο αποτέλεσμα, αλλά όσοι ξέρουμε τη δουλειά του, γνωρίζουμε τις υψηλές απαιτήσεις του, την επιμονή του σε ένα λιτό χορευτικό λεξιλόγιο, δουλεμένο όμως εξαντλητικά ώστε να ρέει μέσα σε πολύ δεδομένο πλαίσιο. Έχει αλλάξει τρόπο στο «The fierce ignorant step»; «Οχι, αλλά αποφεύγω να τακτοποιήσω τα πράγματα σε μια αισθητική γραμμή. Βεβαίως υπάρχει εντέλει μια οργανικότητα στη χορογραφία, αλλά το υλικό παραμένει ατίθασο και ακατάτακτο», απαντά.

Η δύναμη του χρόνου

Στις πρόβες με τους χορευτές του μιλάει συχνά για τη ζωγραφική και τα εικαστικά επειδή αναγνωρίζει ότι οι τέχνες συνδέονται πλέον στενά μεταξύ τους. «Στο καφέ του карабиού υπάρχει και το λευκό του πανιού και το μπλε της θάλασσας», τους τονίζει μιλώντας για την κίνηση, αναφέροντας την τεχνική του πουαντιζισμού στους μεταϊμπρεσιονιστές ζωγράφους που αγαπάει. Επίσης έχει δεχτεί επιρροές από τον εικαστικό Μπιλ Βιόλα, στα έργα του οποίου η διαχείριση του χρόνου αποτελεί βασικό εργαλείο έκφρασης. Το ίδιο ισχύει και για το σινεμά του Μπέλα Ταρ: Η σοφή επανάληψη σαν μετρονόμος ορίζει τη χρονική διάρκεια και στην περίπτωση του Χρήστου Παπαδόπουλου ο χρόνος καθορίζει τον τρόπο με τον οποίο χτίζει τη δουλειά του.

Κρίνοντας από την ευρεία αποδοχή των έργων του, τον ρωτάω εάν αισθάνεται μέρος μιας ευρωπαϊκής πρωτοπορίας του σύγχρονου χορού. «Η πρωτοπορία ως ενιαία κατηγορία δεν υπάρχει. Είμαστε όλοι διαφορετικοί. Όσο πιο προσωπική γίνει η τέχνη κάποιου, τόσο πιο ριζοσπαστική θα είναι. Για μένα η τέχνη αυτό κυρίως έχει να μας δώσει: τη συγκίνηση».

Διάρκεια της παράστασης: 8 - 18 Μαΐου

“

Η νιότη είναι ζωή

Υπάρχει η αφέλεια της νιότης, αλλά στην πραγματικότητα αυτή η ζωτικότητα είναι σαν να ανατροφοδοτεί τη ζωή μας διαρκώς. Ακόμη και σήμερα νιώθω ότι δεν θέλω να αποσυνδεθώ πλήρως από την ελπίδα.

“

Είμαστε διαφορετικοί

Η πρωτοπορία ως ενιαία κατηγορία δεν υπάρχει. Είμαστε όλοι διαφορετικοί. Όσο πιο προσωπική γίνει η τέχνη κάποιου, τόσο πιο ριζοσπαστική θα είναι. Για μένα η τέχνη αυτό κυρίως έχει να μας δώσει: τη συγκίνηση.

ΒΑΤΕΝΗΣ ΖΑΒΟΣ

Στις πρόβες με τους χορευτές του, ο Χρήστος Παπαδόπουλος μιλάει συχνά για τη ζωγραφική και τα εικαστικά, επειδή αναγνωρίζει ότι οι τέχνες συνδέονται πλέον στενά μεταξύ τους. «Στο καφέ του карабиού υπάρχει και το λευκό του πανιού και το μπλε της θάλασσας», τους εξηγεί.

Αιζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

4-10.5.25

Επιμέλεια: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ
kouroupakisa@kathimerini.com.cy

ΣΥΜΦΩΝΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ

Κυροφωνία 4

Η συναυλία γκαλά Νέων Μασέτρων - Κυροφωνία 4 αποτελεί το αποκορύφωμα του Διεθνούς Σεμιναρίου Διεύθυνσης Ορχήστρας με τον μάεστρο Charles Olivieri-Munroe, που διοργανώνει η Fortepiano Ltd με τη συμμετοχή της Συμφωνικής Ορχήστρας Κύπρου. Στη συναυλία, επτά νεαροί φιλόδοξοι μάεστροι από όλο τον κόσμο θα διευθύνουν την Ορχήστρα σε μερικά από τα πιο εμπνευσμένα συμφωνικά έργα που γράφτηκαν ποτέ. Διευθύνουν οι Sebastian Jimenez (Κολομβία), Ana Belen Herrezuelo (Ισπανία), Karim Said (Ιορδανία/ Ηνωμένο Βασίλειο), Iverson Elioroulos (ΗΠΑ), Vera Volchansky (ΗΠΑ), Michel Galante (ΗΠΑ), Matteo Roversi (Γαλλία/ Ιταλία), Charles Olivieri-Munroe Εκπαιδευτής Σεμιναρίου. Λευκωσία, Παρασκευή 9 Μαΐου, ώρα 8:30 μ.μ. Θέατρο Παλλάς, Πύλη Πάφου. **Πληροφορίες τηλεφωνο 22463144, www.cyso.org.cy**

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΕΚΘΕΣΗ

Sector 2: Λευκωσία

Συνεχίζεται στο Λεβέντειο Δημοτικό Μουσείο Λευκωσίας η προσωρινή έκθεση με τίτλο «Sector 2: Λευκωσία». Στην έκθεση ξεδιπλώνεται η ιστορία της δημιουργίας της Πράσινης Γραμμής στη Λευκωσία με την παρουσίαση τόσο ιστορικών τεκμηρίων, αντικειμένων, έργων τέχνης και προφορικών μαρτυριών, όσο και καλλιτεχνικών παρεμβάσεων (installations και video arts). Ειδικότερα, το όλο εγχείρημα έρχεται να ρίξει φως σε άγνωστες πτυχές της ιστορίας, προσκαλώντας παράλληλα τον επισκέπτη να αντιληφθεί το συλλογικό τραύμα που εξακολουθούν να βιώνουν οι Λευκωσιώτες εκατέρωθεν μιας διαχωριστικής γραμμής σε μια πόλη οικεία και ξένη ταυτόχρονα. Ο εκθεσιακός χώρος, μέσα από το μουσειογραφικό αφήγημα της μοιρασμένης πόλης, καθίσταται δαιδαλώδης και πυκνός, εκφράζοντας αφ' ενός τη στενότητα και τα αδιέξοδα των δρόμων της Λευκωσίας και αφ' ετέρου τη σταδιακή αποξένωση και τα αδιέξοδα στη ζωή των πολιτών της στα περάσματα αυτών των έξι δεκαετιών. Στις τέσσερις κύριες ενότητες αναπτύσσονται με γνώμονα τις χρονολογίες-ορόσημα 1956, 1958, 1963, 1964 και 1974. Αυτές ακριβώς προσδιορίζουν τη μουσειολογική διαδρομή, καθώς ξεκλειδώνουν στοιχεία που συνθέτουν όλα τα κομμάτια του παζλ σε σχέση με την πορεία των δικοινοτικών σχέσεων και με το αποτύπωμα που άφησε η γραμμή διαίρεσης επάνω στο «σώμα» της Λευκωσίας. Διάρκεια έκθεσης έως 31 Οκτωβρίου. Λεβέντειο Δημοτικό Μουσείο Λευκωσίας, Αίθουσα Προσωρινών Εκθέσεων. Ώρες λειτουργίας: Τρίτη-Κυριακή, 10:00 π.μ. - 4:30 μ.μ.

ΘΕΑΤΡΟ

Πάρτι Γενεθλίων

Η Θεατρική ομάδα «Σόλο για Τρεις» παρουσιάζει το έργο του Χάρολντ Πίντερ «Πάρτι Γενεθλίων» σε σκηνοθεσία Μαρίας Μανναρίδου - Καραερά. Με τη δομή ενός θρίλερ και έντονα τα χαρακτηριστικά του Θεάτρου του Παραλόγου, αλλά και με κωμικοτραγικές καταστάσεις να δημιουργούνται μέσα από αυτό, το έργο εκτυλίσσεται σε μια παραθαλάσσια, παραμελημένη πανσιόν την οποία διατηρεί μια καλосυνάτη γυναίκα, η Μεγκ, με το σύζυγό της, Πίτι. Εκεί, έχει βρει καταφύγιο ο Στάνλεϋ, ο μοναδικός ένοικος της πανσιόν, μέχρι τη στιγμή που καταφθάνουν δύο μυστηριώδεις τύποι, που το μόνο που γνωρίζουμε για αυτούς είναι ότι είναι εδώ για μια «δουλειά». Ερμηνεύουν: Αντρέι Κρουπά, Χριστίνα Χριστόφια, Πάνος Μακρής, Λαζάρια Φράγκου, Δημήτρης Αγτωνίου, Φώτης Φωτίου. Παραστάσεις: Παρασκευή, Σάββατο, ώρα 8:30 μ.μ. Κυριακή, ώρα 7:00 μ.μ. Θέατρο Χώρα, Κораή 1, πλατεία Αρχιεπισκοπής, Λευκωσία. Η παράσταση είναι κατάλληλη για άτομα άνω των 15 ετών. **Πληροφορίες - κρατήσεις τηλεφωνο 96147809, 26932571.**

ΒΙΒΛΙΟ

Στη Λάμψη του Ερωτα

Ο Όμιλος Φίλων Δημοτικής Βιβλιοθήκης Στροβόλου, η Ένωση Λογοτεχνών Κύπρου και οι Εκδόσεις Ιωλκός, διοργανώνουν την παρουσίαση του βιβλίου της Ερατούς Κοζάκου-Μαρκουλά «Στη Λάμψη του Έρωτα». Χαιρετισμούς θα απευθύνουν η Μαρία Μιχαηλίδου, πρόεδρος Ομίλου Φίλων Δημοτικής Βιβλιοθήκης Στροβόλου, ο Ελευθέριος Πλουτάρχου, πρόεδρος Ένωσης Λογοτεχνών Κύπρου και ο Κωνσταντίνος Ι. Κορίδης, εκδότης - ΙΩΛΚΟΣ, ποιητής. Για το βιβλίο θα μιλήσουν η Μόνα Σαββίδου Θεοδούλου, ποιήτρια, συγγραφέας και πρόεδρος Συνδέσμου Μικρασιατών Κύπρου και η Χρυσόθεμις Χατζηπανγιή, φιλόλογος - λογοτέχνιδα και πρόεδρος του Ελληνικού Πνευματικού Ομίλου Κύπρου. Απαγγελία από τους ηθοποιούς: Ανδρέα Νικολαΐδη, Βαλεντίνα Σοφοκλέους και Πόπη Αβραάμ - Αντιφώνηση από τη συγγραφέα. Παρασκευή, 9 Μαΐου, ώρα 7:00 μ.μ. Αίθουσα Τελετών του Μουσείου Αρχιεπισκόπου Κυπριανού, αρχ. Κυπριανού 90, Στρόβολος.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

| Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Ακροβασία στα παταράτσα

Η ευαγγελική ρήση «Μάκαιραν έδωκες, μάκαιραν θα λάβεις» φαίνεται υπερβολική στις μέρες μας, και είναι. Όσον αφορά όμως συμπεριφορές δεν είναι καθόλου έτσι. Και αυτή η βιβλική ρήση έχει απόλυτη εφαρμογή στις σχέσεις και των κρατών. Ένα ικανό ποσοστό της Κύπρου κατέχεται από τον τουρκικό στρατό, έχουν παραβιαστεί και συνεχίζουν να παραβιάζονται ανθρώπινα δικαιώματα. Φωνάζουμε και πολύ σωστά ότι δεν τηρούνται διεθνείς συμφωνίες και πως παραγνώνιζονται αποφάσεις των Ηνωμένων Εθνών και καλούμε τη διεθνή κοινότητα να συνταχθεί μαζί μας. Και πολύ καλά κάνουμε και θα πρέπει να συνεχίσουμε να το κάνουμε.

Από την άλλη όμως αποφασίζουμε να παραγνώνίσουμε και εμείς την απόφαση του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου (ΔΠΠ) και να προχωρήσουμε σε επίσκεψη στο Ισραήλ και ο πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας να συναντηθεί με τον Ισραηλινό πρωθυπουργό Βενιαμίν Νετανιάχου, εναντίον του οποίου εκκρεμεί ένταλμα σύλληψης από το ΔΠΠ

για εγκλήματα πολέμου και εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας. Η εξόντωση των κατοίκων της Γάζας με ανθρωπογενή λιμό, ο αργός και βασανιστικός θάνατος χιλιάδων παιδιών θα έπρεπε να είχε κάνει τους οικούντες και τους παροικούντες τον προεδρικό λόφο να κάνουν δευτερες σκέψεις γι' αυτή την επίσκεψη. Σίγουρα, δεν μιλώ για απομόνωση της χώρας, αλλά να συνεχίζαμε πολιτικές όπως αυτές της Αμάλθειας και του ανθρωπιστικού διαδρόμου.

Χρειάζεται νομίζω να κρατάμε ένα προφίλ περισσότερο ταπεινό, και επιτέλους ας πάψουμε να νομίζουμε πως ο εχθρός του εχθρού μας είναι και φίλος μας. Και φυσικά, προς άρση κάθε παρεξήγησης, η ταπεινότητα δεν σημαίνει νητοπάθεια, ή αυτοεγκλωβισμό στα καθ' ημάς. Κάθε άλλο, σημαίνει ακριβές ζυγισμό των δυνάμεών μας, των επιθυμιών μας και των διεθνών ισορροπιών. Γιατί μπορεί στη διπλωματία να μην υπάρχουν φίλοι, αλλά συμφέροντα, πάντοτε όμως και στα συμφέροντα ζυγίζονται και τα πεπραγμένα μας, και οι ζυγιστές το κάνουν προς εξυπηρέ-

τηση άλλων σκοπών. Είμαστε μικροί το δέμας, ας μη ζυγώνουμε τα πολύ ψηλά και ας πάψουμε να ζητούμε του κιστού το πλάνο ψήλωμα. Και ίσως να αναρωτιέστε τι σχέση έχει αυτή η θέση με τα πολιτιστικά θέματα που κυρίως απασχολούν τη στήλη αυτή. Η σχέση είναι πως μιλάμε για την υψηλότερη πολιτιστική αξία, αυτή της ανθρωπίνης ζωής και αξιοπρέπειας. Το θέμα είναι να θέλουμε και να μπορούμε να δίνουμε φως από τη φλόγα μας, κι ας είμαστε ένα ταπεινό λυχνάρι. Και ναι, ακούγεται ένα ρομαντικό, αλλά γιατί να μην προσπαθήσουμε διά του πολιτισμού να ορθώσουμε ανάρστημα, από το να κάνουμε ταξίδια που έχουν αβέβαια αποτελέσματα και είναι μάλλον επικίνδυνα μακροπρόθεσμα.

Μόλις τις προάλλες στην Κύπρο παρουσιάστηκε το βιβλίο του Nir A. Cohen «Όχι στο όνομά μας. Αγαπώ το Ισραήλ». Συμπαράστέκομαι στην Παλαιστίνη – μια ισραηλινή ιστορία», σε μετάφραση της Βίβιαν Αβρααμίδου Πλουμπή και ακούστηκε μια άλλη φωνή, ενός Ισραηλινού που γνωρίζει και τολμά να μιλάει. Ναι, σίγουρα αυτό

ΕΚΘΕΣΗ

Μήτηρ Ανάντων Γαΐα

Η Actus Anima παρουσιάζει την έκθεση Μήτηρ Ανάντων Γαΐα στο Χάνι του Ιμραήμ στην Πάφο. Η έκθεση που επιμελείται από τον ιστορικό τέχνης Στρατή Πανταζή ανοίγει έναν διάλογο μεταξύ Κυπρίων και Ελλήνων καλλιτεχνών που προέρχονται από διαφορετικές γενιές, των οποίων τα έργα περιλαμβάνουν εικόνες, έννοιες, σύμβολα και υλικά που συνδέονται με τη γη και τη φύση. Θα φέρει στο προσκήνιο τα αιώνια ερωτήματα που απασχολούν τον άνθρωπο και αφορούν τη ζωή, τη γέννηση, τον θάνατο, την καθαρή και την αναγέννηση. Σε άλλες περιπτώσεις, θα τεθούν ζητήματα σχετικά με την ανεξέλεγκτη χρήση και εκμετάλλευση της φύσης, την οικολογική καταστροφή, τα επαγγέλματα που σχετίζονται με τη γη και τα οποία σταδιακά χάνονται. Συμμετέχουν: Ανδρέας Βάνς / Άντρια Ζαχαρίου / Κριστίνα Τζεορτζιάνα Καραγιάννη / Στέφανος Κουρατζής / Μαριάνα Κωνσταντή / Ηλίας Μαρμαράς / Ευσεβία Μιχαηλίδου / Ελεάννα Μπαλέση / Γιάννος Οικονόμου / Στέφη Χερουβείμ. Διάρκεια έκθεσης έως 18 Μαΐου. **Πληροφορίες τηλεφωνο 99486616, www.actusanima.org**

δεν είναι υψηλή διπλωματία, δεν είναι σπουδαίο πολιτικό κατόρθωμα, αλλά είναι στη δική μου αντιληπτή τουλάχιστον περισσότερο χρήσιμο, από μία συνάντηση υψηλού επιπέδου που μπορεί να αποβεί δυσάρεστη στο μέλλον.

Η Μέση Ανατολή και η Γάζα φλέγονται, συνεχίζουν να φλέγονται, χιλιάδες άνθρωποι πεθαίνουν, δολοφονούνται, ταυτότητες και τόποι αφανίζονται και εμείς αναζητούμε τα καλά και τα συμφέροντα, και ούτε καν το συμφέρον της ψυχής μας, αλλά το πώς θα μένουμε δεμένοι σε ξένα ανασταλόμενα και από εκεί θα φοβόμαστε μην τυχόν και γκρεμιστούμε, και μετά θα καταριόμαστε θάλασσες και βουνά, για τις δικές «υψηλότητες» και απόκρημνες ιδέες.

Η νήσος Κύπρος ακροβατεί παρ'όλαυ από μισό αιώνα, στα δικά της παταράτσα και φοβάμαι μη στο τέλος την πνίξει το καραντί που αϊφνης θα εμφανιστεί και δεν ξέρω ποιος θα σώσει ποιον ή όλοι μαζί φωνάζουμε ο σώζων εαυτών σωθήτω.

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

ΘΕΑΤΡΟ

Τος Τος

Το Θεατρικό έργο του Laurent Baffie «Τος Τος» έρχεται στο Θέατρο Ave-μύνα, σε σκηνοθεσία Μαρίνου Ξενοφώντος. Το «Τος Τος» αποτέλεσε τεράστια επιτυχία στη Γαλλία όταν πρωτοανέβηκε το 2005 και έκτοτε έχει μεταφερθεί και σε άλλες χώρες. Πρόκειται για ένα σύγχρονο γαλλικό έργο ιδιαίτερης προσέγγισης και αισθητικής, μια σπαρταριστή κοινωνική κωμωδία. Στην ιστορία του έργου, έξι άνθρωποι που πάσχουν από κάποιο ψυχοναγκαστικό σύνδρομο, συναντιούνται στην αίθουσα αναμονής ενός διάσπου ψυχιάτρου, που όμως έχει καθυστερήσει η πτήση του και έτσι αναγκάζονται να τον περιμένουν ξεδιπλώνοντας παράλληλα ο καθένας τα δικά του θέματα.. Έξι άνθρωποι διαφορετικών ηλικιών και μορφωτικού επιπέδου, με διαφορετικά επαγγέλματα και διαφορετικές διαταραχές. Η επί σκηνής σύνταξη των έξι αυτών χαρακτήρων, δημιουργεί και αναπτύσσει κωμικοτραγικές πραγματικά καταστάσεις, που αναδεικνύουν τις «τραγικές» προσωπικότητες των ηρώων του έργου με ένα άκρως χιουμοριστικό τρόπο. Παιζουν οι ηθοποιοί Σωτήρης Μεστάνας, Ευαγόρας Θεοδοσίου, Έλενα Ξεσταθίου, Έλια Ιωαννίδου, Μαρία Πέτρου, Δημήτρης Γιωρκάτζης. Συμμετέχει: Αντρέας Αλκιβιάδης. Παραστάσεις κάθε Παρασκευή, Σάββατο και Κυριακή στις 8:30 μ.μ. μέχρι 15 Ιουνίου. **Κρατήσεις - πληροφορίες τηλεφωνο 70007721.**

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ

Η προσωπική πινακοθήκη του Εντβαρντ Μουνκ

Εξω, στην πλατεία Τραφάλγκαρ, ζέστη, ήλιος και πλήθη από τουρίστες, μια μουσικός που τραγουδούσε Μπιτλς είχε το δικό της ακροατήριο. Ο συνήθης συνωστισμός ήταν ενισχυμένος από τις καρικές συνθήκες, σπάνιες γι' αυτήν την εποχή. Η National Portrait Gallery είχε το δικό της κοινό. Μικρές ομάδες με γυρισμένη την πλάτη στην κοσμοσυρροή της πλατείας άκουγαν προσεκτικά τους ξεναγούς τους, πριν επισκεφθούν μία από τις πολλές αίθουσες και εκθέσεις της Πινακοθήκης.

Μέσα, στον δεύτερο όροφο, η ψύξη και ο ειδικός χαμηλός φωτισμός ήταν η «εισαγωγή» στα πορτρέτα του Εντβαρντ Μουνκ. Και μπορεί κανείς να είναι προετοιμασμένος για το περιεχόμενο (πάνω από 40 πορτρέτα του Νορβηγού ζωγράφου, πρόσωπα του οικογενειακού και κοινωνικού περιβάλλοντός του, φίλοι, πάτρωνες, καλλιτέχνες, συλλέκτες, αρκετές αυτοπροσωπογραφίες), εκείνο, όμως, που αιφνιδιάζει είναι η μεγάλη ποικιλία της ανθρώπινης παιδας. Και, συγκεκριμένα, των ιστοριών τους. Ο υπομνηματισμός, σε κάθε πίνακα, είναι ένα σύστημα βιογραφικό ζωής. Ο αδελφός του Αντρέας, που ήθελε να γίνει γιατρός, πέθανε στα 30 του από πνευμονία· τον αποτύπωνε καθισμένο σε ένα γραφείο να μελετά ανατομία, με ένα κρανίο δίπλα του και ένα γλυκό φως να τον πλαισιώνει από το παράθυρο. Η αδελφή του, Λάουρα, σε ένα μεγάλο πίνακα τοπίου, καθισμένη, σε πρώτο πλάνο προφίλ, έχει ένα βλέμμα γεμάτο από το δικό της κενό. Ψυχικά ασθε-

Περιδιαβάζοντας την έκθεση στη National Portrait Gallery δεν «βλέπουμε» μόνο τον ζωγράφο, μέσα από τα πορτρέτα του ευρύτερου περιβάλλοντός του, αλλά και τον κόσμο του.

νης, έπασχε από σχιζοφρένεια, φιγούρα μοναχική και μαζί σπαρακτική. Υστερα, ο κυνισμός του μποέμ και αναρχικού Hans Jaeger (στο εξώφυλλο του καταλόγου) καθισμένου σε έναν καναπέ, να κοιτάει δι-απεραστικά τον «φακό» του ζωγράφου· η λιθογραφία της Αγγλίδας βιολίστριας Εύα Μουνττότσι, πιθανότατα ερωμένης του, επιτομή της προ-ραφαηλικής ομορφιάς, με λιτά μαλλιά, σε μουσικούς, θαρρείς, κυματισμούς. Τα υπέροχα πορτρέτα του Στρίντμπεργκ και του Ίψεν (χαρακτικό), υποβλητικά, στο πνεύμα των έργων τους. Αντικριστά ή μετωπικά ζεύγη, ανδρόγυνα, οι αδελφια ή φίλοι/φίλες –αγαπούσε να ζωγραφίζει ζεύγη– στα οποία αποτυπώνεται ένα στιγμιότυπο της καθημερινότητας ή ένας «διάλογος» πολύ εσωτερικός και σωπηλός, που δηλώνει δύσκολες σχέσεις ή προσωινίζεται τα απρόβλεπτα του βίου. Ο δρ Μαζ Λίντε, οφθαλμίατρος και συλλέκτης (από τα βασικά πρόσωπα της έκθεσης), είχε χαρακτηρίσει τον Μουνκ «έναν εξαιρετικό ερμηνευτή της ανθρωπίνης ψυχής, μια φιγούρα Αμίετ που του αρέσει να σκέφτεται και να συλλογίζεται». Εύστοχος. Γιατί αυτός ο δημοφιλής πορτρετίστας του 19ου και 20ού αιώνα (1863-1944), που καθιερώθηκε για την «Κραυγή», δημιούργησε με τον ιδιοσυγκρασιακό εξπρεσιονισμό του, με τις ρευστές, έντονες πινελιές, μια προσωπική πινακοθήκη. Περιδιαβάζοντας την έκθεση στη National Portrait Gallery καταλαβαίνεις πολλά για έναν ζωγράφο που τα στερεότυπα τον θέλουν απομονωμένο και αποτραπημένο. Είχε, όπως φαίνεται, ένα ευρύ περιβάλλον και φρόντιζε να συντηρεί σχέσεις που απέδιδαν. Του έδιναν τη δυνατότητα, δηλαδή, να βιοπορίζεται, υποστηρίζοντας το ταλέντο του και ενδυναμώνοντας τη φήμη του. Όμως δεν «βλέπουμε» μόνο τον ζωγράφο, αλλά και τον κόσμο του. «Ο Μουνκ, σχεδόν μαγικά, μας αποκαλύπτει ένα μέρος της σύγχρονης ψυχικής ζωής», έγραψε γι' αυτόν Γερμανός κριτικός τέχνης του 19ου αιώνα. Πορτρέτα και αυτοπροσωπογραφίες, από τη μία, φωτογραφίες και σέλφι, από την άλλη. Σε μια υψηλή πλημμυρισμένη από εκατοντάδες εκατομμύρια ινστοκραφικές αυτο-πόζες, κατά κανόνα ομοιόμορφες, το ενδιαφέρον για το «ποιος είσαι» αντικαθίσταται από το επιβεβλημένο ποιος «πρέπει να είσαι».

Βγαίνοντας στην πλατεία Τραφάλγκαρ, τα πρόσωπα του Μουνκ σε ακολουθούν. Βαδίζουν μαζί σου σε ένα πλήθος που, χωρίς να τα αποκλείει, δεν τα περιλαμβάνει.

Το πιο τίμιο

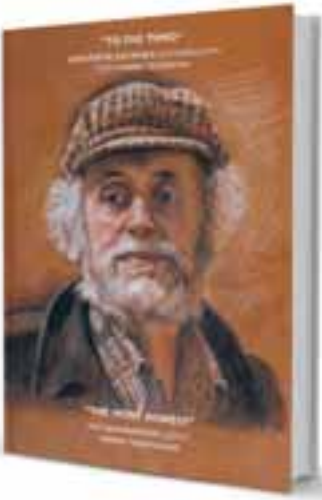
Του Ν. Π. ΠΑΪΣΙΟΥ

Η μορφή του Γιάννη Τσαρούχη έχει αποτυπωθεί εκατοντάδες –αν όχι χιλιάδες– φορές από τον φωτογραφικό φακό. Περίφημοι δημιουργοί της τέχνης της φωτογραφίας (Henri Cartier-Bresson, Herbert List, John Deakin, Slim Aarons) έχουν ασχοληθεί μαζί του. Ορισμένοι από αυτούς, δικοί μας, ήταν και προσωπικοί του φίλοι (Nelly’s, Δημήτρης Παπαδόμης, Γιώργος Σεφέρης, Ανδρέας Εμπειρίκος). Από τα τέλη της δεκαετίας του 1960, όταν η δημόσια εικόνα του είχε πια τοποθετηθεί στο εικονοστάσι επωνύμων κοσμικών αγίων, οι Γιώργος Τουρκοβασίλης και Στέλιος Σκοπελίτης τον ακολουθούν κατά πόδας και τεκμηριώνουν σχεδόν κάθε του δραστηριότητα, ενίοτε με εξαιρετικά αποτελέσματα. Άλλοτε, πάλι, περιστασιακές λήψεις (Νίκη Τυπάλδου, Φίλιππος Μπούκας) έχουν χαραχθεί στη μνήμη του κοινού. Οι ομότεχνοι όμως του Τσαρούχη έχουν μείνει πίσω. Οσο ζούσε τον είχαν απεικονίσει λιγοστόι, μετρημένοι στα δάχτυλα του ενός χεριού: η φίλη και μαθήτριά του Lila de Nobili (αρκετές φορές), ο έτερος μαθητής του Κοσμάς Ξενάκης και οι Παναγιώτης Τέτσης και Δήμος Σκουλάκης, σε διάστημα σχεδόν πέντε δεκαετιών.

Η μορφή του Γιάννη Τσαρούχη, όπως έχει διαμορφωθεί στο συλλογικό συνειδητό, παραπέμπει σε οραματικές φιγούρες του Παπαδιαμάντη:

Σεβάσμιος πρεσβύτες, [...] υψηλός, οστεώδης, πολιάς, βαθυπώγων, με ωχρούς, λιποσάρκους και οιονεί διαφανείς τους χαρακτήρες του προσώπου.

(«Οι ελαφροσκιωτοι», 1892).
Και σε εικονογραφικές οδν-

Ο Γιάννης Τσαρούχης διά χειρός Ελσας Ζαχαράκη, στο εξώφυλλο του καταλόγου της έκθεσης.

Η μορφή του Γιάννη Τσαρούχη είναι πάντα παρούσα σε όσους αγαπούν τη ζωγραφική, ξέρουν να βλέπουν και μπορούν να ξεχωρίζουν ποιότητες.

γίες του Κόντογλου:

[...] Γέρων στρογγυλογένης και κοντογένης, με μαλλιά και γένεια άσπρα.[...] Το πρόσωπόν του είναι χαροποιόν και απλοϊκόν. [...] Λιπόσαρκος και βαθυμάγουλος [...] με έκφρασιν βαθείας κατανύξεως [...].

(Εκφρασις της Ορθοδόξου Εικονογραφίας, 1960)

Αλλά τα πράγματα δεν ήταν πάντα έτσι. Οι φωτογραφίες και οι λίγες αυτοπροσωπογραφίες μάς αποκαλύπτουν πρώτα έναν έφηβο με κοντά παντελονάκια,

άχαρη στάση, χνούδι στις άκρες του πάνω χείλους και βλέμμα πυρετικό από το ζύπνημα της επιθυμίας. Και ύστερα έναν σεβαστικό μαθητή της βυζαντινής ζωγραφικής ενδεδυμένο ράσο δοκίμου μοναχού στα Μετέωρα δίπλα στον δάσκαλό του, τον Κόντογλου. Και ύστερα έναν φαντάρο ταλαιπωρημένο από τις κακουχίες να ποζάρει ντυμένος βαριά με χλαίνη, είτε δίπλα στον Διμαντή Διμαντόπουλο είτε στο μέτωπο της ελληνοαλβανικής μεθορίου να κρατάει την εικόνα που έφτιαξε μόνος του. Και ύστερα έναν νεαρό δάσκαλο ζωγραφικής, αδυνατισμένο από τις κακουχίες της γερμανικής κατοχής, περιστοιχισμένο από τους μαθητές του. Και την ίδια περίοδο τον βρίσκουμε (εκείνον, που αγαπούσε πολύ τους ρόλους και το θέατρο) παρενδυτικά μεταμορφωμένο, άλλοτε σε Αϊντα και άλλοτε σε Τραβιάτα για να διασκεδάσει τους φίλους του, τον καιρό της δυστυχίας. Και ύστερα, όταν πια τα νιάτα άρχισαν να φεύγουν, ξαπλωμένο σε ένα φτωχικό εργαστήριο στη σοφίτα ενός μεγάρου, με λευκό φανελάκι –ανοιχτή λαϊμοκόψη– και ελάχιστα μαλλιά στο κεφάλι, περιτριγυρισμένο από τα έργα των χειρών του με τα γυμνά και ντυμένα ανδρικά μοντέλα. Και ύστερα έναν μεσήλικα με τα σημάδια της φθοράς στο πρόσωπο και τον τράχηλο. Και ύστερα ο γνωστός πια πολιάς γέρον με την άσπρη γενειάδα και το ασκητικό πρόσωπο. Και τέλος, μόνος πια, όπως όλοι την υστάτη ώρα: *επελθών ο θάνατος ταύτα πάντα εξηφάνισται* – χάθηκε για πάντα η ευγενική, χαριτωμένη και εράσμια μορφή του.

Το πρόσωπο του Γιάννη Τσαρούχη είναι βασανισμένο. Για χάρη του αποκάλυπτου, στη

Η Λίλα Κοντογιαννοπούλου απεικόνισε τον Τσαρούχη στο εργαστήριό του. Ένα από τα έργα που συμπεριλαμβάνονται στην έκθεση, η οποία φιλοξενείται στον χώρο τέχνης Π7.

ζωγραφική, ομοερωτισμού του, ποιος ξέρει πόσους εμπτυσμούς, πόσους προπλακισμούς, πόσα ραπίσματα θα είχε υποστεί κοινωνικά! Για χάρη του ανομολόγητου μεν, εμφανούς δε στη ζωή ομοερωτισμού του, ποιος ξέρει πόσο θα είχε υποφέρει στην αναζήτηση εφήμερων ή σταθερών ερώτων, πόσες απογοητεύσεις, πόσες προδοσίες, πόσα κολαφίσματα, πόσες ύβρεις και πόσο όξος και χολή θα τον είχαν ποτίσει! Τα ανδρικά σώματα που αγάπησε τόσο και τα είχε απεικονίσει με τόση φροντίδα στα έργα του, ήξεραν χίλιους τρόπους να τον κάνουν να πονέσει και το είχαν καταφέρει με μεγάλη επιτυχία. Η σάρκα του είχε ομοιωθεί με τη σάρκα του Αδωνι που πόνεσε βαθιά.

Η μορφή του Γιάννη Τσαρού-

χη είναι πάντα παρούσα σε όσους αγαπούν τη ζωγραφική, ξέρουν να βλέπουν και μπορούν να ξεχωρίζουν ποιότητες. Θα βρίσκεται πάντα εκεί και θα περιμένει όσους θα έχουν κουραστεί από τον κατακλυσμό των τεχνικών εικόνων και παραδείσων, των διανοητισμών, των πολιτικών και ψυχολογικών συμπλεγμάτων που μεταμφιέζονται σε τέχνη. Θα είναι πάντα εκεί και θα περιμένει για να ψιθυρίσει μυστικά, σε όσους θα εκτιμήσουν πια τη ζωγραφική, τα λόγια από το αγαπημένο του μεσοπολεμικό τανγκό του Κλέωνος Τριανταφύλλου:

*Αν βγουν αλήθεια
όσα νομίζεις παραμύθια
αν δυστυχήσεις
την πόρτα μου έλα να χτυπήσεις
(Αν βγουν αλήθεια, 1929).*

Η μορφή του Γιάννη Τσαρούχη έχει απεικονιστεί, στην παρούσα έκθεση, από δεκαπέντε ομοτέχνους του. Όλοι τους κλίνουν ευλαβικά το γόνυ στην τέχνη του και νοσταλγούν ό,τι χάσαμε: το πιο τίμιο – τη μορφή του.

Ο Ν. Π. Παΐσιος είναι παθολόγος, λοιμωξιολόγος.

Στον χώρο τέχνης Π7 άνοιξε από τις 29 Απριλίου η έκθεση «Το πιο τίμιο. Δεκαπέντε ζωγράφοι απεικονίζουν τον Γιάννη Τσαρούχη». Ο κατάλογος της έκθεσης κυκλοφόρησε σε μικρό αριθμό αντιτύπων και εκτός εμπορίου. Η «Κ» δημοσιεύει για τους αναγνώστες της σε αποκλειστικότητα το εισαγωγικό κείμενο του καταλόγου.

Η ΜΠΥΡΑ **ΚΕΟ** ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ ΤΗΝ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΟΥ

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΩΜΩΔΙΑΣ

ΤΟΥ ΘΟΔΩΡΗ ΑΘΕΡΙΔΗ

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ
12 – 15 ΙΟΥΝΙΟΥ

ΠΑΤΤΙΧΕΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ
ΛΕΜΕΣΟΥ
16 – 18 ΙΟΥΝΙΟΥ

ΜΑΡΚΙΔΕΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΠΑΦΟΥ
19 – 20 ΙΟΥΝΙΟΥ

ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ
UCLAN - ΠΥΛΑ
21 – 22 ΙΟΥΝΙΟΥ

ΘΟΔΩΡΗΣ **ΑΘΕΡΙΔΗΣ**

ΖΕΤΑ **ΜΑΚΡΥΠΟΥΛΙΑ**

ΗΛΙΑΣ **ΒΑΛΑΣΗΣ**

ΛΕΥΤΕΡΗΣ **ΖΑΜΠΕΤΑΚΗΣ**

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ **ΤΣΙΛΙΜΠΙΟΥ**

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ
ΘΟΔΩΡΗΣ **ΑΘΕΡΙΔΗΣ**

ΜΕΡΟΣ ΤΩΝ ΚΑΘΑΡΩΝ ΕΣΟΔΩΝ
ΘΑ ΔΟΘΟΥΝ ΓΙΑ ΤΗ ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΟΥ

ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ:
ticketmaster.cy | **ACS** | 7777 7040

ΜΕΓΑΛΟΙ ΧΟΡΗΓΟΙ:

ΧΟΡΗΓΟΙ:

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ:

ΟΙ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ ΓΙΝΟΝΤΑΙ
ΜΕ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ ΤΗΣ

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ:

Το κινηματοθέατρο «Ηλύσια» στην κωμόπολη της Λύσης ήταν ένα ζωντανό κύτταρο πολιτισμού και ψυχαγωγίας από το 1954 έως το 1974, με τον ιδρυτή του, τον Ανδρέα Ανδρέου να έχει αφιερώσει κόπο πολύ στο μεγαλεπήβολο εγχείρημά του.

Σινεμά «Ηλύσια», 20 χρόνια ψυχαγωγίας

Ο εμπνευστής και ιδιοκτήτης του κινηματογράφου της Λύσης Ανδρέας Ανδρέου αφηγείται στην «Κ» την ιστορία του

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Ακούγοντας τον κ. Ανδρέα να μου διηγείται την ιστορία του κινηματοθεάτρου Ηλύσια της κωμόπολης της Λύσης αμέσως μου ήλθαν στο μυαλό ο Αλφρέντο και ο Τοτό, ήρωες της αριστουργηματικής ταινίας του Τζουζέπε Τορνάτορε «Σινεμά ο Παράδεισος», αλλά και ολόκληρη η ταϊνιά. Δεν μοιάζουν στην ολότητα τους οι χαρακτήρες με την προσωπικότητα του κ. Ανδρέα Ανδρέου, ωστόσο αναπόφευκτα ερχόταν στο μυαλό μου σκηνές από την ταϊνιά και τις περιπέτειες του Τοτό, αλλά και του ίδιου του σινεμά. Πήγα στη Λύση, είδα το κτήριο που με κόπο πολύ ο Ανδρέας Ανδρέου ανήγειρε και σκέφτηκα ότι τελικά όλα αρχίζουν από το όραμα που μπορεί να έχει ένας άνθρωπος. Σήμερα το «Ηλύσια» είναι σχεδόν εγκατελελειμένο, μάλλον στεγάζει γραφείο αθλητικών στοιχημάτων, και τίποτε δεν θυμίζει την αιγλή που είχε σε περιόδους που η αιγλή ιδίως σε χωριά και κωμπολίες ήταν λέξη μάλλον άγνωστη.

Συνάντησα τον κ. Ανδρέα στο σπίτι του στην Αγλαντζιά για να μου διηγηθεί την ιστορία του «Ηλύσια», του κινηματοθεάτρου που έγινε σήμα κατατεθέν της Λύσης, και άνοιξε στους κατοίκους της κωμόπολης παράθυρα στον κόσμο. Ένας Λυσιώτης αγαπητός σε όλους, που δημιούργησε έναν πολιτιστικό χώρο ανοικτό σε οποιονδήποτε ήθελε να παρουσιάσει μία θεατρική παράσταση ή να διοργανώσει μια εκδήλωση. Τα «Ηλύσια» ήταν ανοικτά σε όλα τα σύνολα της κωμόπολης, χωρίς περιορισμούς, και δεν θα μπορούσε νομίζω να είναι διαφορετικά τα πράγματα, ο κ. Ανδρέας Ανδρέου είναι άνθρωπος φτιαγμένος να βλέπει μπροστά.

Λύση..., η Λύση, Ηλύσια

Ο κ. Ανδρέας γεννήθηκε στη Λύση τον Ιούλιο του 1931, σε μια αγροτική οικογένεια και από μικρός έζησε τη μαγεία της μεγάλης οθόνης, αφού τη δεκαετία του 1940 στη Λύση υπήρχε, σε ένα από τα καφενεία της κωμόπολης, ένας μικρός, υποτυπώδης κινηματογράφος και σε αυτόν πήγαινε κάθε νύχτα για να παρακολουθήσει το journal της Paramount... «Κάποιοι πλήρωνε το εισιτήριό του και έπιανε και μένα από το χέρι και με έβαζε μέσα. Από τότε μου άρεσε πολύ ο κινηματογράφος». Τα χρόνια πέρασαν και προς το τέλος του 1953, υπάλληλος της Τράπεζας Κύπρου ήδη, αποφάσισε να ανοίξει τον δικό του κινηματογράφο. Εκείνα τα χρόνια έπρεπε να πάρει άδεια από τον προϊστάμενό του, αφού απαγορευόταν να λάβει δάνειο ή να κάνει δεύτερη δουλειά... οπότε η παραιτήση ήταν μονόδρομος. Ωστόσο, η άδεια δόθηκε από τον

“

Για να σου δίνουν ταινίες έπρεπε να κάνεις ένα συμβόλαιο... και πώς θα το βγάλεις το όνομα Αντρέα, μου έλεγαν..., ε τότε, Λύση..., η Λύση... και έγινε στο τέλος Ηλύσια!

γενικό διευθυντή της Τράπεζας, με δάνειο ύψους 1500 λιρών, με τόκο 4%.

Ενοίκιασε το οικόπεδο, με ενοίκιο 25 λίρες τον μήνα, από τη Μαρκαρού του Συμίου. Ξεκίνησε με το περιτοίχισμα, αφού τα Ηλύσια άνοιξαν ως θερινός κινηματογράφος. Τον Φεβρουάριο του 1954, ο κ. Ανδρέας επισκέφθηκε τον κ. Ναπολέοντα Σαρρή, των αντιπροσώπων Σκουφαρή και Σαρρή, παρήγγειλε τη μηχανή του κινηματογράφου του... με προκαταβολή 100 λίρες, που τις βρήκε πωλώντας διάφορα προϊόντα. Η πρώτη ταϊνιά που έδειξαν τα Ηλύσια ήταν τον Μάιο του 1954 και ήταν μία ελληνική ταϊνιά που δόθηκε από τους αντιπροσώπους της Φίνος Φιλμς στην Κύπρο Σκουφαρή και Σαρρή. Και το όνομα πώς βγήκε, ρωτώ τον κ. Ανδρέα: «Για να σου δίνουν ταινίες έπρεπε να κάνεις ένα συμβόλαιο... και πώς θα το βγάλεις το όνομα Αντρέα, μου έλεγαν..., ε τότε, Λύση..., η Λύση... και έγινε στο τέλος Ηλύσια»!

Ήταν αμαρτία

Πώς όμως είδαν αυτή την πρωτοβουλία του κ. Ανδρέα στη Λύση; «Μεγάλο πρόβλημα στο χωριό... οι γυναίκες ήταν αμαρτία να πάνε στον κινηματογράφο. Μέχρι από τον άμβωνα ειπώθηκε πως ήταν αμαρτία. Έπρεπε να βρεθεί τρόπος να φέρω και τις γυναίκες στον κινηματογράφο. Όποια κυρία θα ερχόταν στον κινηματογράφο την καθημερινή θα έπαιρνε έναν λαχνό για να αποκτήσει ένα λευκαρίτικο τραπεζομάντιλο και σιγά-σιγά μαζέψαμε λίγες». Οι δυσκολίες του «Ηλύσια» στα πρώτα χρόνια ήταν πολλές, αλλά ο κ. Ανδρέας έβρισκε πάντοτε λύσεις... Η Ηλεκτρική της Λύσης δεν μπορούσε να εφοδιάσει με ρεύμα τον κινηματογράφο, οπότε ο κ. Ανδρέας αγόρασε και γεννήτρια, και εκατό καρέκλες, μισό σελίνι τη μία... καρέκλες που αργότερα

«Ο κόσμος έμαθε και ερχόταν σιγά-σιγά στον κινηματογράφο», όπου ήλθε η ιδέα του καλού θεάτρου, μου λέει ο Ανδρέας Ανδρέου, ιδιοκτήτης του κινηματογράφου «Ηλύσια».

θα γινόντουσαν καθίσματα αναπαυτικότερα. Το εισιτήριο ήταν έξι γρόσια, και τις καθημερινές δωρεάν οι γυναίκες. Το καλοκαίρι του 1954 στα «Ηλύσια» προβλήθηκε το αμερικανικής παραγωγής ερωτικό γουέστερν «Η Σειρήνα του καμπαρέ» του 1952, σε σκηνοθεσία Φριτς Λανγκ με τη Μάρλεν Ντιντρίχ... οπότε κάπως για τα ήθη της εποχής as πούμε πως η αμαρτία δικαιολογείται. «Σιγά-σιγά με τα έργα της Φίνος Φιλμς άρχισε να μαζεύεται ο κόσμος» μου λέει ο κ. Ανδρέας, αλλά και με τις ξένες ταινίες που προμνηστεύονταν από το Λουκούδι, «τα καουμπόικα άρεσκαν τους πολλά». Φυσικά, ο κινηματογράφος του κ. Ανδρέα έγινε πόλος έλξης σταδιακά για τους χωριανούς, «ο κόσμος ξεκίνησε να κάνει και περίπατο στο πλευρό του κινηματογράφου... και τούτος ο περίπατος έκλεινε και τον δρόμο».

Για πέντε περίπου χρόνια, το 1959, έχοντας πια χτίσει το κοινό του, αποφάσισε, όπως μου λέει να κάνει έναν «καλό κινηματογράφο», να έχει όλες τις ευκολίες. Το σχέδιο το έκανε ο αρχιτέκτονας/πολιτικός μηχανικός Γεώργιος Μεστάνας, στον οποίο ο κ. Ανδρέας ζήτησε να κάνει ό,τι καλύτερο μπορούσε: «Του είπα θέλω ένα σχέδιο καλού κινηματογράφου. Να προσέξεις την ηχητική».

“

Το καλοκαίρι του 1954 προβλήθηκε το αμερικανικής παραγωγής ερωτικό γουέστερν «Η Σειρήνα του καμπαρέ» του 1952, οπότε κάπως για τα ήθη της εποχής as πούμε πως η αμαρτία δικαιολογείται.

Μαζεύοντας χρήματα, ολοένα και τα «Ηλύσια» εκσυγχρονίζονταν, στα μέσα της δεκαετίας του 1960 από τις τότε νεες καρέκλες το θέατρο απέκτησε αναπαυτικά καθίσματα, και όλα αυτά με πολύ προσωπική δουλειά από τον οραματιστή κ. Ανδρέα. «Σκαλιό-σκαλιά το κουγκρί, και προχωρούσαμε... άμα με ρωτήσουν πόσον καιρόν έκαμες να τον κάμεις τον κινηματογράφο, έξι χρόνια λαλώ τους...».

Η σκηνή είχε 17 μέτρα πλάτος και πέντε μέτρα βάθος... και ήταν το μοναδικό στα χωρία και το δεύτερο μετά το Δημοτικό Θέατρο Λευκωσίας με τόσο μεγάλη σκηνή... «Ο κόσμος έμαθε και ερχόταν σιγά-σιγά στον κινηματογράφο», όπου ήλθε η ιδέα του καλού θεάτρου, μου λέει...

Ιδέα του καλού θεάτρου

Η Λύση ήταν ένα χωριό το οποίο είχε πλούσια πολιτιστική παράδοση και φιλοπρόδοους κατοίκους. Στη μουσική είχε την τιμή να έχει αναθρήψει και τον σπουδαίο Τόμπολν, τον Παύλο Λιασίδη και τον Γιακουμή Ατσίκκο, τον Γιάγκο Σουρουλλά. Λειτουργούσαν πολιτιστικά και αθλητικά σωματεία, μάλιστα το πρώτο ιδρύθηκε το 1895, η «Αναγέννησις» και τον σύλλογο «Πανελλήνιος Πόθος» με έτος ίδρυσης το 1909. Τα δύο αυτά σωματεία απορρόφησε η Λέσχη Αγάπη Λαού Λύσης (ΛΑΛΛ), το 1919, και παρέμεινε ενεργή και τις επόμενες δεκαετίες. Τη δεκαετία του 1960 ιδρύθηκαν και ο Σύνδεσμος Καλλιτεχνών Λύσης (ΣΥΚΑΛΥ), το 1961 από τον μουσικοδιδάσκαλο και συνθέτη Κωστή Κωστή, ο Αθλητικός Μορφωτικός Όμιλος Λύσης (ΑΜΟΛ) το 1963. Η σκηνή του «Ηλύσια» ήταν φιλόξενη για όλους, ο ιδιοκτήτης του είχε καταλάβει από νωρίς πως η Τέχνη δεν μπορεί να παρεμποδίζεται από ιδεοληψίες. Στη σκηνή του «Ηλύσια» ανέβηκαν από το 1961 πάρα πολλές

παραστάσεις από επαγγελματίους και ερασιτεχνικούς θιάσους. Τη Λύση, όπως φάνηκε από την έρευνά μας, επισκέφθηκαν οι θίασοι του ΟΘΑΚ, ο Θίασος Γέλιου, ο Εργατικός Θεατρικός Όμιλος ΣΕΚ, ο Θίασος Χατζηκρήστου, ο Θίασος Πέτρου Φυσούν, Θίασος Σταυρίδη – Στόλιγκα, το Νέο Θέατρο, ο Θίασος Δάφνης Σκούρα, ο Θίασος Μουσικής Κωμωδίας, ο Θίασος Παπαδημήτρη, ο Θίασος Ν. Σιαφάκη, ο Οργανισμός Μουσικού Θεάτρου, ο Θίασος Μάνου Κατράκη και ο Θίασος Άγγελου Αντωνόπουλου. Στους χώρους του «Ηλύσια» εκδηλώσεις έκαναν η Φιλόπρωτος Αδελφότητα Λύσης, ο ΣΥΚΑΛΥ, ο ΑΜΟΛ, η ΛΑΛΛ, ο Σύνδεσμος Δημοτικών Σχολείων Λύσης, η ΟΧΕΝ Νεανίδων Λύσης, ο Μαθητικός Όμιλος Λύσης και άλλοι. Έγιναν παγκοινοτικοί εορτασμοί, αποκριάτικοι χοροί και χριστουγεννιάτικοι χοροί, ο μουσικός εορτασμός των Γυμνασίων Αιγιαλούσης, Ριζοκαρπάσου, Λύσης, Τεχνικής Σχολής Αμμοχώστου, και άλλες πάρα πολλές εκδηλώσεις.

Το βαλιτσάκι

Τι θυμάσαι, κ. Ανδρέα, περισσότερο από το «Ηλύσια», τι θα ήθελες να έχεις πάρει μαζί σου, τον ρωτώ λίγο πριν τελειώσουμε τη συνέντευξή μας: «Την ώρα που έφευγα από τη Λύση, για να επιστρέψω την επομένη –όπως άλλωστε νομίζαμε όλοι– σκεφτόμουν τα πράγματα του Κατράκη, ήταν το βαλιτσάκι μου, που είχε μείνει στο γραφείο μου». Ο Μάνος Κατράκης επισκεπτόταν συχνά τη Λύση, μάλιστα σκηνές της ταινίας του Γιώργου Φιλί «Το τελευταίο φιλί» γυρίστηκαν και στη Λύση, και στις αποθήκες του θεάτρου του ο κ. Ανδρέας είχε φυλάξει σκηνικά του θιάσου Κατράκη, όπως μου λέει, τα οποία χρησιμοποιούσαν και οι θίασοι της Λύσης που έπαιζαν στο «Ηλύσια». «Δεν ήταν κάτι δικό μου, του είχα και πολλές φορές να το πάρει, αλλά μου έλεγε, “την άλλη φορά, Αντρέα”...». Τελικά, έμελλε εκείνο το βαλιτσάκι με αντικείμενα του Μάνου Κατράκη να καθούν, όπως και το «Ηλύσια» ολάκερο, αλλά σκέφτομαι, βλέποντας τον κ. Ανδρέα να μη βαρυγκωμά και να αποπνέει αέρα αισιοδοξίας, πως τίποτε δεν χάνεται, όταν η μνήμη έχει πλουτίσει από το παρελθόν μας. Με αποχαίρεται από την καγκελόπορτα του σπιτιού του, και ήταν μία ακόμη κινηματογραφική σκηνή, αληθινή ευγένεια, ενός αληθώς ευγενούς ανθρώπου. Η τελευταία δραστηριότητα του «Ηλύσια», όπως φαίνεται από τον Τύπο από τις 7 έως τις 15 Ιουλίου ήταν τα σόου του μάγου Καμάν ή Κοζάκ...

Υγ. Για την ηχογράφιση «Απόφασις 2» στο υπόγειο του «Ηλύσια» διαβάστε στο www.kathimerini.com.cy

Σόφι Γκίλμπερτ, δημοσιογράφος του περιοδικού The Atlantic

Η ποπ έβλαψε τις γυναίκες

Το σύγχρονο φεμινιστικό κίνημα και η υπεράσπιση των δικαιωμάτων που τίθενται υπό αμφισβήτηση

Συνέντευξη στην **ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΣΚΑΡΑΚΗ**

Ήταν αρχές του 1990 όταν η Κάθλιν Χάνα του πανκ συγκροτήματος Bikini Kill, μαζί με μέλη της γυναικείας μπάντας Bratmobile, ίδρυσαν το Riot Grrrl, φεμινιστικό μουσικό κίνημα με στόχο τον μισογυνισμό σε κάθε του μορφή. Την επόμενη δεκαετία, η δυναμική του κινήματος συνетριβή από την πατριαρχική εξουσία, μα και από την εμπορευματοποίηση. Τα ταμπλόιντ πουλούσαν εκατομμύρια φύλλα δημιουργώντας αντιπαλότητες ανάμεσα σε διασημότητες της εποχής: Μπρίτνεϊ Σπίαρς εναντίον Κριστίνα Αγκιλέρα, Αντζελίνα Τζολί εναντίον Τζένιφερ Ανιστον, Πάρις Χίλτον εναντίον Λίντσεϊ Λόχαν...

«Η δεκαετία του '90 ξεκίνησε με τη δυναμική του τρίτου κύματος φεμινισμού και την ενέργεια του κινήματος Riot Grrrl, και κατέληξε στον μεταφεμινισμό και στην εικόνα της 16χρονης Μπρίτνεϊ Σπίαρς με στολή μαθήτριας», λέει στην «Κ» η Σόφι Γκίλμπερτ. Η βραβευμένη Βρετανίδα δημοσιογράφος του αμερικανικού περιοδικού The Atlantic και υποψήφια για το βραβείο Πούλιτζερ Κριτικής μιλάει για το νέο της βιβλίο με τίτλο «Girl on Girl: How Pop Culture Turned a Generation of Women Against Themselves» (εκδ. Penguin Press) που μόλις κυκλοφόρησε και εξετάζει τον τρόπο με τον οποίο η ποπ κουλτούρα επηρέασε αρνητικά την πορεία του φεμινισμού από τα τέλη της δεκαετίας του 1990.

Οι αμβλώσεις

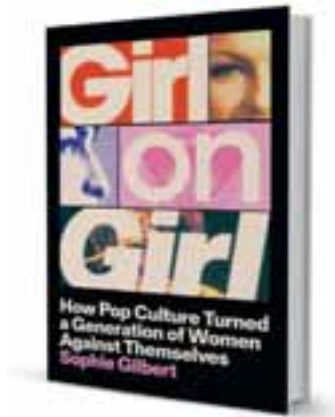
«Μετά την ανατροπή της απόφασης Roe v. Wade (σ.σ. για τις αμβλώσεις) στις Ηνωμένες Πολιτείες, το 2022, συνειδητοποίησα ότι, με κάποιον τρόπο, τα πράγματα είχαν στραφεί επικίνδυνα εναντίον των γυναικών», σημειώνει η Γκίλμπερτ για το κίνητρο που την οδήγησε στη συγγραφή του βιβλίου. «Η εκλογή Τραμπ και οι αποκαλύψεις του κινήματος #MeToo είχαν ήδη ταραξει το τοπίο, αλλά με την ανατροπή του Roe v. Wade ήταν η πρώτη φορά που ένιωσα τόσο έντονα πως η πρόοδος δεν είναι δεδομένη και πως τα δικαιώματα και η θέση των γυναικών ως ισότιμων πολιτών βρίσκονται πραγματικά υπό απειλή. Με έκανε να αναρωτηθώ: Πώς αυτή η κουλτούρα διαμόρφωσε –και συνεχίζει να διαμορφώνει– την αντίληψη ανδρών και γυναικών για το τι είναι ικανοί να καταφέρουν;».

Το βιβλίο της Γκίλμπερτ είναι και μια ανάλυση γύρω από τη γυναικεία εμπειρία και την πολιτισμική αναπαράσταση στον δημόσιο διάλογο. «Τα τελευταία χρόνια επαναπροσδιορίσαμε τη δεκαετία του '90 με έναν ιδιαίτερα ενδιαφέροντα και αποκαλυπτικό τρόπο, και νιώθω πως παρόμοια προσοχή μετατοπίζεται τώρα προς τη δεκαετία του 2000», εξηγεί.

Στις σελίδες του βιβλίου γίνεται μια καταγραφή της ποπ κουλτούρας των τελευταίων 30 ετών – από τη Μαντόνα, τις Spice Girls και τις Καρντάσιαν μέχρι το MySpace, το κίνημα #GirlBoss

«Κάθε φορά που οι γυναίκες καταφέρνουν να προχωρήσουν προς την ισότητα, εμφανίζεται μια αντίδραση που προσπαθεί να τις επαναφέρει πίσω», τονίζει η Σόφι Γκίλμπερτ, ωστόσο, όσον αφορά τις νέες γυναίκες, επισημαίνει πως «είναι πολύ πιο ενημερωμένες για τον μισογυνισμό: αναγνωρίζουν γρήγορα τις μορφές σεξισμού και προκαταλήψεων όταν τις συναντούν στη μουσική, στον κινηματογράφο, στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, στη διαφήμιση».

Το βιβλίο της Σόφι Γκίλμπερτ κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Penguin Press.

και το τηλεοπτικό ριάλιτι «Real Housewives». Η Γκίλμπερτ αποκαλύπτει ένα τοξικό μοτίβο προόδου, αλλά και μισογυνιστικής αντίδρασης, στο οποίο έχουν συμβάλει τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης επηρεασμένα από την άνοδο της πορνογραφίας. Κατά τη συγγραφέα, τα μίντια έχουν υπονομεύσει τις φεμινιστικές αξίες, προωθώντας εξωπραγματικά πρότυπα ομορφιάς και ενθαρρύνοντας τις γυναίκες να ανταγωνίζονται η μία την άλλη αντί να είναι ενωμένες.

Αν παρακολουθήσει κανείς την πορεία της Γκίλμπερτ στον χώρο της δημοσιογραφίας, θα

παρατηρήσει ότι η συγγραφέας του «Girl on Girl» έχει ασχοληθεί εκτενώς με θέματα που αφορούν τη γυναίκα υπό το πρίσμα του πολιτισμού. «Είναι ένα θέμα που ουσιαστικά ερευνώ σε όλη μου την καριέρα, εδώ και σχεδόν δύο δεκαετίες. Πάντα με ενδιέφερε πώς η κουλτούρα διαμορφώνει τη φαντασία μας και την αντίληψη που έχουμε για τον εαυτό μας», τονίζει η ίδια.

Ενα από τα πιο ενδιαφέροντα στοιχεία που ανακάλυψε κατά την έρευνα (διήρκεσε περίπου ενάμιση χρόνο) ήταν η διττή επίδραση της κρίσης του AIDS στην ποπ κουλτούρα της δεκαετίας του '90. «Από τη μία πλευρά, κυριάρχησε ένα κλίμα άγχους γύρω από το σεξ και τη σεξουαλική απελευθέρωση, ενθαρρύνοντας τις γυναίκες να επιστρέψουν στην ασφάλεια του οικιακού χώρου. Από την άλλη, υπήρξε μια έντονη προσπάθεια υπεράσπισης του σεξ ως πηγής χαράς και νοήματος στη ζωή – γεγονός που συνοδεύτηκε από την προώθηση σεξουαλικοποιημένων εικόνων, συχνά με τρόπο ηδονοβλεπτικό, περισσότερο για κατανάλωση παρά για κατανόηση ή σεβασμό της σεξουαλικότητας».

«Σύνθημα χωρίς νόημα»

Με τα χρόνια, ο φεμινισμός μετατράπηκε «από τη διεκδίκηση ουσιαστικών αλλαγών στην κοινωνία και στην κουλτούρα, σε ένα εύπεπτο σύνθημα που απλώς μας έκανε να νιώθουμε καλά – υπήρξε μια πραγματική εξέλιξη του νοήματός του. Κάθε φορά που οι γυναίκες καταφέρνουν να προχωρήσουν προς την ισότητα, εμφανίζεται μια αντίδραση που προσπαθεί να τις επαναφέρει πίσω. Το μόνο που μπορούμε να κάνουμε, ωστόσο, είναι να μην εγκαταλείψουμε και να πιστέψουμε ότι η αντι-αντίδραση και η περαιτέρω πρόοδος είναι αναπόφευκτες».

Σήμερα –και σε αυτό έχουν βοηθήσει σε μεγάλο βαθμό και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ή οι influencers – έχουν αλλάξει πολλά. «Βλέπω μια σημαντική διαφορά. Ιδιαίτερα οι νεότερες γυναίκες είναι πολύ πιο ενημερωμένες για τον μισογυνισμό: αναγνωρίζουν γρήγορα τις μορφές σεξισμού και προκαταλήψεων όταν τις συναντούν στη μουσική, στον κινηματογράφο, στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, στη διαφήμιση». Και τολμούν να τις αμφισβητούν ανοιχτά, με το θάρρος της γνώμης τους. «Αυτό μου δίνει ελπίδα».

ΕΚΤΟΣ ΥΛΗΣ

Τον **ΣΑΚΗ ΙΩΑΝΝΙΔΗ**

Η αβάσταχτη (για τον Τραμπ) εγκυρότητα της δημοσιογραφίας

Ήταν συγκλονιστική η ερμηνεία του Αλ Πατσίνο στον ρόλο του παραγωγού της εκπομπής «60 Minutes» το μακρινό 1999 στην ταινία «The Insider». Ο Λόουελ Μπέργκμαν (Πατσίνο) προσπαθούσε να πείσει τον δρ Τζέφρι Γουίγκαντ (Ράσελ Κρόου) να αποκαλύψει τα μυστικά των καπνοβιομηχανιών και πώς εθίζουν τον κόσμο στη νικοτίνη. Ερευνες, άπειρα τηλέφωνα, νομικά εμπόδια, ξενύχτια, ζωές στο μεταίχμιο, ηθικά διλήμματα. Δικαίωση; Με πολύ κόπο. Παρατίσεις; Φυσικά. Τότε κάπως μάθαμε τι σόι πράγμα είναι αυτοί οι παραγωγοί στις αμερικανικές εκπομπές που κάνουν τη δύσκολη δουλειά και γιατί το «60 Minutes» με τα 57 χρόνια ιστο-

ρίας ήταν πρότυπο ερευνητικής δημοσιογραφίας. Γι' αυτό και η πρόσφατη παραίτηση του τρίτου κατά σειράν διευθυντή του, Μπιλ Οουενς, είναι ένα ακόμη χτύπημα στην ανεξάρτητη δημοσιογραφία από την κυβέρνηση Τραμπ.

Δεν χρειάστηκε καν να ψιθυρίσει ένα δίστιχο ή ένα τετράστιχο. Απλώς κρεμάστηκε ανάποδα σε ένα στυλό ηλεκτροφωτισμού – μια αναφορά στο τραγούδι του «Νυκτερίδες» – και η συναυλία του στον εξωτερικό χώρο του ΟΑΚΑ έγινε sold out μέσα σε λίγες ώρες – αν και μέχρι την ώρα που γράφτηκαν αυτές οι γραμμές δεν ξέρουμε και ακριβώς πόσα εισιτήρια διατέθηκαν. Είναι πάντως ένα ση-

«Έχει γίνει σαφές ότι δεν θα μου επιτραπεί να διευθύνω την εκπομπή με τον τρόπο που το έκανα», δήλωσε ο Μπιλ Οουενς, παραγωγός των «60 Minutes», και ανακοίνωσε την αποχώρησή του από το CBS News έπειτα από σχεδόν τέσσερις δεκαετίες.

μαντικό μουσικό γεγονός αλλά όχι του περιθωρίου, μια άποψη που σε πολλούς αρέσει να ανακυκλώνουν, les και έτσι αποκτάται αυτομάτως μια κάποια αίγλη. Η ραπ στην Ελλάδα έχει αποκτήσει εδώ και πολλά χρόνια τη δική της θέση στη μουσική βιομηχανία, προκαλεί συζητήσεις, αναλύσεις, έσοδα και αν κρίνω από το βίντεο του ΛΕΞ, έχει άσφorges τεχνικές μάρκετινγκ.

Μάλλον μπερδευτήκαμε όσοι νομίζαμε ότι έγινε κάποια κατάληψη στη Βασιλική του Αγίου Μάρκου στην Κρήτη, την περασμένη εβδομάδα, εκεί όπου πραγματοποιείται η έκθεση με τα έργα του Χρήστου Μπυκόρου. Είναι αυτό που λέμε «χαμένοι στη μετάφραση». Απ' ό,τι

φαίνεται, η αστυνομία εκκένωσε προσωρινά μόνο την κατάληψη στο κτίριο του Ευαγγελισμού στο Ηράκλειο –μια κατάληψη που μετράει 20 χρόνια– για να μεταφερθούν εκεί μηχανικοί με στόχο να επιδοθούν σε κάποιες μερήσεις και ελέγχους. Προφανώς για να δουν αν είναι όλα εντάξει με το κτίριο ή αν κινδυνεύει να πέσει. Οι αντιεξουσιαστές τι να κάνουν, αναζητήσαν καταφύγιο στην παλιά εκκλησία –ιερό άσυλο– και μόλις τελείωσαν οι μηχανικοί τη δουλειά τους, τα παιδιά επέστρεψαν στο «σπίτι τους», με κάτι σαν παρέλαση μέσα στο Ηράκλειο, φωτοβολίδες, φωτογραφίες και τα συναφή. Ούτε γάτα ούτε ζημιά. Να πώς λύνονται τα προβλήματα.

MATIEΣ ΚΟΣΜΟ
ΣΤΟΝ

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**

THE ROYAL MAIL

ΦΙΛΟΤΕΛΙΣΜΟΣ
Αφανείς ήρωες

Αφανείς ήρωες του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, 80 χρόνια μετά τη λήξη του, προβάλλει η νέα σειρά γραμματοσήμων που κυκλοφόρησαν τα Ταχυδρομεία του Ηνωμένου Βασιλείου. Είναι μορφές που προσφέρουν έμπνευση διαχρονικά και συνέβαλαν στην εμφύκωση του βρετανικού λαού. Ο φιλοτελισμός εξακολουθεί να έχει τους συλλέκτες εκείνους που αντλούν ικανοποίηση από τη σταδιακή χαρτογράφηση του πολιτισμικού χάρτη.

STATLICHE MUSEEN ZU BERLIN

ΒΕΡΟΛΙΝΟ
Ο 15ος αιώνας

Μια νέα έκδοση αποτελεί πολύτιμη προσθήκη στην ιστορία της τέχνης καθώς καταλογονογραφεί τις συλλογές του 15ου αιώνα στην Πινακοθήκη του Βερολίνου. Αποτέλεσμα μακράς ερευνητικής εργασίας, η έκδοση έτυχε ενθουσιώδους υποδοχής πρόσφατα στο Βερολίνο. Η έκδοση (από τον οίκο Michael Imhof) έχει τίτλο «Ολλανδική και Γαλλική Ζωγραφική, 1400-1480» και αποτελεί τον πρώτο επίσημο κατάλογο των συλλογών.

TIMES SQUARE

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ
Τάιμς Σκουέρ

«**Grounded in the Stars**» ονομάζεται το νέο μεγάλο δημόσιο γλυπτό που κοσμεί την Τάιμς Σκουέρ της Νέας Υόρκης. Το ύψους 4 μέτρων ορειχάλκινο δημιούργημα του γλύπτη Τόμας Πράις θα παραμείνει στη διάσημη πλατεία έως τις 17 Ιουνίου. Είναι ένα ακόμη πρότζεκτ της Times Square Arts, στο οποίο εντάσσεται επίσης η προβολή ανιμείσων με έργα του Τόμας Πράις στους φωτεινούς πίνακες της Τάιμς Σκουέρ.

WIEN MUSEUM

BIENNH
Μπίντερμαϊερ

Στο Μουσείο Λέοπολντ της Βιέννης μια μεγάλη έκθεση αποκαλύπτει την ιδιαίτερα σημαντική και παραγωγική περίοδο, γνωστή στην ιστορία της τέχνης ως Μπίντερμαϊερ. Διήρκεσε από το Συνέδριο της Βιέννης (1814/15) ως τις αστικές επαναστάσεις του 1848 με επίκεντρο τη Βιέννη, τη Βουδαπέστη, την Πράγα, το Μιλάνο, τον γερμανόφωνο κόσμο και το αστικό σύμπαν των Αψβούργων. Είναι η άνοδος μιας νέας εποχής μετά τους ναπολεόντειους πολέμους.

ESTATE OF VIVIAN MAIER

ΠΑΝΤΟΒΑ
Βίβιαν Μάιερ

Μία από τις μεγαλύτερες παρουσιάσεις της φωτογραφικής τέχνης της Βίβιαν Μάιερ (1926-2009) είναι σε εξέλιξη έως τις 28 Σεπτεμβρίου στην Πάντοβα, στο Πολιτιστικό Κέντρο Αλντίντε/Σαν Γκαετάνο. Με πάνω από 200 έγχρωμες και μαυρόασπρες φωτογραφίες, προσωπικά αντικείμενα, σπάνια τεκμήρια και οπτικοακουστικό υλικό, η έκθεση είναι μια υποδειγματική αναδρομική για μια σπουδαία Αμερικανίδα φωτογράφο του 20ού αιώνα.

BIBLIOTHEQUE NATIONALE DE FRANCE

Τεοφίλ Αλεξάντρ Στενλέν (1859-1923). «Ο δρόμος», 1896.

Αφίσες του δρόμου, μοντέρνα ζωή

Στα τέλη του 19ου αιώνα, μια σιωπηρή επανάσταση συνέβη στο Παρίσι. Η αστική κοινωνία, η νέα οικονομία των αστών, η νέα τέχνη των ριζοσπαστών, η νέα υλική ευμάρεια για τους μεσαίους στην κλίμακα, διαχεόταν στο επίπεδο του δρόμου και διατρέωνε μια πρωτόγνωρη καθημερινότητα. Μαζί ήρθε και η ανάγκη της επικοινωνίας, της διαφήμισης, του ανταγωνισμού, της κατανάλωσης. Η Αρ Νουβό, που προχωρούσε σε ρήξη με την ακαδημαϊκή τέχνη, πήρε την ανάγκη αυτή και τη μετέτρεψε τότε (μετά το

1890) σε μια αυτόνομη έκφραση επικοινωνίας και τέχνης. Οι δρόμοι γέμισαν με αφίσες, διαφημίσεις, επιγραφές, τα χαρτοπωλεία με καρτ ποστάλ, οι τοίχοι έγιναν πίνακες ανακοινώσεων, ειδικά περιπτερά υποστήριζαν τις ανάγκες μιας νέας κοινωνίας καταναλωτών υλικών αγαθών και πνευματικής δημιουργίας. Η έκθεση που παρουσιάζεται στο Μουσείο Ορσέ, στο Παρίσι, έως τις 6 Ιουλίου, τιτλοφορείται «Η τέχνη στον δρόμο» και οργανώνει μια συναρπαστική αφήγηση γύρω από περίπου 230 έργα.

Επικεντρώνεται στη θεαματική άνοδο της εικονογραφημένης αφίσας στα τέλη του 19ου αιώνα και είναι αποτέλεσμα της συνεργασίας με την Εθνική Βιβλιοθήκη της Γαλλίας. Είναι η πρώτη του είδους που αναπτύσσεται σε ανάλογη κλίμακα. Η τέχνη της αφίσας και της διαφήμισης προσείλκυσε κορυφαίους ζωγράφους και γραφίστες, άνοιξε και υποστήριξε μια ολόκληρη αγορά και μέσω των προϊόντων και των θεαμάτων που διαφήμιζε συνέβαλε σε μια αλλαγή των νοοτροπιών και της συμπεριφοράς. Η νέα αφίσα του

δρόμου συνέδραμε έμμεσα σε μια μεγαλύτερη ορατότητα για θέματα όπως το αλκοόλ, το θέατρο, η όπερα, τα ταξίδια. Μαζί και η εικόνα της νέας απελευθερωμένης γυναίκας τύλιγε αυτήν τη νέα αστική φαντασμαγορία... Οι δάσκαλοι της αφίσας είναι όλοι εκεί, συγκεντρωμένοι σε αυτήν την έκθεση: Μπονάρ, Σερέ, Γκρασέ, Μούχα, Στενλέν, Τουλουζ-Λωτρέκ και πολλοί ακόμη. Η έκθεση στήθηκε σαν μια καταβύθιση σε ένα εικονογραφημένο σύμπαν της πόλης του 19ου αιώνα. Γιατί, μαζί με την τέχνη, την

επικοινωνία, τη διαφήμιση, είναι εντέλει η ίδια η πόλη, η αστική υπόσταση, που πρωταγωνιστεί και που μας επιδαψιλεύει όλους εκείνους τους χυμούς της νεοπαγούς, τότε, κινητικότητας. Οι αφίσες συνδιαλέγονται συνεπώς με έναν ολόκληρο κόσμο εκπροσωπούμενο από έργα ζωγραφικής, φωτογραφίες, κοστούμια, γλυπτά και διακοσμητικά αντικείμενα, όλα μοναδικής έντασης και ομορφιάς. Είναι τόσο ενδιαφέρον να βλέπει κανείς τη μοντέρνα διάσταση του 19ου αιώνα.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Η φύση σαν θηρίο, αλλά και σαν διαλογισμός

«**Ο πατέρας μου** αυτοκτόνησε όταν ήμουν πολύ μικρός, αφήνοντας πίσω του ένα απέραντο μυστήριο και βαθιά λύπη. Ο πατριός μου πέθανε το 2013. Ο παιδικός μου φίλος, που ήταν σαν αδελφός μου, πέθανε πριν από πέντε χρόνια όταν τον ξυλοκόπησαν άγρια στους δρόμους του Παρισιού... έκλαιγα για μέρες. Εμάθα να ζω με τον θάνατο από μια τρυφερή ηλικία – τους θανάτους των άλλων, τον θάνατο ενός μέρους μου». Ο Μολεκιούλ (Molecule), κατά κόσμον Ρομέν ντε Λα Χαϊέ-Σεραφινί, είναι συνθέτης ηλεκτρονικής μουσικής και dj. Τον έχουν αποκαλέσει «γλύπτη των ήχων», κυρίως χάρη σε δύο μουσικά πρότζεκτ που τον έφεραν στις εσχατιές του

πλανήτη: στον Βόρειο Ατλαντικό, ηχογραφώντας τα θηριώδη κύματά του το 2013, φτιάχνοντας το άλμπουμ «60° 43' Nord». Στον Αρκτικό Κύκλο το 2018, οπότε και κυκλοφόρησε το άλμπουμ «-22,7 Κελσίου», ηχογραφώντας την «εκκωφαντική σιωπή» της Γροιλανδίας. Η φύση· σαν θηρίο αλλά και σαν διαλογισμός. Μέρος της φύσης είναι, βέβαια, ο θάνατος. «Ο θάνατος με τρομάζει περισσότερο απ' ότιδήποτε άλλο, με έναν αρχαϊκό τρόπο», λέει ο Μολεκιούλ στο βιβλιοναράκι που συνοδεύει το νέο του άλμπουμ «Συμφωνία υπ' αριθμ. 1. Κβαντική». «Κι ωστόσο, μερικές φορές, τον βλέπω και σαν ένα είδος σοφίας, σαν παρηγοριά. Το

Την «Κβαντική» συμφωνία υπ' αριθμ. 1 του Μολεκιούλ (κατά κόσμον Ρομέν ντε Λα Χαϊέ-Σεραφινί), που κυκλοφορεί από την Alpha Classics, ερμηνεύει η Εθνική Ορχήστρα της Λιλ.

πέρασμα από ένα συναίσθημα που μας κλονίζει σε μια ολοένα δονούμενη εσωτερική γαλήνη». Γιατί «Κβαντική» συμφωνία; «Η θεωρία της κβαντομηχανικής αναποδογυρίζει τον κόσμο μας», λέει ο Μολεκιούλ. «Θεωρεί, για παράδειγμα, πως δύο αλληλοσυγκρουόμενες πραγματικότητες μπορούν να υπάρχουν ταυτόχρονα: μπορεί να είμαι ζωντανός και νεκρός την ίδια στιγμή· δύο σωματίδια παραμένουν ενωμένα παρότι τα χωρίζουν ασύλληπτες αποστάσεις». «Έχει άραγε ακούσει την “Εναντιοδρομία” του Γιάννη Χρήστου;» λέει ο κύριος Γκρι, «εμπνευσμένη απ' το πρακλείτειο “Οδός άνω κάτω μία και ωυτή” – τη μυστηριακή

σύζευξη των αντιθέτων;». Ο Αλεξάντρ Μπλοχ διευθύνει την Εθνική Ορχήστρα της Λιλ σε ένα «επιθετικό» ηχητικό ψηφιδωτό που διακρίνεται από μια απίστευτη κυκλοθυμία και αναρίθμητες ατμόσφαιρες: βίαιο συμφωνικό έργο και συνάμα ειδυλλιακή μπαλάντα· σκοτεινός, ιλιγγιώδης λαβύρινθος και ταυτόχρονα ναυούρισμα· η δίνη μιας μαύρης τρύπας και την ίδια στιγμή οι καταρράκτες του πόθου· η παγερή ακινησία και οι ακατάπαυστοι σφυγμοί της ζωής. Ο κύριος Γκρι: «Όπως λέει ένα παραδοσιακό τραγούδι της Γροιλανδίας: “Τι ζει μέσα μου;/ Τι ζει μέσα μου;/ Ο μεγάλος πάγος./ Μακάρι να έσπαγε στα δύο”».

Molecule
Symphonie No 1
«Quantique»
Orchestre
Nationale De Lille
Alexandre Bloch
Alpha-Classics

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του ΣΤΑΥΡΟΥ ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗ

Ο πίνακας «Ο Απόστολος Παύλος κηρύττει στην Αθήνα», του Ραφαήλ (1515). Στο έργο που επιμελήθηκαν οι Γ. Ζωγραφίδης και Κ. Μποζίνης «Werner Jaeger. Ελληνική παιδεία και χριστιανισμός στο έργο ενός ουμανιστή του 20ού αιώνα» (Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών) παρουσιάζεται η πορεία εξελληνισμού του χριστιανισμού από τον πρώτο αιώνα, ήδη από την Καινή Διαθήκη (ομιλία του Παύλου στον Αρειο Πάγο), μέχρι τους Καππαδόκες, και κυρίως τον Νύσση.

Β. Γαίγκερ και ελληνοχριστιανισμός

Εκτός από τα βιβλία που βλέπουμε στις προθήκες των βιβλιοπωλείων ή που συζητούνται στον Τύπο και στα σόσιαλ, υπάρχουν και τα άλλα, τα αθέατα, αρκετά από τα οποία είναι πολύ σπουδαία. Έργα συχνά μεγάλου ερευνητικού μόχθου απευθύνονται σε μικρό αριθμό αναγνωστών με ειδικά ενδιαφέροντα. Αυτό δεν συμβαίνει μόνο στην Ελλάδα, συμβαίνει παντού, συνέβαινε και θα συμβαίνει πάντα. Μεγαλύτερη σημασία ωστόσο από την περιορισμένη απήκυσή τους έχει το γεγονός ότι τα βιβλία αυτά υπάρχουν και θα εξακολουθήσουν να υπάρχουν. Για ένα τέτοιο βιβλίο ο λόγος σήμερα: Γιώργος Ζωγραφίδης - Κωνσταντίνος Μποζίνης (επιμ.), «Werner Jaeger. Ελληνική παιδεία και χριστιανισμός στο έργο ενός ουμανιστή του 20ού αιώνα», Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών, Θεσσαλονίκη 2024. Το βιβλίο βασίζεται κατά κύριο λόγο στο ομότιτλο συνέδριο που έγινε στη Θεσσαλονίκη, τον Απρίλιο του 2012. Το γεγονός ότι από το συνέδριο μέχρι την έκδοση μεσολάβησαν δώδεκα χρόνια δείχνει, εκτός των άλλων, και πόσο δύσκολα εγχειρήματα αυτού του είδους βρίσκουν πια εκδότη.

Ο Βέρνερ Γαίγκερ (1888-1961), ένας από τους μεγαλύτερους κλασικούς φιλόλογους του 20ού αιώνα, ξεχώριζε από τους περισσότερους ομοτέχνους του, γιατί, εκτός από την αρχαία Ελλάδα, μελέτησε συστηματικά και τον χριστιανισμό των πρώτων αιώνων, και κυρίως τον Γρηγόριο Νύσση. Είναι αυτός που έθεσε σε εφαρμογή το σχέδιο του μεγάλου Βιλαμόβιτς (ο οποίος ήταν ένας από τους δασκάλους του) για μια κριτική έκδοση του Νύσση, με την περίφημη σειρά Gregorii Nysseni Opera (GNO), η οποία συνεχίζεται μέχρι σήμερα. Η παρουσία του Γαίγκερ στην ελληνική πνευματική ζωή ήταν άλλοτε έντονη, μέσω των μαθητών του (Συκουτρή, Γεωργούλη, Βουρβέρη, Λαούρδα κ.ά), σήμερα όμως τα βιβλία του, με εξαίρεση τον «Δημοσθένη» (ΜΙΕΤ, 1979), δεν υπάρχουν στα βιβλιοπωλεία. Η τρίτομη «Παιδεία» του, μια συνολική θεώρηση της αρχαίας Ελλάδας, από τον Ομηρο έως τον Δημοσθένη, σε μετάφραση του επίσης μαθητή του Γεωργίου Π. Βέρριοιου (1968 ο Α΄ τόμος, 1971 ο Β΄ και 1974 ο Γ΄), είναι εδώ και δεκαετίες εξαντλημένη και έχει πάψει, ούτως ή άλλως, να διαβάζεται (και όχι μόνο στην Ελλάδα). Ο Γαίγκερ θεωρούσε την ελληνική παιδεία το μορφωτικό ιδεώδες που πρότεινε η Ελλάδα στον κόσμο, αιώνα και αναντικατάστατη.

Ο τόμος απαρτίζεται από δώδεκα μελέτες, οι επτά πρώτες για την αρχαία Ελλάδα και οι επόμε-

νες πέντε για τον χριστιανισμό και την ελληνοχριστιανική σύνθεση. Θα σταθώ σε αυτή τη δεύτερη πτυχή του έργου του Γαίγκερ, που καλό θα ήταν να την προσέξουν διάφοροι δημοσιολογούντες, τα πάντα ειδότες και μηδέν επιστάμενοι, οι οποίοι ταυτίζουν μια υπόθεση δύο χιλιάδων ετών με το «Ελλάς Ελλήνων Χριστιανών» της χούντας.

Ο ένας εκ των δύο συνεπιμελητών, ο Κωνσταντίνος Μποζίνης, παρουσιάζει τις περιφημες διαλέξεις του Γαίγκερ στο Χάρβαρντ το 1960, που εκδόθηκαν τον επόμενο χρόνο: «Early Christianity and Greek Paideia» (το βιβλίο κυκλοφόρησε και στα ελληνικά, το 1966, με τίτλο «Πρωτοχριστιανικοί χρόνοι και ελληνική παιδεία», σε μετάφραση πάλι του Γεωργίου Π. Βέρριοιου, και εισαγωγή του Κ. Δ. Γεωργούλη, από περιθωριακό εκδοτικό οίκο της Πάτρας και είναι άβρετο από χρόνια). Οι διαλέξεις και το βιβλίο πραγματοποιούν εν μέρει, στο τέλος του βίου του, το παλιό σχέδιο του Γαίγκερ για έναν συ-

Η δικτατορία θα γελοιοποιήσει τον ελληνοχριστιανισμό και θα τον απαξιώσει πλήρως, με αποτέλεσμα κατά τη Μεταπολίτευση να τον αντικαταστήσει η «ελληνορθόδοξη παράδοση».

μπληρωματικό τόμο της «Παιδείας», με θέμα την πρόσληψη της ελληνικής παιδείας στον πρώιμο χριστιανισμό. Ο Κων. Μποζίνης παρουσιάζει αναλυτικά, διδάξει τη διάλεξη, τη συγκλονιστική πορεία εξελληνισμού του χριστιανισμού από τον πρώτο αιώνα, ήδη από την Καινή Διαθήκη (ομιλία του Παύλου στον Αρειο Πάγο) μέχρι τους Καππαδόκες, και κυρίως τον Νύσση, περνώντας ενδιάμεσως από τους απολογητές και τη Σχολή της Αλεξάνδρειας (Κλήμης, Ωριγένης). Στο σημείο αυτό ως διευκρινιστεί ότι στην τεράστια και πολύγλωσση ιστορία της χριστιανικής σκέψης και ζωής το ρεύμα αυτό του εξελληνισμένου χριστιανισμού –που ήταν φυσικό και αναμενόμενο να έλκει την προτίμηση των κλασικών φιλόλογων– ήταν κεντρικό και ισχυρό, δεν ήταν όμως το μόνο, υπήρξαν και πολλά άλλα διαφορετικά ή και αντίρροπα προς αυτό.

Ο συλλογικός τόμος κλείνει με το εξαιρετικό μελέτημα του

άλλου συνεπιμελητή του τόμου, του Γιώργου Ζωγραφίδη, «Η νεοελληνική πρόσληψη του Werner Jaeger: Ανθρωπισμός και ελληνοχριστιανισμός» (σ. 254-314). Ο συγγραφέας χωρίζει την ιστορία της πρόσληψης αυτής σε τρεις περιόδους: α. Δεκαετία του '30, β. 1945-1974 και γ. 1974 έως σήμερα. Στην πρώτη περίοδο, «η πρόσληψη του Jaeger φαίνεται να επηρεάζει λίγους λόγιους [...] στη διαμάχη για τον εκπαιδευτικό ανθρωπισμό, την ανάγκη των κλασικών γραμμάτων, τη σχέση με την αρχαιότητα και την ελληνικότητα. Αυτές οι διαμάχες δεν ήταν απλώς εκπαιδευτικές ή θεωρητικές, αλλά συνυφαινόνται με σκληρότερες ιδεολογικές και πολιτικές συγκρούσεις. Οι μαθητές του Jaeger, σημαντικοί για τα νεοελληνικά ιδεολογικά και εκπαιδευτικά πράγματα, ειδικά στην Απελευθέρωση, είχαν κατανοήσει την πολιτική διάσταση του ανθρωπισμού όχι ως κατά συμβεβηκός ιδιότητα του αλλά ως αδιάσπαστη από την ουσία του – έτσι, είτε υπερτονίζαν την αρχαιοελληνική συνιστώσα του είτε έτειναν προς μια εναρμόνισή της με τη χριστιανική. Και μέσα στη νεοελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα φαίνεται να πίστευαν ότι απαιτείται μια κεντρική, δηλαδή κρατική, παρέμβαση για την ενίσχυση ή και την επιβολή του ανθρωπισμού» (σ. 265). Αυτή η ιδεολογικοπολιτική πτυχή θα αναδειχθεί περισσότερο κατά τη δεύτερη περίοδο, κυρίως μετά το τέλος του Εμφυλίου, όταν ο ελληνοχριστιανισμός αποτελεί τον ιδεολογικό πυρήνα της εκπαιδευτικής πολιτικής. Η μεταρρύθμιση του 1964, που δέχτηκε σφοδρή και άθρη επίθεση, προεξάρχοντος, φευ, του Κ. Δ. Γεωργούλη, μένει πιστή στη γραμμή του ελληνοχριστιανισμού, και ο πρωτεργάτης της Ευ. Παπανούτσος τονίζει, επικαλούμενος τον Γαίγκερ, την ενότητα της ανθρωπιστικής παράδοσης, από την αρχαία Ελλάδα μέχρι σήμερα, μέσω του χριστιανισμού, και προσβλέπει σε μια δημιουργική ελληνοχριστιανική συναίρεση (σ. 271). Σημειώτεον ότι η μεταρρύθμιση του 1964 ήταν εκείνη που επανέφερε τη διδασκαλία πατερικών κειμένων στο λύκειο! Η δικτατορία θα γελοιοποιήσει τον ελληνοχριστιανισμό και θα τον απαξιώσει πλήρως. Στη Μεταπολίτευση, τον απαξιωμένο ελληνοχριστιανισμό θα αντικαταστήσει η «ελληνορθόδοξη παράδοση», όπου τη θέση των Καππαδοκών θα πάρουν οι νηπτικοί και ο Γρηγόριος Παλαμάς, προς μια κατεθυσιαστική αντίθεση από ό,τι επιχειρούσε ο ελληνοχριστιανισμός, μοναχικά αντιδυτική.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Επιμέλεια:
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣΠΑΜΠΟΣ ΚΟΥΖΑΛΗΣ
«Τώρα»
εκδ. Σμίλη, σελ. 52

Τα τριάντα ποιήματα του Πάμπου Κουζάλη στην τέταρτη του συλλογή «Τώρα», που κυκλοφόρησε το 2024, αφορούν το τώρα, υπάρχουν σ' ένα συνεχές παρόν και τον ποιητή τον απασχολούν ως φαίνεται πολλά και διάφορα ζητήματα. Ακόμα και η γλώσσα της συλλογής –θεωρώ– είναι ένα θέμα για τον Κουζάλη. Κοινή ελληνική και ελληνική κυπριακή συνυπάρχουν αρμονικά, ίσως και αυτό σήμερα, τώρα δεν είναι ένα ερώτημα για πολλούς; Τον Κουζάλη καθώς φαίνεται δεν τον απασχολεί, άριστος χειριστής και των δύο, και εδώ παρατηρώ ένα ενδιαφέρον στοιχείο, ο φιλόλογος Πάμπος Κουζάλης δεν φαινόταν ως τέτοιος στο «Τώρα», αποστρέφεται τη λεξιθηρία, μιλάει με τρόπο απλό, κατανοητό, όπως κάνει ο δάσκαλος Πάμπος Κουζάλης, χωρίς να παραγνωρίζει φυσικά την αξία των λέξεων: «Τις λέξεις τις διάφανες αγαπώτες / που φανερώνουν όσα θαρρείς ότι θαρείς να πάντα δίνουν ασυλόσ' ανείπωτο», από το ποίημα της συλλογής «Λέξεις». Στα τριάντα ποιήματα της συλλογής ο Κουζάλης εντοπίζω τον άνθρωπο στον πυρήνα τους καθενός από αυτό, τον άνθρωπο και τις επιλογές του, εκείνον που είναι στο επίκεντρο των εξελίξεων αλλά και εκείνον που είναι αντικείμενο επιθυμιών αλλότριων... ίσως εξαίρεση το εξαιρετικό ποίημα «Τεiereσία». Ταυτόχρονα, ο Κουζάλης είναι και δικτικός, ειρωνικός, «Είπε συντετριμμένος ο κοινοτάρχης που εγκάιως είχε κρυφτεί σε ασφαλές καταφύγιο» στο «Πόλη» ή «η τάξις θα αποκατασταθεί» δηλώνει ο εκπρόσωπος τύπου με λαθρόριο χαμόγελο» στο «Παγκάρι». Η συλλογή «Τώρα» του Πάμπου Κουζάλη είναι μία ενδιαφέρουσα φωτογραφία του κόσμου μας, της δικής μας κοινωνίας, αλλά και του κόσμου του ποιητή... Γενικό και ειδικό εν τη απλότητι του λόγου, αλλά και συνομιλώντας με παλαιά και μυθικά λόγια, καθιστώντας τα λόγια του τώρα.

500 ΛΕΞΕΙΣ

με τον

ΑΝΤΩΝΗ ΠΑΣΧΟ

Ο Αντώνης Πάσχος ζει στην Αθήνα. Η συλλογή διηγημάτων του, «το Αδελφομοίρι και άλλες ιστορίες» συμπεριλήφθηκε στις βραχείες λίστες για το Κρατικό Βραβείο και το Βραβείο Αναγνώστη. Η «Ετερόρρυθμη μέρα», από τις εκδόσεις Στερέωμα, είναι το τέταρτο βιβλίο του.

Επιμέλεια: ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΣΚΑΡΑΚΗ

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;

Το «Όνομα Πατρός: Δούναβης» του Κώστα Ακρίβου και το «Νε-αρά τομάρια» του Κόλιν Μπάρρετ σε μετάφραση Κρυστάλλης Γλυνιαδάκη.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;

Αν και οι ειδήσεις μάς τροφοδοτούν με άφρονες υπερβολές, η αποτύπωση της ζωής στη Γαλλία στο «Και μετά από αυτούς τα παιδιά τους», του Νικολά Ματιέ, εξηγεί πολλά για την κατάσταση στη Γαλλία, αφιόνοντάς σου την αίσθησή του οικείου.

Βρήκατε ποτέ τον μπελά σας επειδή διαβάσατε ένα βιβλίο; Βρήκα τον μπελά μου γράφοντας ένα διήγημα, και με το παραπάνω. Αλλά αυτοί είναι γλυκοί μπελάδες.

Περιγράψτε την ιδανική αναγνωστική συνθήκη.

Πλέον, ως γονέας, δεν έχω την πολυτέλεια να ψάχνω τις ιδανικές αναγνωστικές συνθήκες: και ανακαλύπτω ότι τελικά δεν έχει σημασία. Ένα βιβλίο μπορεί να σε συνεπάρει παντού: στο λεωφορείο, στο καφέ, σε παιδική χαρά, στον παιδότοπο. Με μουσική, φω-νές και τη λέξη μπαμπά να κχεί από μακριά, μέχρι με ρωτήσεις, τι θέλεις, παιδί μου, και να λάβεις την απάντηση, σου φωνάζω τόση ώρα, δεν μ' ακούς;

Υπάρχουν κάποια είδη λογοτεχνίας που προτιμάτε και άλλα που αποφεύγετε;

Προτιμώ τη λογοτεχνία του φανταστικού. Τη βρίσκω απελευθερωτική και χαίρομαι που όλο και περισσότεροι Έλληνες συγγραφείς του είδους τραβούν την προσοχή του κοινού. Αποφεύγω αυτό που λέμε ερωτικό μυθιστόρημα. Κάθε τόσο αναγκάζω τον εαυτό μου να διαβάσει μερικά ας πούμε καλά δείγματα και, δυστυχώς, συνεχίζω να το αποφεύγω. Ως τώρα, τουλάχιστον.

Τι είναι αυτό που σας συγκινεί περισσότερο σε ένα βιβλίο; Όταν μπαίνει στο μυαλό ενός χα-

ρακτήρα του οποίου το φέρεσμο και οι πράξεις είναι αδιανόητες για σένα, όμως με τον τρόπο που έχει αποδοθεί από τον συγγραφέα, μοιάζουν αναπόφευκτες. Είναι σπάνιο, προσωπικά το πρωτοσυνάντησα στον Στίβεν Πρέσφιλντ. Και αυτός που, για μένα, το κάνει καλύτερα απ' όλους είναι ο Προυστ.

Υπάρχει κάποιο αγαπημένο βιβλίο που θα θέλατε να γίνει ταινία;

Ειλικρινά απορώ γιατί τα αστυνομικά του Δημήτρη Μαμαλούκα δεν έχουν γυριστεί ακόμη. Αν κάποιος αποφάσιζε να γυρίσει τον «Μεγάλο θάνατο του Βοτανικού», θα επένδυα στην παραγωγή!

Μπορείτε να σκιαγραφήσετε τον Γιάννη;

Όλα τα εγχειρίδια δημιουργικής γραφής σε συμβουλευθούν να οπλίσεις τους πρωταγωνιστές σου με έντονα θετικά κι αρνητικά στοιχεία. Γνωρίζω ότι το κλισέ του συνθησιμένου, καθημερινού και προσγειωμένου ήρωα έχει κάνει πολλά βαρετά βιβλία, ακόμη πιο βαρετά όμως, από την άλλη, έχουμε πηξεί στους larger than life ήρωες. Το μεγαλύτερο πλεονέκτημα και μειονέκτημα, λοιπόν, του Γιάννη είναι ταυτόχρονα ότι νιώθει μέτριος: δεν εμπιστεύεται τις δυνάμεις του, είναι ευάλωτος, δεν είναι καν ετοιμόλογος. Αγωνίζεται λυσσάλεα, αλλά έχει όρια, τα ξεπερνάει, σπάει και κινδυνεύει να τα παρατήσει.

Ωστόσο, για να είμαι ειλικρινής, δεν άντεξα να μην του χαρίσω έναν ισχυρό μυθιστορηματικό ήρωα ως σύμμαχο: τον Νικ, που είναι μαχητικός, προνοητικός και δεν το βάζει κάτω με τίποτα.

Πώς θα αντεπεξέλθει ο ελεύθερος επαγγελματίας στην Ελλάδα του σήμερα;

Με απόλυτη ειλικρίνεια, δεν έχω ιδέα. Προσωπικά, πητήθηκα παταγωδώς από το ελεύθερο επάγγελμα και πλέον εργάζομαι ως ιδιωτικός υπάλληλος, οπότε σίγουρα δεν έχω τη λύση. Το καλύτερο που προέκυψε απ' αυτή την ήττα ήταν η «Ετερόρρυθμη μέρα».

Ένα παιδί του εμφυλίου στα βραβεία Γκράμι

1980

Γεννιέται στον Λίβανο. Προέρχεται από καλλιτεχνική οικογένεια μουσικών, συγγραφέων, δημοσιογράφων και μουσικολόγων.

1987

Αρχίζει να μαθαίνει τρομπέτα με δάσκαλο τον τρομπετίστα πατέρα του. Ως έφηβος συνοδεύει σε μουσικές περιοδείες τον πατέρα του στην Ευρώπη και στη Μέση Ανατολή.

1999

Παρουσιάζει για πρώτη φορά δημόσιες δικές του μουσικές συνθέσεις και ένα χρόνο μετά γνωρίζει τον παραγωγό Μαρκ-Αντουάν Μορό, ο οποίος τον συστήνει στον τσελίστα Βινσέν Σεγκάλ και ξεκινούν μαζί μια μακρά και γόνιμη συνεργασία.

2004

Μυείται στην ηλεκτρονική μουσική μέσω της Λάσα ντε Σέλα, ενώ συνεργάζεται με ερμηνευτές της pop και της ροκ.

2007

Κυκλοφορεί το πρώτο του άλμπουμ «Diasporas». Θα ακολουθήσουν άλλα 14 άλμπουμ ηχογραφημένα σε στούντιο και άλλα δύο από συναυλίες.

2022

Γίνεται ο πρώτος Λιβανέζος ενορχηστρωτής που προτείνεται για τα βραβεία Γκράμι, για το άλμπουμ του «Queen of Sheba», που ηχογραφεί με την Αντζελίκ Κιτζό.

Ανήσυχο πνεύμα, ο Ιμπραήμ Μασαλούφ βρίσκεται συνεχώς σε κίνηση, κυριολεκτικά αλλά και μεταφορικά. «Προσπαθώ να έχω πάντοτε κάτι συναρπαστικό γύρω από το οποίο να δουλεύω, αναζητώντας πάντα τη μείξη διαφορετικών πολιτισμών», λέει στην «Κ».

Ιμπραήμ Μασαλούφ

Η τρομπέτα της Ανατολής

Ο Γαλλολιβανέζος μουσικός που έκανε την τζαζ ξανά επίκαιρη στη Γαλλία, μιλάει στην «Κ»

“

Το 4ο
πλήκτρο

Όταν ο πατέρας μου εφπύρε αυτή την τρομπέτα ήταν μόλις 20 ετών, αγρότης στα βουνά και δεν γνώριζε τίποτα για πνευστά, τίποτα για κλασική μουσική, δεν γνώριζε πού βρίσκεται η Γαλλία.

Συνέντευξη στον **ΓΙΩΡΓΟ ΜΟΥΧΤΑΡΙΔΗ**

«**Η τρομπέτα** που κρατάω στα χέρια μου, η τρομπέτα με το τέταρτο πλήκτρο που εφπύρε ο πατέρας μου και είμαι υπερήφανος για αυτόν και τον θεωρώ ιδιοφυΐα, δεν είναι απλώς ένα μουσικό γκάτζετ, είναι κάτι πολύ περισσότερο από μια τρομπέτα που παίζει τέταρτα του τόνου. Είναι ένα εργαλείο συμφιλώσης, είναι ένα εργαλείο καλύτερης και ευρύτερης κατανόησης του ενός με τον άλλο, ένα εργαλείο που μπορούμε να μεταφράζουμε τις γλώσσες μας και με αυτόν τον τρόπο να καταλαβαίνουμε καλύτερα ο ένας τον άλλο. Να καταλαβαίνουμε τις διαφορετικές κουλτούρες, τα διαφορετικά συναισθήματα, είναι ένα εργαλείο και μια ευκαιρία για να μοιραστούμε κάτι όλοι μαζί, που θα μας βοηθήσει να ζήσουμε πιο ειρηνικά».

Η φωνή που μιλάει από την άλλη άκρη της τηλεφωνικής γραμμής, γιατί ο ίδιος ζήτησε να μιλήσουμε τηλεφωνικά και όχι μέσω εικόνας, είναι η φωνή ενός εκ των πιο σημαντικών μουσικών των τελευταίων 15 χρόνων. Είναι η φωνή του τρομπετίστα Ιμπραήμ Μασαλούφ, του Γαλλολιβανέζου μουσικού που έκανε την τζαζ ξανά επίκαιρη, στη Γαλλία και σε ένα μεγάλο κομμάτι της Ευρώπης, και την τρομπέτα cool.

Η κληρονομιά του

Είναι πληθωρικός όταν μου μιλάει, όπως είναι και η παρουσία του στη σκηνή αλλά και στη δισκογραφία. Είναι ορμητικός, με πολλή ενέργεια και είναι αισιόδοξος παρά τους δύσκολους καιρούς που ζούμε. Θέλει να μου μιλήσει για τα πάντα, για το παρελθόν του, την ιστορία του και την καταγωγή του, για τον πατέρα του και για το μέλλον των

τριών παιδιών του. Και συνεχίζει λίγο ακόμα την ιστορία του, πώς ο πατέρας του έφτασε να εφεύρει αυτή την τρομπέτα που είναι μοναδική γιατί έδωσε τη δυνατότητα σε ολόκληρο τον κόσμο να μπορέσει να παίζει και κλίμακες της Ανατολής.

«Όταν ο πατέρας μου εφπύρε αυτή την τρομπέτα ήταν μόλις 20 χρόνων, αγρότης στα βουνά του Λιβάνου και δεν γνώριζε τίποτα για τρομπέτες, για πνευστά και τίποτα για κλασική μουσική, όπως δεν γνώριζε πού βρίσκεται η Γαλλία και ποια είναι η Ευρώπη. Απλά άκουγε τη φανφάρα του πατέρα του όταν ήταν παιδί. Αυτή η κληρονομιά που κουβαλάω είναι και ένα πολύ μεγάλο μήνυμα στις νέες γενιές ότι τίποτα δεν είναι αδύνατον».

Ο πατέρας του Ιμπραήμ, που σήμερα είναι 82 ετών, είναι ο τρομπετίστας Νασίμ Μασαλούφ και είναι ο εφευρέτης της τρομπέτας με το τέταρτο πλήκτρο. Η μπέτα του είναι η πιανίστα Νάντα Μασαλούφ. Ο θείος του είναι ο συγγραφέας Αμιν Μασαλούφ και παππούς του είναι ο συγγραφέας, ποιητής, μουσικός και μουσικολόγος Ρουσντί Μασαλούφ. Γεννήθηκε τον Νοέμβριο του 1980 στη Βηρυτό και ενώ ο εμφύλιος πόλεμος στον Λίβανο μαινόταν ήδη πέντε χρόνια. Αυτός ήταν και ο λόγος που το 1985 έφυγαν από τον Λίβανο και πήγαν στη Γαλλία και στο Παρίσι. Σε ηλικία επτά ετών άρχισε να παίζει τρομπέτα, ενώ διδάχθηκε κλασική μουσική, μπαρόκ, μοντέρνα αλλά και σύγχρονα ρεπερτόρια και κυρίως κλασική αραβική μουσική και αυτοσχεδιασμό. Σε πολύ νεαρή ηλικία ερμήνευσε το δεύτερο Βραδεμβούργιο κοντσέρτο του Μπαχ. Εκτοτε διαβάζοντας και το πολύ πλούσιο βιογραφικό του καταλαβαίνω ότι βρίσκεται συνεχώς σε κίνηση, κυριολεκτικά αλ-

λά και μεταφορικά. «Έτσι είναι, αλλά δεν είναι κάτι που το κάνω σκόπιμα. Είναι κάτι που προκύπτει αβίαστα και φυσικά γιατί προσπαθώ να μη βαριέμαι, προσπαθώ να έχω πάντοτε κάτι συναρπαστικό γύρω από το οποίο να δουλεύω, αναζητώντας πάντα τη μείξη διαφορετικών πολιτισμών. Προσπαθώ να καταλάβω πώς τα πράγματα που συνήθως και φαινομενικά δεν ταιριάζουν μεταξύ τους μπορούμε να τα κάνουμε να ταιριάζουν».

Νέο άλμπουμ

Ο τελευταίος του δίσκος, «The Trumpets Of Michel Ange», μοιάζει πάρα πολύ με γιορτή. Επίσης, μοιάζει να αγνοεί τη σημερινή δυσκογραφία και τις επιταγές της που θέλει μουσικά έργα τα οποία μπορούν πολύ εύκολα να πουληθούν και να καταναλωθούν. Και όλα αυτά από ένα μουσικό που δεν τον λες άγνωστο ή αντιμεπορικό, αφού από το 2007 που κυκλοφόρησε το πρώτο του album με τίτλο «Diasporas» και έπειτα από 17 προσωπικά άλμπουμ και αρκετά soundtracks έχει βραβευθεί στη Γαλλία με ορισμένα από τα πιο σημαντικά βραβεία, όπως τα Σεζάρ για τη μουσική επένδυση του φιλμ «In the Forests of Siberia», ενώ αφιερώνει και ένα ολόκληρο άλμπουμ στην Ουμ Καλσούμ, το «Kalthum» του 2015, αφού ο πατέρας του το βράδυ που έβαζε τον ίδιο και την αδελφή του να κοιμηθούν, τους νανούριζε με τις μελωδίες από τα τραγούδια της.

«Νομίζω ότι στην πλειονότητά τους οι Δυτικοί μουσικοί είναι απαρολημένοι με το να ανακαλύψουν ποια θα είναι η επόμενη μόδα, το επόμενο τρεντ για να μιλήσω με όρους social media. Όταν λοιπόν αυτό που σε απασχολεί κυρίως είναι το να δεις ποια είναι η καινούργια μόδα, τότε δεν μπορείς

να μιλάς για αυθεντικότητα. Όταν μιλάς για το τι θα δουλέψει. Όταν μιλάς για το τι είναι επιτυχημένο και τι όχι, τι πούλησε εκατομμύρια αντίτυπα και τι ήταν αποτυχία, ξεχνάς τη δημιουργική πλευρά της μουσικής σου».

Ο Ιμπραήμ Μασαλούφ έχει συνεργαστεί με δεκάδες διαφορετικούς καλλιτέχνες από ολόκληρο τον κόσμο από πολλά και διαφορετικά μουσικά είδη. Έχει συνεργαστεί με τον Στινγκ, με τον Σαλίφ Κεϊτά, με τη Βανέσα Παραντί και με τη Ζουλιέτ Γκρεκό, με τους Αμαντού και Μαριάμ, τη Μελοντί Γκαρντό αλλά και την Αντζελίκ Κιτζό με την οποία ήταν υποψήφιοι για βραβείο Γκράμι το 2022 με το άλμπουμ «Queen Of Sheba».

Την προηγούμενη φορά που τον είδα ζωντανά στην Αθήνα ήταν το 2022 στο Ηρώδειο, ο ίδιος εξέπεμπε τη χαρά που νιώθει κάποιος όταν μοιράζεται αυτό που αγαπάει. Ίσως δεν είναι τυχαίο που έγινε ένας από τους πολύ λίγους μουσικούς –και όχι τραγουδιστές– που γέμισε στο Παρίσι την Accor αρένα, χωρητικότητας 15.000 θέσεων. Τα live του είναι μια ωδή στη χαρά και στη ζωή. Και τον ρωτάω για τη γενναioδωρία που εκπέμπει από τη σκηνή. «Γεννήθηκα μέσα στον εμφύλιο πόλεμο του Λιβάνου και όταν φύγαμε ήμουν 4-5 χρόνων παιδί να με κοιτάνε με απέχθεια σαν να ήμουν κάποια απειλή για αυτούς. Υπάρχουν δύο διαφορετικοί τρόποι για να αντιδράσεις σε αυτό το συναίσθημα και ιδιαίτερα όταν είσαι παιδί, να μισήσεις τους πάντες γύρω σου, να γίνεις

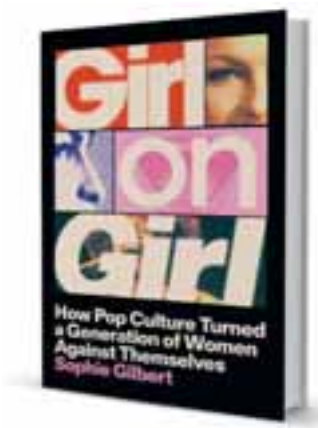
πολύ επιθετικός και να θέλεις το κακό τους και να είσαι συνέχεια οργισμένος. Και υπάρχει και το εντελώς αντίθετο, να ανοίξεις την αγκαλιά σου, να ανοίξεις τα μάτια σου, να ανοίξεις την καρδιά σου και να τους πεις μην ανησυχείτε, είμαι ένας καλός άνθρωπος, ελάτε να δείτε πόσο καλός είμαι και ας συνδεθούμε ο ένας με τον άλλο. Αυτή ήταν ξεκάθαρα η δική μου επιλογή».

Φόβος και Ακροδεξιά

Υπάρχει μια μεγάλη αλλαγή στις μέρες μας, οι κοινωνίες έχουν γίνει πιο συντηρητικές, οι άνθρωποι είναι πιο φοβισμένοι και αυτός ο φόβος χρησιμοποιείται από κάποιους επιτήδειους πολιτικούς των άκρων. Υπάρχει μια άνοδος της άκρας Δεξιάς τόσο στην Ευρώπη όσο και στην Αμερική. Ανησυχεί πολύ περισσότερο από ό,τι πριν από πέντε χρόνια; «Βλέπω ότι είναι πολύ πιο δύσκολα τώρα απ' ό,τι ήταν πριν από λίγα χρόνια. Πάρα πολλά πράγματα έχουν αλλάξει από την 11η Σεπτεμβρίου και τις τρομοκρατικές επιθέσεις στη Νέα Υόρκη. Ημουν 20 ετών τότε και έχω δει αυτή την αλλαγή να συμβαίνει εδώ και 20 χρόνια. Κάθε χρονιά είναι και χειρότερη και ιδιαίτερα τα τελευταία 6-7 χρόνια γίνεται όλο και πιο δύσκολο. Είναι απογοητευτικό το γεγονός ότι οι άνθρωποι δεν συνδιαλέγονται πια, δεν ανταλλάσσουν γνώμες και απόψεις. Δεν υπάρχει καμιά ανταλλαγή πια. Είναι λες και όλοι οι άνθρωποι είναι πεπεισμένοι ότι υπάρχει ένας μεγάλος κοινός εχθρός και πρέπει να τον αντιμετωπίσουν. Θέλω να είμαι αισιόδοξος, αλλά το ίδιο μου το δέρμα, τα μάτια μου και τα αυτιά μου μου λένε αυτή την περίοδο το αντίθετο, κάθε φορά που συμβαίνει κάτι, ξεσπάει μίσος και διαχωρισμός».

Ο Ιμπραήμ Μασαλούφ και οι «Τρομπέτες του Michel-Ange» θα βρίσκονται στην Ελλάδα για δύο live. Στις 10 Ιουνίου στην Αθήνα, στο θέατρο του Λυκαβηττού, και στις 11 Ιουνίου στη Θεσσαλονίκη στη Μονή Λαζαριστών.

Το μυθιστόρημα της Ουρουγουανής Φερνάντα Τρίας διαβάζεται με ένα σφίξιμο στο στήθος.

«Βάλτος, μούχλα, σάπισμα, σκουριά και μια φωτεινή επιγραφή που τρεμοπαίζει, υποδέχονται τον αναγνώστη της “Ροζ γλίτσας” στην πρώτη σελίδα. Και δεν πρόκειται να γίνει πιο ευχάριστο», λέει η μεταφράστρια του βιβλίου, Ιφιγένεια Ντούμη.

ΦΕΡΝΑΝΤΑ ΤΡΙΑΣ
Ροζ γλίτσα
μτφρ.: Ιφιγένεια Ντούμη
εκδ. Carnívora, 2025, σελ. 288

Του ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ

Διαβάζουμε δυστοπική λογοτεχνία με αγωνία και ανακούφιση ταυτόχρονα: «Μπορεί να συμβεί μια παρόμοια καταστροφή σήμερα; / Ευτυχώς, απέχουμε πολύ από κάτι τέτοιο». Συχνά την καταναλώνουμε και με ενοχική απόλαυση, ή απλώς με τρόμο, ή και με έξαψη ή θυμό. Όμως οι ομίχλες της «Ροζ γλίτσας» μάς επιβάλλουν μιαν άλλη αναγνωστική εμπειρία: το μυθιστόρημα της Ουρουγουανής Φερνάντα Τρίας διαβάζεται με ένα σφίξιμο στο στήθος, όπως αυτό που νιώθουμε σε ένα όνειρο, όταν μια άγνωστη πλην οικεία μορφή χάνεται μέσα στην αχλή μιας παράξενης ακτής.

Το βιβλίο εκδόθηκε στο πρωτότυπο τη στιγμή που ξεσπούσε η επιδημία του κορωνοϊού, και λίγο πριν μετατραπεί σε μια παγκόσμια πανδημία που σάρωσε τις πόλεις μας. Υπάρχουν πολλές «προφητικές» αναλογίες («Επιπρεπής στη συνωμοσιολογία, είπε ότι όλα ήταν ένα ψέμα οργανωμένο από το Κράτος», σ. 50), όμως εδώ έχουμε να κάνουμε με κάτι τόσο γκριζο, τόσο καταθλιπτικό και ανοίκειο, που οι ομοιότητες με την COVID σταματούν σχεδόν από την αρχή: «Δεν μπορούσες να φανταστείς την απδιαστική μυρωδιά, την ξαφνική ζέστη, το

νερό του ποταμού που φούσκωνε σαν χταπόδι και τους αφρούς που βάφονταν απ’ τα φύκια στο χρώμα της ώχρας» (σ. 30).

Γαντζωμένο στις πλάτες του κόκκινου ανέμου και τυλιγμένο στην ομίχλη, το κακό έρχεται από το νερό, σαν να το εξαπολύει η ίδια η φύση. Οι άνθρωποι κοιτούν με δέος το χαλί με τα νεκρά ψάρια – πολύ σύντομα συνειδητοποιούν πως χάθηκαν και όλα τα ζώα και αμέσως μετά αρρωσταίνουν κι αυτοί, κολάει ο ένας τον άλλο, πεθαίνουν αποκολλώντας με τα νύχια το ίδιο τους το δέρμα. Η αρρώστια δεν έχει φτάσει –ακόμα– στην

ενδοχώρα, και η καραντίνα είναι αυστηρή και άγρια. Την παράκτια πόλη του μυθιστορήματος πνίγει μια εκκωφαντική νουχιά: «Τίποτα δεν ακουγόταν πια. Η σιωπή ήταν επώδυνη. Ποιος θα μπορούσε να φανταστεί το ηχητικό κενό μιας πόλης δίχως έντομα, δίχως ζουζουνίσματα, αλλά και δίχως κόρνες, δίχως το αργό φρούμασμα του ασανσέρ ή το μουρμουρητό από φωνές μακρινές, δίχως οτιδήποτε τεχνητό, δηλαδή –τόρα το καταλαβαίνω– δίχως αυτό που αποκαλούσαμε ζωή» (σ. 209). Η πρωταγωνίστρια θα ζήσει μια εσωτερική περιπέτεια μοιρασμένη ανάμεσα στην

απόμακρη μητέρα της, στον άρρωστο σύντροφό της, και σε ένα παιδί με ένα άγνωστο σύνδρομο που έχει στην ευθύνη της.

Η μεταφράστρια του βιβλίου Ιφιγένεια Ντούμη, που μας πληροφόρησε ότι μετά τις πολλές μεταφράσεις του επίκειται και η κινηματογραφική του μεταφορά, μας εμπιστεύτηκε τα εξής: «Βάλτος, μούχλα, σάπισμα, σκουριά και μια φωτεινή επιγραφή που τρεμοπαίζει, υποδέχονται τον αναγνώστη της “Ροζ γλίτσας” στην πρώτη σελίδα. Και δεν πρόκειται να γίνει πιο ευχάριστο. Καθετί αισιόδοξο, το ωραίο τοπίο, ο έρωτας, η ελπίδα, η παιδική ψυ-

χή, έχει σκοτεινιάσει και μολυνθεί, ενώ η έννοια της αφθονίας υπάρχει μόνο στην ανεξάντλητη παραγωγή μιας απδιαστικής απομίμησης κρέατος, που μάλλον κάνει τη ζωή ακόμα πιο ανυπόφορη. Ο επικίνδυνος αέρας που φυσά δεν προμηνύει τίποτε ευχάριστο, δεν φέρνει καμιά ανακούφιση. Η ηρωίδα-αφηγήτρια παλεύει να διατηρήσει την ελπίδα ζωντανή, σε μια πόλη που νεκρώνεται. Ανάσες ανάμεσα στα σκοτεινά κεφάλαια αποτελούν τα ποιητικά στιγμιότυπα, που μπορούν να λειτουργήσουν παρηγορητικά, δείχνοντας πέρα και πάνω από την αρρώστια, ό,τι κι αν αποφασίσει κανείς για το τέλος».

Ο δρόμος της Μαίρης Σέλεϊ

Ενώ είμαστε θαυμαστές του Στίβεν Κινγκ και των δυστοπικών/μετα-αποκαλυπτικών του βιβλίων («Το κοράκι», εκδ. Κλειδάριθμος), αξίζει να θυμίσουμε ότι το πρώτο μυθιστόρημα του είδους –οι ρίζες του οποίου ανάγονται σε αρχαίους μύθους και θρησκευτικά κείμενα: Γκιλγκαμές, Ράγκναροκ, Αποκάλυψις Ιωάννου κ.λπ.– είναι γραμμένο από γυναίκα: ο «Τελευταίος άνθρωπος», που μιλάει επίσης για μια πανδημία και για την ολοσχερή κατάρρευση του πολιτισμού, γράφτηκε πριν από ακριβώς 200 χρόνια (και εκδόθηκε το 1826) από τη συγγραφέα που ίδρυσε την Επιστημονική Φαντασία το 1818 με τον «Φρανκενστάιν», τη Μαίρη Σέλεϊ (εκδ. Ηλέκτρα 2008).

Ο θάνατος έρχεται από τη φύση

Μια πόλη βυθίζεται βασανιστικά αργά σε μια βαθιά επώδυνη σιωπή. Τα πάντα πεθαίνουν

Ένα χαλί με νεκρά ψάρια προκαλεί το πρώτο σοκ στους ανθρώπους. Πολύ σύντομα θα αρρωστήσουν και αυτοί. Η εκκωφαντική σιωπή του θανάτου απλώνεται παντού σαν την ομίχλη.

TON ΜΑΪΟ
ΚΑΘΕ
ΚΥΡΙΑΚΗ & ΔΕΥΤΕΡΑ
21:00
ΣΤΟ MOVIES BEST HD

Biography
..month..

• Τα καλύτερα σενάρια βγαίνουν από τη ζωή •

DANCE FIRST / ΧΟΡΕΥΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΟΝ ΜΠΕΚΕΤ (Κυριακή 4/5)
I AM ZLATAN / ΖΛΑΤΑΝ (Δευτέρα 5/5)
HITCHCOCK (Κυριακή 11/5)
DALILAND (Δευτέρα 12/5)
TOLKIEN (Κυριακή 18/5)
WEIRD: THE AL YANKOVIC STORY (Δευτέρα 19/5)
BOHEMIAN RHAPSODY (Κυριακή 25/5)
INTERLUDE IN PRAGUE (Δευτέρα 26/5)

Το κανάλι διατίθεται από τις συνδρομητικές πλατφόρμες CABLENET και CYTAVISION

MOST HD
MESIMVRIA
www.mesimvria.com

LOVE
100.7 FM
98.1 & 105.7

ΦΑΝΗΣ
ΚΡΙΓΚΟΣ

ΤΡΕΝΟ ΦΑΝΤΑΣΜΑ
19:00 - 21:00
Κυριακή

Electroline
έλα στο αύριο

ακούς ό,τι αγαπάς

ΜΟΥΣΙΚΗ

Του ΝΙΚΟΥ Α. ΔΟΝΤΑ

Στην «Ηρωική» ο Λέβιτ πρόβαλε το επαναστατικό πνεύμα της μουσικής του Μπετόβεν μέσα από την εξαιρετικής πολυπλοκότητας γραφή του Λιστ.

Στοχαστικός Λέβιτ
στο Μέγαρο Μουσικής

Ενα εξαιρετικό ρεσιτάλ πραγματοποίησε στις 9 Απριλίου ο πιανίστας Ιγκορ Λέβιτ στην αίθουσα «Χρῆστος Δ. Λαμπράκης». Ο εβραϊκής καταγωγής Ρωσογερμανός παρουσίασε ένα ενδιαφέρον πρόγραμμα με έργα Μπαχ, Μπραμς και Μπετόβεν σε μεταγραφή Λιστ.

Η βραδιά ξεκίνησε με τη «Χρωματική Φαντασία και Φούγκα» σε ρε ελάσσονα (BWV 903) του Γιόχαν Σεμπάστιαν Μπαχ. Το αυθεντικό χειρόγραφο του έργου δεν έχει βρεθεί, ωστόσο σώζονται περίπου τριάντα διαφορετικά αντίγραφα του. Χρονολογούνται από τον 18ο αιώνα και ο αριθμός τους μαρτυρά πόσο διάσημο ήταν το έργο ήδη στην εποχή του. Τα αντίγραφα έχουν μεταξύ τους διαφορές, ορισμένες από τις οποίες όχι ασήμαντες. Πιθανολογείται, λοιπόν, ότι ο ίδιος ο Μπαχ συνέθεσε διαφορετικές εκδοχές του έργου. Αλλωστε, το πρώτο μέρος του μουσικού κειμένου που τελί-

στιβαρό τρόπο για τη χρωματική Φούγκα προκειμένου να αναδείξει την αντιστικτική της δομή.

Ο Λέβιτ συνέχισε το πρόγραμμά του με τις τέσσερις Μπαλάντες, έργο 10, που ο Μπραμς συνέθεσε στα 21 του χρόνια. Η μουσική τους επηρεάστηκε από τα αισθήματα του συνθέτη για την Κλάρα Σούμαν αλλά και τον θαυμασμό του προς τη μουσική του συζύγου της, Ρόμπερτ, όπως μαρτυρεί ειδικά η τελευταία Μπαλάντα. Στα γεμάτα ευαισθησία και ιδεαλισμό αυτά νεανικά έργα, ο Λέβιτ εστίασε πρωτίστως στον λυρισμό και στην τρυφερότητα της μουσικής, στην ευγένεια της έκφρασης και στο συναίσθημα. Η πλαστικότητα της μελωδικής γραμμής έδινε διαρκή κίνηση στη μουσική και άφηνε να προβληθούν η νοσταλγία και η μελαγχολία, ειδικά στις δύο τελευταίες Μπαλάντες.

Τιτάνιο έργο

Στο δεύτερο μέρος της βραδιάς ο Λέβιτ επιδόθηκε σε έναν άθλο, ερμηνεύοντας ένα έργο πολύ «ειδικό», με την έννοια ότι ενδιαφέρει πρωτίστως τους ακραιφνείς φίλους του πιάνου. Επρόκειτο για τη μεταγραφή της Τρίτης Συμφωνίας του Μπετόβεν, της «Ηρωικής», από τον Φραντς Λιστ. Στη διάρκεια της πολυτάραχης ζωής του ο Λιστ μετέγραψε όλες τις Συμφωνίες του Μπετόβεν για πιάνο, έργο τιτάνιο από κάθε άποψη, με δεδομένη την πολυπλοκότητα της μουσικής σκέψης του Μπετόβεν και την τέχνη που απαιτήθηκε από μέρος του Λιστ να την αποδώσει από δύο χέρια στο πιάνο.

Παράλληλα, η ερμηνεία των μεταγραφών αυτών ζητάει από τον πιανίστα αφενός να αποδώσει την άκρως δεξιοτεχνική γραφή χωρίς να πέσει στην παγίδα της επίδειξης, αφού ο Λιστ στοχεύει στην κατά το δυνατόν πιστή μεταγραφή του μετεοβενικού έργου, και αφετέρου να αποδώσει το πνεύμα και την ουσία της μουσικής του Μπετόβεν. Ο Λέβιτ ανταποκρίθηκε και στα δύο με μια μνημειώδη ερμηνεία, η οποία διέθετε την ορμή και την ενέργεια για το πρώτο και το τέταρτο μέρος, αλλά εξίσου τη στοχαστική διάθεση για το δεύτερο. Συνολικά, πρόβαλε το επαναστατικό πνεύμα της μουσικής του Μπετόβεν μέσα από την εξαιρετικής πολυπλοκότητας γραφή του Λιστ. Επέτρεψε να θαυμάσει κανείς εξίσου τον Μπετόβεν για τη σκέψη του, όσο και τον Λιστ για την εμπνευσμένη μεταγραφή.

Ο κύριος των νεκρών

★★★

ΘΡΙΛΕΡ ΦΑΝΤΑΣΙΑΣ (2024), 119΄

Σκηνοθεσία: Ντέιβιντ

Κρόνενμπεργκ

Ερμηνείες: Βενσάν Κασέλ,

Νταϊάν Κρούγκερ, Γκάι Πιρς

★ κακό

★★ μέτριο

★★★ καλό

★★★★ πολύ καλό

★★★★★ εξαιρετικό

CINEMA

Του ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ

Νταϊάν Κρούγκερ και Βενσάν Κασέλ σε σκηνή από το νέο θρίλερ του Ντέιβιντ Κρόνενμπεργκ.

Ερωτευμένοι μέχρι
(και μετά) τον θάνατο

Η τεχνολογία περνάει το «κατώφλι» του Κάτω Κόσμου

Ο σπουδαίος Ντέιβιντ Κρόνενμπεργκ επιστρέφει στα γνώριμα μονοπάτια του body horror, για να εξερευνήσει το θέμα της απώλειας και του θρήνου με το χαρακτηριστικό (κατάμαυρο) χιούμορ του.

Ο Kars (Βενσάν Κασέλ), ένας επιτυχημένος επιχειρηματίας που μοιάζει απαρηγόρητος έπειτα από τον θάνατο της γυναίκας του, έχει δημιουργήσει την GraveTech: μια αμφιλεγόμενη τεχνολογία, η οποία επιτρέπει στους ζωντανούς να παρακολουθούν τους αγαπημένους τους που έχουν φύγει από τη ζωή μέσα στα νεκρικά τους σώβανα.

Μία νύχτα ωστόσο πολλοί τάφοι –μαζί και αυτός της συζύγου του– βεβηλώνονται και πλέον εκείνος θα βάλει να εντοπίσει τους υπευθύνους. Γύρω του θα βρεθούν η διδυμη αδελφή της πρόωρα χαμένης γυναίκας (Νταϊάν Κρούγκερ), καθώς και ο μυστηριώδης εξπέρ της τεχνολογίας, πρώην σύζυγος της (Γκάι Πιρς).

Ο Κρόνενμπεργκ αντιμετωπίζει το πάντα «δύσκολο» θέμα του θανάτου και της φθοράς του θνητού σώματος με τη γνώριμη προσέγγισή του: μετωπικά και δίχως περιστροφές. «Η θλίψη σαπίζει τα δόντια σου», λέει ο οδοντίατρος στον τεθλιμμένο Kars, ο οποίος μοιάζει... ενθουσιασμένος μόνον όταν επισκέπτεται, με τη βοήθεια της τεχνολογίας, τον τάφο της γυναίκας του, εντοπίζοντας αδιόρατες αλλαγές στον σκελετό της.

Αρρωστη εμμονή

Η εμμονή συμπληρώνεται από δύο ακόμη στοιχεία που επηρεάζουν την καθημερινότητά του: από τη μία τα πολύ ζωντανά όνειρα, στα οποία εκείνη τον επισκέπτεται (συνήθως ολόγυμνη), τις νύχτες και από την άλλη μια υπερσύγχρονη ψηφιακή βοηθός-άβαταρ που της μοιάζει υπερβολικά.

Όλο αυτό το εσωστρεφές πακέτο γύρω από τον πρωταγωνι-

στή εκφράζεται (και) σεξουαλικά. Αρχικά μέσω της σχέσης που αναπτύσσει με τη γυναίκα που έχει το ίδιο σώμα με την εκλιπούσα, δηλαδή την αδελφή της, και έπειτα με μια μυστηριώδη Ασιάτισσα, η οποία παρουσιάζεται ως πελάτισσα, γοητευμένη από το αλλόκοτο όραμά του.

Θεωρίες συνωμοσίας

Σαν όλα αυτά να μην ήταν ήδη αρκετά περίπλοκα, διανθίζονται, στο δεύτερο κομμάτι του φιλμ, από μια σειρά θεωριών συνωμοσίας, με τις οποίες οι πρωταγωνιστές προσπαθούν να ερμηνεύσουν όσα παράξενα συμβαίνουν.

Παρ' όλα αυτά, δεν μπορεί κανείς να αγνοήσει την ιδιότυπη γοητεία του οράματος του Κρόνενμπεργκ, την τόλμη ή το σαρδόνιο χιούμορ του, με τα οποία συνεχίζει να εξερευνά διαφορετικές πτυχές και προβληματισμούς της ανθρώπινης κατάστασης.

HOME CINEMA

Κάτω από το χαλί της βρετανικής κοινωνίας

Mobland

ΜΑΦΙΟΖΙΚΟ ΔΡΑΜΑ (2025)

Δημιουργός: Ρόναν Μπένετ

Ερμηνείες: Τομ Χάρντι,

Πιρς Μπρόσαναν

Ο Ρόναν Μπένετ του επιτυχημένου «Top Boy» ενορχηστρώνει μια πιο κλασική μαφιόζικη σειρά 10 επεισοδίων, που βλέπουμε στην πλατφόρμα της Cosmote TV. Καθώς δύο ισχυρές οικογένειες του λονδρέζικου υποκόσμου μπαίνουν σε τροχιά συγκρούσεως, ένας δοκιμασμένος μεσολαβητής (fixer) βρίσκεται μπλεγμένος ανάμεσα στα διασταυρούμενα πυρά. Η δική του επιβίωση, όπως και της οικογένειάς του, μπαίνει πλέον σε κίνδυνο μαζί με τις εθυσίες ισορροπίας ανάμεσα στις παράνομες αυτοκρατορίες των εργοδοτών του.

Ο Τομ Χάρντι είναι, ως συνήθως, εξαιρετικός στον ρόλο ενός τύπου που μιλάει λίγο, αλλά ξέ-

ρει να είναι «πειστικός» όταν οι περιστάσεις το απαιτούν. Δίπλα του έχει ένα επίσης λαμπρό καστ βετεράνων (Πιρς Μπρόσαναν, Ελεν Μίρεν, Πάντι Κορσιντάν) καθώς και μερικές φιγούρες (π.χ. ο Τζεφ Μπελ από το «Green Street Hooligans») βγαλμένες κατευθείαν από το βρετανικό περιθώριο. Μπόνους, η σακάτη σκηνοθεσία του Γκάι Ρίτσι στο πρώτο επεισόδιο, η οποία δείχνει τον δρόμο και για τη συνέχεια.

Blue Jean ★★★

ΔΡΑΜΑ (2022), 97΄

Σκηνοθεσία: Τζόρτζια Οκλεϊ

Ερμηνείες: Ρόζι ΜακΓιόουν, Κέρι Χέις

Από την πλατφόρμα του Cinobo επιλέγουμε το ενδιαφέρον μεγάλου μήκους ντεμπούτο της Τζόρτζια Οκλεϊ, η οποία μας στέλνει στη συντηρητική Βρετανία της

δεκαετίας του 1980. Εκεί, την ώρα που η κυβέρνηση της Μάργκαρετ Θάτσερ ψηφίζει νόμους που στιγματίζουν τα ομοφυλόφιλα άτομα, μια καθηγήτρια γυμναστικής αναγκάζεται να ζει διπλή ζωή προκειμένου να αποφύγει την κατακραυγή. Η έλευση, ωστόσο, μιας καινούργιας μαθήτριας θα ανατρέψει τις ισορροπίες και θα πείσει την Τζιν να πάρει αποφάσεις.

Η Οκλεϊ βρίσκει μια υπέροχη πρωταγωνίστρια στο πρόσωπο της Ρόζι ΜακΓιόουν, η οποία παραδίδει αφοσιωμένη ερμηνεία στον ρόλο μιας κοπέλας που νιώθει τις κοινωνικές συμβάσεις να βαραινουν όλο και περισσότερο πάνω της, τόσο σε προσωπικό όσο και σε επαγγελματικό επίπεδο. Από αισθητικής πλευράς, ξεχωρίζει η φωτογραφία, με μια ευπρόσδεκτη '80s «πατίνα» που προσδίδει αυθεντικότητα στο σύνολο.

Τομ Χάρντι και Πιρς Μπρόσαναν πρωταγωνιστούν στο «Mobland», που προβάλεται στην πλατφόρμα της Cosmote TV.

Η Ρόζι ΜακΓιόουν παραδίδει μια αφοσιωμένη ερμηνεία στο «Blue Jean» της Τζόρτζια Οκλεϊ.

Αριστερά: Ο Αμερικανός σκηνοθέτης Τζορτζ Στίβενς κινηματογραφεί την απόβαση στη Νορμανδία τον Ιούνιο του 1944. Στο κέντρο: Σκηνή από την ταινία «Η μάχη του Σαν Πιέτρο», που γύρισε ο Τζον Χιούστον στην Ιταλία και προβλήθηκε το 1945. Δεξιά: Σκηνή από το ντοκιμαντέρ με θέμα την απελευθέρωση του Παρισιού το 1944, διά χειρός Τζορτζ Στίβενς.

Το Χόλιγουντ πάει στο μέτωπο

Η επίλεκτη μονάδα κινηματογραφιστών που έφερε τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο στη μεγάλη οθόνη

Της **ΑΙΜΙΛΙΑΣ ΚΑΛΟΓΕΡΑΚΗ**

Την ερχόμενη Πέμπτη κλείνουν 80 χρόνια από τη λήξη του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου στην Ευρώπη (8 Μαΐου 1945, Victory-in-Europe ή αλλιώς VE-Day). Μία από τις λιγότερο γνωστές πτυχές του «τελευταίου καλού πολέμου» (όπως έχουν αποκαλέσει εκείνη την παγκόσμια σύρραξη οι Αμερικανοί) είναι η δράση διάσημων σκηνοθετών του Χόλιγουντ στη γραμμή των πρώτω. Για παράδειγμα, οι εικόνες που έδωσε η Βιβλιοθήκη του Κογκρέσου στη δημοσιότητα το 2019, με αφορμή την 75η επέτειο της απόβασης στη Νορμανδία, προέρχονται από ένα προσωπικό φιλμ που τράβηξε ο Τζορτζ Στίβενς, βραβευμένος με Οσκαρ καλύτερης σκηνοθεσίας για τις ταινίες του «Κάτω από τον ήλιο» (1951) και «Γίγας» (1956).

Όπως αναφέρει ο γιος του, που ανακάλυψε το υλικό το 1980, πέντε χρόνια μετά τον θάνατο του πατέρα του, «προέρχεται όλο από την προσωπική του κάμερα 16 mm, με αυτή αποτύπωνε τα γενέθλιά μου όταν ήμουν παιδί» και περιέχει έγχρωμες εικόνες από την απόβαση στην Νορμανδία, την απελευθέρωση του Παρισιού και τη μάχη του Αρδεννών.

Εθελοντής στην D-Day

Ο Στίβενς ήταν 39 ετών το 1943 και παρότι δεν υπήρχε περίπτωση να τον επιστρατεύσουν ο ίδιος κατετάγη στη Signal Corps, στο τμήμα επικοινωνίας του αμερικανικού στρατού. Ήταν ήδη φτασμένος σκηνοθέτης του Χόλιγουντ.

Η πρώτη του ανάθεση είναι να καλύψει τον πόλεμο στην Αφρική, μέχρι όμως να φτάσει εκεί, ο πόλεμος έχει τελειώσει. Μετατίθεται στο Λονδίνο και κατ' εντολήν του στρατηγού Αϊζενχάουερ συγκεντρώνει ένα επιτελείο περίπου 45 ανδρών: συγγραφείς υπεύθυνοι ήχου, καμεράμάν, βοηθοί σκηνοθετών, όλοι από τους καλύτερους στον τομέα τους και οι περισσότεροι βραβευμένοι αργότερα από τη βιομηχανία του θεάματος, για να δημιουργήσει τη Special Coverage Unit (SPECOU) υπό την αρχηγία των συμμαχικών δυνάμεων με σκοπό να καλύψει την απόβαση στη Νορμανδία. Τα φιλμ των μαχών προβάλλονται στους κινηματογράφους ως επίκαιρα, ζωντανά εικόνες των μαχών του πολέμου.

Το υλικό που τράβηξε ο Στίβενς, ο οποίος επέμενε να βρίσκεται πάντα στην πρώτη γραμμή, είτε επρόκειτο για την υπογραφή της παράδοσης του Παρισιού, στον σιδηροδρομικό σταθμό του Μονπαρνάς (αναγκάζοντας τον Γάλλο στρατηγό Λεκλέρκ και τον Γερμανό Ντίτριχ φον Χόλτς να βγουν έξω από τον σταθμό μια και δεν είχε αρκετό φως για να κινηματογραφήσει), είτε την είσοδο των στρατευμάτων στο Ντακάου. Το συγκλονιστικό υλικό από το στρατόπεδο συγκέντρωσης στο Ντακάου θα χωριστεί σε δύο μέρη και οι δύο αυτές ταινίες θα χρησιμοποιηθούν αργότερα ως αποδεικτικό υλικό στη δίκη της Νυρεμβέργης.

28 Ιανουαρίου 1943: Ο υποσμηναγός Γ. Τζ. Στάνγκελ, ο σμηναγός Τόμας Ουάλας (σύζυγος της ηθοποιού Κάρολ Λάντις) και ο επισμηναγός-σκηνοθέτης Γουίλιαμ Γουάιλερ, ο οποίος έγινε διάσημος για τη γενναιότητά του να κινηματογραφεί κάτω από σφοδρά εχθρικά πυρά, όταν γύριζε το ντοκιμαντέρ «Memphis Belle», με θέμα τη δράση των βομβαρδιστικών B-17 πάνω από τη Γερμανία.

Ο Στίβενς γυρίζει πίσω και οι κοντινοί του άνθρωποι λένε ότι δεν είναι πια ο ίδιος άνθρωπος. Το υλικό που έφερε μαζί του το κλειδώνει σε μια αποθήκη. Γυρίζει το οσκαρικό «Μια θέση στον ήλιο» με δύο από τους ομορφότερους ηθοποιούς στην ιστορία του σινεμά, την Ελίζαμπεθ Τέιλορ και τον Μοντγκόμερι Κλιφτ, δημιουργώντας τα πρώτα κοντινά πλάνα πάνω από τον ώμο των ηθοποιών στην ιστορία του κινηματογράφου για να καταγράψει τα υπέροχα πρόσωπά τους.

Όμως ένα από τα πιο σημαντικά χαρακτηριστικά στη μετέπειτα πορεία του Στίβενς, όπως καταγράφηκε στο ντοκιμαντέρ που γύρισε ο γιος του και στο οποίο μιλούν συνεργάτες του και σκηνοθέτες που τον γνώρισαν ή επηρέαστηκαν από τη δουλειά του, ήταν η ικανότητά του να καταφέρνει να δημιουργεί έντονα συναισθήματα στον θεατή για τον ήρωά του· η ικανότητά του να τον κάνει να συμπάσχει στο δράμα του και η πίστη του στα ιδανικά της αμερικανικής κοινωνίας.

Ο Στίβενς θα γυρίσει και άλλες ταινίες, ποτέ όμως πια κω-

μωδίες, αν και όλοι συμφωνούν ότι είχε έναν σπάνιο ρυθμό σε αυτές. Το υλικό της αποθήκης του το ανοίγει μόνο μία φορά για την ταινία «Το ημερολόγιο της Άννας Φρανκ» και το ξανκλειδώνει σχεδόν αμέσως. Δεν αντέχει να το δει.

Στην πρώτη γραμμή

Ίσως ο ιδεαλισμός του Τζορτζ Στίβενς να ήταν αυτός που τον έσπρωξε να καταταγεί. Αλλά δεν ήταν ο μόνος· οι σκηνοθέτες που συμμετείχαν ενεργά στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο ήταν οι κορυφαίοι στη βιομηχανία. Υπήρξαν και άλλοι που ένωσαν την ανάγκη όχι μόνο να αποτελέσουν το αντιπαλόν δέος της Λένι Ρίφενσταλ για τη δημιουργία προπαγάνδας, αλλά και να εξηγήσουν στο κοινό τη σημασία της συμμετοχής σε αυτόν τον πόλεμο ή να δημιουργήσουν επίκαιρα από το πεδίο της μάχης για την εννιμέρωση του κόσμου, κρατώντας πάντα το ηθικό ψηλά:

- Ο σκηνοθέτης Φρανκ Κάπρα, ο οποίος στα 44 χρόνια του κατετάγη στον στρατό αμέσως μετά την επίθεση στο Περλ Χάρμπορ για να δημιουργήσει τη σειρά

ντοκιμαντέρ «Why we fight», που προσπαθούσε να ενημερώσει τους νέους άνδρες των ΗΠΑ γιατί έπρεπε να καταταγούν και τελούσε απευθείας υπό τις διαταγές του αρχηγού του Επιτελείου Στρατού Τζορτζ Μάρσαλ (γνωστού και από το σχέδιο Μάρσαλ, αργότερα).

- Ο σκηνοθέτης των 140 ταινιών και τεσσάρων Οσκαρ Τζον Φορντ, ο οποίος σχεδόν στα 50 του χρόνια κατετάγη και τραυματίστηκε κατά τη διάρκεια των γυρισμάτων της βραβευμένης από την Ακαδημία «Ναυμαχίας του Μίντγουεϊ» και το 1944 συμμετείχε στην απόβαση της Νορμανδίας πάνω στο «USS Plunkett». Το μεγαλύτερο μέρος εκείνου του κινηματογραφικού υλικού αποτύπωσε με ρεαλισμό την αγριότητα της μάχης και τη θυσία των στρατιωτών και γι' αυτόν τον λόγο δεν δόθηκε στη δημοσιότητα.
- Ο Γουίλιαμ Γουάιλερ γεννημένος στη Μιλούζ της Αλσατίας (η οποία τότε ήταν γερμανικό έδαφος) από Εβραίους γονείς, υποψήφιος 12 φορές για Οσκαρ σκηνοθεσίας και κάτοχος τριών αγαλματιδίων, ενθουσίασε τον Φράνκλιν Ρούζβελτ με την ταινία

του «Mrs Miniver» (1942), που περιέγραφε τις θυσίες μιας μεσοαστικής βρετανικής οικογένειας στη διάρκεια του πολέμου. Ο Γουάιλερ θα καταγράψει εναέριες μάχες πάνω από τη Γερμανία και θα χάσει την ακοή του, ενώ ένας άλλος κινηματογραφιστής από το συνεργείο του θα σκοτωθεί. Τα ντοκιμαντέρ για τα βομβαρδιστικά B-17 «The Memphis Belle: A story of a Flying Fortress» (1944) και «The Fighting Lady» (1944) για τα αεροπλανοφόρα θα παραμείνουν κλασικά και βραβευμένα. Μάλιστα, για το «Memphis Belle» οι New York Times θα δημοσιεύσουν για πρώτη φορά κριτική κινηματογράφου στην πρώτη τους σελίδα.

- Και ο Τζον Χιούστον, ο σκηνοθέτης των ταινιών «Το γεράκι της Μάλτας», «Η ζούγκλα της ασφάλτου», «Η βασίλισσα της Αφρικής», «Κάτω από το ηφαίστειο», «Ο θησαυρός της Σιέρα Μάντρε» θα συμμετάσχει στο Army Signal Corps και θα γυρίσει μερικά από τα καλύτερα φιλμ για τον πόλεμο. Το «Report from the Aleutians» (1943), που περιγράφει την προετοιμασία των στρατιωτών για τη μάχη, το «Η μάχη του Σαν Πιέτρο» (1945) και το «Let there be Light» (1946), όπου για πρώτη φορά καταγράφονται τα προβλήματα των νέων ανδρών που γυρίζουν από τον πόλεμο και υποφέρουν από ψυχολογικά τραύματα. Η ταινία βγήκε στις κινηματογραφικές αίθουσες μόλις το 1980, καθώς είχε απαγορευτεί η προβολή της από τον στρατό.

Ενημέρωση και προπαγάνδα

Το Χόλιγουντ τελικά διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στην κάλυψη, ενημέρωση και προπαγάνδα του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Αν και τα στελέχη των μεγάλων στούντιο ήταν διστακτικά, το γεγονός ότι την εποχή εκείνη στις ΗΠΑ κάθε ενήλικος έβλεπε μία ταινία την εβδομάδα και πριν από την προβολή της όλοι έβλεπαν τα επίκαιρα με εълληπτα σκιστάκια φτιαγμένα από την Ντίσνεϊ για την εξέλιξη του πολέμου, ήταν αρκετό για να καταλάβει κανείς εύκολα την επιρροή που μπορούσε να ασκήσει. Πράγματι το 1943, 27.677 άνθρωποι της κινηματογραφικής βιομηχανίας φόρεσαν τη στρατιωτική στολή και τα Οσκαρ καθιερώνουν για πρώτη φορά την κατηγορία ντοκιμαντέρ, με τη «Ναυμαχία του Μίντγουεϊ» να παίρνει το χρυσό αγαλματίδιο με την υπογραφή του Ναυτικού των ΗΠΑ.

Αν κάποιος θα ήθελε να καταλάβει τι κοινό είχαν αυτοί οι σκηνοθέτες ώστε να εγκαταλείψουν τα πάντα, να ρισκάρουν τις ζωές τους για να προσφέρουν έναν κόσμο ελευθερίας και ιδανικών στις επόμενες γενιές, ίσως θα πρέπει να ανατρέξει στον ευκαριστήριο λόγο του Φρανκ Κάπρα το 1982, όταν του απονέμουν το χρυσό αγαλματίδιο για τη συνολική προσφορά του στον κινηματογράφο: «Πιστέψτε στον εαυτό σας, μόνο ο γενναίος μπορεί να δημιουργήσει... και μόνο όποιος έχει το ηθικό σθένος είναι άξιος να μιλάει στον συνάνθρωπό του για δύο ώρες στα σκοτεινά».

Παράσημο το Οσκαρ

Ο Τζον Φορντ των 140 ταινιών και τεσσάρων Οσκαρ, σχεδόν στα 50 του χρόνια, κατετάγη και τραυματίστηκε κατά τη διάρκεια των γυρισμάτων της βραβευμένης από την Ακαδημία «Ναυμαχίας του Μίντγουεϊ» και το 1944 συμμετείχε στην απόβαση της Νορμανδίας πάνω στο «USS Plunkett».

Τα τραύματα της ψυχής

Ο Τζον Χιούστον το 1946 γύρισε το «Let there be Light», όπου για πρώτη φορά έγινε λόγος για τους στρατιώτες που επέστρεψαν από τον πόλεμο με ψυχολογικά τραύματα. Το φιλμ βγήκε στις αίθουσες μόλις το 1980, καθώς είχε απαγορευθεί η προβολή του από τον στρατό.

KATHIMERINI
PRESENTS

green agenda

CYPRUS SUMMIT

The ESG conference

THE 100 TRILLION CLEAN ENERGY TRANSITION
CHEAP AND SUSTAINABLE ENERGY IN CYPRUS: THE ROADMAP
RED III DIRECTION: HOW WE BECOME PROSUMERS
GREEN TRANSITION, FUNDING AND RISK MANAGEMENT
OUR MED, OUR LIVES
VODA.AI: EVERY WATER DROP COUNTS
THE AGRO TRANSITION AND HOW IT REFLECTS ON EVERYDAY LIFE
ELECTRIFICATION. HOW TO REMOVE THE SPEED BUMPS
CITIES ON THE GRILL. HOW TO MANAGE TEMPERATURE
GREEN TRANSITION OR WASHING? THE CEOS TAKE

19 May 2025
Hilton Nicosia

BOOK TICKET
ticketmaster.cy

PLATINUM SPONSORS

ΜΕΛΟΣ του Ομίλου EUROBANK

GOLD SPONSOR

A PROJECT ENDORSED BY

